

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

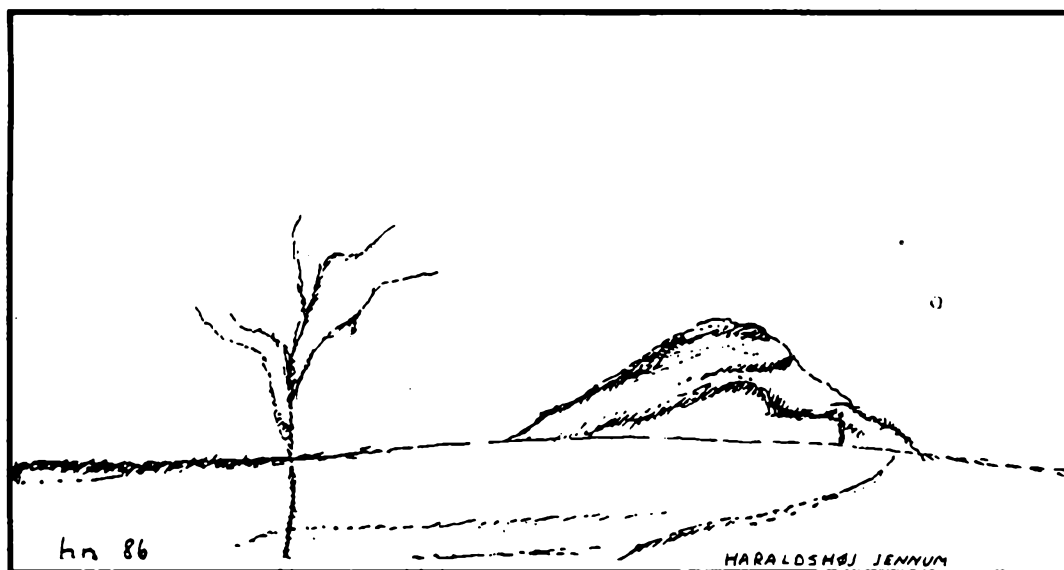
Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Uddrag af

Jennum Ejerlaugs Historie

Signe Rasmussen, Elin Nielsen, Edith Koed, Søren Sørensen og Ena Svarre

1997

Indholdsfortegnelse:

Forord.....	s. 3
Jennums historie m. kort.....	s. 4
Bondens liv gennem tiderne.....	s. 7
Familien.....	s. 29
Herregårde.....	s. 43
Foreninger og det sociale fællesskab.....	s. 48
Soldatertilværelsen.....	s. 54
Fattigvæsenet.....	s. 61
Skoleforhold.....	s. 64
Transport m.m.....	s. 97

Matrikelnummer	1a	Jennumvej 210.....	s. 101
	1b	Jennumvej 172.....	s. 105
	2a	Udgået.....	s. 107
	2c	Jennumvej 71.....	s. 111
	2d	- 69.....	s. 113
	2e	- 97.....	s. 114
	2f	- 195.....	s. 116
	2g/h	Udgået.....	s. 118
	2m	-.....	s. 118
	2n	Jennumvej 135.....	s. 119
		Jennumvej 111.....	s. 119
	3a	- 169.....	s. 120
	3c/e	Knabberupvej 118.....	s. 124
	3d	Jennumvej 199.....	s. 126
	3f	Rugballevej 166.....	s. 127
	3h	Frederik Jensensvej 26.....	s. 129
	3i	Udgået.....	s. 131
	3k	Sledevej 43.....	s. 132
	3l	Jennumvej 139.....	s. 134
	3o	- 137.....	s. 134
	3q	- 165.....	s. 135
	3r	- 143.....	s. 136
	4a	- 133.....	s. 137
	4c	- 65.....	s. 141
	4e	- 73.....	s. 143
	4g	- 67.....	s. 145
	5a	Rugballevej 6.....	s. 146
	5c	Ellensvej 66.....	s. 149
	5d	- 33.....	s. 151
	5h	- 23.....	s. 153
	5l	Rugballevej 36.....	s. 154
	5m	- 2.....	s. 154
	6a	Jennumvej 126.....	s. 155
	7a	Rugballevej 73.....	s. 158
	7b/h/f	- 56.....	s. 163
	7c	- 1.....	s. 164
	7d	Ellensvej 8.....	s. 167
	7i	Rugballevej 11.....	s. 169
	8a	Jennumvej 130.....	s. 170
	8c	Ellensvej 44.....	s. 172
	9a	Jennumvej 136.....	s. 174

Matrikelnummer	9c	Sledevej 47.....	s. 179
	9d	Jennumvej 140.....	s. 181
	9e	- 74.....	s. 183
	9i	Udgået.....	s. 184
	9l	Jennumvej 144.....	s. 185
	9m	- 76.....	s. 185
	9n	- 142.....	s. 185
	10a	- 219.....	s. 186
	11a	- 148.....	s. 189
	11c	- 152.....	s. 191
	11e	Sledevej 21.....	s. 192
	12a	Jennumvej 184.....	s. 193
	13a	- 68.....	s. 197
	13b	Udgået.....	s. 199
	13c/13f	-.....	s. 201
	13e	Knabberupvej 164.....	s. 202
	13i	Jennumvej 72.....	s. 205
	13k	Knabberupvej 154.....	s. 205
	14a	Jennumvej 163.....	s. 206
	14b	Tingvejen 27.....	s. 211
	14c	Udgået.....	s. 213
	14e	Jennumvej 88.....	s. 214
	15a	Udgået.....	s. 215
	16	-.....	s. 217
	14d/16b	Tingvejen 19.....	s. 219
	17a	Udgået.....	s. 221
	17c	Rugballevej 38.....	s. 222
	18a	Jennumvej 146.....	s. 224
	19a	Frederik Jensensvej 11.....	s. 226
	20	Jennumvej 80.....	s. 229
	20a	-.....	s. 230
	20d	-.....	s. 232
	21	Udgået.....	s. 233
	23/23b	Sledevej 59.....	s. 234
	24	Udgået.....	s. 238
	25a	Tingvejen 44.....	s. 239
	25b	Udgået.....	s. 241
	25c/2k	Jennumvej 135.....	s. 243
	25d	Tingvejen 28.....	s. 248
	26	Udgået; 27 er byens gade og 28 er en branddam.....	s. 250
Kilder.....			s. 251

Forord

Skibet Venstre Vælgerforening havde 100 års jubilæum d. 17. marts 1986, og i den anledning skulle der opføres en revy over de forgangne år.

Man kiggede i forskellige protokoller og andre spændende papirer, og dermed var interessen vakt til et lokalhistorisk arbejde.

Omkring en snes mennesker - repræsenterende flere lokalområder i sognet - startede med Ruhe, som jo er det mindste område i Skibet sogn og dermed det mest overkommelige.

Der var råd og vejledning fra Byhistorisk arkiv i Vejle, og det fortsatte, da vi året efter kun var 6 personer ud af ca. 20 - tilbage i gruppen - alle fra **Jennum**. Så det var jo naturligt, at det blev **Jennum** by, vi gik i gang med.

Vi begyndte med alle a - matriklerne, men det viste sig snart, at det kun var halvt arbejde, hvis vi ikke tog *alle* matriklerne med i hele **Jennum** ejerlaug.

Sideløbende med besøg på Byhistorisk arkiv i Vejle havde vi en gang imellem en aften med Søren Jørgensen, murer, **Jennum**. matr. 1a.

Mødet indledtes som regel med en sild og en snaps - for at få snakken godt i gang!

Han havde en fantastisk god hukommelse og var god til at fortælle om forholdene i **Jennum**, som han havde hørt det af sin bedstefar - Søren Jørgensen, 2e.

Gennem de mange år med **Jennums** historie har vi været sammen næsten hver tirsdag - sommer og vinter - enten privat eller på arkivet i Vejle.

Og til de hjælpsomme medarbejdere der skal der lyde en stor tak.

Dog vil vi gerne specielt takke arkivar Ashjørn Hellum for hans utrættelige hjælp og støtte i arbejdet med at samle og holde styr på alle vore oplysninger.

Også en tak til alle andre, som gennem årene har bidraget økonomisk, bistået med dette eller hint eller givet oplysninger af forskellig art, dvs. billeder, dokumenter osv.

En særlig tak til Henning Nielsen fra **Jennum** gl. skole for illustrationer til bogen.

Endelig skal det nævnes, at det er efter bedste overbevisning - ud fra givne oplysninger, at vi har forsøgt at beskrive **Jennum** ejerlaug fra de tidligste tider til i dag.

Vi håber, dette materiale må blive til glæde og fornøjelse, - ja, måske endda inspiration for læserne.

Jennum, 1996.

Signe Rasmussen, 3o, Elin Nielsen, 7a,

Edith Koed, 10a

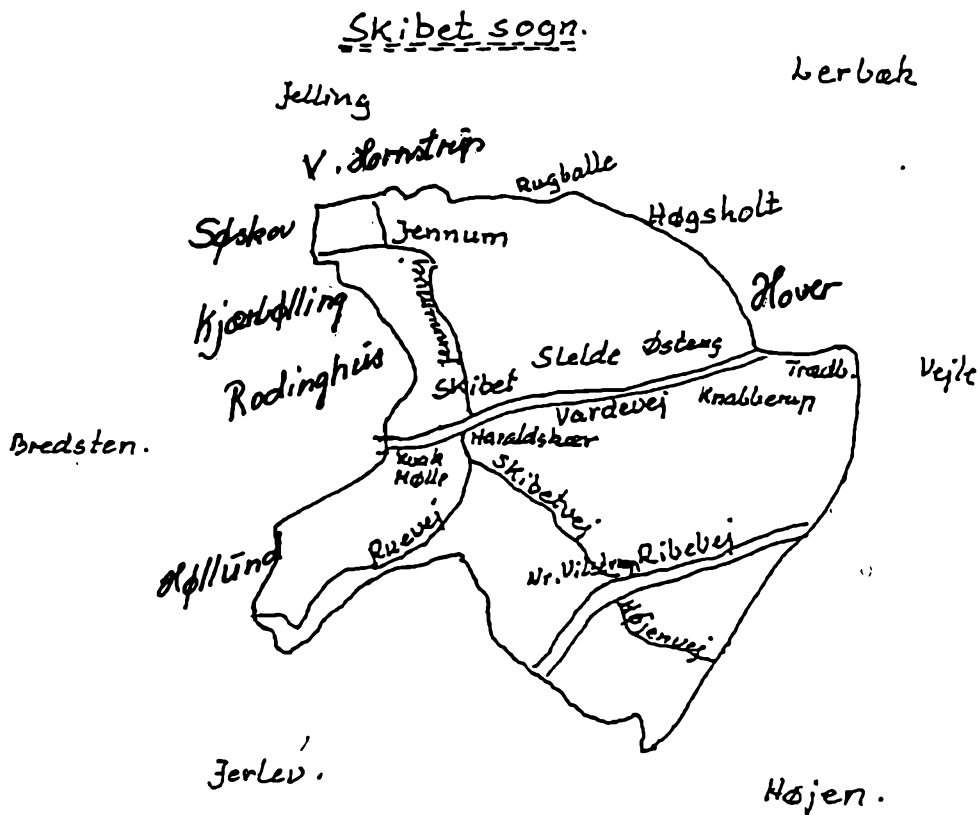
Søren Sørensen og Ena Svarre, 9a.

Jennums historie.

Jennum ejerlaug ligger ca. 7 km. nordvest for Vejle i Skibet sogn, som også omfatter småbyerne: Knabberup, Østengård. Sælde, Trædballe, Nr. Vilstrup og Ruhe.

Alle hørende under Vejle kommune i dag.

Betragter man kortet, ser man et temmelig "bredt" sogn - omfattende byer på begge sider af åen - uden naturlige grænser til nabosognene.

Terræn:

Ordet "sogn" kommer fra det gamle ord "søkia" og betyder et område, hvor mennesker mødes og søger sammen p.g.a. noget fælles f.eks. en helligdom eller måske åen.

Begge dele har i hvert fald haft stor betydning i den allerældste tid. Og man har så bibeholdt fællesskabet, selvom det nok må siges, at flere dele af sognet mere naturligt kunne høre til nabosognene.

Man kan også regne med, at der har været bosættelse i Skibet sogn længe før, kirken blev samlingssted for de små samfund på begge sider af åen, da der i gamle stednavne og oldtidsfund vises tilbage til stenalderen.

Således mente daværende sognepræst ved Skibet kirke, Jacob Svendsen, også, da han i sin indberetning i 1638 skrev følgende: "Mit igiennum Skibbet sognen løbber en aa, som kaldis Skibbet aa, som kommer vester fra Wingsted mølle oc till øster løbber till Weile, huor den løbber i haffuet, Huos forskreffne aa i forðum tid haffuer ligget en landzby vid naffn Skibbet".

Åen har efter alt at dømme været brugt til sejlads fra Vejle til Skibet, som har haft en lille havn for små både. Her er man så gået i land ved den naturlige vade.

Nogle af de tilrejsende er blevet nede i lavningen, og for andre er turen gået videre op i bakkerne mod nord - muligvis gennem **Jennum** - for til sidst via mindre veje og stier at støde til den gamle vej - Hærvejen - som bl.a. gik til Jelling, hvor der var kongesæde omkring år 1000.

Fra Skibet til **Jennum** er der ca. $\frac{1}{2}$ fjerding vej - står der skrevet i bl.a. Lerbæks jordbog fra 1781 og præsterne Jacob Svendsen og Einsbergs indberetninger. Og byen har "næsten overalt skarp og sandrig mark, har skikkelig bøgeskov, og på markerne findes sådan mængde af store sten, brugelig til stendiger, at næppe findes flere til nogen by i amtet. Der mangler hø og græsning, og har ingen humle anlagt, og der findes ingen mergel på marken".

Også selve terrænet er noget uensartet, idet den nordlige del af **Jennum** er let kuperet, mens den sydlige skræner stærkt ned mod **Vejle ådal**.

Ingvars bakke ved
mat. 2e

Jordens bonitet måles på en skala fra 0 - 24, og her er **Jennums** jorde takseret fra 4 - 16 ----- altså ikke noget særligt i forhold til andre steder i omegnen.

Alle disse forhindringer til trods har folk fra tidligste tider som nævnt slået sig ned her. Det vidner selve navnet om.

Sandsynligvis går det tilbage til jernalderen p.g.a. endelsen - **um**; mens den første del af ordet **Jen** - skulle være det samme som det oldnordiske ord **einir**, som betyder ene = enebær.

Eller også betyder ordet " igiennem ", fordi stedet var så besværligt at komme igennem p.g.a. de mange sten og / eller dårlige veje.

Om det betyder det ene eller andet!

Kendsgerningen er jo nok, at der på markerne op ad **Jennum** bakke (Smal- **Jennum** og **Stenagrene**) har været en bebyggelse. Vi har den fredede bronzealderhøj - **Haraldshøj** - på matr. nr. 2a's jord, og ved gravning i skoven er der fundet " bebyggelser ", som stammer fra oldtiden.

Ved grusgraven på **Stenagergård**, 13a, stødte man for nogle år siden på en hel del umer. Og ved grusgravning på kaptajn **Nemholts** ejendom, 4e, synes der også at have været en art grave, som man kalder for "brandplettet".

Tingsvidner:

Kort og godt tyder noget på, at der ved bakken har ligget en bebyggelse fra ældre jernalder.

Ordet **Jennum** møder vi første gang på tryk d. 4. juli 1478, da **Nis Ascerson** y **Jennwm** er tingsvidne på **Tørrild** herredsting ang. en kirkesag fra **Vejle** (**Hellig kors** alter - som ejede gårde i **Hover** og et boel i **Jennum**).

Kort fortalt havde **Alterets** vikar - præst - før 1490 bortfæstet boelet i **Jennum** til **Anders Friis**, som ejede **Haraldskjær** og **Rugballegård**. For dette skulle **A.F.** forsvare og drage omsorg for gården. Men han holdt ikke sine forpligtelser, og i mere end 10 år klagede præsten over ham. Men i 1503 fældedes endelig dom, og her bestemtes, at lensmanden **Niels Eriksen** på **Koldinghus** skulle være værge for **Hellig kors** alters gods og ikke **Anders Friis**.

Også i årene derefter ser vi mænd fra **Jennum** dukke op som vidner (1483 **Per Jenson** og **Jepp Nielson** og i 1517 **Per Nielsen**).

Altså er det folk fra **Jennum** og nogle af de andre små samfund rundt omkring, vi hører om i de tidligste tider - og ikke om folk fra **Skibet**!

Jennum var altså en lokalitet, der var betydningsfuld nok til at identificere mænd, der skulle fungere som vidner.

Bondens liv gennem tiderne.

Magtens fordeling:

De, der ejede jord, havde magt, hed det sig, og det vidste kongen, kirken og adelen alt om i tiden omkring 1500 tallet.

I begyndelsen
af 1500-tallet

De ejede nemlig stort set al dansk jord. En lille del af lagkagen blev tilbage til en gruppe bønder, der selv ejede den jord, de dyrkede. De måtte til forskel for fæstebønderne betale skattekom til kongen og tiende til kirken.

Men landets største gruppe - fæstebønderne - (9 ud af 10 danskere) - ejede intet , og de måtte således affinde sig med de andre " klassers " skalten og valten med dem.

De skulle betale landgilde til herremændene og tiende til kirken, præsten og kongen, og det var vigtigt, så de blev fri for at betale almindelig skat.

I midten
af 1500-tallet

Efter Grevens Fejde blev der opgangstider for landbruget, fordi udenlandske tilstande gjorde det muligt at få høje priser på landbrugsvarerne. Det holdt sig til omk. 1650.

Pløjning og såning på herregårdsmarken. Billedet fra en jordebog fra 1588. Nationalmuseet.

Nu skulle man så tro, at de høje priser på bl.a. korn også kom bønderne til gode.

Men det skete ikke, for de havde ikke noget korn at undvære.

Når alle deres "afgifter" var betalt, havde de faktisk kun det korn tilbage, som skulle bruges til brød og grød og til at så markerne til med.

Deres marker var heller ikke så godt dyrkede som herremændenes.

Høstudbyttet var det småt med. Jorden var mange steder fugtig og dårligt passet, såkornet var urent og sten var der rigeligt af, og redskaberne var ringe. Selv i nogenlunde gode høstår fik bonden vel næppe mere end tre - fire fold.

Dyrkningsmetoder:

Bønderne drev landbrug, som deres forfædre havde gjort i umindelige tider.

Over det meste af Danmark var landsbymarken opdelt i tre store "vange"; hvor man skiftede med afgrøderne : rug i den ene vang, byg i den anden, og den tredje lå brak. Næste år byttede man om og næste igen.

Hver gård havde jord i hver vang; og ikke nok med det, - vangene var opdelt i en hel række åse eller agerskifter, og i hvert agerskifte havde hver gårdmand en strimmel jord. Sådan fik alle gårdmænd del i god, middelgod og ringe jord i hver af de tre vange. Sådan som jorden var strimlet ud, måtte bønderne i landsbyen pløje og høste på samme tid - der var "landsbyfællesskab"; ikke fællesskab om jorden, men dyrkningsfællesskab, og landsbybønderne mødtes på deres bystævne og besluttede, hvornår arbejdet skulle gøres. Det gav en vis tryghed og fællesskabsfølelse, selv om de til tider nok kunne skændes brødt på bystævnet.

Gamle marknavne og deres bringere omk. 1787

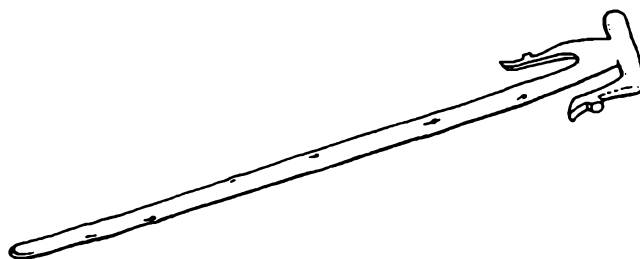
Også Jennums gårdmænd havde deres jord strimlet ud.

Som det ses, er der brugt et væld af lokale stednavne til marker, agerskifter, enge, bakker, lavninger osv.

Det var praktisk at vide, hvad man snakkede om, når et hegn f.eks. var gennembrudt, eller hvor hyrden var.

Også gårde har fået navn efter omgivelserne f.eks. Bejskærgård (10 a), Lundgård (7a) , Mosegård (8a) og Hjørnegård (9a).

Andre er opkaldt efter personer, f.eks. Hermansminde (3a) og Elizabethsminde (12a).

Hyrdestok

Uanset hvor dyrene græssede, var de altid overvåget af en eller flere hyrder, ansat fælles for hele byen.

Normalt var de bare benævnt “ hyrde “ i papirerne, men i 1683 ved vi, at han hed Claus Michaelsen og boede i hyrdehuset.

Hoveri.

Udover pasningen af deres egne marker, måtte fæstebønderne også yde hoveri for herremanden på bestemte dage af året.

Dette arbejde kunne bestå i at dyrke hans jord, så, høste, køre korn ind, hugge brænde, bygge, grave osv.

Selvom arbejdspresset var stort, frygtede mange en forøgelse af landgildet, og påtog sig derfor lidt mere hoveriarbejde.

Men hvis ikke de anstrengte sig og gjorde arbejdet tilfredsstillende, ventede “ træhesten “ og “ hundehullet”.

Men der var grænser for, hvor meget hoveri der kunne kræves. De fæstebønder , der boede nærmest ved godset, fik pålagt mest; men de var de færreste. Så meget af, hvad en adelsmand ejede, var strøgods,dvs.enkelte bøndergårde i landsbyer, der kunne ligge milevidt fra hovedgården, og med den tids trafikforhold var det udelukket, at de bønder kunne komme regelmæssigt til hoverarbejde. I nogen udstrækning søgte herremændene at bytte bøndergårde med hinanden - mageskifte - således at de fik en mere samlet jordbesiddelse, men det var en omstændelig historie og kunne aldeles ikke gennemføres konsekvent landet over.

At bønderne var fattige i 1500 tallet, fremgår af en udtalelse fra Chr. d. 3.’ s livlæge: “ De bor i hytter med lervægge. Rugbrød, mælk, flæsk, byggør og kål er deres føde, valle og øl af havremalt deres drikke. En kofte af vadmel eller lærred, et par sko og en luvslidt hat er deres dragt. Deres herskab, som de kalder husbonde (det var herremanden), må de ofte trælle for. “

Som sagt ejede meget få bønder deres egen gård, så fæstebondens søn måtte ved faderens død overtage fæstet for den pris, herremanden nu bestemte.

Men det ville være misvisende at fremstille de danske bønder omk. år 1600 som underkuede stakler, der modstandsløst bøjede sig under deres tunge lod; de kunne være særdeles stridbare og selvhævdende, også over for godsejeren.

Og ligesom der sikkert nok var bønder, der var ludfattige, så har vi også vidnesbyrd om bønder, som levede godt og kraftigt, og der var egne i landet, hvor det var meget sjældent, at en fæstebonde blev ruineret og måtte gå fra gården.

Alligevel lå et stort antal fæstegårde øde hen som følge af krig og pest, og mange godsejere måtte give afkald på landgilde omk. enevældens indførelse i 1660 og efter svenskekrigene.

Opmåling:

I 1680 'erne fik man gennemført en fuldstændig opmåling af jorden og nedfældet det i en jordbog.

På de enkelte matrikler var jordens ydeevne beregnet i tønder hartkorn (rug og byg), og man anvendte denne betegnelse ved handel med fæstegårde som et mål for hvor meget landgilde, de ydede.

Den 13. aug. i året 1683 blev der af landsdommer Nissen foretaget en grundig opmåling af jorden i **Jenum**, og samtidig blev boniteten vurderet. Det må nok siges at være imponerende, at det kunne lade sig gøre den gang.

I 1990 foretog Vejle amt en jordboring / prøve forskellige steder i **Jenum**. Tilsyneladende er jorden ikke blevet stort bedre i løbet af de ca. 300 år, for deres jordprøver svarer til beskrivelsen af dem, som blev taget i 1683 - blot med den forskel, at i 1990 gik de også i dybden - 8 meter var de nede.

Ang. opmålingen 1682 / 83 - se skema.

Der var 6 gårde med 356 tdr. land dyrket areal, som blev vurderet til 36,22 tdr. hartkorn. Anden skyldsat jord kan evt. være gadejord og kirkejord.

*Hegn og hyrder holdt kvæget ude fra de dyrkede arealer. Hyrden fik god hjælp af sin hund, og i 1700-tallet sagde man, at hyrdesved var en sjælden vare.
Stik: Nationalmuseet.*

BOSÆTTELSENS NAVN	GÅRDE		HUSE M/JORD		HUSE UDEN HARTKORN	ANDEN SKYLDSAT JORD	I ALT	
	ANTAL	HRTK. TDR.	ANTAL	HRTK. TDR.	ANTAL	HRTK. TDR.	HRTK. TDR.	DYRKET AREAL TDR. LAND
HARALDSKÆR	1	34,84	0	0	0	0,10	34,94	211,0
OVER-KNABBERUP	1	9,03	0	0	0	0	9,03	40,0
MELLEM-KNABBERUP	1	10,67	0	0	0	0,29	10,96	53,3
ØSTENGÅRD	1	7,98	0	0	0	0	7,98	32,9
NEDER-KNABBERUP	1	5,83	0	0	0	0	5,83	17,1
KØLHOLTGÅRD	1	10,66	0	0	0	0	10,66	39,2
SLELDE	4	22,22	1	0,71	0	0,32	23,25	120,0
JENNUM	6	36,22	0	0	0	0,40	36,62	356,1
LYKKEHUSET	0	0	1	0,68	0	0	0,68	4,0
RU	4	8,08	2	1,11	0	0	9,19	65,4
VILSTRUP (JERLEV HERRED)	10	68,06	0	0	0	5,12	73,18	538,1

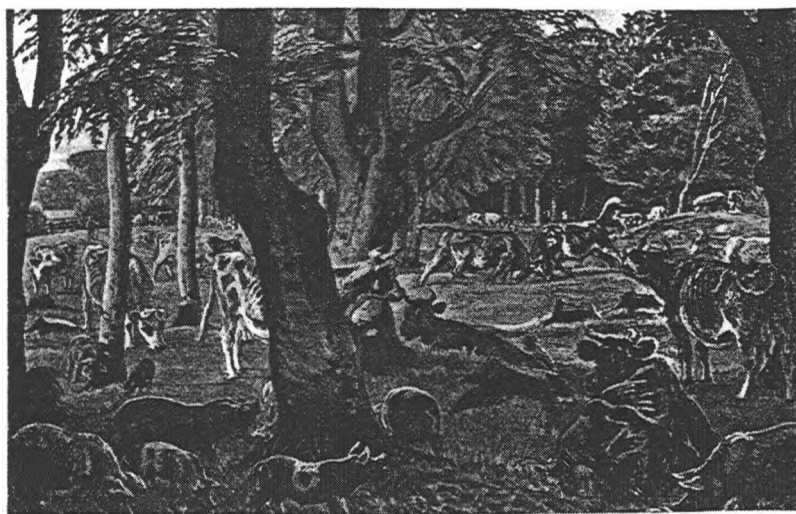
Som fæstere på de 6 gårde i Jennum finder vi i 1683:

- Gårdmænd: 1. Jens Hansen, f. ? ,d. 1704 / 2. Jens Sørensen, f?, d.1695
3. Jep Nielsen, f?, d. ?
4. Laust Sørensen, f. ? , d. 1691
5. Jacob Madsen, gift m. Maren Sørensen i 1688, enken bliver muligvis gift m. Hans Nielsen 1702.
J.M. dør i 1702.
6. Mads Mortensen, f. ? , d. ?
7. Jep Knudsen, gift m. Karen Jensdatter i 1689.

Jens Hansen og Jens Sørensen havde 4 agre v. Skibet kirke i yderligere fæste. De gav årligt 4 skp. 2 fdk. og 2 alb.

Jorden var delt mellem bønderne i ottinger og med 9 års dyrkningsintervaller. Jorden betegnedes mest som sand og brun muld.

Med hensyn til skov nævnes i 1688, at den kunne tage 54 svin på olden.

Svin paa Olden og Kvæg paa Græs i Skoven. Svinene gik om Sommeren paa Overdrevet, men om Efteraaret blev de fedet i Skoven af Egetræets Frugter. De var gerne 2—3 Aar gamle, før de var tjenlige til Slagtning. (Billederne, der hænger paa Landbrugsmuseet i Lyngby, er malet af Rasmus Christiansen).

Også 3 husmænd boede i Jennum i 1683:

1. Terchild Sørensen, f? , d. 1692
2. Jacob Nielsen, gift m. Lisbeth Hansdatter 1683
3. Christen Jørgensen, f. ? , d. 1689.

Hver havde en kálhauge i marken. Men hvor disse mennesker har boet er fortsat en gåde, da vi mangler nogle papirer fra den periode.

Dog ved vi, at hyrdehuset blev beboet af Claus Michelsen, der var kommet til, da den gamle hyrde døde i 1682 .

I den første del af 1700 tallet var landbrugspriserne lave, og bønderne var tynget af skatter, landgilde og hoveri.

Det var meget almindeligt m. 250 - 260 hoveridage om året, men de kunne erstattes af en årlig afgift i penge eller korn.

Bøndernes vilkår:

Desuden var det svært at få gårdene besat, og da godsejerne klager over mangel på arbejdskraft, gennemføres Stavnsbåndet 1733.

Heri lå, at bondebefolkningen ikke måtte forlade sin hjemstavn i alderen 14 - 36 år. Og i 1764 gjaldt det fra 4 - 40 år.

For at sikre godsejerne skulle fæstegårdene besættes, hvadenten manden ville eller ej. Ellers måtte han springe soldat. Mange var nok blevet på egnen alligevel; men man havde nu ikke det frie valg. Nogle rømmede dog eller købte sig fri hos godsejeren.

Landet blev flere gange plaget af kvægpest, men værst så det ud i 1745 - 47, hvor 249.000 stk. kvæg i Danmark døde.

Også tørre somre, nattefrost osv. var med til at gøre livet surt for landbrugerne.

Også vores by rantes, og som der står skrevet et sted i et gammelt dokument:

“Jennum er den største by i Skibet sogn, og her kan beboerne ikke engang betale de kongelige skatter, men må have hjælp dagligt af deres herskab på Haraldskjær.”

Landbrugspriserne steg igen i 1750'erne, men alligevel måtte Rasmus Stæhr på Rugballegård, som grundlagde den første skole i Jennum 1741, sælge Jennum by og gadehuse m. beboere til Gerhard de Lichtenberg - ejer af både Engelsholm og Haraldskjær - på en auktion d.25. feb. 1750 for 1.525 rigsdaler 12 skilling.

I 1750 var der 6 gårde, 5 husmandssteder, skole, fattighus, hyrdehus og smedie.

Gårdene blev som oftest beboet af 2 gårdmænd, som hver havde 3 - 4 tdr. hartkorn.

Fælles for de 6 gårde var en skovskyld på 3 skp. 2 1/3 alb. Landgildet blev betalt med rug, byg, havre og dyr af forskellig slags plus lidt smør.

Alle gjorde hoveri for herremanden - også de 2 selvejere Anders Jensen og Jens Andersen; men de havde ofte lempeligere vilkår.

I følge jordbogen 1750 - 53 står følgende gårdmænd opført :

1. Jørgen Jensen / uden beboere, måske nuværende matr. nr. 7/3					
2. Hans Jensen,	-	-	-	5	
3. Jørgen Jensen Skou	-	-	-	9	
4. Niels Sørensen / Simon Sørensen	-	-	-	11/6	
5. Jens Jensen / Christen Rasmussen	-	-	-	8/10	
6. Anders Hansen / Jens Pedersen	-	-	-	4/2	selvejere

Bøndernes familieforhold:

1. Jørgen Jensen, f. ? d. ? gift m. ?
2. Hans Jensen, f. ? d. ? ,gift 1730 m. Margrethe Berentsdat. f. 1700, d. 1763.
H.J. bliver evt gift 2. gang i 1763 i Højen m. Kirsten Jensdat.
3. Jørgen Jensen Skou, f. ? d. ? ,gift m. Maren Madsdat. f. ? ,d. ?
4. Niels Sørensen , f. 1702, d. 1770, gift m. ? , f. ? ,d. 1773
4. Simon Sørensen, f. 1723, søn af Søren Simonsen, d. 1793
gift 1. g. m. Sophie Enevoldsdat. 1745, f. ? , d. 1746
  - 2. - - Boel Jensdat. 1747? ,f. 1712, d. 1757
  - 3. - - Lisbeth Conradsdat. ,Ruhe., 1757, f. ? , d. ?
  - 4. - - Anne ? , f. 1739, d. 1792 i Ruhe.
5. Jens Jensen, f. 1707, d. 1798, gift 1. g.m. Inger Bertelsdat. f. 1705
d. 1763, gift 2. g. m. Johanne Rasmusdat. 1766, f. 1713, d. 1779.
5. Christen Rasmussen ,f. 1715 ? , d. ? , gift m. Mette Hansdat. ,f. 1708,
d. 1764.
6. Anders Hansen ,f. 1697 ? ,d. 1753, gift 1.g.m. Anne Thomasdat.
f. ? , d. 1733 - 38, gift 2.g.m. Ingeborg Nielsdat., f. 1716, d. 1785.
6. Jens Pedersen , f. 1690, d. 1762, gift 1.g.m. ? ,f. ? ,d. 1737 - 39
gift 2.g.m. Maren Sørensdatt. 1739, f. 1694, d. 1763.

I flere af tilfældene døde kvinderne i barselsseng, og manden giftede sig hurtigt igen, fordi der var brug for to voksnes arbejdskraft på ejendommene.

Husmænd.

1. Laurits Hansen og Lisbeth Tømmermand (gadehus).
2. Niels Nielsen Nymand.
3. Søren Rasmussen.
4. Jens Nielsen og søn Christen Jensen.
5. Jens Andersen.

De fleste af husene havde lidt toftejord og noget haugejord.

Flere af disse husmænd gjorde 1 dags ugentlig hoveri og betalte til maj 1 mark i landgilde.

1. ?
2. N.N.N. f. 1707, d. 1790, gift m. Karen Stefansdat. 1735, f. 1695, d. 1793
3. Søren Rasmussen, f. 1726, d. 1799, gift m. Karen Eriksdat. (enke efter Jens Nielsen, d. 1746), f. 1719, d. 1786, gift 1747
4. Jens Nielsen, f. ? , d. 1753 ? , gift m. ?
4. Christen Jensen, f. 1718, d. 1760, gift m. ? , f. ? d. 1757
5. Jens Andersen, f. ? , d. 1763, gift 1733 m. Ane Marg Lasdatter. f. 1700

Hoveripligterne var nøje fastlagt i spanddage, gangdage, ægtkørsel -se senere - og løst arbejde m. tørv og uld i bl.a. Tøsbj og Skovbølling.

Gangdage:

Manden gik alene uden heste.

Spanddage:

Hoveridage hvor manden skulle møde med et spand heste.

Bønderne skulle bl.a. stille med vogne, når kongen skulle fra Danmark til de holstenske provinser. Lichtenberg på Haraldskjær brokkede sig på amtets bønders vegne - og egne - da det kun var dette amt, som skulle stå for kørslen.

Han ville have en mere retfærdig fordeling og evt. kompensation i skat m. m. eller en fastsat takst. Som det så ud i 1768, skulle Lichtenbergs bønder fra Vejle til Kolding, hvor turen startede. Vognene skulle køre hele turen, mens hestene blev skiftet ud undervejs til Haderslev.

Men nogle fattige bønder havde ikke engang foder nok til hestene og måtte købe det for ca. 2 - 3 rd.

Alligevel har mange bønder nok betragtet denne form for pligtkørsel som et hårdt tiltrængt pusterum i en ellers nøje planlagt hverdag.

I det daglige kunne fæstebonden sende en karl eller pige i stedet for sig selv.

Udbytte:

Overalt i sognet avledes rug og boghvede, men også lidt byg og havre på jord, som de fleste steder var inddelt i 10 parter, som hvilede i 5 år og brugtes i andre 5 år.

Heraf betalte man "tiende" af sin høst, og denne ordning beholdt man i mange år.

Tiendetagning.

— Indtil 1799 blev Tienden udtaget paa Marken, naar Kornet var høstet. Paa Billedet ser man Ridefogden vrage et Neg, der er for lille. Det skal være stort og fyldigt, som det, der er rejst foran Hesten.

Pastor Bredstrup skrev i sin indberetning 1767 bl.a. om at avlingen hos de fleste i sognet var nogenlunde vedligeholdt og i stand - undtagen i Jennum by.

"Her mangler behøerne hør, som de ikke har noget af, og derved lider de store tab, da jorden ikke får nok gødning."

Som kompensation havde herskabet på Engelsholm, som byen hørte under, givet dem et stykke eng på et vist antal læs hør til hver gård.

I skoven, som nok har været større end på dette tidspunkt p.g.a. stor skovskyld, har der rimeligvis været harer, rådyr og større hjorte; men jagten var forbeholdt godsejeren.

Man måtte ikke fælde eller hugge træer i skovskifterne uden herskabets bevilling. Man måtte heller ikke udleje jord eller have innsiddere boende i noget af det fæstede.

Bonden skulle holde bygningerne i forsvarlig stand, og til dette kunne han bruge de to slags jorde, som findes mellem Sælde by og Jennum by. Den ene slags brugte bønderne til at gøre deres vægge hvide med og det andet til at farve dem brune med, stod der i en indberetning fra den tid.

Der skulle også plantes humle efter loven.

Varetog han ikke sine pligter og viste lydighed mod herskabet, kunne han tvinges til militærtjeneste.

De såkaldte "arvefæster", hvor den ældste søn havde ret til gården, var ikke altid lige hensigtsmæssige, idet denne søn kunne være komplet uduelig som landmand - hvorimod hans søskende bedre kunne klare opgaven. Denne ordning gjaldt dog kun drenge - for piger kunne ikke overtage gården og dermed tilføre byen nyt blod i form af en eventuel ægtemand.

Forældre kunne overlade gården til sønnen, når han var 16 - 18 år, under påskud af egen uduelighed og dermed befri sønnen for soldatertjeneste. Selvfølgelig sikrede dette arvefæste en vis sikkerhed for familiens ophold.

Frihedstrang:

Fra midten af 1700 tallet begyndte en spirende tanke om frigørelse for herremandens magt, -plus behovet for rentabel drift af det danske landbrug. Fæstesystemet var ikke en effektiv måde; men først efter den store landboreform i 1788 og årene derefter, gik drømmen i opfyldelse.

Kronens bønder blev først frie - og senere godsernes.

Ophævelsen af stavnsbåndet var nok mest til glæde for karlene og måske bondesønnerne, som derved slap for at skulle overtage urentable fæstegårde.

Selve bondestanden har ikke haft mange ønsker om at flytte. De havde jo slægtens gård og jorder. Før de store landboreformer i slutningen af 1700 tallet var der forholdsvis få husmænd og indsiddere (ejede ikke selv hus, men boede m. sin familie til leje i landsbyen og havde løst arbejde som daglejer).

Gårdmændene havde ikke brug for hjælp; de udførte selv sammen med tjenestekarlen deres markarbejde, og herremændene fik jo deres arbejde udført af hovbønderne.

Men da jordfællesskabet blev ophævet, og hoveripligten blev indskrænket, forandredes forholdene hurtigt. Bønderne fik nu mere lyst til at dyrke jorden godt, og mange benyttede sig af den ret, de havde fået, til helt at købe sig fri for hoveriarbejde. Derved fik herremændene brug for ny arbejdskraft, og den skaffede de sig ved at bygge huse.

Der havde længe været bolignød blandt de fattige tjenestekarle. I landsbyen var der fra gammel tid kun få huse, og bønderne havde jo ikke ret til at bygge nye huse på fæstejorden. Det kunne kun herremændene gøre.

Fra tiden omk. 1800 byggedes der nu talrige huse rundt om.

Stue i en jysk Bondegaard. Drengen sidder paa Husbondens Plads ved Enden af Langbordet. Langs Væggen var Karlens Plads. Konen og Pigerne stod op under Maaltidet ved Bordets inderste Langside. Konen, der vinder Garn, sidder ved Siden af Bilæggerovnen. Bag ved hende er Alkovesengen med Forhæng.

De samlede landboreformer var med til at forbedre landbrugets vilkår. Men f.eks. var der mange gårdmænd, som havde svært ved at se det fornuftige i at blive flyttet ud på markerne - langt væk fra fællesskabets tryghed (se senere).

Men det var nødvendigt med denne omlægning. Dyrkningsfællesskabet blev opløst, og enhver fik sin egen jord samlet på et eller nogle få steder og kunne frit bestemme over den. Der blev også frihed til at vælge andre afgrøder.

Dyrene skulle heller ikke gå samlet mere på brakmarken eller overdrevet; derved begrænsede man de frygtelige kvægsygdomme, der havde raset i flere perioder.

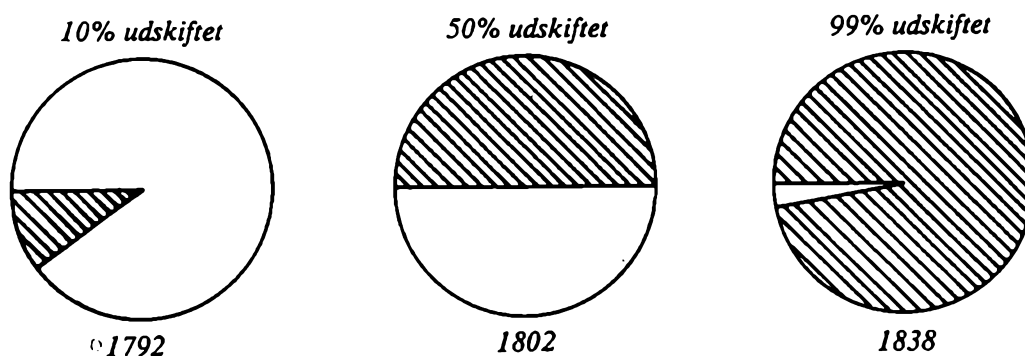

Udskiftningen:

Selve udskiftningsarbejdet var enormt. Landinspektører og landmålere skulle måle de eksisterende marker op og udarbejde kort over dem. Herefter blev alle markerne vurderet, så man havde en værdiangivelse af, hvor god eller dårlig jorden var.

Derefter skulle der laves et helt nyt fordelingssystem, en delingsplan over landsbyens jord, og der skulle holdes møder, hvor man blev enige om, hvem der skulle have de forskellige stykker. Da kun de færreste frivilligt ville have de yderste marker, der altid havde fået mindst gødning, måtte der ofte trækkes lod.

Den første udskiftning i Skibet sogn fandt sted 1779, og på landsplan forløb udskiftningen sådan:

Sådan forløb udskiftningen af landsbyjorden. Udarbejdet på grundlag af undervisningsmateriale fra Frilandsmuseet.

Men i 1787 var der ingen af de 11 lige store gårde i **Jennum**, som var flyttet ud. Alle gårdene lå i en klump fra Madvig 5a, og Knud Voetmann 4a, i syd til den gamle skole -3r, - hvor Henning Nielsen nu bor.

Hver gård var på 3 tdr. hartkorn.

Hoveriet:

Det sværeste spørgsmål at få løst i hele reformperioden var hoveriet.

Bønderne klagede hele tiden over det tyngende og stadigt stigende hoveri, og de ville have det fastsat eller helt afskaffet. Men godsejerne kunne i lang tid ikke se nogen mulighed for at få deres jord dyrket ordentligt, hvis de ikke havde fæstebøndernes arbejdskraft i det omfang, de syntes, det var nødvendigt.

Men over mange protester gennem årene blev der vedtaget en lov i 1799, hvor hoveriet fastsattes til et bestemt antal dage, og man opfordrede til helt at lade det afløse af en pengeafgift.

Kongelige ægter.

1782 Niels Nielsen efter anvisning d. 10. april
 Peder Larsen - - - 20. maj
 Peder Mogensen
 Benned Hansen
 Jørgen Mogensen

1783 den 17. januar tilsagt Jens Sørensen i Jennum at befordre 4 anvisninger, hvorfor Haraldskjær godtgør ham 2 ægter efter anskrevne kvittering af 16. jan. 1783.

1783 den 26. marts tilsagt Niels Nyman, Hans Jerlef og Jens Rytter at befordre en kommanderende af det Viborgske regiment fra Balle til Kollemorten.

1783 den 18. juli Benned Hansen.

1783 den 6. aug. Peder Mogensen og Jens Sørensen at befordre herredsfoged Carrøe fra Vejle til Bredsten kirke.

1783 den 26. nov. Jørgen Mogensen, Jennum og Jens Andersen ,Ruhe med Bagge fra det Jydske Regiments dragoner fra Vejle til Uldum.

Og således fortsatte anvisningerne til ca. 1857.

Det som startede som pligtkørsel for herremanden, fortsatte ind i vort århundrede med også at være et fælles anliggende over for byens borgere.

Kørselshoveriet kunne være en hård belastning for både heste, folk og vogne, når der ad dårlige veje skulle køres varer og materialer til og fra herregården. En vognladning korn var 3 tønder (ca. 300 kg.), og ofte måtte man endda have 4 heste spændt for vognen for at trække læsset.
 Stik: Nationalmuseet.

Husmænd:

For gårdmændene var landboreformerne et skridt fremad mod selvstændighed og selvværd, mens husmændene blev taberne.

De mistede muligheden for at udnytte overdrevet til græsning af en ko for 4 mark og 4 får for 1 mark.

Hvis de kunne, måtte de købe små jordstykker dyrt af gårdmændene. Eller de måtte flytte langt ud på overdrevene og opdyrke den dårlige og stenede jord.

Det at eje en jordlod sikrede husmændene lidt økonomisk. De, der kun havde hus, og som udelukkende måtte leve af dagleje, stod i fare for at ende i fattighuset; men næsten alle husmænd - jord eller ej - måtte gå på dagleje.

Da revselsesretten over bønderne blev ophævet i 1787, gjaldt denne ophævelse ikke for husmændene og tjenestefolkene.

10. Bonden.

Bonden er et meget nyttigt Menneske. Han dyrker Marken, og hans Børn, Karl eller Pige hjælpe ham.

Bønderne boe i Landsbyerne, og ved Byerne have de deres Ager. Ageren pløje de om, og saae Korn paa den eller andre nyttige Ting. De saae ogsaa Koer, og plante Raal og Kartofler.

Naar Frugterne ere modne paa Marken, gjemme Bønderne dem i deres Huse. De bruge dem enten selv, eller til deres Qvæg.

Bønderne holde sig Heste, Stude, Koer, Gaar og Sviin til deres Arbeide og Næring. Disse Kreature føde de med de Frugter, som de høste af deres Ager.

Naar Bønderne have Markfrugter og Qvæg til Overflod, saa sælge de det. De sælge ogsaa Smør og Ost, Hør, Hamp og Gaa-reuld. De meeste bringe de til Staden for at sælges, fordi Folk i Staden ikke have megen Agerland og Qvæg.

Ere de flittige Bønder ikke ret nyttige Mennesker i Verden?

Mens antallet af gårde næsten ikke var steget siden matrikuleringen i 1688, så var antallet af husmandsbrug steget med ca. 20.000 allerede i 1770'erne, og år 1800 var der lidt flere husmandsbrug end gårde - ca. 60.000 mod 55.000.

Omkring midten af forrige århundrede var forholdet imellem husmænd og gårdmænd 3 til 2. For godsejerne kunne husmændene erstatte meget af fæstebøndernes arbejdskraft, men også gennem at opføre landarbejderboliger sikrede godsejerne sig en stabil arbejdskraft.

I folketællingen 1787 var der i Jennum ejerlaug 11 gårde og 15 huse beboet af 100 mennesker.

Byggestil:

I 1789 - 90 begyndte man at bygge gårdene på en anden måde, bl.a. for at mindske brandfaren.

Længerne blev ikke bygget sammen mere, og man anvendte i Jennum egebindingsværk, mens tækkematerialet som oftest var lyng og langhalm af rug - leveret af gården selv.

Et sådant tag havde en holdbarhed af 20 - 30 år, men i foderfattige tider rev man stråtaget af og brugte det som foder.

Om det er gået helt så galt for Peder Terkelsen, 3a, håber vi ikke, men hans høavl i 1796 var så ringe, at han som erstatning fik afgrøden af Avild mose. I 1798, hvor P.T. købte gården fri, fik han mosen med i handlen.

På denne tid begyndte også prydhaverne at vinde indpas, så blomster af forskellig slags kunne pynte ved husene.

I 1796 eller måske før blev Lundgård, 7a, Beiskjærgård, 10a, og Stenagerhus, 13a, flyttet væk fra bymidten og ud på marken.

Flere af de andre blev flyttet en kortere afstand end de forrige, bl.a. Hesselballegård, 6a, Mosegård, 8a og Elizabethsminde, 12a.

Og hvordan de 11 gårde i Jennum har set ud, fremgår af følgende beskrivelse fra 1796.

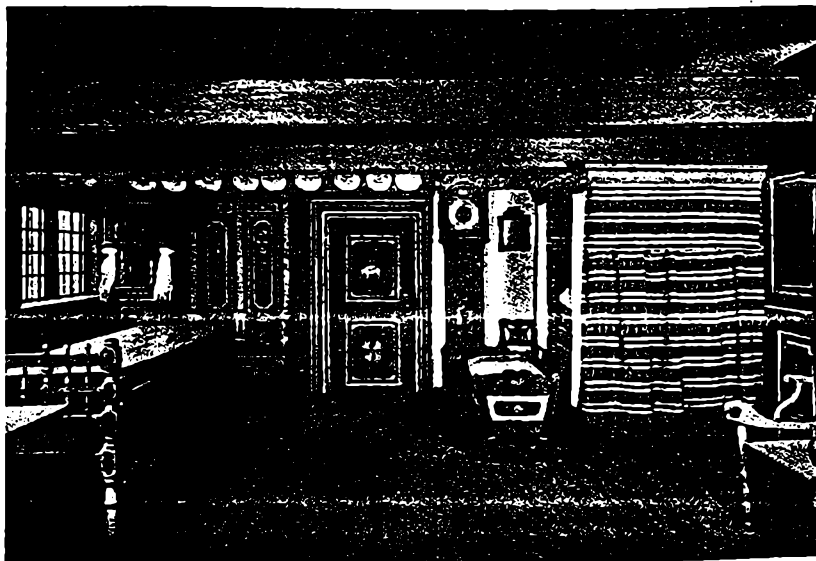

Når høet var i hus, tørvene kørt hjem, og hoveriarbejdet overstået for denne gang, kom der en stille periode, indtil kornhøsten begyndte i august.

Så var det tid til at få repareret bygningerne.

Der var som regel altid noget, som skulle repareres eller fornyes, en del af taget skulle måske skiftes og nogle af bindingsværkets stolper fornyes, ligesom lerkliningens hvert år skulle repareres.

Hvordan selve indretningen har været hos bønder og husmænd, kan vi kun gisne om, selvom vi fra skifterne ved, hvad der fandtes, men måske har der set nogenlunde ud som her:

Derefter indfandt vi os den 11te April 1796 i Jennum
hvor da blev taxeret som følger:

No. 1 Niels Madsen htk. 3 tdr. 2 skp. 1 1/2 alb. Skovskyld 1
skpr. 3 f. 2 album.

- 4a*
- a. 17 fag Stuehuus med 8 fag Stald fæhuus og Porte
iberegnet ligger sønder og nord 8 1/2 al: dyb, der i er
7 Skiærværke 11 Dørre 5 faste Senge 1 ovn og 2 skor-
steene af leer og Steen, 2 Steen kakkellovne
Loft over 9 fag, Rum til 6 hester 8 fæhoveder
taxeret for 250 rd.
  - b. 14 fag Fæhuus og Lade, ligger sønder og nord 8 1/4 Al.
Dyb 5 Skiærv: 4 Dørre, Rum til 8 Høveder
taxeret for 140 rd.
  - c. 10 Fag Lade ligger øster og væster 9 alen Dyb 4 skiærverker
4 Dørre 150 rd.
- ialt 540 rd.

2a No. 2 Preben Nissen Hk: 3-2-0-1 1/2 alb.
Skovskyld 1 skr. 3 f. 2 albom

- a. 10 fag Stuehuus ligger i øster og væster 9 1/4 Al.
dyb, 4 Skiærverke 10 Dørre 4 faste Senge 1 Trappe 4 Al.
2 Skorsteene af leer og steen, 2 steenkakellovne Loft over
7 fag, taxeret 270 rd.
- b. 13 fag lade med 2 fag port iberegnet, ligger øster og
væster 9 Al. dyb 6 Skiærværke 2 Dørre
taxeret 150 rd.
- c. 17 fag Stald fæe og Aftægtshuus ligger sønder og nord 7 al:
dyb 8 Skiærværke 8 Dørre 1 seng 1 skorsteen af leer og 1
steenkakelloven Rum til 5 Hester 12 Hoveder
taxeret 170 rd.
- d. 3 fag Port og Tørvehuus, sønder og nord 6 al:dyb
1 skiærværk 1 Dør 10 rd.

5a No. 3 Niels Hansen 3 Td. skovskyld 1 skp. 3 f:

- a. 8 fag Stuehuus ligger øster og væster 8 3/4 Al:
dyb 3 Skiærværke 6 Dørre 3 Senge 1 Ovn og 2 Skorsteene af
Leer og Steen 1 Steen Kakkellovn, Loft over 7 fag
160 rd.
- b. 15 fag lade ligger i øster og væster 8 al: dyb
5 Skiærværke 3 Dørre 140 rd.
- c. 10 fag Stald fæhuus og port ligger i sønder og nord
8 al: dyb, 4 skiærværke 3 Dørre Rum til 5 hester og 10
høveder 100 rd.

3a No. 4 Peder Terkelsen 3 Td. "-"-"- Skovskyld 1 skr. 3 frd.

- a. 8 fag Stuehuus ligger øster og væster 8 al: dyb
2 skiærverke 5 dørre 3 faste Senge 1 ovn og 2 Skorsteene
af leer og steen 1 steen kakkellovn loft over 6 fag
170 rd.
  - b. 10 fag lade ligger øster og væster 9 al: dyb
4 skiærværke 2 dørre 110 rd.
  - c. 11 fag Stald og fæhuus ligger i sønder og nord
7 al: dyb 4 skiærværk 4 Dørre Rum til 5 hester og 10
fæhøveder 110 rd.
  - d. 4 fag Porte ligger i sønder og nord 6 al: dyb
10 rd.
- er 400 rd.

7a No. 5 Niels Nielsen 3 Td. Skovskyld 1 skp. 3 fd.

- a. 10 fag Stuehuus med Port 2 fag iberegnet ligger i øster
og væster 8 al: dyb 3 skiærværke 4 Dørre 2 Senge 1 ovn og

- 2 Skorsteene af leer og steen 2 steen kakkelovne loft over
5 fag 180 rd.
- b. 7 fag lade ligger i øster og væster 9 al: dyb 2 skiærværke
1 dør 80 rd.
- c. 14 fag stald fæhuus og porte ligger sønder og nord 7 1/2
al: dyb 5 skiærværke 3 dørre Rum til 4 hæster og 12 høveder
140 rd.
- No. 6 Iver Pedersen Hk: 3 Td. skovskyld 1 skp. 3 f.
- b w* a. 11 fag Stuehuus med 2 fag Tørvehuus iberegnet, ligger øster
og vester 7 1/2 al: dyb, 4 skiærværke 6 Dørre 4 faste Senge
1 ovn og 2 skorsteene af leer og steen 2 Steen kakkelovne
loft over 8 fag 200 rd.
- b. 7 fag lade ligger øster og væster 8 al: dyb 2 skorsteene
1 dør 80 rd.
- c. 15 fag stald fæhuus og porte ligger sønder og nord 8 al:
dyb 5 skiærværke 4 dørre rum til 5 hæster 9 fæhoveder
150 rd.
- er 430 rd.
- 8 a* No. 7 Bennet Hansen Hk: 3 Tdr. skovskyld 1 skp. 3 f.
- a. 8 fag Stuehuus ligger i øster og væster 8 1/2 al. dyb, 3
skiærværke 5 dørre 1 ovn 1 skorsteen af leer og steen, 1
steen kakkelovn 2 faste senge loft over 4 fag
170 rd.
- b. 9 fag Stald fæhuus og porte ligger sønder og nord 7 al:
dyb 3 skiærværke 2 Dørre Rum til 5 hæster 6 fæhov:
100 rd.
- c. 10 fag lade ligger sønder og nord 8 alen dyb 4 skiærværke
2 Dørre 130 rd.
- er 400 rd.
- 9 a* No. 8 Jørgen Mogensen Hk: 3 Tdr. skovskyld 1 skp. 3 f.
- a. 9 fag Stuehuus med 2 fag fæhuus iberegnet ligger i øster
og væster 7 alen dyb 4 skiærværke 5 dørre 3 faste senge
1 ovn og 1 skorsteen af leer og steen, loft over 4 fag rum
til 10 høveder 170 rd.
- b. 8 fag lade ligger øster og væster 7 alen dyb 2 skiærværke
1 dør 130 rd.
- c. 9 fag stald og porte ligger sønder og nord 7 al: dyb 4
skev: 3 dørre rum til 4 hæster 100 rd
- 12 a* No. 9 Jens Jensen Hkorn: 1 tdr. 4 skpr. skovskyld 3 f: 1 1/2
album:
- a. 11 fag stuehuus med 3 fag stald og fæhuus iberegnet,
ligger sønder og nord 8 al: dyb 4 skiærværke 7 dørre 2
faste senge, 1 ovn og 1 skorsteen af leer og steen, 1 steen
kakkelovn loft over 4 fag, rum til 2 hæster 6 høveder
130 rd.
- b. 6 fag lade ligger øster og væster 8 al: dyb 2 skiærværke
1 dør 60 rd.
- c. 2 fag Port ligger øster og væster 8 al: dyb
10 rd.
- er 200 rd.
- 11 a* No. 10 Laurs Madsen Hk: 1 tdr. 4 skpr. skovskyld 3 f. 1 1/2 album
- a. 10 fag stuehuus med 5 fag stald og fæhuus iberegnet,
ligger øster og væster 8 al: dyb 4 skiærværke 6 dørre og
1 skorsteen af leer og steen, 1 steen kakkelovn 2 senge,
loft over 5 fag, rum til 2 hæster og 6 høveder
130 rd.
- b. 7 fag lade ligger øster og væster 10 al: dyb 2 skiærværke
2 dørre 70 rd.

- 10¹²
	er	200 rd.
No.11	Gaarden Beiskier udflyttet fra Jennum, Jens Sørensen, 3 tdr. skovskyld 1 skp. 3 f.	
a.	8 fag stuehuus ligger i øster og væster 7 1/2 al: dyb 3 skiærverke 6 dørre 3 faste senge 1 ovn og 2 skorsteene af leer og steen 1 steen kakkelovn, loft over 5 fag	150 rd.
b.	11 fag lade og port, ligger sønder og nord 7 1/2 al: dyb 4 skiærverke 2 dørre	120 rd.
c.	11 fag stald og fæhuus ligger sønder og nord 7 1/2 al: dyb 3 skiærverke 3 dørre Rum til 4 hester og lo høveder	130 rd.
	er	400 rd.
No.12	Fællede Smedehuus tilhører forbemelte 11 Beboere, bestaaer af 8 fag, ligger i øster og væster 7 alen dyb, 4 skiærværke 5 dørre 2 faste senge, 1 skorsteen af leer og steen, 1 steen kakkelovn, loft over 2 fag, rum til 2 høveder, taxeret for	60 rd.
	Summa -	4430 rd.

Disse Bygninger bestaaer af Egebindingsværk straa og Løngtækket, -
klinede og murede Væge og vel indrettet mod Ildsfare - I denne
Bye var 2 store og 4 smaa Brandhager, samt ved hver Gaard og Sted
1 lang stige og 1 mindre Do. 2 Egetynder med Jerngiorde foruden
andre Trækar i husene.

I den paa hovedgaarden Haraldskiers værende Slangesprøite angave
disse Beboere at være lodtagen.

Saaledes at være passeret i enhver Eiers Overværelse bekræftes med
vore Hænders underskrift. - Datum ut supra -

Henrich Christensen

Heilmann
Jørgen Tørring

Afgrøder og dyr:

Hvad dyrkede man så på markerne i Jennum omk. 1790 ?

Det, der gav flest fold, var boghvede med 6, rug, byg og havre med hver 5 fold.

Desuden har man dyrket lidt hør og hamp, ærter og vikker.

For at få hørrens taver frigjort blev stænglerne knækket på en bryde. På denne fra Søllerup i Herfølge sogn ved Køge sker brydningen mellem siksakformede ægge.

Dyreholdet var for matr. nr. 6a ' s vedkommende i 1800, og det har sikkert lignet de andre gårdes:

1 rød og hvid kvie

1 gl. sort ko

2 køer - en sort og en grå

2 kalve

2 stude

Endnu fandtes 3 køer, den ene var aftægtsko, og 2 som tilhørte skoleholder Rohde.

1 gl. sort bæst m. blis

1 sort hoppe

1 brun hoppe

1 blakket hest

1 føl

? får og vædder

plus de dyr (høns, gæs og ænder, som ikke er talt op og noteret ned.)

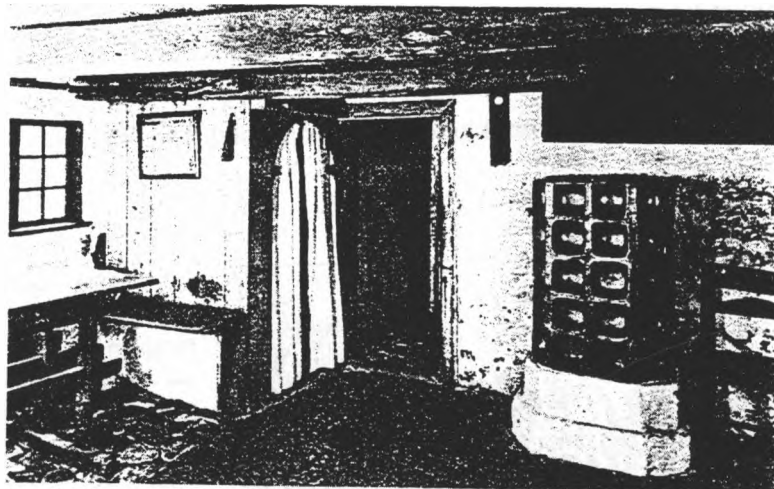
end Heste, men langsommere og vanskeligere at arbejde med.

Jysk Bonde, der pløjer med en Hjulplov forspændt med Stude. — Tidligere anvendtes Stude i stor Udstrækning som Trækdyr i Stedet for Heste, navnlig i Midt- og Vestjylland. De var billigere

Kirketiende 1810 - 13.

nuv. matr.		tdr.	skp.	fjd.	alb.
4	Peder Hansen	3		3	½
2	Preben Nissen	3		3	½
5	Niels Hansen - nu Hans Nielsen	3			
3	Jens Pedersen	3	1	2	1½
7	Søren Nielsen	3			
6	Jens Jørgensen	2	7	1	7/20
8	Hans Bennedsen	3			
9	Mogens Jørgensen	3			
10	Peder Sørensen	3			
11	Jens Jørgensen	1	4		
12	Peder Runkenborg	1			2 ½
18a	Hans Andreassen	2			
25b	Hans Jørgensen , smed		2	1 1/3	
16a	Peder Hansen	3	1	1 3/5	
14a	Christen Sørensen	4			
25a	Morten Clausen	3			
15a	Ole Nielsen	3		2	
19a	Christen Mortensen	2			

En fattig stue. Gulvet er af stampet ler, under bordet er der brosten. Alkovesenge ved døren er meget kort, dens fodende går gennem væggen og ind under køkkenbordet på de anden side. Ovnene er opbygget af en slags jyddepotter, kakler – heraf betegnelsen kakkellovn. De fyres i den fra rummet ved siden af, det er en bilæggerovn

Som så ofte før gik kornpriserne op og ned , men omk. 1818 gik de ned til 1/4 af, hvad de var i begyndelsen af århundredet, og der fulgte en stor fattigdom op gennem 1820'erne .

Landet var fattigt i 30 'erne, og mange familier sendte deres børn ud at tjene for med deres løn at holde den værste sult fra døren eller anskaffe bedre redskaber.

Men det var ikke de mindste børn, man fandt på gårdene i **Jennum** i folketællingen 1834, hvor tjenestefolk begyndte at blive almindelige. Det var mænd og kvinder i 20'erne - som f.eks på matr. 10a

Her var foruden:

Peder Sørensen, 68år, gift, gårdmand, fattigforstander
Maren Sørensdatte, 88år, gift, hans kone

også:

Karen Jensdatter, 26år (hun bliver senere gift m. gårdmanden)
Maren - , 17 -
Peder Jensen, 24 -
Hans Pedersen , 20 - alle ugifte tjenestefolk

Gradvis fik bønderne mere magt og indflydelse, og i slutningen af 1830'erne fik man de første sogneforstanderskaber i landet, hvor den almindelige bonde d.v.s. gårdmænd og husmænd var med til at bestemme i sager vedrørende lokalsamfundet.

Fra deres protokoller får man et indblik i små og store hændelser i byen, f.eks.

“d. 16.- 8. 1848 holdes atter et møde, først angående vælgerne til Rigsforsamling, valget faldt på Sognepræsten. Formanden fremlagde en gennem Amtet modtaget skrivelse fra Justitsministeriet af 29 samme måned ledsaget af den kongelige anordning af 8. - 8. 1832 til uddeling i sognet i 6 eksemplarer af en trykt anvisning til Colera sygdommens behandling, i anledning heraf modtages følgende:

2 badekar anskaffes snarest muligt til brug for Colerapatienter
4 sengesteder - - - - -
4 madrasser m. puder
8 tykke hestedækkener
2 sygevogtere erhverves snarest muligt

3 lazaretter eller sygestuer udtages, nemlig Søren Chr. Jørgensens gård (matr. 9a) i **Jennum**, der for tiden er uden beboere.(Ejeren boede selv på Østengaard).

2. Øverste etage af stuehuset på Haraldskjær.

3. Skolestuen i Nr. Vilstrup hvormed bemærkes, at i tilfælde af benyttelse til sygestue skal der på forlangende anvises skolelæreren m. familie en passende lejlighed et andet sted i distriktet.”

Endelig et par eksempler på livets gang i sognet, mest **Jenum**.

“15. - 6. 1850 en regning på 1rd. for grus taget på Niels Sørensens mark i **Jenum** i året 1849 anvistes til udbetaling af nordre fogederi, en do regning fra Johannes Hansen på **Jenum** mark for årene 1848 - 49 står 4rd. anvistes med 3rd.

Den sindssvage Anders Hansen indlagdes hos husmand Poul Andreasen ,2c, **Jenum** mark mod betaling indtil han kan optages i dåreanstalten i Ribe, hvor han ønskes henlagt - den tids socialforsorg!

Ane Kirstine Christensdatter, som med sit uægte barn var indtegnet hos Laurs Laursen ,4a, **Jenum**, har søgt om at tage ophold i Vejle. Dette tillades, mens hun selv forsørger barnet imod for et år at modtage 10rd.”

Sogneforstanderskabet valgte selvfølgelig også de personer, der havde bestemte funktioner som: vandsynsmænd, der havde ansvaret for vandforsyningen i byen, ligsynsmænd, som undersøgte den døde, før dødsattesten blev skrevet for at sikre, at skindøde ikke blev begravet - og opdage eventuelle forbrydelser osv. Taksationsmænd vurderede folks ejendomme med henblik på skat.

Mange gode **Jenum** - borgere (mænd) har haft disse tillidsposter gennem tiderne, f.eks. var Agerholm, 6a, Niels Sørensen, 7a, og Peter Mathiesen, 2c, sogneforstandere - for blot at nævne nogle.

I 1840 ' erne og 50 ' erne var der i protokollen rigtig mange forespørgsler fra specielt gårdmændene om at måtte udstykke deres jord.

Tilladelserne blev givet, og de solgte deres ydermarker og den dårligste jord fra, så der opstod mindre landbrug i yderkanten af ejerlauget.

Den nuværende matrikulering stammer fra 1844.

Alle underbogstaver af 3a, 5a, 9a, osv. er eksempler på sådanne handler.

Kapitalen kunne så bruges til forbedringer på hovedmatriklen eller betale en evt. gæld ned.

Kostald o. 1840. De gamle stalde var mørke og usunde; om vinteren frøs køerne i de utætte rum. Det lusede dog noget, at loftet (høstængen) om vinteren var fyldt med hø og halm, men da man færdedes i stalden med tændte håndlygter, var brandfaren stor. Dyrene indebrændte ofte, fordi det brændende stråtag hurtigt skred ned og spærrede for den smalle dør.

Disse nye ejendomme blev beboet af husmænd, der som bierhverv kunne være: træskomager, skomager, hjuler, klodsmager, skrædder, væver, murer og tømrer. Og de blev faktisk kendt på deres fulde eller supplerende arbejde, f.eks. Laurits smed, Jacob hjuler, Peder bødker osv. Desuden kunne mange arbejde på gårdene som daglejere.

I hver Landsby boede en Væver, der vævede Bøndernes Uldgarn til Vadmæl, Hvergarn og Dynevaar.

Hjemme på ejendommen kunne de holde lidt kreaturer, og da den tid kom, bringe mælken til andelsmejeriet, hvor deres mælk blev lige så godt behandlet som mælken fra de store gårde.

Ofte havde de yderligere svin og høns.

Det var stadig et slid at være husmand; men det var dog bedre end tidligere. Det største problem var de mange husmænd og landarbejdere, som ikke havde jord, og som tjente så lidt, at de ikke havde nogen mulighed for at samle penge sammen til at købe jord for.

Mange drog til købstæderne for at søge arbejde eller søgte lykken i Amerika.

Gennem mange år er der sket en forandring m.h.t. husmandsbrugene i alle egne af landet -- også **Jenum**.

De små brug gik tilbage, fordi det dårligt kunne betale sig at dyrke dem. Ejerne solgte som oftest jord og hus til byboere, der gerne ville på landet at bo, og som havde deres arbejde uden for landsbyen.

I 1850 var folketallet i **Jenum** steget til 197 personer - fordelt på 39 familier. I 1870 m. 47 familier, 1880 m. 54 familier og i 1890 m. 59 familier.

På hundrede år er antallet af familier kun vokset m. 3, så der i 1990 var 62 familier.

Det tal holder sig nok mange år endnu, da der ikke er bygget nye grunde i vores område (1995).

De danske bønder havde indtil 1870 'erne været afhængige af kornpriserne, men så lagde man landbruget om og satsede på kreaturer og svin, bacon og smør.

I gamle dage havde man kun få køer. Man slægtede i reglen de svage dyr i november, når de ikke var på græs mere - og holdt liv i så mange dyr, som man havde foder til.

Køerne gav ikke meget mælk, og man måtte samle fløden for flere dage, før man havde nok til at kerne smør. Fløden stod så på en hylde i stuen og blev sur og snavset.

Det færdige smør var harsk og urent og ikke en vare, man kunne tjene mange penge på.

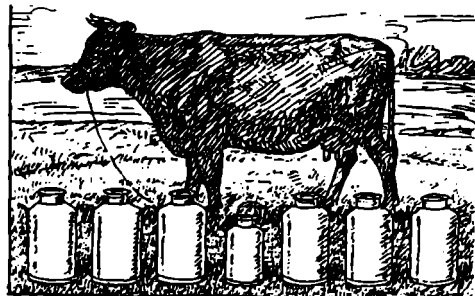
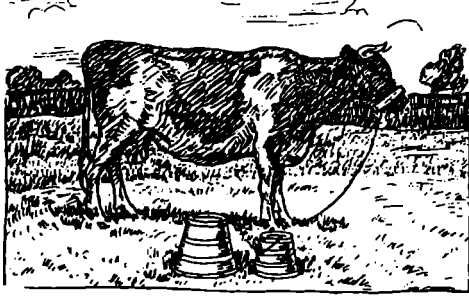
Da den enkelte landmand ikke kunne anlægge sit eget mejeri, gik en kreds af bønder sammen i 1882 og startede det første andelsmejeri i Hjedding i Vestjylland.

Bønderne i bl.a. Jennum sendte deres mælk til det privatejede mejeri på Stenager mølle. Det blev grundlagt af Peder Christensen Skibsted i 1886. Mejeriet fungerede til 1906, hvorefter man leverede til andelsmejeriet i Skibet til 1946 - 47.

Da det hørte op, kunne landmændene ikke blive enige om at levere til samme mejeri. Nogle valgte Christianshåb og Mælkekompaniet mens andre sendte mælken til Jelling. Og i dag (1996) er der faktisk kun Hans Nielsen, 7a, som stadig har malkekøer.

Flere landmænd solgte nemlig deres m - køer, da der blev givet E.F. penge som kompensation. Til gengæld forpligtede bønderne sig til ikke at have malkekøer i en årrække.

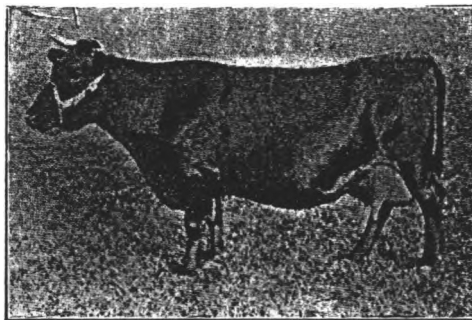

I 1800 gav en Ko ca. 600 Liter Mælk om Aaret. I 1930 ca. 3300 l.

Andelshaverne skulle have andel i overskuddet i forhold til den mængde mælk, de leverede. Den skummede mælk fik bønderne tilbage - den skulle bruges til kalve og svin.

Ved afstemninger havde hver mand 1 stemme - hvadenten han så var proprietær, gårdejer eller husmand. Det var "hoveder" - ikke "høveder", der talte.

Fællesskabstanken bredte sig over slagterier, ægeksporier osv. til de lokale brugsforeninger.

Den bedste Ko, der kendes, er en rød dansk Ko. Den har i 1933 givet 8576 kg Mælk, hvoraf der er lavet 410 kg Smør.

Jenum fik også sin brugsforening i 1898, og den eksisterer endnu -1996 (se omtalen af den under matr. 14a).

Jenum Brugsforening 1898

Forbedringer:

I slutningen af forrige og begyndelsen af dette århundrede fik landmændene bedre husdyrracer. Man fik kendskab til roer og foderplanter, og der kom stigning på deres varer.

Der blev bygget om og lavet større stalde, og med elektricitet i byen i 1920 var grunden lagt til andre forbedringer både ude og inde.

Telefon havde Jennum fået omk. 1916, hvor centralen havde til huse hos smed Peder Pedersen, 2k.

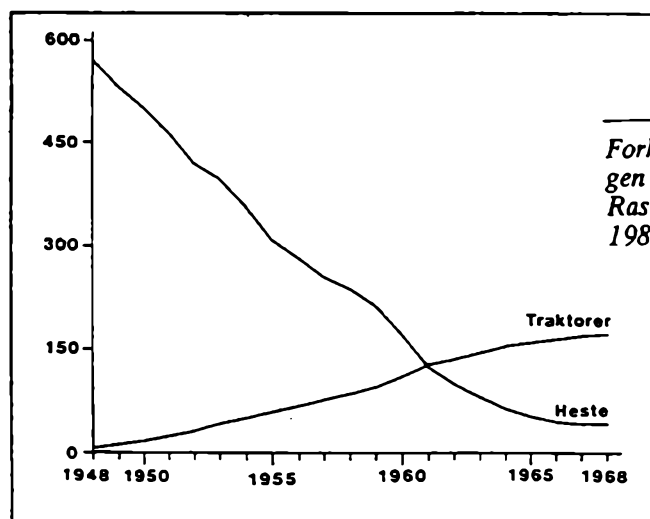
Omkring 1930 blev der lagt vand ind i husene, og man var fri for at pumpe ved brønden.

I 1930'erne var der flest beskæftiget ved landbruget; men efter krigen var antallet faldet betydeligt - og særligt i 1950'erne rejste mange unge mænd og kvinder til byerne, hvor løn og boligforhold var bedre.

Det skabte vanskeligheder for de landmænd, der ikke kunne klare arbejdet selv, så det fik dem til at anskaffe flere og nye maskiner.

Hidtil havde man kun benyttet tærskværker og selvbindere; men nu vandt traktoren efterhånden indpas, og med den til at trække bl.a. plov og harve, gik arbejdet lettere og blev udført af én mand.

Hestenes antal gik tilbage, eftersom traktoren blev almindelig.

Forholdet imellem heste og traktorer illustrerer udviklingen i landbruget i efterkrigsårene. Absolutte tal. Fra Joen Rasmussen: *Strukturudvikling og Krise i Dansk landbrug 1983*.

Sidenhen har særlig mejetærskere, men også malkemaskiner, medvirket til at erstatte de store folkehold på gårdene.

På mange måder har denne mekanisering gjort arbejdet lettere for landmanden, men også gjort ham mere isoleret og ensom i arbejdet.

Førhen ejede et par naboer forskellige maskiner i fællesskab, eller man lånte hos hinanden; men i dag har hver gård alt hvad, der hører sig til, og en formue er investeret i maskinerne.

I Jennum er der kun et par gårde, som har udsigt til at have næste generation som udøvende landmænd.

De unge fristes af et arbejde i byen med fast arbejdstid og ferie.

Familien

Menneskets egne evner rækker ikke altid til at klare dagens og vejens problemer.

Troen hjælper langt, men hvor heller ikke den slår til, tager man sin tilflugt i overtroen.

I ældre tid levede man i frygt for, at overnaturlige væsener eller mennesker med særlige evner - hekse, personer med onde øjne osv. - skulle volde skade, og sygdom og uheld førtes tilbage til disse.

Magi og varselstaging var særlig udbredt i forbindelse med årets og livets højtider.

Vejrvarsler:

Hovedinteressen for bonden året igennem var, hvordan vejret ville arte sig, eftersom udbyttet af hans arbejde var helt afhængig heraf.

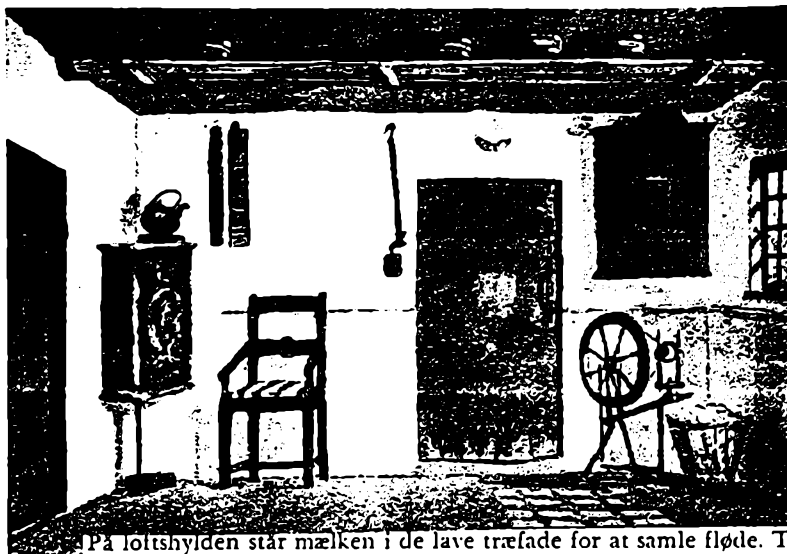

Vejrvarsler

Loftsbjælkens jule - eller solemærker - vore tipoldeforældres "vejrudsigt" for de følgende 12 måneder.

*Juletylvt*en havde 12 helligdage, fra 1. juledag til helligtrekongers aften, 5. jan. I takt hermed kunne bonden på storstuens loftsbjælke tegne 12 kridtkredse. Det var *jule* - eller *solemærkerne*. Hver dag noteredes vejret i en kreds.

Ved dårligt vejr om formiddagen blev øverste felt overkridtet, og om eftermiddagen nederste, så kredsen kunne være udfyldt ved heldagsregn eller ren ved heldagstørvejr. " efter alle solemærker at dømme " skulle dette give vejret måned for måned i det kommende år.

På loftshylden står mælken i de lave træfade for at samle fløde. Til venstre ses bilæggerovnen og i det højre hjørne rokken og kurven med den kartede uld. På væggen hænger en hjemmelavet bismervægt og to manglebrætter, der brugtes, når man skulle mangle, rulle, det vaskede linnedtøj.

Julesommer giver påskevinter.
 En hvid jul giver en grøn påske.
 En grøn jul kan give en sort kirkegård dvs. mange dødsfald.
 En mørk jul giver en lys lade.
 Julemærke giver sommertørke.
 En hvid jul giver en skiden fastelavn.
 Julerog giver fastefog.
 Juleblæst giver et frugtbart år.
 Julerim på træerne varsler meget korn på agrene.
 osv. osv.

At beskytte bolig og udhuse var en vigtig ting.

“ Tordensten “ - stenalderøkser, mente man, kunne beskytte mod lynnedslag, hvis den var anbragt enten i husvæggen eller liggende i et af husets rum.

Bondens husdyr var udsatte for mange farer, som man forsøgte at værne dem imod med magiske midler, f.eks. skulle kvæget gå gennem nyantændt ild.

Når der tit fandtes et kors skåret ind i brød, redskaber eller indbo, var det udover at være dekoration også for at jage det onde væk.

Vel født er vel en trøst;
 men bedre vel opdragen.

Vel gift er livets lyst.

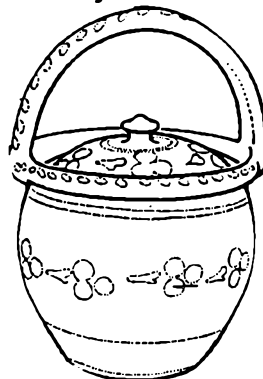
Vel død er hele sagen.

Ambrosius Stub, omk. 1750.

De første år:

Livets begyndelse, overgangen fra ugift stand til ægteskab og livets afslutning var de perioder i et menneskes tilværelse, der var størst grund til at omgærde med beskyttende forholdsregler.

Den nyfødte var før dåben især udsat for det ondes gerninger, og mange døde som spæde. Derfor sørgede man for hurtigst muligt at få barnet til kirke og få det døbt, så det var beskyttet af kirkens velsignelse.

Barselpotte

I den tid, hvor barselskone lå til sengs efter fødslen, var det skik, at venner og naboer aflagde barselsvisit for at se den nyfødte og spørge til moderens befindende. De medbragte mad, især grød til familien - i en såkaldt barselpotte.

Mange forholdsvis unge kvinder døde i barsels seng og efterlod manden med et eller flere børn. Eller de fik underlivslidelser af den "evige" graviditet, aborter osv.

Men som ordsproget siger: "Børn er fattigfolks eneste møblement!". De, der således overlevede de første barske år og børnesygdomme uden ordentlig lægehjælp, var en uvurderlig hjælp for bonde og borger og samfundets fattige.

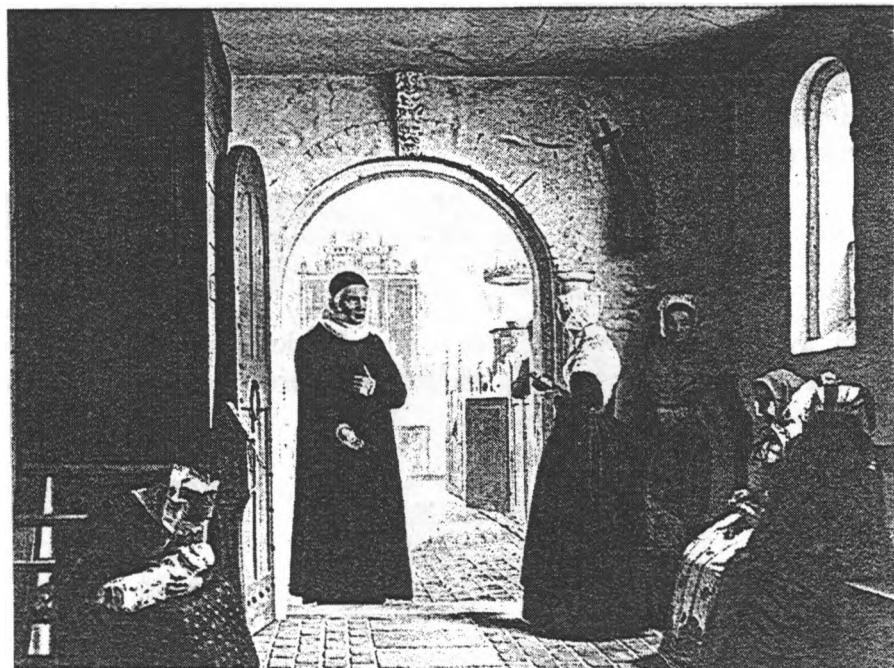
Alle hjælp - både hjemme og ude med at opretholde livet, og hvis der blev for mange munde at mætte, var det ikke ualmindeligt, at 7 - årige kom ud at tjene.

Lønnen, som de voksne havde aftalt, kunne bestå af den daglige føde og måske et par træsko og et stykke klæde til tøj om året. Eller som i 1873 hvor en 9 - årig pige fik 1 mark 8 skilling om ugen for 3 timers dagligt arbejde.

Hvilepauser blev i 1873 fastsat til ½ time pr. dag. Den sovende vogterdreng er malet i 1883 af Frederik Krouthen.

På grund af det korte interval mellem barnets fødsel og dets dåb var moderen ofte ikke med i kirken ved barmesåbningen. I en månedstid efter blev hun efter gammel forestilling anset for uren og skulle først modtages v. kirkedøren af præsten og senere fremstilles i kirken, før hun kunne vende tilbage til landsbysamfundet.

Maleren Christen Dalsgaard har i dette nydelige genrebillede fra 1860 skildret, hvordan en barselkone bliver modtaget i våbenhuset af præsten og »indledt« i kirken. Statens Museum for Kunst.

Dette gjaldt kun hæderlige kvinder. Skøger og skarnsfolk skulle en præst ikke have noget at gøre med !

Fra **Jenum** har vi kun et par eksempler fra kirkebogen, hvor en sådan fremstilling har fundet sted i 1764 / 65.

Uægte børn:

Indtil 1767 medførte ægteskabelig omgang for ugifte et krav om offentligt skrifte, og til 1812 skulle der også betales bøder. Hvis ikke man kunne betale bøden, kunne kvinden ende i fængsel på vand og brød, mens faderen gik fri, hvis han ved ed nægtede faderskabet.

Soldater skulle ikke betale til børns underhold, og gennem årene til 1787 har vi fra kirkebogen kendskab til 5 børn, hvis udlagte fædre var ved militæret.

Børnebidrag blev indført i 1763; men forsørgelsespligten gjaldt kun, til barnet blev 10 år.

Barbara Jørgensdatter f. 1817 har nok været lidt "løs på tråden" - efter hun blev skilt fra sin mand - Lurs Ulf Hansen, **Jenum**, omk. 1856. De boede til leje forskellige steder i byen fra 1845 - 55, og fik 5 børn sammen.

Men i 1857 fik hun barn med skomagerlærling Mads Peter Jessen - og i 1860 med Mads Sørensen - uden at gifte sig.

Hun blev fængslet i 32 dage for hor, og barnet på 3 år - det sidste døde- blev sat i pleje hos en ugift syerske på **Jenum** mark for 8 ? pr. dag. Siden hører vi ikke mere til hende.

Tyende:

Blev en pige ikke gift, tegnede tilværelsen sig mindre lys for hende, og havde hun ydermere et barn at tage vare på, var det som regel arbejde som væve - spinde - eller sypige, hun fik, eller blev tyende hos en familie.

Det er også tit dem, vi i folketællingerne finder som indsiddere (lejere).

Piger og koner forsamlet til »karlegilde«. Tegningen viser en rekonstrueret situation.

Var man tyende på landet, måtte man efterhånden rykke ud af stuehuset, fordi gårdmanden blev til "noget", og karlene fik værelse i en ende af stalden; men også pigerne fik tildelt små og kolde værelser i en af længerne.

En arbejdstid på omk. 15 timer om dagen i sommertiden og omk. 10 timer om vinteren var ikke ualmindeligt.

Tjenestefolk skulle hos præsten hente skudsmål - en slags anbefaling - skrevet af deres herskab ved fæstets ophør, og årligt deltage 2 gange i nadveren og i det hele taget være et godt eksempel. Skudsmålet var lovpligtigt og meget upopulært, for hvadenten det var godt eller dårligt skulle det vises til den kommende arbejdsgiver.

De første eksempler på en sådan ordning gik helt tilbage til 1562 og blev først afskaffet 1867.

Men selvom loven blev ophævet, fulgte bogen i mange år stadig personen, som en slags flyttebevis - og enkelte arbejdsgivere havde stadig svært ved at undlade at skrive om pigen / karlen.

Sorra! Du skal vi
gerne ifte mere have
Skudsmaal!

Skudsmaalbog

Bryllup:

Den afgørende begivenhed i tilværelsen var overgangen fra ugift til gift stand; men forud var i gammel tid gået trolovelsen - en juridisk bindende foranstaltning, som kun undtagelsesvis kunne ophæves. Endelig ophævelse skete kort før år 1800.

Alligevel møder vi i 1816 enkemand, grovsmed Jørgen Hansen, 25c, som netop det år var blevet alene efter Johanne Sørensdaters død. Der var 5 små børn, og til dem prøvede han at finde en stedmoder.

“ 3 / 8 1816 mødte enkem. Jørgen Hansen - smed i Jennum, tilligemed sin forlovede - pigen Anna Simonsdatter i Høxholt by Hover sogn, for hvilke der var lyst 3 gange til ægteskab fra prædikestolen i Hover kirke, og erklærede enstemmigt, at de begge sider var enige om at ophæve deres besluttede forbindelse, imod at pigen A.S. som den, der var årsag til skilsmissen afgive til bemeldte smed J.H. trediesinds ? rigsbankdaler N.V. tilligemed et får og 2 lam, så at de på begge sider, uden hinder for anden af parterne og uden mindste tiltale af nogen, kunne indlade sig i ægteskab - hvilket herved attesteres under hænderes underskrift.”

Jelling præstegård d. 13./ 8 1816

Jørgen Hansen

Anna Simonsdatter

Jens Pedersen

Ole Simonsen

Preben Nissen

Ole Sørensen

med ført pen på

med ført pen på

mandens vegne

pigens vegne

Han blev dog gift senere samme år, og fik en del børn .

Det var også meget almindeligt, at en kone, som havde mistet en forsørger, blev gift ret hurtigt igen. Det var umuligt for hende at klare gårdens drift uden en mand og omvendt.

Manden har man til tider mistænkt for at se sin fordel ved giftermålet.

Han giftede sig til en gård og fik børn og kone, som i mange tilfælde var meget ældre end ham, men man så praktisk på sagerne og måske ikke så meget på følelserne - ellers kunne de komme!

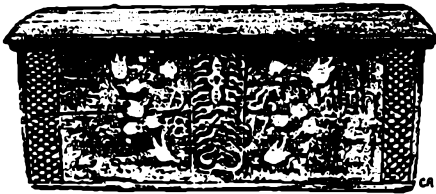
I dag er det at gifte sig et spørgsmål om gensidige følelser; men dengang var ægteskab en økonomisk forbindelse imellem de to familier - et arbejdsfællesskab.

Udstyr:

Rede penge havde man ikke mange af, men hjemmegjorte produkter kunne gøre det ud for det samme, og derfor fik medgiften karakter af udstyr.

Når et ungt par blev trolovet, satte pigen sig til at sy sin tilkommendes festskjorte - den han skulle have på til brylluppet. Denne skjorte kunne siden fungere som ligskjorte.

Hun syede også sine egne ligklæder, for man vidste jo aldrig, hvor og hvornår døden ville indtræffe.

Et skrin, et skab eller en kommode var, hvad de fleste tjenestefolk førte med sig fra sted til sted; det sparsomme møblement blev af husbonden suppleret med seng og - hvis der var plads - stol og bord; ofte gamle udtjente ting. Boligforholdene var elendige, men det var ikke ualmindeligt, at familiens egne børn delte kammer med pigen eller karlen.

Især hos bønderne blev velstanden målt i tekstiler, og det var bl.a. dyner, det kom an på!

Altså var sengetøjet det vigtigste - mængdemæssigt!

Sengene stod jo i stuen. Det kunne være en slags himmelsenge eller alkover, af betydelig bredde og med omhæng eller døre for. Ved festlige lejligheder yndede man at vise sengenes indhold af dyner frem, og man trak omhængene lidt til side.

En seng havde som regel mindst 3 dyner, et par langpuder (så lange som sengen var bred) og evt. et par mindre puder. Sengebunden var ofte gulvet, direkte på dette var anbragt en opfyldning med halm, lyng eller hvad egnstraditionen og ressourcerne ellers påbød.

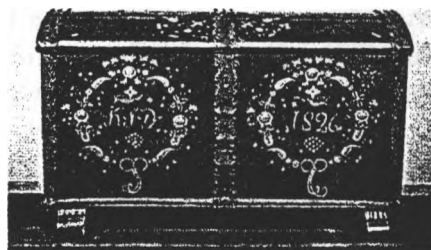
Herover lagdes underdynen eller dynerne, der som regel var vævet i hør og med blå længdestriber. Overdynen, der også kunne dubleres, når temperaturen krævede det, var oftest af uld og farverigt tværstribet - olmerdug.

Puderne gjorde sengen behagelig og var iøvrigt egnede til at vise frem. Der blev stillet så mange puder op, som huset havde, og helst skulle hele åbningen i omhængen være fyldt.

Fyldet i dynerne skulle helst være fjer eller dun; men det var ikke alle steder muligt at skaffe sig denne luksus i tilstrækkelig mængde, og så måtte man tage til takke med andet - avner, mos eller humleaffald fra ølbrygningen.

Det fineste hørlærred blev anvendt til det egentlige broderi - altså til pynt, mens det mellemfne blev brugt til mænds og kvinders undertøj, skjorter og sengetøj (pudevår og lagner).

Lågkisten var det sædvanlige opbevaringssted for udstyret indtil det, efter brylluppet, blev taget i brug.

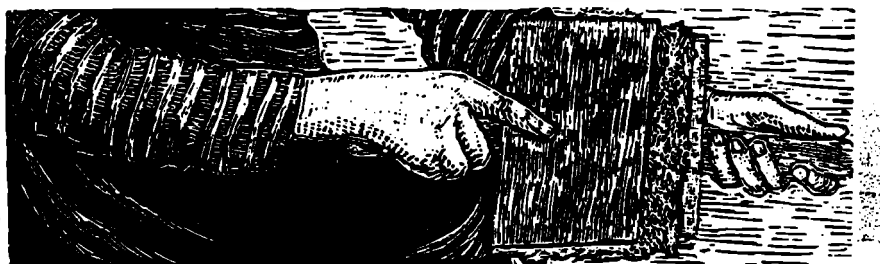

Det groveste - blårlærred - kunne indeholde planterester og stikke og kradse. Det blev brugt til groft undertøj og sække, men især lagner til tjenestefolkene.

Tekstilerne var hjemmefremstillede, og var kvindernes arbejde. Hør og uld - alt fremstillet fra grunden.

Tøj:

Af strikkede ting havde man trøjer, strømper, huer og vanter og sidenhen et ofte købt sjal fra kræmmerens pose.

Tidligere var bonden og hans kone klædt i grå lang vadmelskofte, viklet om og holdt sammen med et bælte.

På benene havde de hoser af tøj - bundet med hosebånd ved knæet.

Bonden selv har engang lavet et ordsprog, som passede til denne påklædning:

*“Ikke er vi bønder gæs,
om også vi er grå “*

Mad og drikke:

Man har også skullet bage, og i 1700 - tallet blev der spist meget mere rugbrød end i dag. Man spiste ingen kartofler - men derimod rugbrød som basiskost, så måske har man flottet sig med disse opskrifter fra en kokebog fra 1648:

**Spidte Eble eller Pæres
at bage.**

Tag femte store Eble eller Pæres/ Stredemil Stær
et trindt koge aff med Stielden/ som du siden kand haff
se til et Diet/ huude saa Kiærndten ud / saa lange Eble
kand taale det/ at det icke bryster / haer siden det som du
haffter udhuulet enegge smaat/ saa Eg der ubi/ giff oc saa
smaa Kofiner/ Kamerl/ Sucter oc/ Ingffer der ubi / blaa
de det vel tilhaende/ oc fyld det saa igien ubi de udhuulede
Eble eller Pæres/ leg saa de det med Stielden der offer /
stik en siden Pind der ubi/ at det icke falder ud / offer giff
dem siden med en hiden tynnd Dep som haa Kofinerne bliff
larde/ leg dem saa ubi heet Smør/ oc bag dem der ubi/ saa
worder de meget gode.

I Bryggerset ved den aabne Skorsten foregaar Ophedningen af Bagerovnen. Brødene stikkes ind med en flad Træskovl.

Der er sikkert også brygget øl i Jennum, for humlén havde man jo fået plantet efterhånden. Øl, som blev brygget hver anden måned, var noget, man drak i store mængder - både børn og voksne, for vandet i brønden var tit for snavset til at drikke.

*Ølkander og brændevinsdunke. Ølkanden stod altid frit fremme i huset, så enhver kunne tage sig en tår. Alle drak af den samme kande, enten af kanten eller af tuden. Fluerne, der var druknet i øllet, blæste man til side, inden man drak.
Foto: Dansk Landbrugsmuseum.*

Der var blevet mange munde at mætte, efterhånden som kvægholdet blev større, og man fik brug for malkepige, røgter og staldkarl.

Og nu - omk. 1890 - spiste hver person af sin egen tallerken og sov i sin egen seng. Det gav både mere opvask og storvask i grukedleme.

Det lerstampede gulv blev afløst af bræddegulv, og belysningen skiftede fra tællelys til petroleumslamper.

I køkkenet blev der installeret støbejernskomfurer, som dels var en fin varmekilde og dels udmærket at klare madlavningen på.

Kosten bestod af røget og saltet kød, fordi man ikke havde opbevaringsmuligheder til det ferske.

Frysehus:

Med det fælles frysehus i Jennum - fra 1949 - 69 i en del af matr. 1b var grunden lagt til en mere varieret kost.

Her lejede man en boks, og hver lørdag formiddag kunne man hente sine frostvarer. Maren Storm fra matr. 7d førte tilsyn, og iført en stor uldfrakke og halvvanter hentede hun de frostpakker, hvis nummer svarede til den lille tallon, man skulle medbringe, og samtidig kunne man få lagt nye varer ind i frostboksene.

Efterhånden fik man hjemmefrysere til opbevaring af kød - bær og grøntsager - samt bagværk, og man kunne nu selv planlægge sin tid uden hensyntagen til frysehusets åbningstid.

Skulle man have gilde på gårdene, d.v.s. barkedåb, bryllup eller begravelse, var det ikke ualmindeligt, at festen for familie og venner kunne vare i flere dage, for gæsterne kunne komme langvejs fra og skulle selv sørge for transporten. Man måtte således købe stort ind som denne gårdmand fra Grenåegnen gjorde det i 1864.

1 Lispund Bærefisk	2 rdl	2 mk	0 sk
1 Lispund Riis	2 -	4 -	0 -
1 Lispund Flors Meel	1 -	3 -	0 -
½ Lispund Bønner	2 -	5 -	0 -
½ Lispund Kandis	2 -	2 -	0 -
5 Pund Sikorie	0 -	3 -	2 -
En Top Hvl Sokker (19 pd a 26 sk)	5 -	0 -	14 -
2 Pund Svedsker (a 20 sk)	0 -	2 -	8 -
3 Pund Rosiner (a 2 mk)	1 -	0 -	0 -
3 Pund Poddersokker	0 -	3 -	12 -
½ Pund Kaneel	0 -	1 -	8 -
Et halvt ½ Pund Dito	0 -	0 -	12 -
Kardemomme for 1 mk	0 -	1 -	0 -
Moskadtblomme, 1 mk	0 -	1 -	0 -
4 Moskadtnøder	0 -	0 -	12 -
Alehaande, 4 sk	0 -	0 -	4 -
Korender, 4 sk	0 -	0 -	4 -
Pever, 8 sk	0 -	0 -	8 -
½ Pot Senep	0 -	1 -	0 -
1 Qvintin Safran	0 -	1 -	4 -

6 Poter Rom, 2 mk 8 sk	2 -	3 -	0 -
100 Potter Bræn- deviin, 17 sk	17 -	4 -	4 -
10 Pund Maryland	1 -	2 -	12 -
2 Pund Melange	0 -	3 -	0 -
3 Fl. gl. fr. Viin	1 -	0 -	12 -
½ Skp. Salt	0 -	1 -	12 -
50 Stk & 50 Stk 3 tom. Søm	0 -	1 -	12 -
tilsammen	44 rdl	3 mk	12 sk
2den April afgaaer 1 Lispund Fisk	2 -	2 -	0 -
	42 rdl	1 mk	12 sk
1 Dunk			
1 Anker			
½ Tønde			

Beholderne, som fodnoten nævner, er medgivet til låns; de var til de flydende

Førhen måtte man forrette sin nødtørft ved dyrene i stalden, men omk. 1890 indrettedes mange steder et *lokum* i den ene ende af staldlængen.

Bofællesskab:

Ofte boede man 3 generationer under samme tag.

De gamle var måske gået på aftægt, men kunne alligevel være med i det daglige arbejde. Aftægtskonen passede de små, reparerede tøj osv. , mens aftægtsmanden f.eks. huggede pinde eller gjorde sig nyttig i stalden.

Som et socialt sikkerhedsnet blev der oprettet en aftægtskontrakt mellem de to ældste generationer. Heri var skrevet - i mindste detalje - og ofte med en vis form for "grådighed" alt, hvad der skulle ydes den "gamle" - ofte på livstid.

Kontrakt 1870 fra matr. 9a.

Lippe N. 25. 2264/ King 457.33.

N. 15
Om 11. Februar 1870

Offenbarhandlung in dem Sinne des § 101 des
Preuss. Handelsgesetzbuchs von dem
für die
1.

Die Offenbarhandlung ist ein Geschäft
von dem die Offenbarhandlung in dem Sinne
des § 101 des Handelsgesetzbuchs von dem
für die
2.

Die Offenbarhandlung ist ein Geschäft
von dem die Offenbarhandlung in dem Sinne
des § 101 des Handelsgesetzbuchs von dem
für die
3.

Die Offenbarhandlung ist ein Geschäft
von dem die Offenbarhandlung in dem Sinne
des § 101 des Handelsgesetzbuchs von dem
für die

AftægtsContract mellem underskrevne Jørgen Jensen Buch og Mette Rasmussen Holm af Jennum som Aftægtsydere og Rasmus Nielsen Holm som Aftægtstager for Livstid.

1.

Til Beboelse for Aftægtsmanden indrettes på Anfordring af ham i den neden pantsatte Gaards Stuehus østre Ende en Leilighed bestaaende af 2 Fag hver Fag $2\frac{1}{2}$ stort. Leiligheden indrettes aldeles efter Aftægtsmandens ønske og Bestemmelse og den skal navnlig være forsynet med Skorsten Kakkelovn, Vinduer, Døre ect. Og skal Aftægtsyderne derefter aarlig vedligeholde Leiligheden forsvarlig i enhver Henseende. Ud og Indvendig paa Tag og Fag. Loften over Leiligheden, den skal afskilles fra det øvrige Lofterum, er ene til Aftægtsmandens Brug og Yderen anbringe bequem opgang dertil. Skorstenen skal være uden for de 2 Fag.

2.

Til Ildebrændsel levere Yderen inden hvert Aars 1. Aug. 1 Favn 2kløvet Bøgebrænde samt 5000 Stk. forsvarlige store og tørre Tørv. Træet skal Yderen besørge sauget og kløvet som til almindelig Kakkelovnsbrænde samt nedsat i Aftægtsmandens Brændehuus eller et andet sted hvor han forlanger det. Tørvene skulle af Yderen hjemkjøres og sættes på et bequem Sted hvor Aftægtsmanden maatte forlange det.

3.

Af Havejord erholde Aftægtsmanden 16 Kvadratfavne i Gaardens Have hvor han lyster og skal Yderen efter Aftægtsmandens Forlangende og Anvisning aarlig Grave Gjøde og Besaae dette Ny Havejord. Sædeurter til Haven tillægges af Aftægtsmanden. Indberegningen af Urterne besørges af Yderen.

4.

I Naturalpræstation levere Yderen aarlig til Aftægtsmanden paa hans Bopæl:

- a: hver 1. Mai og 1. Novb. forsyning med Halvdelen 1 Td. 6 Skp. Rug, 1 Skp. Hvede, 3 Skp. Boghvedegryn, 3 Skp. Byggryn, 1 Td. Byg, 1 Td. Malt og i Haandpenge 8 R/ skriver Otte Rigsdaler.
- b: Hver Kyndelmesse 2 Lispund tør saltet og røget Flæsk uden Been.
- c: Hver St. Hansdag 16 Pund tør sød Ost.
- d: hver 1. Novb. 1 Skp Salt, $1\frac{1}{2}$ - Hvede samt 8 Pund godt Faaretalg.
- e: hver 1. Januar, 1. April, 1. Juli, 1. October forsyning med 1 Fjerdedel 6 Snese friske Hønsæg.
- f: hver 1. October 1 Td. gode Spise Kartoffler og hver 10 November 2 levende fede Ender.

g: hver 1. Mai leveres Aftægtsmanden $5\frac{1}{2}$ Alen nyt Hørlærred i et Stk og $5\frac{1}{2}$ Alen V. Blaargarnslærred i et Stk. eller i stedet herfor en Blaarlærreds Skjorte hver anden Aar og 2 Hørlærred ditto hverandet Aar samt $\frac{1}{2}$ bleget Hørgarnstraad, 6 allen nyt godt Vadmæl af ordentlig Bredde i et Stk. dersom Aftægtsmanden forlanger det ere Yderen pligtig at lade Vadmelen farve aldeles saaledes som han ønsker det, og at erholde alle Udgivter deri.

h: Hver Dags Morgen ved almindelig Masketid leveres Aftægtsmanden aarlig fra 1. Novb. til 1. Mai 1 Potte nysmalket og ublandet Koemælk og fra 1. Mai til 1. Novb. $2\frac{1}{2}$ Potte saadan Mælk.

Samtlige Leverencer præsteres stedse forud for den kommende Tid og skulde samtlige Naturalier være rene og sunde Varer at de som saadanne kunne anerkjendes af uvillige Mænd.

5.

Envidere skal Yderne aarlig udlægge et Stk. Jord i deres Mark til 1 Stk. Kartoffelsæd, hvilken Jord skal være af forsvarlig Størelse og Godhed og af Yderne aarlig på ordentlig Maade gjødes og behandles til Tilsaaning. Kartofflerne tillægges af Yderne der renholder Kartofflerne hypper dem samt indbjærger Afgrøden i rette Tid alt forsvarligt godt.

6.

Af Gaardens Faareflok udtager Aftægtsmanden et Faar med Yngel som Yderen er pligtig at Græsse om Sommeren og fodre om Vinteren lige ved hans egne og forsvarlig i en hver Henseende. Yngelen er Yderen dog ikke pligtig at fodere om Vinteren men derimod tillægge de Tøire og Bindereb. Faarets Uld, Yngel og Mælk tilhøre Aftægtsmanden. Skulle Faaret dø eller blive ubrugelig uden Aftægtsmandens Skyld, da er han berettiget at udtage et andet godt Faar af Gaardens Faareflok og skulde Yderen stedse have gode Faar på Gaarden.

7.

Ligesom Yderen i Aftægtsmandens Sygdom og Alderdom stedse skal vise ham en særdeles Omhu og yde ham al fornøden Pleie og Opvartning saaledes skal de ogsaa i saa Fald besørge al hans sædvanlige daglige Gjæringer. Desuden skal Yderne saa ofte det af Aftægtsmanden eller hans Omværende forlanges eller det anses af dem at være gavnligt strax hente Præst Læge og Medecin til Aftægtsmanden befordre Præst og Læge tilbage alt med passende Befordring og betale alle Udgivter derved. Skulde Aftægtsmanden ønske det da er han berettiget at antage en Pige i sin Tjeneste til sin Opvartning, hvilken Pige på forsvarlig Maade Koster og Lønnes af Yderne og naar Lønnen af Aftægtsmanden udloves i en saadan Størelse som er sædvanlig her paa Egnen for en voksen Pige. Lønnen betales af Yderen til de sædvanlige Tider og Pigen er ene til Aftægtsmandens Tjeneste.

8.

Aftægtsyderen skal efter Aftens Varsel aarlig med god Befordring 2 Gange kjøre Aftægtsmanden til hans Slægt og Venner dog maa Turen ikke være over 4 Mil hen og ikke fordres i den travle Sæde Pløie eller Høsttid derfor maa hver Tour ikke være længere end med Opholdet iberegnet 24 Timer. Selvfølgelig skal Yderen ogsaa kjøre ham tilbage med samme Befordring ligeledes skal de med saadan Befordring og lignende Varsel kjøre ham til Sognets Kirke paa Søn og Helligdagene eftertøve ham til Tjenesten endte og igjen kjøre ham tilbage.

9.

Aftægtsmanden udtager til Brug paa hans Aftægt hvad han vil af Gaardens nuværende Bohave og Redskaber og har fri Adgang til og til enhver Tid brug af Gaardens Brønd Bryggers og Bageovn og af de til Brygning Bagning og Vask hørende Redskaber.

10.

Aftægtskornet skal Yderen paa Aftægtsmandens forlangede føre til Mølle, besørge det formalet efter hans Bestemmelse og hente det hjem saa snart det er færdig.

11.

Hvis Aftægtsmanden dør paa Gaarden skal Yderen bekoste og besørge hans hæderlige og anstændige Begravelse efter Egnens Skik og Brug for Gaardfolk og erholde Yderen i saa Fald hans Efterladenskaber. Dør han paa hans Ophold uden for Gaarden eller med andre Ord naar han tager nyt Bopæl andetsteds er hans Begravelse og hans Efterladenskaber Yderen Udvedkommende.

12.

Aftægtsmanden har ret til naer han lyster at forlade Aftægtsgaarden og tager Ophold andetsteds i saa Fald bortfalder af Præstationerne Mælk Huusrum, Brændsel, Havejord og den øvrige Jord, Faarehold, Pleie og Opvartning, Kjørsel, Pigehold og Lægehjælp, Præstetilsyn og Midicin istedet for hvilket betales han af Yderen en aarlig Godtgjørelse af 20 Rigsdaler, der erlægges samtidig med Kornvarerne de øvrige Præstationer bliver ligefuldt at leveres dog ikke i længere Afstand end 2 Mil fra Gaarden. Godtgjørelsen erlægges forud, og skulde Aftægtsmanden have i sinde at flytte tilbage skal derom gives Yderen 1/4 Aars Varsel og kan han da igjen flytte ind i Aftægtsgaarden hvor alt Præsteres som anført for at Contracten igjen i det hele træder i Kraft, ved Flytning tager Aftægtsmanden hans Bohave etc. men ei Faaret.

13.

Aftægtsmanden har Ret til den største Abild i Haven indtil Aftægtsmanden tiltræder den anførte Aftægt der skal skee naar han forlanger det efter 1/4 Aars Varsel. Lever han i Fælligskab med Yderne og Familie og erholdeder alt hvad der udfordres et bequent Boe, det være sig Lys, Varme Føde, Klæder, Pleie, Lægebehandling kort sagt alt uden Undtagelse,

og skal han den Tid lige som til enhver anden behandles af Yderen og Omværende med Godhed og Kjærlighed saaledes som det kan forsvares for Gud og Mennesker.

Vi Jørgen Jensen Buch og Mette Rasmussen Holm forpligter os og Efterkommere punktlig at opfylde alle Foranførte, og meddeler til Sikkerhed derfor herved Prioritets Panteret efter 1750. den os ifølge Skjøde af D. D. tilhørende Eien- dom i Jennum med Bygninger disses Assurancesum og Jorder af Htk. Under Matr. Nr. 9a i Jennum og Nr. 21a i Veile Enge til Kpt. 2 Td. 2 Skpr. 2 Fdk. 2½ Alb. med Kongetiende, Sød, Avl, Gjødsler og Ildebrændsel.

Nærværende Aftægts aarlige Værdi er udregnet deels efter Kapitelstaxt og Deels efter gangbare Priser til 211 Rd. der for 5 Aar udgjør 1055 Rd. Aftægtslejlighedens Indret- ning ansættes til 20 Rd. og til Begravelse 50 Rd. Er 1125 Rd. men uden Hensyn hertil præsteres Aftægten in natura.

I Søgmaalstilfælde ere vi og Efterkommere underkastet hur- tig Retsforfølgning efter Fd. 25. Januar 1828 og pligtig at møde for Veile Forligskreds og Nørvang Tørrild Herreders. Ret efter Aftens Varsel givet paa den pantsatte Gaard uden Hensyn til Stilling eller Opholdssted.

Til Bekræftelse med vore Underskrifter vidnefæstes og kan denne Contract tinglæses paa Ydernes Bekostning.

Jennum d. 2. Marts 1862.

Som Yder: Jørgen Buch Jensen Mette Rasmussen Holm
 Som beskikket Curator: N. Sørensen
 Som Aftægtstager: Rasmus Nielsen Holm m. f. P.
 Til Vitterlighed: P. Mortensen Thomas Jensen

Dødsfald:

Efter optælling fra Skibet kirkebog var det højeste antal døde inden for samme år 14 - heraf 5 børn i 1763, mens der i 1856 døde 7 børn ud af 9 dødsfald.

Levealderen for dem, der nåede ud over barneårene, begyndte også at stige. Man fik bedre kost og lægemidler, og hygiejnen steg.

Der var flere folk på gårdene til at udføre arbejdet, og senere erstattede maskinerne det hårde fysiske arbejde, som før sled både kvinder og mænd ned, så de døde i en forholdsvis ung alder.

Som 50 - årig døde Terkel Jensen i **Jennum** en septemberdag 1790 fra kone og 2 mindreårige drenge.

Ca. 1 måned efter kom nogle mænd for at gøre dødsboet op i alle detaljer og sætte pris på de enkelte dele.

Skifte fra 1790.

“Aar 1790 d. 7 / 10 som var den 30 ‘ de dag efter Terkel Jensen i **Jennum** hans dødsdag, indfandt sig i stevboet på skifteforvalterens hr. Schmidts vegne, undertegnede Nicolaj Hansen med tiltagende 2 ‘ de mænd Laurs Madsen og Peder Mogensen fra **Jennum**, for at registrere og vurdere alt det der i Stevboet findes. Samme gang var tilstede enken Dorthea Jensdatter med lauværge, skoleholder Chr. Rohde fra bemeldte **Jennum**, og som formynder for deres i ægteskab sammenavlede søn Christian Terkelsen, 6år, farbroderen Niels Jensen fra Grejs, for enkens stedsøn som nu blev anmeldt af navn Jens Terkelsen, hans forhen antagen formynder Chr. Sørensen fra Øster Hornstrup, som er i ægteskab med bem. Jens Terkelsens salige moders søster, og blev da i disses overværelse forrettet som følger.”

rd. P. S.

En fyr kiste med låg og hængsler, som egentlig er en halv kiste	1	1	
et lille ege skrin, som er uduelig			8
en kiste m. lås og hængsler for, som stedsønnen er tillagt i arv efter hans salige moder, hvori hendes den afdødes daglig gangklæder, som er:			
en skind kofte m. metal knapper i	1	4	
en vadmels kjole		5	8
en ? undertrøje m. metal knapper	1	4	
en ditto bryst ?		5	
en sribet ? undertrøje	1		
en blå vadmels brystug?		2	
en hvid vadmels kofte		4	
en ditto trøje		2	8
en lærrets kittel	1	8	
en gammel hvid vadmelsstrøje			8
en ditto kofte			8
en ditto sribet ? brystug			6
et par ditto vadmels ?			
et par ditto farvet			12

et par skind ditto m. metal spænder	4	
2 par gl. lærrets ditto		8
et par m. blå strømper		8
et par lyseblå -		10
2 par - -		10
en blå klædes kjole m. kamelhårsknapper	4	
en ditto kofte m. metalknapper i	2	
en hat m. et blankt spænde, som formodentlig er et zinkspænde	1	4
en gammel ditto		8
en rød hue	1	
et par uldne blå handsker		8
et par grå ditto		4
en hørgarns huldkrave m. en sølvknap til	2	
et par ditto ærmer m. hørvunden knapper	2	
et blommet silket halsklæde	1	12
et kattuns? I noget let klæde (bomuld)		4
4 blågarns skjorter	2	
et par sko m. metalspænder	2	8
en lille messingkedel	2	8
en ege øre balje	1	8
en spinderok		8
2 sten potter		6
en jern pande og ildklemme	1	8

hvorefter man intet mere kunne finde at bringe stevboets alle indtægter, og blev da det registrerede sammenlagt til: 19 - 4 - 12
 Derefter indgav enken at være skyldig til Christen Hansen i Sælde.”

Andre fornødenheder og deres priser. 1788.

1 pot brændevin		11 skilling	
1 skp. salt	2 m.	10 -	-
1 td. tran	21 rd.		
1 læs rugsæd	7 -		
1 par svin	24 -		
1 kande honning	3 m.	6 -	
1 td. tjære	4 rd.	5 m.	
1 hest	34 rdl.		
1 td. byg	9 m.	8 sk.	
lille fyrrekiste	3 -	10 -	

1 rdl. = 6 mk. eller 96 skilling ; 1 mk. = 16 skilling

Dødsårsager:

Præsterne kunne være mere eller mindre meddelsomme i deres anmærkninger i kirkebogen.

Man finder eksempler på folk, der var brystsvage, havde sot, døde af tæring eller i nogle tilfælde var døde af druk - som Jens P. Jensen på matr. 3a, i 1861, 39 år, Jørgen Jensen, 11a i 1858, 53 år og Peder Runkenborg fra 12a, der døde 71 år gammel i 1848.

Begik man selvmord - hvad der blev meget almindeligt i 1800 - tallet, men som forekom sjældent i 1600 - 1700 tallet, måtte den døde ikke blive begravet på kirkegården, med mindre han havde handlet i sygdom og raseri (sindssygdom), så det blev næsten altid drejet derhen.

I hvert fald er det yderst sjældent, at der står selvmord som dødsårsag.

En trist skæbne overgik i 1858 en ukendt tjenestepige fra Jennum:

Fra Vejle Amsavis

Vejle. En ung Pige fra Landsbyen Jennum, der i længere Tid har tjent heri Byen, og som skal have gjort sig skyldig i Tyveri, men var løsladt mod Kaution, aflivede sig igår Eftermiddags ved at drukne sig i den søndre Aa.

Man fandt hende ikke længe efter, men de Forsøg, der straks gjordes, for at bringe hende til live, vare forgæves.

Efter Forlydende, skal det være Pyntesygge, der bragte

hende til at vise Utroskab, og det er noget, der blandt Tjenestefolk i det hele taget nutildags tager stor Overhånd, men det er sørgeligt, at denne forfængelige Lyst i dette Tilfælde skulle ende med en sådan Forbrydelse, thi man skulde synes, at den store løn, de for Øjeblikket fåe, og som, mærkeligt nok, under nærværende Forhold endnu ikke er bleven mindre, rigelig burde kunne tilfredsstille en Bondepiges hang til at pynte sig.

af nr. 62, den 22. april 1858

Gamle Afbilleder.
Fundet frem af Søren Mortensen fra Byhistorisk Arkiv

Ingen ved, hvor denne pige tjente.

Fødte man i dølgsmål eller begik barnemord, blev det straffet med dødsstraf.

I 1895 stod der d. 8. april følgende i V.A.F:

“En uhyggelig forbrydelse er i lørdags kommet for dagens lys : En i Jennum skov boende pige, Ane Margrethe Larsen, blev i lørdags anholdt, efter at hun for en politibetjent J. Nielsen af Uhrskov og sognefoged i Jennum havde vedgået, at hun den 29. marts d. år havde født i dølgsmål et fuldbærent levende barn, som hun straks kvalte og derefter nedgravede, samt at hun endvidere for ca. 2 år siden ligeledes har kvalt og nedgravet et af hende født barn.

Endvidere blev hendes fader hos hvem hun boede, anholdt som sigtet for at have været vidende om hendes forbrydelse.

Liget af det af pigen sidste fødte barn blev opgravet og medtaget til sygehuset her i byen, hvor det i eftermiddag blev obduceret. Der er aflagt arrestdekret over begge de anholdte. Faderen til børnene er efter forlydende en her i byen boende mand, der for tiden sidder arresteret i anden anledning.”

V.A.F. april 1895

“Barnemordersken fra **Jennum** blev i går bragt ud til sit hjem for at give forklaring om, hvor hun havde nedgravet det første barn af hende dræbte børn.

Ved at søge på det hende angivne sted fandt man en del rester af 2 børnelig, og efter dette var hende foreholdt, indrømmede hun også, at hun i sommeren 1893 havde født 2 levende børn - tvillinger, som hun straks dræbte og nedgravede sammen.

Skønt hendes fader, der fremdeles sidder arresteret, vedblivende nægter at være medvider i datterens forbrydelse, er det efter de foreliggende omstændigheder næsten umuligt, at han kan være uvidende derom.”

V.A.F. aug. 1895.

“Dømt efter straffeloven § 192.

Den i foråret omtalte pige fra **Jennum**, der blev anholdt som sigtet for fødsel i dølgsmål og for at have ombragt sine børn, er i fredags ved underretten blevet ikendt en straf af forbedringshusarbejde i 6 år.

Hendes fader, der samtidig blev anholdt som sigtet for meddelagtighed i datterens forbrydelser, har stadig nægtet sig skyldig heri, og er for nogen tid siden løsladt uden at være sat under tiltale.”

At sagen overhovedet kom frem, skyldtes, at en handelsrejsende et år syntes, at pigen fyldte lidt rigeligt over maven; men da han kom igen næste gang, var hun slank igen - men ingen børn var omkring hende.

Kvinden døde imidlertid, inden hun havde udstået sin straf i 1900 - 32 år gammel. Stedet kaldes “Spøgelsesdalen” p.g.a. den uhyggelige hændelse på matr. 25b. Ingen ville bo der, og huset forfaldt mere og mere. I dag kan man kun se enkelte fundamenter og nogle frugttræer og blomster.

Spøgelsesbakkens terræn ved vintertide

Bortset fra disse forfærdelige børnemord og et par dramatiske dødsfald, hvor bl.a. Hans Peder Hansen Beiskjær fra matr. 14d i 1910 lå i bunden af hestevognen på vej fra Stenager mølle til hjemmet, og Niels Sørensen, 7a, som Søren Jørgensens far, 2e, fandt liggende temmelig forslået efter et slagtilfælde i den væltede hestevogn på vej til hjemmet efter en tur i Vejle i december 1886, har folk såmænd levet stille og roligt som gode naboer.

De har hjulpet hinanden under sygdom. De har lånt maskiner af hinanden bl.a. vaskemaskine. Ja, der var faktisk en lille gruppe, som var fælles om en vaskemaskine. Den blev flyttet rundt til de 5 familier og stod 2-3 dage hvert sted.

De har hygget sig med kaffegilder, syklub, dilettant og gymnastik; men dette var før, fjernsynet fik magten over de danske hjem.

Ja, i det hele taget kom man mere sammen førhen og havde større omsorg for hinanden, end tilfældet er i dag, hvor enhver har nok i sit eget.

Tilværelsen var ikke så stresset. Man gav sig tid, selvom det var hårdt fysisk arbejde fra tidlig morgen til sen aften; men man havde fælles baggrund, og alle steder arbejdede de sammen - manden og konen - om at passe dyr og marker, og børnene hjalp til i det omfang, de kunne.

Man havde noget til fælles!

Men på et tidspunkt tog kvinderne arbejde uden for hjemmet, og senere fulgte også mændene efter.

I dag står mange ejendomme i Jennum tomme om dagen. Beboerne vender først hjem fra arbejde sidst på dagen, og så kniber det med overskuddet til hyggeligt samvær, selvom mange sikkert gerne ville.

Men det er alligevel vigtigt, at både tilflyttere og fastboende gør en fælles indsats for at lære hinanden at kende og få en bedre by at bo i, hvis ikke Jennum bare skal ende som soveby, hvor man dårligt kender sine nærmeste naboer.

Herregårde.

Skibet sogn har haft sine jorder og dermed bønder / fæstere fordelt mellem de store godser på egnen.

Nogle hørte til Lerbæk, andre til Engelsholm, mens Jennums bønder for det meste hørte til Haraldskjær.

Hovedbygningen set fra vest (fot. Niels Elswing).

Haraldskjær:

Første gang, Haraldskjær nævnes, er på Erik af Pommerns tid, da den i 1434 tilhørte Niels Friis. Sønnen Anders Friis fortalte om i indledningen og om, hvordan han ikke holdt sine aftaler om at forsvare og drage omsorg for en gård i Jennum.

Men en af Haraldskjærs mest kendte ejere var Albert Friis, som var medlem af rigsrådet og var indehaver af en række større og mindre len.

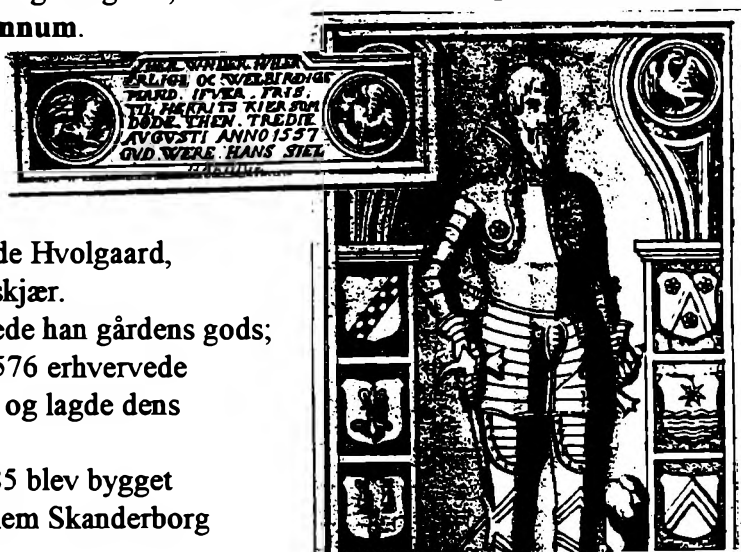
Han var en meget rig mand, som også ejede Hvolgaard, og som på flere måder forbedrede Haraldskjær.

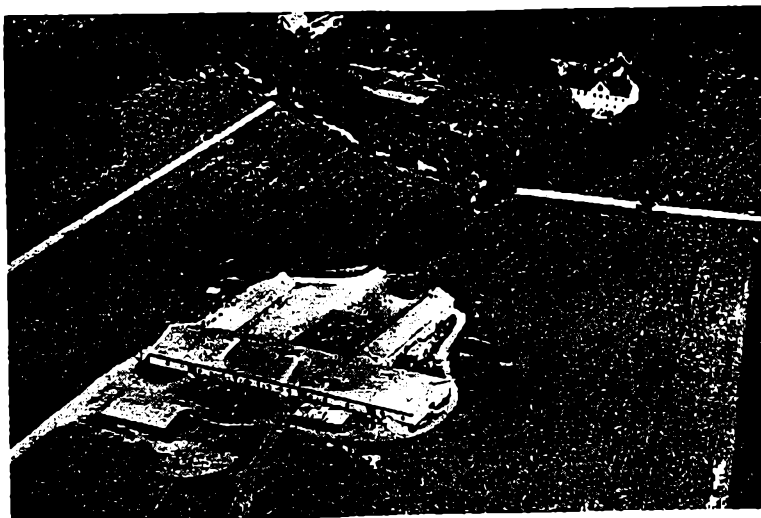
Ved nogle mageskifter med kronen forøgede han gårdens gods; men af større vigtighed var det, at han i 1576 erhvervede præstegården, der lå nær ved Skibet kirke og lagde dens jorder ind under hovedgården.

Han gav også sit samtykke til, at der i 1585 blev bygget en vindebro over åen, så forbindelsen mellem Skanderborg og Koldinghus blev nemmere.

Da Albert Friis døde i 1601 som enkemand, arvede hans 6 efterlevende døtre en betragtelig arv; men den blev ikke til nogen velsignelse.

De næste 75 år, hvor Haraldskjær var i Friisernes eje, gik det hurtigt ned ad bakke, og al den tidligere rigdom i jord og penge blev sat overstyr.

Haraldskær set fra sydvest.

Gården blev i 1677 solgt til oberst Conrad von d. Brincken til Fårup for 3.500 rdl. Der medfulgte også kun 1 gård, 5 boel og 2 huse - altså ikke engang så meget gods, at han kunne få forrettet det allernødvendigste hoveri. Han skyndte sig at opkøbe noget mere jord og bl.a. en halv snes ødegårde af kongen.

Hans søn Godske v.d. Brincken havde stedet i 34 år, men i 1731 gik hovedgården og godset til auktion og blev sammen med Skibet kirke købt af oberstløjtnant Pierre d' Andischou.

På 20 år nåede han at pantsætte en del løvsøre, og grunden til hans nedtur kan måske ligge i, at ladegården var brændt, og at en geværfabrik og krudtmølle slog fejl.

Ved hans død i 1751 blev boet sat på auktion stykkevis; men heldigvis blev ejendommen ikke splittet ad, da storkøbmanden Gerdt Hansen de Lichtenberg, som også ejede de to nærliggende herregårde Engelsholm og Kjeldkær, købte det hele.

På 17 år blev Haraldskjær overdraget til forskellige medlemmer af købmandsfamilien - for i 1768 at blive solgt til major Lüttichau fra Lerkenfeldt.

I et brev til General - Landvæsnetts Collegium i 1766 skrev Lichtenberg om sit syn på forholdet mellem proprietæren og hans bønder:

“De er afhængige af hinanden, og den “ store “ kan ikke dyrke marker m.m. uden bondens hjælp”. Og han mener, godsejeren skal tage hensyn til hoveribonden og behandle ham ordentligt.

Har den ene noget - burde den anden også have noget!

Hvorfor han fremstillede tingene så lyserødt, ved vi ikke, da holdningen normalt var at få så meget arbejde ud af bønderne som muligt.

I dårlige tider kunne herremanden bestemme, at hans stude f.eks. skulle græsse på fæstebondens mark og have staldfoder om vinteren.

Men måske har nogle herremænd virkelig erkendt, at det i mange tilfælde var umuligt for bonden at yde mere, end han gjorde - m.h.t. hoveri og landgilde.

Herremanden havde derimod den udvej at lægge mere jord ind under herregårdsmarken og gå over til “ stordrift “.

De dyrkede korn og med det korn, der kom ind som landgildeafgift var der i gunstige tider gode penge at tjene for herremanden - til brug for andre tiltag ved gården.

Men da mange af Haraldskjærs fattige ejere ikke tilførte området nye ideer, gik det dårligt for godset i en del år, indtil Søtoft overtog styringen i 1842.

Han var en foretagsom og interesseret landmand, der gjorde meget for sin gård m.h.t. mergling og afvanding. Søtoft moderniserede hovedbygningen i 1852 - 53 og eksperimenterede med mange forskellige pilearter, som han solgte til kurvemagere.

Gaarde og Huse lavede man tidligere de fleste Redskaber, der brugtes i Husholdning og Landbrug. Kurvene flettedes oftest af Vidjekviste. Den gamle Kurvebinder paa Billedet anvender *Simer*, det vil sige Reb, der er snoet af Halm eller Siv.

Oldenborrer bekæmpede han ved at frede stærene, og det lykkedes ham næsten at få udryddet skadedyrene.

Men de må være kommet igen, for i Vejle Amts Folkeblad kunne man i 1895 læse, at der blev betalt 2 øre pr. pund, og at Engum indsamlede 260 pund oldenborrer.

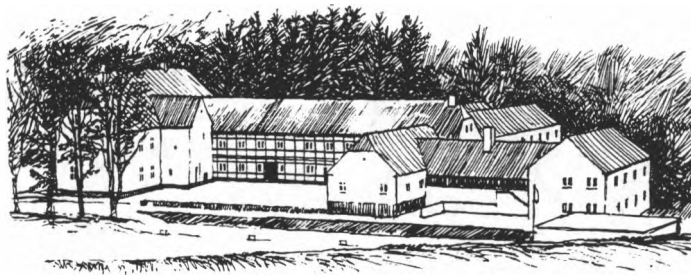
I følge V.A.F. afholdt Søtoft i aug. 1866 den sædvanlige årlige auktion over høafgrøden i engene ved Kølholt. Mødested v. høhuset.

Ligeledes holdt han offentlig auktion i sep. 1866 over eftersletten fra engene v. Haraldskjær. Mødested på Haraldskjær.

Søtoft ejede godset til 1871, hvorefter det overgik til slægten de Bang.

Haraldskjær blev solgt i 1916 til fabrikant Hess fra Vejle. Han restaurerede husets indre, men tog hensyn til det gamle.

I 1970 overgik godset til Vejle kommune, og hovedbygningen ejes nu af Boligselskabernes kursusejendom.

Haraldskær

Ejerliste fra Haraldskjær:

1434	Niels Friis
1468	Anders Friis
1536	Iver Friis
1542-1601	Albert Friis
1601	Truid Bryske
1622-34	Anne Friis Frederik Munk Lisbet Friis
1634-54	Sofie Friis
1654-56	Jørgen Munk
1656-77	Anne Munk
1677-96	Conrad von d. Brincken
1696-1730	Goske v.d. Brincken
1730-51	Pierre d'Andichou
1751-54	Gerhard Hansen de Lichtenberg
1754-67	Christen Linde
1767-68	Hans Henrik de Lichtenberg
1768-81	Ove Bernhard Lüttichou
1781-93	Henrik Schmidt
1794-1806	Severin Laurentius Lautrup
1807-21	Johannes Ditlev Rahr
1821-29	Nikolaj Nyholm
1829-38	August Theodor Schütte
1838-42	Danqvart Neergaard
1842-71	Karl August Søltøft
1871-1916	Hjalmar de Bang
1916	C.M.Hess
1916-29	C.M.Hess
1962-70	C.M. og M.Hess
1970	Vejle kommune (kursusejendom)

Det var ikke kun, mens hoveriet stod på, at Haraldskjær fik arbejdskraft fra Jennum.

Flere mænd og kvinder har haft deres daglige arbejde der, mens de har boet i Jennum.

Bla. var husmand Niels Mathiasen Desmarais, der boede på lejet jord i byen, gartner på Haraldskjær. Han døde i 1904 - frosset ihjel ved Kølholts enge, fordi han havde mistet orienteringen efter et besøg i omegnen.

En Mand frosset ihjel.

En Mand fandtes i Middags Aggende i Kølholt Enge tæt ved Vejle Å. Manden var død og er rimeligvis frosset ihjel. Han saa ud til at være ca. 40 Aar gl. Det er endnu ikke oplyst, hvem Manden er, og hvor han hører hjemme. Liget var iført Arbejdstøj og en flaaet Rasket; men der fandtes intet Fodtøj.

Den ihjelfrosne Mand.

Det er nu oplyst, at den i Gaar fundne Mand er Gartneren paa Haraldskær Niels Mathiasen. Han havde Aftenen forud aflagt Besøg i Omegnen, og paa Hjemvejen har han taget fejl af Vejen og er kommen ud i Kølholt Enge, hvor han næste Dag fandtes liggende ihjelfrosset. Han er ca. 45 Aar gl. og efterlader sig Hustru og flere voksne Børn.

VAF, 18.3.1904

19.3.1904

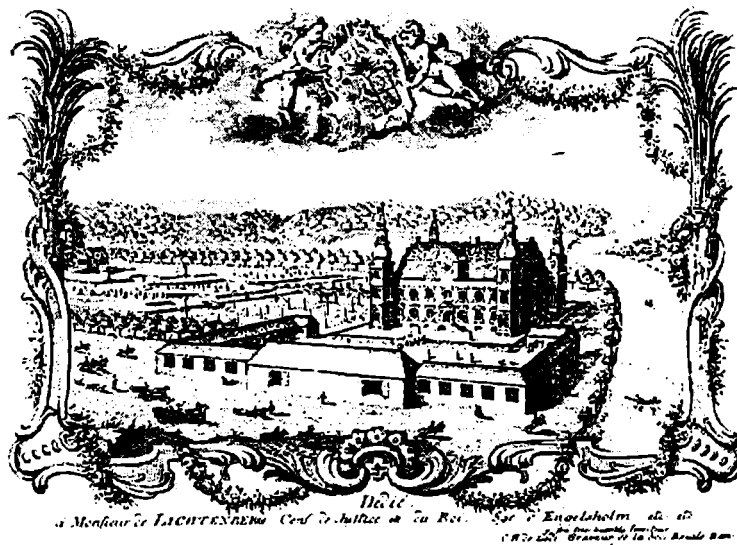

Som tidligere nævnt har **Jennum** hørt under **Rugballegård** i en kort periode. Ejeren **Rasmus Stæhr**, som havde oprettet skolen i 1741, solgte *byen Jennum* til de **Lichtenberg** på **Haraldskjær** ved en auktion 1751.

Rugballegaard.

Samme de **Lichtenberg** havde haft **Engelsholm** siden 1732, og samtidig med at **Henrik Lichtenberg** afhændede **Haraldskjær**, solgte han også **Engelsholm**. Det skete i 1767 - 68.

Engelsholm 1750. Stik af O. H. de Lode.

Foreninger - og det sociale fællesskab.

Som tidligere nævnt skete der store forandringer for befolkningen i slutningen af forrige og begyndelsen af dette århundrede.

Men det var ikke kun i det ydre, ændringerne skete.

Medbestemmelse:

En åndelig udvikling fandt sted, og landboungdommen tog på højskoler og landbrugsskoler. Der erhvervede man sig viden og fik øjnene op for andre værdier end netop dem, der angik gården og dens drift.

De nye tanker og ideer blev drøftet videre i foreninger og forsamlingshuse, og sognets mænd kom nu selv til at styre lokalområdets sager i sognerådet. (Skibet sogneråd blev oprettet i 1842).

Her kunne sidde husmænd, gårdmænd og tjenestefolk - og efter 1900 endda kvinder; men før 1915, hvor kvinderne fik stemmeret, regnedes de ikke for noget særligt, og slet ikke juridisk. Det var altid en mand, som stod som "værge" for dem og udtalte sig på deres vegne.

Sognerådet fik mange opgaver med bl.a. at udskrive skatter og sørge for, at pengene blev brugt på bedste måde til skoler, veje, sociale formål osv.

Skibet Sogn. 1922/23

Er beliggende i Tørrild Herred og hører i gejstlig Henseende til Nørvang og Torrild Herreders østre Provsti.

I Sognet ligger Stationsbyen Skibet.

Telefoncentraler i Jennum og Nørre Vilstrup.

Sogneraadet bestaar af følgende Medlemmer:

Møllejeer P. Jensen, Stenager Mølle pr. Vejle. Sogneraadformand. *13 e*

Gaardejer A. F. Madsen, Nr. Vilstrup pr. Vejle, Tlf. Nr. Vilstrup 6.

— Søren N Sørensen, Jennum pr. Skibet. *11 e*

— Lauritz Husted, Nr. Vilstrup pr. Vejle, Tlf. Nr. Vilstrup 19.

— P. Pedersen, Jennum pr. Skibet, Tlf. Jennum 19. *5 a*

Forpagter Chr. Joh. Hansen, Jennum pr. Skibet.

Husmand Jens Nic. Jensen, Jennum pr. Skibet. *20 a*

Murer Ole Verner, Nr. Vilstrup pr. Vejle, Tlf. Nr. Vilstrup 11.

Baneformand Marinus Hansen, Skibet. *11 c*

Sognefoged:

Chr. Christensen, N. Knabberup pr. Vejle, Tlf. Vejle 1503.

Jens P. Sørensen, Nr. Vilstrup pr. Vejle, Tlf. Nr. Vilstrup 1.

Brandfogeder:

Sognefogederne samt Jørgen Germansen, Stenager pr. Vejle.

Snefogeder:

Kroejer F. Jørgensen, Skibet, Tlf. Jennum 13.

Skolekommission:

Lauritz Husted, Nr. Vilstrup pr. Vejle, Tlf. Nr. Vilstrup 19.

Marinus Hansen, Skibet.

Hegnsmænd:

N. S. Nielsen *7 a*

Jens P. Pedersen, Nr. Vilstrup pr. Vejle, Tlf. Nr. Vilstrup 29.

Peter Hauge *6 a*

Vandsynsmænd:

Peter Hauge. Formand. *6 a*

P. Stenager.

Viktor Meyer, Nr. Vilstrup pr. Vejle, Tlf. Nr. Vilstrup 15.

Vurderingsmænd:

A. Albrechtsen, Østergaard pr. Vejle.

Jens P. Pedersen, Nr. Vilstrup pr. Vejle.

Sognerådene ophørte i 1970 ved kommunesammenlægningen.

En af de sidste formænd var Einar Jensen, 12a. Både Clemens Sørensen og hans søn Alfred Sørensen - begge 8a - var sognefogeder - altså en slags politimyndighed.

Forsamlingshuse.

Omkring 1870 bliver de første forsamlingshuse bygget i Danmark. Her kan man høre tidens gode talere, synge danske sange, dyrke gymnastik og mødes i festligt lag.

Den 12. januar 1911 vedtog man på en stiftende generalforsamling i **Jenum** skole at bygge et forsamlingshus i nærheden af **Stenager**. Nr. Vilstrup havde fået deres i 1904.

Man vedtog love og valgte den første bestyrelse, der bestod af Peder Beiskjær, 10a i **Jenum**, Peter Nielsen, Sælde, Søren Kr. Sørensen, Kærbølling huse - senere 9a, **Jenum**, Anders Jørgensen, Sælde, Andreas Munch, Ruhe, N.S. Nielsen, 7a, **Jenum** og Jørgen Germansen, **Stenager**.

Opførelsen skulle finansieres ved tegning af aktier a` 10 kr., som skulle indbetales over 5 år.

Den 12. sep. 1911 holdtes indvielsesfest og en uge senere den første høstfest.

Der har været nok at være fælles om i forsamlingshuset gennem årene ----- også for **Jenums** borgere - for sognets foreninger blev flittige brugere af huset.

Fra forsamlingshusets protokol 1914 - 20 kan i flæng nævnes blandt brugerne:

Russerforeningen - som havde med små heste at gøre

Jenum sangforening

Afholdssamfundet

Hesteforsikring f. store og små heste

Skytteforeningen

Venstrevælgerforeningen

Kvægavlsforeningen - se senere

Husmandsforeningen - herunder Husholdningsforeningen og Kreatur-forsikringen.

Kirkeligt samfund

Forhandlingsprotokol for Jennum og omegns kvægavlsforening

Den 14. januar 1908 oprettedes Jennum og omegns kvægavlsforening. Første bestyrelse bestod af: Jørgen Pedersen (5.a), Søren Olesen (4.a), Niels Sørensen Nielsen (7.a) Peter Beiskjær (10.a) (disse 4 fra Jennum) og Lars Øster, sidstnævnte som formand.

Den 1. februar købte bestyrelsen tyren Hornstrup Holm af gdr. Hans Madsen i Vester Hornstrup, for en pris af 500 kr. kontant og 500 kr. på vilkår, tyren blev opstaldet hos Jørgen Pedersen, Jennum for 240 kr. årligt og 10 kr. for at fremstille den i Vejle til dyrskue. Det fremgår ikke, hvor meget en bedækning kostede, men medlemmernes ikke kårede køer koster 1 kr. ekstra, og ikke-medlemmer skal give 5 kr. for en bedækning. Allerede 14 dage efter levering opdagede man, at tyren havde stivsyge, men sælgeren ville ikke tage den tilbage. Sagen endte så i Voldgiftret, hvor der blev indgået forlig. Hvis tyren ikke var rask 1. april samme år, skulle man have erstatning, men dette synes ikke tilfældet ifølge protokollen.

I 1909 kostede det 2 kr. pr. ko. Tyren blev opstaldet ved lavestbydende for et år ad gangen. I 1909 var det hos Søren Mortensen (6.a) for 275 kr. . Den 13. april 1910 vedtog man at sælge tyren for 411 kr. 11 øre. Man købte en ny tyr på dyrskuet i Fredericia - af Tage Hartvigsen Hostrup. Købesummen står der ikke noget om.

På generalforsamlingen den 22. april 1911 bestemtes det, at kærne skulle brændes med nr. i hornene til sommer, og medlemmerne skulle møde hos smeden med kærne.

Ved generalforsamlingen den 5. august 1913 var der en del klager over, at der var skrevet for mange køer på, f.eks. Christian Christensen (9.a) var skrevet for 6, men havde kun 4 køer. Alle klagerne blev taget til følge. Det vedtoges at opkræve 4 kr. og 25 øre pr. ko.

Den 16. juli 1914 afholdes generalforsamling, det vedtoges at fortsætte med en 5 års periode, nogle af medlemmerne udmeldte sig. Til bestyrelsen valgtes Poul Nielsen (10.a), Peter Hauge (6.a), Andreas Lund i Sælde, Kristen Andersen, Jennum skov (8.c) og Niels Sørensen Nielsen (7.a)

I 1915 fik Peter Hauge kastning i sin besætning. Man så sig så nødsaget til at flytte tyren, der var opstaldet hos ham, over til Alfred Sørensen (8.a), da kastning er smitsom.

Den 22. februar 1916.

Ved afholdte generalforsamling vedtoges nedennævnte tegningsliste:

Jens Th. Jensen	6 kør
Alfred Sørensen (8.a)	10 “
Peter Nielsen (11.a)	7 “
Hartvig Worm (senere 4.e)	7 “
Hans Sørensen (evt. 7.c)	4 “
Andreas Lund (Slelde)	7 “
Kristen Andersen (8.c)	4 “
Rasmus Ingvarsten (5.d)	3 “
N.S. Nielsen (7.a)	10 “
Kristen R. Kristensen (9.a.)	8 “

Ved bestyrelsesmøde den 25. marts 1916 vedtoges det at lade en sagfører overtage inkassationen af de resterende tyrepenge fra de forrige år.

I juni måned 1916 konstateres det, at tyren ikke var avlsdygtig, hvorfor det vedtoges at sælge den. Den 5. august 1916 vedtoges det at nedlægge foreningen og fordele overskuddet, henholdsvis efter tegnede og bedækkede kør. Den sidste bestyrelse var:

Alfred Sørensen (8.a)
Jens Th. Jensen, Rue
Rasmus Ingvarsten (5.d)
Hans Sørensen (evt. 7.c)
Kristen R. Kristensen (9.a.)

Navne til "folkedanserbilledet" i Stenager ca. 1926

1. rk. fra venstre   Agnes Hansen, Skibet st.
German Germansen, Stenager
Martha Rosenlund, Blommenshave, matr. 4c
Peter Hansen, træskomand, Slede
Karen ?, senere gift Jørgensen, matr. 1a
Søren Jørgensen, murer, Jen., matr. 2e, sen. 1a
2. rk. fra venstre   Møller Lauritsen, Kvak Mølle, musiker
Elna ?, pige på Østengaard
Anders Nielsen, Søskov
Birgitte og Kristen Thomsen, post, Skibet kir.
Kirsten ?, Haraldskær station
Gram, cykelhandler, Skibet
3. rk. fra venstre   Dagny og Thomas Thomsen, Jen. Skov, søn af matr. 2d
Kristine Sørensen, Kærbølling Huse, senere matr. 9a og 25d
Henry, sjællænder, forkarl hos Topsøe, Knabb.
Agnete Germansen
Søren Stenager, Stenager
Anna Jørgensen, Skibet
Linning Jensen, friskolelærer i Balle, leder
4. rk. fra venstre   Signe Petersen, Slede, far Thomas P.
Frederik Jensen, gartner, Skibet Frugtplant.
                                 senere matr. 20d og 19a
Kirstine Hovgaard, Kærbølling Huse
?   ?, karl på Haraldskær
Marie ?, kokkepige på Haraldskær
Jens   ?, gartnermedhjælper på Haraldskær

Navne til "gymnastikbilledet" fra Stenager ca. 1930

4. række

1. ?
2. Tagc Eriksens bror, Knabberup
3. ?
4. Lars Sørensen, Jen., matr. 9a
5. Asger Andersen, Jen. skov, matr. 8c
6. Thorvald Nielsen, Jen., matr. 7a
7. ?
8. Peter Jespersen, Nr. Vilstrup
9. Karl Nielsen, Jen., matr. 7a
10. Peter Hansen, Sælde
11. ?
12. Aksel Nielsen, Jen., matr. 7a, senere 7h
13. Tage Eriksen, Knabberup

3. række

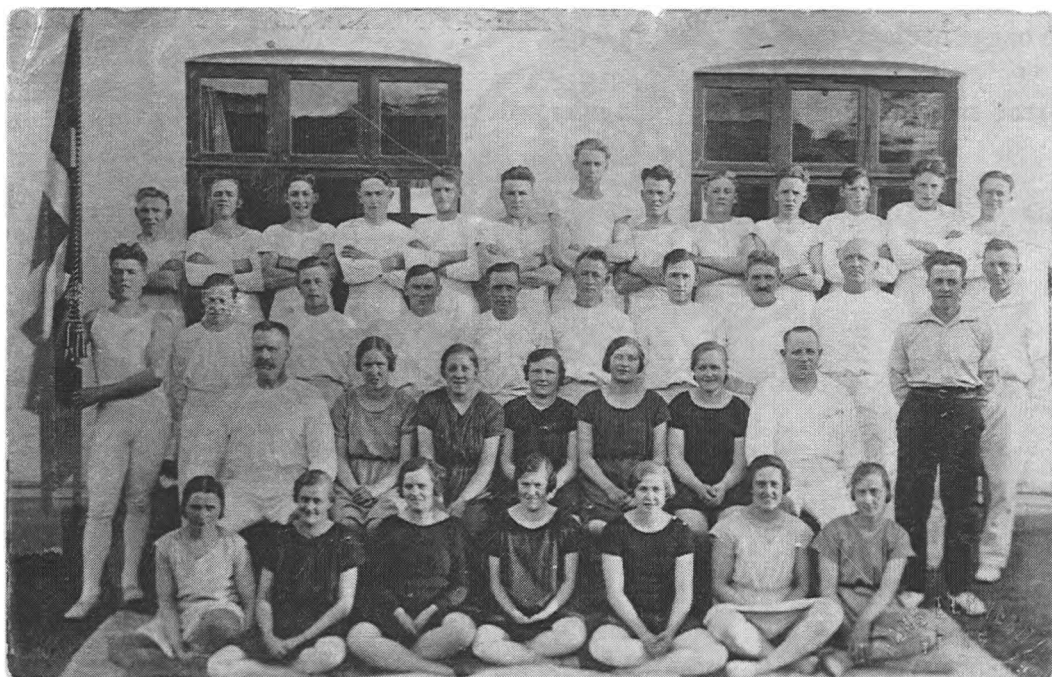
14. ?
15. ?
16. Søren Jørgensen (murer), Jen., matr. 1a, tidl. 2e
17. Kristen Thomsen, post, Skibet
18. Nikolaj Nikolajsen, Søskov, senere 12a
19. Georg Jensen, Jen. mark, matr. 3f
20. Rikard Sørensen, Jen. skov, matr. 19a
21. Hans Chr. Madsen, Skibet Bakker, rideskole
22. Marius Hansen, Skibet st.
23. Aage Nielsen, Søskov
24. ?

2. række

25. Peter Hauge, Jen., matr. 6a
26. Henny Hovgaard, Kærbølling huse
27. Jenny Jensen, kusine til Maren Storm, 7d
28. Marie Sørensen, gift Br ?, Jen., matr. 3a
29. Hedvig Rasmussen, Jen. smedie, matr. 2k
30. Vera Thomsen, Overknabberup
31. Peter Petersen, post, Skibet

1. række

32. ?
33. Maren Jørgensen, gift Storm, matr. 7d
34. Agnes Hansen, Skibet st.
35. Jenny Thomsen, gift Østergaard, matr. 2d
36. Sofie Thomsen, Overknabberup
37. Alma ?, tjente hos sognefogeden, matr. 8a
38. Kristine Sørensen, Jen., matr. 9a, senere 25d

Derudover blev der holdt forskellige foredrag, spillet dilettant, givet koncerter, danset folkedans eller indbudt til gammelmandsbal.

Utroligt så mange foreninger der har eksisteret dengang og før!

Skibet demokratiske forening holdt i 1886 møde et eller andet sted, og Clemens Sørensen, 8a, indvalgte i bestyrelsen i stedet for Søren Olesen, 4a, i følge Vejle Amts Folkeblad.

Huset blev også brugt af gymnastikforeningen og i dagtimerne som gymnastiksal for Jennum skoles elever.

Omkring juletid blev der spillet andespil, og mellem jul og nytår afholdtes det årlige juletræsarrangement, hvor børn i stadstøj morede sig med musik og sanglege inden uddelingen af godterposer.

Det frivillige brandkorps bestod af en gruppe mænd fra byen, som holdt brandøvelse 1 - 2 gange om året - med en brandhjelm som eneste udstyr.

A' propos brand.

Over for smedens beboelse ligger en branddam; men på et tidspunkt dannede nogle naboer til dammen en lille "forening". Der blev rensset op, lavet andehuse og sat ænder ud. Man sørgede for at fodre dyrene, og i mange år var der meget hyggeligt på det sted.

Kommunen overtog tilsynet med dammen; men efterhånden er den groet til, og fuglene er fløjet.

Vandværker:

I mange år klarede ejendommene selv deres vandforsyning med egen brønd på stedet.

Men efterhånden som behovet steg for bedre hygiejne både ude og inde, kunne mange af de selvstændige boringer ikke levere de mængder, man skulle bruge, og man gik sammen og fik dannet 2 "store" vandværker i byen.

Jennum østre vandværk kom til at ligge på matr. 9a's jord - i baghaven - og til at begynde med var 9a, 8a og skolen med. I 1959 kom Gunnar Thomsens hus matr. 9l, smedjen og Jul Rasmussens privatbolig matr. 3o med.

Efterhånden omfattede vandværket også matr. 18a, 9n og 3l.

Der blev holdt bestyrelsesmøder på skift, og reparationer, tilsyn og vedligeholdelse blev som regel udført af værkets medlemmer.

Jennum vestre vandværk lå ved Brugsens parkeringsplads og havde fra start matr. 14a (Brugsen), 3a og 11a med. Medlemstallet udvidedes også her, efterhånden som nye huse kom til. I dag er de begge nedlagt, og vi får vand fra Vejle.

Igennem årene er de fleste af de gamle foreninger opløst, og andre er kommet til.

Ved en brand i 1978 brændte en stor del af forsamlingshuset ned; men man enedes blandt beboerne om at genopbygge det i en ny stil.

Der blev foranstaltet en indsamling, og i dag danner Stenager forsamlingshus en smuk ramme om møder og fester.

Omsorg:

I dag er huset også samlingssted for sognets ældre beboere, som bliver hentet og bragt dertil. Sidste--Omsorgsarbejdet er nu flyttet til Kjærsgården. - De mødes mandag eftermiddag i omsorgsklubben, hvor der laves håndarbejde, spilles kort, bliver snakket og drukket kaffe.

Nogle mener, at det var bedre at flytte klubben til plejehjemmet, for så ville mange af pensionisterne kende stedet, når den dag kommer, hvor de ikke kan være i deres eget hjem.

Plejehjemmet:

Men på plejehjemmet kniber det med pladsen, selvom både det gamle kommunekontor og bestyrerboligen er blevet en del af hjemmet.

Skibet plejehjem, som er fra 1954, har ca. 30 beboere - flest kvinder - og en stor del kommer fra Jennum / Skibet området.

Omkring 1990 blev der taget 6 ældreboliger i brug. De er tilkøbt plejehjemmet via et kaldesystem, men efter behov kan man vælge helt at passe sig selv.

Kirken:

Kirken er endnu et samlingssted, hvor sognets beboere kan mødes til gudstjenesten om søndagen, og stedet hvor familiens glædelige og sørgelige hændelser markeres. Dem har vi andre kunnet følge med i ,fra de første kirkebøger ved Skibet kirke blev skrevet i 1672.

Skibet kirke blev bygget i 1100 tallet som en romansk kirke uden tårn, men med fritstående klokkestabel.

Har sognet været fattigt, siden der ikke er blevet råd til et tårn, eller har man bare valgt at bevare kirken som den blev bygget - uden de store forandringer?

Inde i den hyggelige kirke findes en meget berømt og velbevaret rytterfrise og andre kalkmalerier.

Men udover et par store lysekroner - skænket af Christen Linde, som ejede både Engelsholm og Haraldskjær godser, er der ikke megen pynt.

Og de nødvendige restaureringer er foretaget med nænsom hånd og med hjælp af Nationalmuseet. Kirkens placering ved Vejle å og vejene til Jennum, Trædballe og Nr. Vilstrup gør det forholdsvis nemt for sognebørnene at nå deres kirke.

Sognet er stort og betjenes af en enkelt præst - pt. Mary Holm Larsen. Men i de senere år har der været tilknyttet en hjælpepræst.

Udover at forrette de kirkelige handlinger, forventes det også, at præsten deltager i visse arrangementer på plejehjemmet og i kirkehuset. Præsten skal også besøge gamle og syge rundt om i sognet, så der var nok at se til for én person.

Præstegården ligger i dag i Sledde, men på et tidspunkt for mange år siden boede præsten i Nr. Vilstrup (1636).

Hertil kom han fra boligen v. Skibet kirke. Måske er denne brændt og ikke bygget op igen - eller ejeren på Haraldskjær har skullet bruge bolig og jord (det sidste har været hævdet om Albert Friis).

Kampestensbygningen ved kirken er kirkehuset, hvor bl.a. møder og konfirmandundervisningen foregår.

I gamle dage var præsterne oftere sjælesørgere og dem, der gav de syge og døende den sidste nadver.

De skulle også bestyre " fattigvæsenet " - og i det hele taget fordele midlerne i sognet.

Præsten var nok også den mest belæste person. Det var ham, man gik til, hvis der var breve, der skulle læses eller skrives. Ja, en person man så op til og respekterede.

Siden reformationen har Skibet kirke haft 27 præster i kortere eller længere tid.

Nogle vil blive husket frem for andre, fordi de har gjort sig bemærket på den ene eller anden måde - bl.a. med fyldestgørende indberetninger om sognet og dets beboere, anmærkninger i kirkebøgerne, socialt arbejde eller andet, som eftertiden kan nyde godt af.

Men præsten kan også fejle.

Således var pastor Schousbo skyld i, at Skibet kirke i perioden 1826 - 72 blev styret fra nabosognet i Bredsten.

Han var tit så beruset, at de kirkelige handlinger blev groft tilsidesat, og kirkens penge gik i hans egne lommer!

Præster i Skibet sogn:

Jens Bredal. Nævnes år 1500 som kapellan ved Helligkorsalteret i Vejle. I 1503 som official i Vejle og sognepræst i Skibet. død 1522.

1. Hr. Terchild Jensen. Anføres som den første præst efter reformationen.
2. Hr. Morten Buch. 1578.
3. Hr. Jakob Svendsen. Første præst med bolig i Nr. Vilstrup 1636. død 1653 eller 54.
4. Hr. Poul Jørgensen Astrup. Præst i Skibet 1654-91.
5. Hr. Hans Jørgensen Bang. Præst i Skibet 1691-1706.
6. Hr. Jakob Jensen. Præst i Skibet 1706-1745. Tillige provst i Tørrild og Jerlev herreder. død 1745.
7. Hr. Christoffer Elovius Einsberg. Præst i Skibet 1746-1761. Provst i Tørrild herred fra 1755.
8. Hr. Andreas Bredstrup. Præst i Skibet 1761-76. Provst i Tørrild herred.
9. Hr. Offer Jørgensen Bang. 1776-1818.
10. Hr. Heinrich Conrad Jørgensen. 1818-19.
11. Hr. Carl Vilhelm Schousboe. 1820-26. Sidste præst med bolig i Nr. Vilstrup.
12. Jacob Johannes Laurberg. Sognepræst for Skibet og Bredsten 1827-64.
13. Jørgen Christian Gravenhorst. Sognepræst i Bredsten og bestyrer af Skibet sogn 1864-65.
14. Andreas Teilmann. Sognepræst i Bredsten og bestyrer af Skibet sogn 1866-69.
15. Hans Sørensen. Sognepræst i Bredsten 1869 og bestyrer af Skibet sogn til 1872.
16. Emil Ferdinand Koch. Sognepræst i Skibet 1872-78.
17. Gustav Elisa F. Thygesen. - - - 1879-85.
18. Karl Th. Kayser. - - - 1885-91.
19. Andreas Aariis Lisberg. - - - 1891-96.
20. Lars Chr. Balslev. - - - 1896-1910.
21. Jakob Steffen Trier. - - - 1911-14.
22. Ove Gyning. - - - 1914-21.
23. Carl Chr. Wegener. - - - 1921-33.
24. Søren Andersen. - - - 1934-42.
25. Børge V. Hvidberg-Hansen - - - 1943-73. Provst i Vejle provsti fra 1963.
26. Johannes Andersen. - - - 1973-82.
27. Mary Holm Larsen. - - - 1982-
- 27a. Sanne Sommer, hjælpepræst 1992-94.
- 27b. Lisbeth Frøkjær Smed, - 1996-

Soldatertilværelsen.

Fra begyndelsen af 1700 - tallet kunne staten ikke længere klare de store omkostninger, der var forbundet med udgifterne til en professionel hær.

Landmilitisen:

Der blev derfor i 1701 oprettet en - landmilitis - den værnepligtige hær, hvor det var godserne, der blev ansvarlige for at skulle stille bønderkarle til hæren, og bønderkarlene i militærtjeneste måtte derfor ikke flytte hvorhen, de ville, men skulle blive boende på det gods, hvor de var indskrevet i lægdsrulleerne.

Men i 1730 blev landmilitisen ophævet af kongen, og bønderne var nu frie. Det varede imidlertid kun 3 år, for allerede i 1733 blev der indført en ny landmilitis, så kongen kunne være sikker på at have den nødvendige stab til krigstjeneste.

Til daglig arbejdede bønderne i landbruget, men skulle så blot møde 40 søndage om året til eksercits. Det var næsten hver søndag!

Befalingsmændene kunne være ret brutale og pryglede dem ofte med kæppe eller rev dem i håret, og så talte de tysk.

Efter 3 års tjeneste skulle soldaten dog kun møde den første søndag i måneden, men hertil kom store øvelser og samlinger. Tjenestetiden var 6 - 8 år (senere 12 år).

Enkelte gange endte de uheldige bønderkarle / soldater på træhesten som straf for en ikke ordentlig udført ordre!

Landsoldat. Det var kun ungdommen på landet, der skulle være værnepligtige soldater, en byrde som man gerne havde undværet. Ud over en værnepligtig hær, havde man også hvervede regimentter med professionelle soldater.
Tegning: Rigsarkivet.

Træhest udenfor Kippinge Kirke. At »ride på træhesten« var en hård straf, der især blev anvendt indenfor militæret. Træhesten er her gengivet ved kirken, formodentlig stående på eksercerpladsen. Gengivet med tilladelse fra Nyt Nordisk Forlag, stik, Frederik V'S Atlas.

Man kunne blive fri for tjenesten, hvis man fik en gård i fæste, og godsejeren måtte så skaffe en anden karl.

Ofte var det husmandssønnen, som sprang soldat, fordi gårdmandssønnen havde større mulighed for at betale noget i indfæstning.

Fæstetvangen fra 1746 blev ophævet i 1774; men godsejerne fik til gengæld ret til at aflevere karlene til 6 års tjeneste i de hvervede (professionelle) regimenter, hvis de ikke ville tage en gård i fæste efter tjeneste i de 12 år, som landmilitsen nu var.

Fra kirkebøgernes fødte og døde står der kun opført ganske få fra **Jennum** med betegnelsen soldat / landsoldat. De fleste i 1700 tallet.

Men man kan se, at pigerne fra **Jennum** har stiftet bekendtskab med soldater andre steder fra, og når så mødet fik følger, udlagde hun ham som barnefar.

En soldat fra Vejle - uden navn - fik den tvivlsomme "ære" efter at have voldtaget Karen Sørensdatter ved Kølholt i 1693. Barnet blev døbt, men døde kort tid efter.

I de fleste tilfælde levede kvinden alene med det "uægte" barn og blev ikke gift med barnets far. Tit så man enlige kvinder med børn som indsiddere, mens de beskæftigede sig med syning eller spinderi.

Det var udelukkende blandt landboerne, man udskrev de såkaldte landsoldater. Ordningen varede til 1849, hvor der blev indført alm. værnepligt.

Bertel Jensen, 8a, blev i årene 1764 - 72 benævnt som soldat hver gang, hans børn var i kirken ved dåb eller begravelse.

Men i 1772 stod han pludselig uden titel - befriet fra soldatertjenesten og / eller svagelig, for i 1782 døde han - bare 47 år gammel, mens hans kone var gravid med deres sidste barn, som dog døde kort efter fødslen.

Hvad der skete med enken vides ikke; men hendes børn boede i hvert fald hos den gamle farfar - Jens Jensen, på 18a ved folketællingen i 1787.

Landeværn:

Den anden type var: landeværnsmanden.

Her skulle frie danske mænd værne deres landsdel mod fjenden - senere hele landet, og efter 4 år måtte han beholde sin uniform.

Selvom ordningen havde eksisteret i mange år, var det specielt under kampene mod englænderne 1801 - 07, hvor alt disponibelt mandskab kunne bruges, at vi for alvor hører om den.

Der var så hårdt brug for folk til enten rytteri eller alm. soldat, at man fik afslag, hvis man af en eller anden grund ville have udsættelse.

Dette gjaldt rytter Søren Nielsen, 7a, som søgte d. 18.- 4.- 1801, men i 1803 fik han sin afsked.

1807 mandkabsantal : 18- heraf 8 fra Slede, Overknabberup og Mitterknabberup.

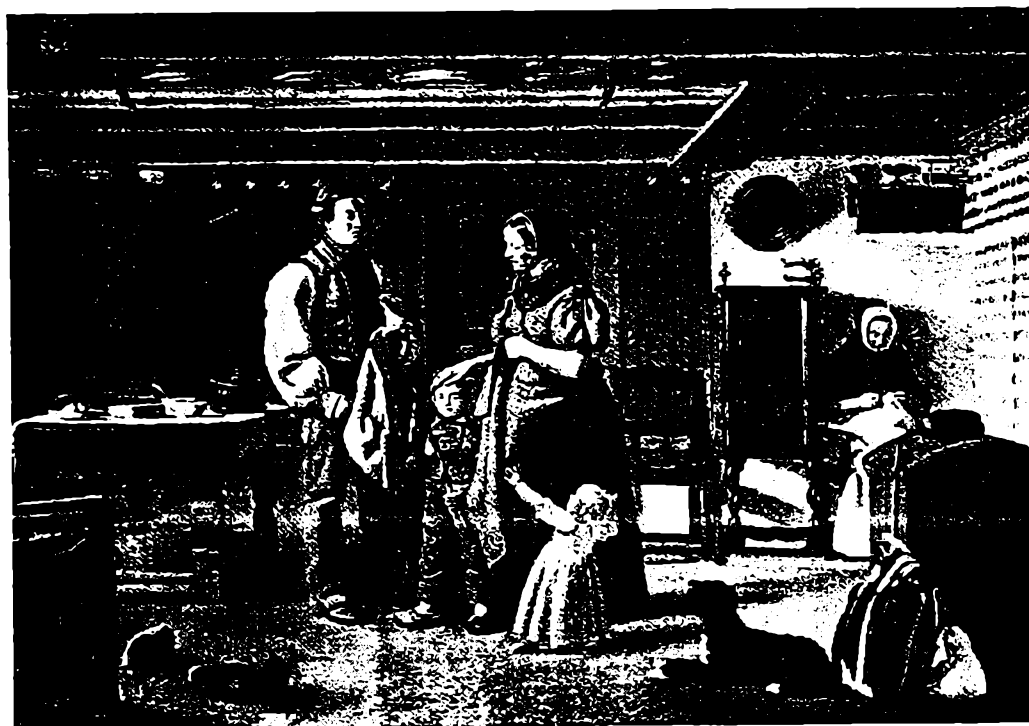
Overanfører: Peder Sørensen, 10a

Underanfører: Jens Jørgensen, Stenagerhus, 13a

Disse var overalt våbenført mandskab i Skibet sogn, Knabberup fogederi, som enten er eller har været i rullen fra 21 til 50 års alderen, landværnsmænd undtagen, opbuden 1807:

<u>Jenum by</u>	år
Peder Sørensen, 10a	42
Peder Hansen, 4a	30
Hans Nielsen, 5a	39
Morten Clausen, 17a	30
Jens Pedersen, evt. 3a	35
Mogens Jørgensen, 9a	31
Jacob Poulsen, (2a)	41
Hans Bennedsen, 8a	21
Peder Nielsen, ?	21
Jens Jørgensen, 13a	31

Reservemandskab af ældste mænd var kun forpligtet til krigstjeneste i Danmark.

Reservesoldatens afsked. Maleren Fr. Vermehren har i sit billede „Reservesoldatens afsked med sin familie“, 1849, givet os en god skildring af en dansk bondestue på denne tid og samtidig på en smuk måde gengivet den trykkede afskedsstemning, der hviler over familien.

Landeværnsrulle 1801 - 07.

Jens Poulsen, 37 år som soldat, afsked 1803, grdm , v. regimentet
 Søren Nielsen, 31 år, som rytter, 7a, afsked 1803, grdm , v. regimentet
 Laurits Pedersen, 29 år, som soldat, afsked 1805 , grdm , 12a, v. regimentet.
 Jens Jørgensen, 30 år, som soldat, 11a, grdm., v. regimentet.

Helt ukendt var det vist heller ikke, at enkelte prøvede at rømme. I et par skrivelser fra jan. / feb. 1804 efterlystes en landeværnsmand Lars Sørensen fra Nørup. Han meldte sig ikke i Jelling, som han skulle, men opholdt sig i Jennum.

18. og 20. Juni 1742.

Bopæl : Sælde , fødested **Jennum** Jens Enevoldsen, 24 år, Christen Jensen 24 år tjenende hos Jens Jensen, **Jennum**.

Landsoldat var indtil 1849 betegnelse for de udelukkende blandt landboere udskrevne soldater.

Landeværn eksisterede fra middelalderen til 1807. Frie danske mænd skulle værne deres *landsdel* - senere hele riget.

Lægd var tidligere den mindste af de kredse, hvori D.K. var inddelt m.h.t. udskrivning af værnepligtigt mandskab. Ophævet 1970.

Lægdsforstander var en tidligere betegnelse for den person - i reglen politimesteren, der havde til opgave at kontrollere lægdsrullen i de ham underlagte lægder. Bortfaldt 1968.

I 1785 udstedte Christian d. 7. en forordning, hvoraf der af 532 td.hartkorn og ca. ½ skp. skulle indrettes en lægd. Denne lægd skulle stille med en rekrut til soldat eller rytter, som ikke måtte måle under 63 tommer på bare fødder. Rekrutten var pligtig til at tjene i et regiment - enten infanteriet eller kavaleriet, hvor han blev ansat i 8 år.

Hvis der kun var 2 lodsejere i en lægd, og lodsejerne var lige store i hartkorn måtte de kaste lod om, hvem der skulle levere rekrutten første gang. Hvis der var flere lodsejere i en lægd, der var ulige i hartkorn, skulle den største levere rekrutten først, og siden den næststørste og så fremdeles nedad. Dog skulle den største levere meget oftere - det kom an på, hvor meget mere hartkorn, han havde i forhold til de andre lodsejere.

Den bonde, der måtte levere rekrutten, fik 10 skp. af hver tønne hartkorn i lægden. De 10 sk. måtte lodsejerne selv betale af egne penge - i denne lægd var det ejeren af Haraldskjær. Lodsejeren måtte ikke tage noget ekstra af fæstebønderne til at betale de 10 sk. for rekrutten. Der var dog også mulighed for at blive fritaget.

- A. Hvis man var gårdmand eller søn af en enke, hvis hun havde behov for hjælp på gården.
- B. Hvis man havde tjent 8 år som soldat eller 12 år som national soldat.
- C. Præstens avlskarl kunne gå fri.
- D. Alle gifte folk - især gifte husmænd.

En rekrut kunne i de 8 år få 16 rd. i håndpenge, som blev udbetalt med 2 rd. årligt.

Under Rugballegård gods eksisterede der i 1741 en reserve rulle, hvis mandskab spændte i alder fra 9 år til 39 år.

Den talte 16 "mænd", og lægdsmand Anders Hansen, 4a, som var beskikket af udskrivningschefen, førte et register over det værnepligtige mandskab i lægderne, hvis grænse nærmest fulgte sogneinddelingerne.

Reserverulle for 1741 under Rugballegård gods.

Hververulle lægdsmand: Anders Hansen, Jennum.

Mandskab.

Johan Hansen	9år	
Peder Mogensen, tømmermand	9 - evt søn af 6a	
Hans Andersen Bondegård	10 - - - - A.H.	
Morten Rytter Lauritsen	13 -	
Søren Rasmussen	16 - , 10a	--
Anders Olufsen	16 - s.a. Ole Nissen	
Nis Olufsen	17 - - - -	
Christen Thomsen	18 -	
Peder Rasmussen	8 -	
Claus Nielsen ,danske	9 -	
Christen Jensen Nissen	24 -	
Christen Pedersen Bondegård	26 -	
Morten Nielsen	26 -	
Mogens Pedersen	39 -	
Nis Jensen	39 -	
Niels Nielsen husmand	36 -	

Hvis familien havde brug for hjælp, mens manden var indkaldt, kunne man søge om ydelser til kone og børn.

Det benyttede Niels Ludvigsen, 13c, sig af i 1850; men hvor meget han fik, står der ikke noget om i sogneforstanderskabets protokol.

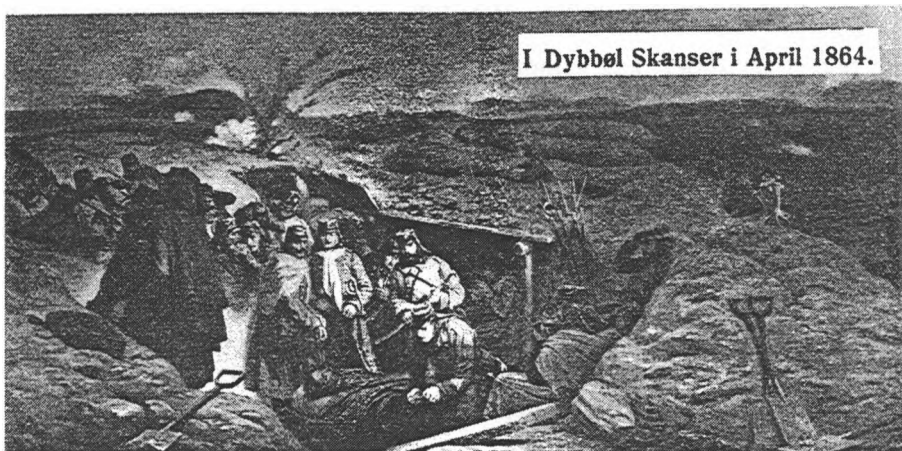
195. *Danske soldater 1848.* I foråret 1848 strømmede soldaterne fra alle egne af landet til Sønderjylland for at møde den slesvig-holstenske hær. Ved byernes grænser holdt bønderne med deres vogne for at køre dem til deres næste kvarter. Ude på landevejene mødte bønderkonerne op med forfriskninger til de bortdragende soldater.

Krigene 1848 / 1864:

Vi har ikke nogen viden om, hvilke våbenføre mænd fra **Jennum**, der blev indkaldt til krigene i 1848 og 1864, men på matr. nr. 3c , 7c , 10a , 18a m.fl. var der unge mænd på ca. 20 år indskrevet i lægdsrullen i 1861, som muligvis kan have deltaget i 1864.

Mange soldater rundt om i landet blev hædret med titlen "dannebrogsmænd" efter indsatsen i 1864, men hos os har vi ikke fundet navne på hædrede soldater - derimod fik sognefoged på den tid Niels Sørensen, 7a, udnævnelsen for sit virke i sognet.

Og dog stod der i kirkebogen ved Laurs Andersen, 2f, da han døde i 1920, at han var veteran fra 1864.

2. verdenskrig:

Under 2. Verdenskrig blev der gravet tankfælder på markerne - lidt spredt - men helt fra Rugballe over bl.a. 9a, 9d og 12a. De kom ikke over Tingvejen, for Søren Peter Sørensen, 14d, bad om, at der ikke blev gravet i hans jord, og det holdt de!

Hullerne var ca. 10 m brede fornedet, og så gik de skrå op og var ca. 5 m dybe. Arbejdet blev udført af dansk arbejdskraft for tyskerne for at hindre englænderne i at manøvrere med deres materiel, hvis de kom fra vest.

De danske arbejdere boede i en lang hal, som tyskerne havde lejet af kaninavler Niels Pedersen, 25d.

Englænderne kom dog ikke som beregnet, og efter krigen blev hullerne kastet til igen - med håndkraft! De, der selv ville gøre noget af arbejdet, fik udbetalt penge for det.

I dag kan man stadig se, hvor der har været gravet, når der pløjes lidt dybt.

Mange familier i Jennum tog jøder til sig under krigen. Det gjaldt matr. 6a, 8a og 9a.

Det var unge mennesker på ca. 16 år, som var flygtet hertil fra bl.a. Tjekkoslovakiet.

De hjalp til og fik undervisning i hebræisk af et jødisk lærerpar.

Eftersom jødeforfølgelsen også tog fart i D.K., havde nogle held til at komme til Sverige, mens andre måtte skjule sig forskellige steder.

Lars Sørensen, 9a, har fortalt, at de også husede en, og en nat kom tyskerne og en stikker fra Trædballe for at hente ham. Men han var heldigvis rejst, og der var kommet en ny karl på gården.

Han boede oppe på loftet, og så troede tyskerne, at det var ham, de skulle hente og havde nær snuppet ham - til stor skræk for karlen.

I en kort periode efter 2. verdenskrig var der i forsamlingshuset internering af tyske flygtninge - børn og gamle mennesker fra Rusland og Østpreussen

Efter krigen - omk. 1950 - kom der en del sydslesvigske børn til byen i ferierne. Nogle havde mere kontakt med deres børn end andre, og Søren "Murer" Jørgensen, 1a, har fortalt, at Koeds, 10a, og dem selv skulle på besøg hos deres "familier" til en jul.

De havde slagtet gris og havde lækkerier med i bagagen, og da de kom til grænsen, forlangte tyskerne told; men heldigvis kom deres bekendte og forklarede, hvem det var tiltænkt, og de slap igennem.

Læs evt. et lille uddrag af Søren Jørgensens erindringer under matr. 1a.

Fattigvæsenet.

Almisse:

I den første folketælling i Skibet sogn i 1787 finder vi to familier opført som almisselemmer. Havde vi haft et fattighus, var de rimeligvis blevet anbragt der; men det kom først omkring 1834, og de måtte så bo til leje - være indsiddere - hos andre, som havde lidt plads til overs, og som kunne nyde godt af den ekstra indtægt.

Den ene familie bestod af en tidligere gårdmand, nu enkemand, Jens Jensen på 80 år og hans to børnebørn på 15 og 9 år.

Deres far Bertel Joensen, 8a, var død i 1782, og moderen Johanne Mogensdatter hører vi ikke noget om.

Den anden familie bestod af en enke på 77 år og en yngre enke på 36 år med to børn på 11 og 8 år. Nævnt ved navn var de alle; men det var ikke altid tilfældet for de dårligst stillede i samfundet. I kirkebogen for Skibet sogn stod der i 1730 og 1731 blot, at "fattigbarnet" døbt henholdsvis Maurits og Maren - og ikke et ord om deres forældre.

I årene lige efter Stavnsbåndets ophævelse i 1788 måtte mange husmænd gå tiggergang i området for at supplere den i forvejen lave indtægt, selvom man gjorde alt for ikke at havne blandt de lavest rangerende.

Var sognet særligt fattigt, kunne det tillades, at tiggergang foregik i hele herredet (her Tørrild her.).

I ældre tider kunne fattigfolk også få en ekstra indtægt ved at sno "bindegarnet" = simer til stråtekningen. Dette fandt sted om vinteren, mens selve stråtekningen var om sommeren.

Ind til reformationen var det kirkens pligt at sørge for de fattige, men omkring år 1800 skulle der i kommunerne oprettes fattigvæsen - støttet af tvungne bidrag fra skatteyderne.

Fattigdom var et begreb, som skilte de trængende fra den øvrige del af befolkningen i manglen på : føde, klæde, husly, varme og pleje i sygdomstilfælde.

De trængende var igen delt op i: værdigt trængende og uværdigt trængende, dvs. dem, der selvforskyldt (druk og arbejdsløshed), og dem, der uden egen skyld (sygdom) ikke kunne forsørge sig selv.

Var man først havnet under fattigvæsenet og stemplet som almisselem, var det meget svært at komme højere op på den sociale rangstige.

Vi kan i de lokale folketællinger - F.T. - fra 1834 og fremad følge de samme kvinder, som boede i fattighuset til omk. 1860. Her var som oftest tale om enlige mødre, enker eller ugifte ældre kvinder, som måtte tjene til dagen og vejen som syersker, spindersker eller lignende.

Ingen voksne mænd stod opført som beboere i fattighuset; men det skyldes nok, at de har haft arbejde på gårdene og boede der.

Man kunne også blive sendt på "omgang".

En gammel svagelig mand, en enke, en sinke eller åndssvag fik mad og husly på gårdene efter en bestemt turnus. I det omfang de kunne bestille noget, blev de sat til at arbejde for føden.

Lokalt stod der i sogneforstanderskabets protokol d. 15. - 6. 1850, at den sindssvage Anders Hansen indlagdes hos husmand Poul Andreasen ,matr.20, **Jennum** mark mod betaling, indtil han kunne optages i dåreanstalten i Ribe, hvor han ønskedes henlagt.

Men året efter var han flyttet hen til gmd. Jørgen Jensen, 11a.

Den 29. - 7. 1853 vedtoges det i sogneforstanderskabet, hvor Laurs Laursen ,4a, havde sæde, at give den fattige Niels Laursen i **Jennum** en gave af fattiggassen på 3 rb. p.g.a. familiemæssige forhold.

Samme N.L. var i 1862 indlagt på Vejle sygehus for at få sit syge ben kureret eller amputeret, hvilket han mente, amtsfattiggassen skulle yde betaling for eller refundere samme til Skibet sogn.

Også børn kunne bortliciteres.

Den, der ville nøjes med den mindste plejeløn, drog hjem med barnet. Der var familier lige over sultegrænsen, som forsøgte at undgå at komme under den ved hjælp af den beskedne plejeløn.

Noget kunne tyde på, at daglejer Niels Sørensen, 1b, har haft brug for ekstra indtægter, selvom der i folketællingen 1860 kun stod ham selv på 34 år og hans kone opført som beboere på en del af matriklen .Der var åbenbart heller ingen børn at forsørge.

De lejede en del af huset ud til et ungt par, og ydermere havde de i 1860 taget en lille pige i pleje, som året forinden havde mistet sin mor, som boede i fattighuset.

Pigen hed Doris Roseliane Pagh og blev født i sognet af en fraskilt mor og snedker Niels Pagh; men da man som " uægte " barn på den tid ikke havde forbindelse med sin far, blev D.R.P. i de følgende år kastebold mellem flere familier i **Jennum**.

Hvor længe hun blev hos Niels Sørensen ved vi ikke, men hun kom i 1864 / 65 til træskomager Søren Larsen, 7d, og hun blev også konfirmeret i Skibet kirke i 1869 og må som sådan have haft et tilhørsforhold til sognet.

I det hele taget var der i perioder husmænd og daglejere på landet, som levede på sultegrænsen.

Sultegrænsen nåede man, når en familie eller en person måtte bruge 2/3 eller mere af indkomsten alene til mad.

En undersøgelse fra 1870'erne viste, at 14 - årige drenge fra gårdmandshjem i gennemsnit var 148 cm. Voksne mænd var 10 - 15 cm. mindre end i dag. Årsagen var under - og fejlemæring, når de prøvede at overleve på rugbrød, kartofler og skummetmælk.

Landarbejdere levede under forhold, hvor sygdom eller arbejdsløshed - selv i en kort periode - kunne bringe dem selv og deres familier i nød og fattigdom.

Børn blev sendt ud på gårdene for at tigge lidt mad sammen, og daglejerens dreng, der vogtede gårdejerens køer - uden anden løn end måltider og et par træsko, manglede ved middagsbordet hjemme - og således blev der mere til de andre!

Ekstraarbejde:

Desuden har mange husmænd og daglejere også ernæret sig som vævere, hjulere, snedkere, murere osv. og ikke ensidigt løbet an på datidens godsejere og gårdmænd og deres mening om hvor lidt, man behøvede for at opretholde livet. For de mente, at var den ene ikke villig til at påtage sig det underbetalte arbejde, stod der straks en anden parat.

Men var man af en eller anden grund havnet - hvor nødigt man end ville det - under fattigvæsenets "omsorg", måtte man være klar over, at ens jordiske gods tilfaldt det offentlige.

Her blev bohavet vurderet, og den højeste sats fik: skilderier i forgyldte rammer, stueure og sengetøj, mens laveste vurdering tilfaldt: kurve, skrin, økser og borde.

I 1860 berettes i sogneforstanderskabets protokol om en 75-årig mand, som gennem mange år havde arbejdet på Haraldskjær og kobberfabrikken. Han blev anbragt hos Laurs Laursen, 4a, for 22 rdl. i knapt et år.

Han medbragte en sølvbeslagen merskumspibe - vurderet til 3 rd. 3s. og et sølvlommeur med kapsel til 8 rd. Disse ting blev overdraget L.L., som lovede at være ansvarlig for dem, idet man ikke nænnede at berøve den gamle mand genstande, som han holdt så meget af.

Måske var han kun få år på matr. 4a, for i 1864 modtog sogneforstanderskabet en kvitteringsbog fra Vilstrup fattighus samt pibe og ur og Christen Nørups kontanter. Måske var han død på dette tidspunkt, - vi ved det ikke.

Fælles for alle fattiglemmer var, at de mistede stemmeretten, at de ikke kunne gifte sig uden tilladelse, at de kunne blive kastebolde mellem kommunerne, hvis der var den mindste tvivl om, hvor den enkelte var forsørgelsesberettiget, at de ikke kunne bestemme over deres ejendele, og at deres børn kunne blive taget fra dem.

Mens man rundt omkring i landet i 1860'erne ønskede fattigvæsenet effektiviseret ved oprettelse af deciderede fattiggårde (i 1867 var der 37 og i 1869 var der 102), klarede man sig i **Jennum** - ja, i hele sognet med fattighuse.

Vi ved fra protokollen, at **Jennum** fattighus, som antageligt har ligget ved grusgraven på **Jennumvej** - bagved matr. 9e - erklæredes aldeles ubrugeligt i 1854, og at Maren Sørensdatte og hendes uægte barn blev flyttet til Nr. Vilstrup.

Senere samme år enedes man om at bygge et fælles fattighus for hele sognet på Haraldskjær mark. Det virkede som en god idé; men allerede d. 15. juli 1855 luftede man tanken om at bygge et nyt fattighus i **Jennum**, hvis der skulle blive behov for det, da fogederiet syd for åen ikke ville belastes af fattige fra det nordre fogederi.

Man var endnu ikke kommet i gang med noget byggeri i 1857, hvor forstanderskabet diskuterede, om man skulle købe et stykke jord af hr. Søltoft på Haraldskjær eller bygge det fælles fattighus på en mark i Sælde.

Der kom et fattighus i Sælde i den bygning, som var skole fra 1856 til 1878, hvor skolen igen flyttedes til **Jennum** - til den "nye" skole på matr. 3r.

Almisselemmerne har måttet tage ophold i bl.a. smedien og rundt på gårdene, mens diskussionen om deres fremtid har foregået.

Skoleforhold.

Lysten til at læse og lære noget har altid eksisteret hos vi mennesker; men muligheden har ikke altid været der af forskellige grunde.

De indflydelsesrige befolkningsgrupper som godsejere og kirkens mænd har ikke været for interesse rede i at få belæste "undersåtter", som kunne tænkes at gå i rette med dem om tolkningen af dette eller hint, og så længe de kunne holdes nede i uvidenhed, var magten jo deres -----

Men strengt taget havde de ikke så meget at frygte, fordi fæstebønderne havde nok at se til, og deres "lærdom" bestod i arbejde. Og hvis de overhovedet kom nær en bog, var det højst sandsynligt en katekismus, som var den bog, man lagde størst vægt på i mange år. Skrevet på et uforståeligt sprog - og ikke særlig effektiv, hvis det gjaldt en almen dannelse.

Efter reformationen i 1536 forsøgte man med noget undervisning i kirken efter gudstjenesten, hvor præsten havde ansvaret og opsynet; men i 1643 udvidedes undervisningen til flere dage. I byerne havde latinskolerne holdt deres indtog og for at skaffe midler til deres fortsatte eksistens, udsendte man løbedegne til landsognene.

Løbedegne:

Vejle latinskole sendte også degne til Skibet sogn fra 1652 - 1681; men om de også har været helt i **Jennum**, ved vi ikke.

Løbedegnene skulle - udover at føre et "skikkeligt liv og levned" - også bistå ved sygdom og begravelser og ringe med kirkeklokken morgen og aften.

Men de var ikke særlig nidkære i tjenesten og kom som oftest kun og hentede deres løn, som bønderne havde betalt af egen lomme.

Og ville man nu have disse funktioner udført af andre, måtte der betales igen, og det havde de fattige bønder ikke lyst - eller råd til.

Sædedegn:

Efterhånden bredte der sig et ønske om at få en sædedegn = en bosiddende degn, som man bedre kunne kontrollere.

Der stilledes krav til sognedegnen, som udover at samle de unge til børnelærdom og salmesang - også skulle kunne læse og skrive samt være i stand til at forstå latin.

Lerbækskolen:

Den første skole i nabolaget oprettede Lerbæks ejer Brockenhuus i 1655 nær Hover kirke for de børn, hvis forældre var knyttet til Lerbæk i kraft af deres arbejde - nemlig tyende og fæstebønder.

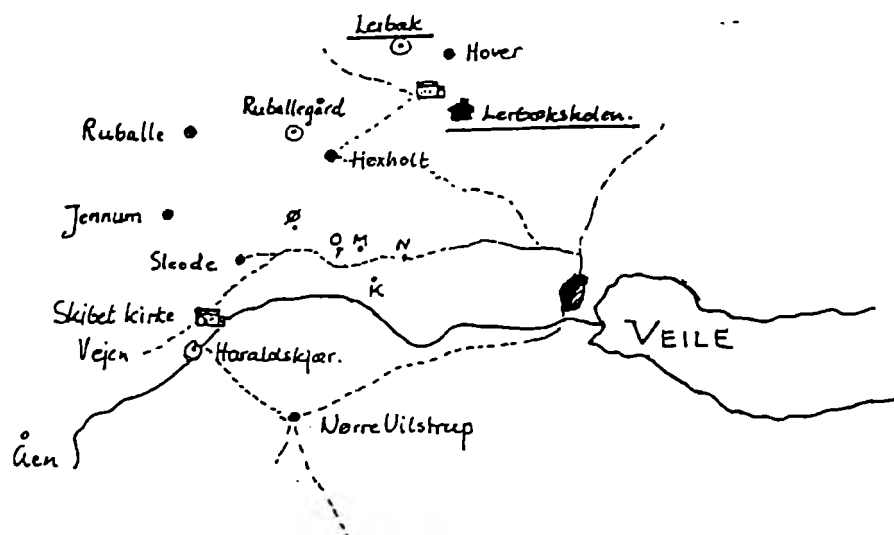
Lærerens løn i 1655:

1. Boligen er af nyt opbygget; ingen nærmere oplysninger.
2. Renten af 200 speciedaler
3. Jord til 4sk. rug, 4sk. byg og 16sk. havre.
4. 6 læs hør.
5. Græsning til 2 køer og 10 får.
6. Ildebrændsel : 10 læs træ.

Skolen lå godt for børnene i Hover sogn; men det forholdt sig straks anderledes for de børn, der boede i Skibet sogn.

Der var fæstebønderbørn under Lerbæk gods i: Sælde by, Østengård, Over - og Neder Knabberup og Kølholt.

For disse børn var vejen til skolen både lang og besværlig.

Skolens levetid blev heller ikke lang; men vi ved ikke præcis, hvornår den ophørte. Grunden til nedlæggelsen var økonomien.

Danmark var i disse år kommet ud for en økonomisk nedgang, og mange stormænd måtte gå fra hus og hjem. Således også Brockenhuus på Lerbæk, og hans efterfølgere havde andet end skole i tankerne.

Landet lå hærgtet hen ---- især Vejleegnen var hårdt ramt, hvorfor de forarmede bønder glemte alt om skolegang.

Nu skulle der arbejdes og ikke studeres!

Uddannede lærere:

Med enevældens indførelse i 1660 skete der igen noget på skoleområdet.

I Chr. d. 5.'s " Danske lov " stod der noget om at højne folkedannelsen ved f.eks. at ansætte dueelige degne = uddannede lærerkræfter, som sognepræsten skulle overhøre før ansættelsen.

Ligeledes skulle løbedegnene afskaffes, og sædedegnen ansættes med bolig og løn.

Men hvor skulle han bo ??

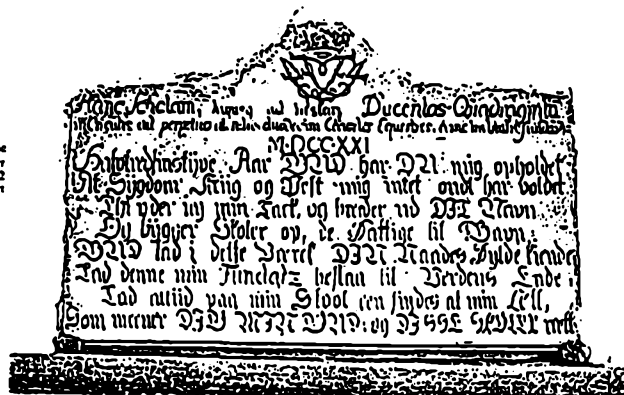
Rytterskoler:

Frederik d. 4. var meget interesseret i, at alle forældre skulle sende deres børn i skole.

Hvis et sogn på landet ingen skole havde, skulle provsten og herredsfogden søge at få en sådan oprettet.

Kongen lod 240 skoler bygge på de kongelige godser fra 1721 og fremefter. Disse skoler blev fordelt over hans 12 rytterdistrikter og dermed også i Koldinghus rytterdistrikt, som den sydlige del af Skibet sogn hørte til.

Tavle på Bromhøj Rytterskole. Der står på latin: " Denne skole og 240 lignende har jeg grundlagt i distrikter, der af mig er oprettet for til stadighed at underholde 12 rytterregimenter - 1721". En oplysning som Shenhart

Der blev oprettet en rytterskole i Højen i 1727, hvortil der kom børn fra Nr. Vilstrup, gårdene Blæsbjerg og Glasbjerg samt Ruhe.

Fælles for alle disse børn var, at det var en meget lang og besværlig skolevej til Højen.

Lærerens løn i 1727:

1. Nyopførte murede huse med tegtag.
2. 24 rigsdaler
3. 2 dages arbejde af hver husmand og indsidder m. skolepligtige børn samt fritagelse for skatter, bidrag m.m.
4. 280 lispund hør og 280 lispund halm.
5. Græsning til 2 køer og 6 får.
6. 3 skovlæs brænde og 14 læs tørv.

I 1735 bestemte Chr. d. 6. sig for at ville have et overblik over landets skolesituation. Der blev udsendt spørgsmål til de enkelte sogne, hvor Skibets sognepræst Jacob Jensen svarede, at det ikke er ham bekendt, at der skulle være bygget skolehuse i Skibet sogn.

Præsten foreslog, at der blev bygget en skole i Sælde by, da dette sted efter hans mening lå midt i sognet; men det kom til at gå helt anderledes.

Da kongen indførte konfirmationen i 1736, var denne et middel til at indføre skoletvang, da præsten blev forpligtet til at forberede de unge i mindst 3 måneder, og Luthers katekismus krævedes læst inden konfirmationen.

Da mange havde svært ved at læse, måtte bogen læres udenad, og det kunne selvfølgelig tage nogen tid.

Ikke helt sjældent så man konfirmander på både 16, 18 og sågar 20 år!

Følgen af forordningen blev da også et akut behov for skolebygninger.

Skolen på landet:

I 1739 kom "Forordningen om skolevæsenet på landet". Det befaledes at oprette skoler, hvor stiftsamtmænd og biskopper fandt det nødvendigt.

Der var regler for degneprøver, indretninger af skolebygninger, skoleholderens løn, undervisningens grundsætninger og mål samt indførelse af skolekasser, der skulle bruges til fattige børns skoleformødenheder.

I øvrigt skulle beboerne af med skoleskat efter deres hartkorn.

Skatten fik den sædvanlige modstand og protest fra godsejere og proprietærer, og bønderne kunne heller ikke klare flere byrder.

Man indgik et kompromis i 1740 og havde skolegang efter behov; hvilket betød, at omgangsskolerne tit fortsatte eller man indrettede dårlige bygninger til skolehuse.

Lønnen til degnen skulle jordejerne selv udrede.

En degn skulle deltage i katekiseringen, bede ind- og udgangsbøn, forestå salmesangen, bede bordbøn ved fester, synge lig ud af hjemmene, vikariere for præsten samt føre et skikkelig liv og levned.

Degnen kunne så avancere til skoleholder, hvis kundskaberne rakte til det.

For alle disse gøremål sikredes degnen mere eller mindre sikre indtægter i form af : degnebolig m. rette tillæg, og frihed for landgilde (skat), ægt (pligtkørsel) og (hoveri) arbejde.

De modtog også forskellige former for ofre samt løn i form af naturalier.

Skolen i Jennum:

I 1741 blev det pålagt ejeren på Rugballegård - Rasmus Stæhr - som Jennum hørte under, at oprette en skole.

Han ignorerede totalt sogneskellene og tog kun hensyn til sine egne bønder, da han placerede sin skole i Jennum.

Det var uden for Hover sogn og i et hjørne af Skibet sogn, så placeringen kunne ikke komme til at tilfredsstille nogle af sognene. Jelling var ligeglad, da den alligevel ville få sin egen skole.

Rasmus Stæhrs grund for beslutningen var, at det ville blive for dyrt for hans uformuende bønder, hvis der skulle pålægges dem udgifter til skoler i tre sogne.

Til skolehus bestemte han sig for et affældigt gadehus i Jennum by. Da huset, som han sagde, stod på meget svage fødder, ville han istandsætte det af sin egen pung, når man lige ser bort fra, at bønderne skulle levere arbejdskraften. Istandsættelsen skulle efter hans mening være tilendebragt, så skolegangen kunne begynde i efteråret 1741.

Til den tid skulle der også være ansat en skoleholder. Denne ansættelse skulle foretages af Rugballegårds ejer - altså denne gang Rasmus Stæhr. Det skulle være den person, der havde de bedste anbefalinger fra ansættelse andre steder. Sognepræsten skulle være Rasmus Stæhrs rådgiver og finde den dygtigste af ansøgerne.

Den første lærer, som blev ansat, var skoleholder Jens Sørensen fra 1745 - 1763, hvor han døde.

Om ham skrev biskop Brorson fra Ribe i sin visitatsberetning 2 / 6 1759:

“ Jens Sørensen, skoleholder på den anden eller Nørre side af åen er og siden 6 år ædruelig og ustraffelig. Åbenbare forargelser vidnede provsten ej at findes i menigheden “ .

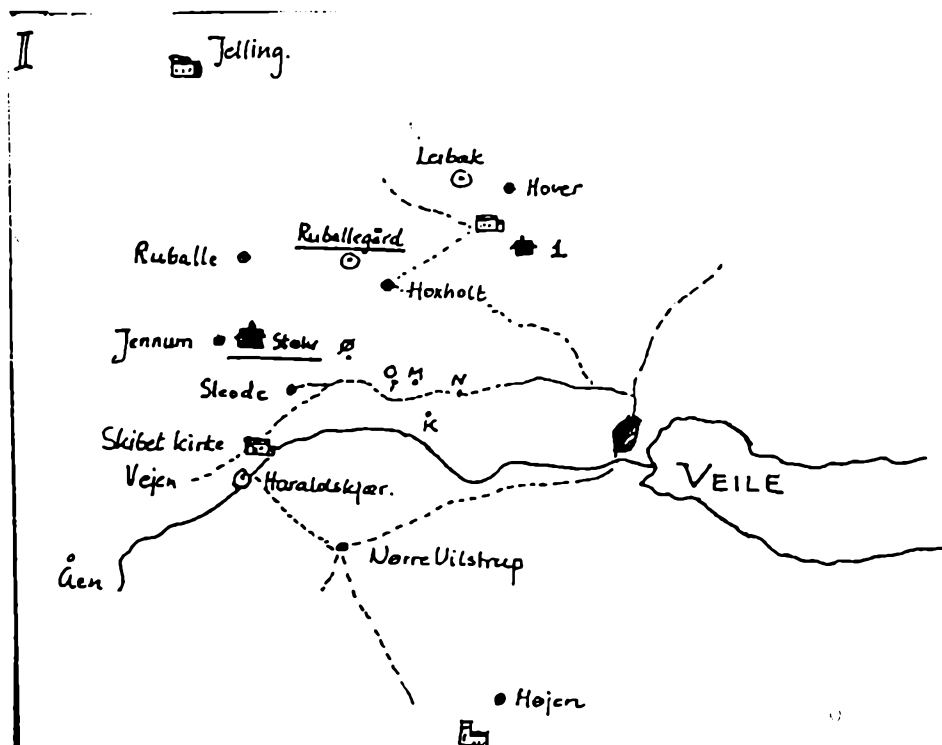
Lærerens løn i 1741:

1. Boligen er et restaureret gadehus m. haugeplads til kål og urter.
2. 10 rigsdaler.
3. Korn (degnetrave): 4 tdr. 6 sk. rug
2 - 3 - byg
3 - boghvede
4. 9 læs hø og 9 læs halm.
5. Græsning til 1 ko og 5 får.
6. Ildebrændsel: 25 læs træ eller tørv.

Som bemærkning til lønnen sagde Rasmus Stæhr:” Videre tillæg til kost og løn kan jeg og mit fattige gods ‘ s beboere ikke årligt udrede “.

Han mente også, at det var løn nok, eftersom der ikke var så megen ungdom til denne skole.

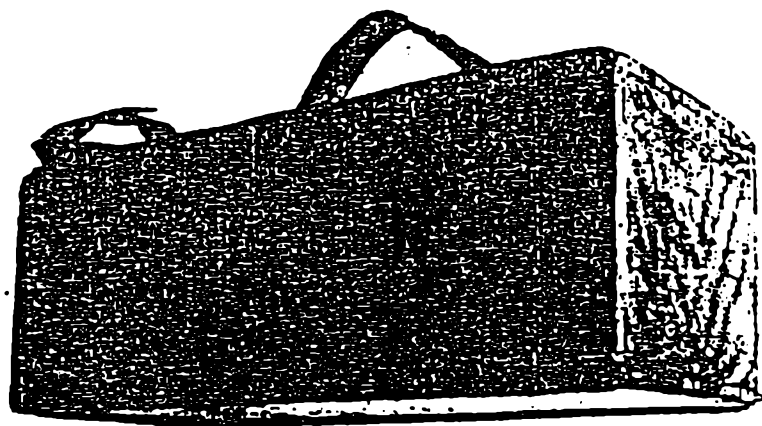
Rasmus Stæhr fik sin skolefundats godkendt af biskoppen og stiftamtmanden. Skoledistriktet kom til at bestå af Rugballegårds bønder i Jelling og Hover sogne samt Kærbølling Huse i Bredsten sogn og Jennum by i Skibet sogn.

Selvom der nu var skoler i Højen og Jennum, klagede Skibet sognemændene forståeligt nok over de uanstændige forhold, de blev budt, og de sendte en skrivelse til amtmanden og bad om en omgangsskole.

Omgangslærer:

Denne skolemester skulle gå i omgang i sognet - sommer og vinter og modtage kost og logi hos de forskellige gårdmænd e'n dag pr. tønde hartkorn, indtil han efter 67 dages forløb var kommet omgangen rundt.

Omgangslærers kasse til lærebøger m. m. Forsynet med remme, så den kunne bæres på ryggen som et tornyster.

Omgangslærerenes madstok

Gårdmændene skulle tage imod ham og bespise ham og rede ham en seng, hvad enten de havde skolesøgende børn eller ej. - Og hvor han end var, skulle de andre steders børn så søge ham for skolegang.

Hermed var skoleholderen allerede sikret kost og logi; men da han ikke kunne gå nogen omkring, skulle der årligt bevilges ham 6 rigsdaler og 4 mark. Ved rigtig anvendelse af disse penge skulle han nok komme til at se nogenlunde ud!

Udover madpinden havde han også en kasse til lærebøger, protokol og andet undervisningsmateriale. Denne kasse kunne ved hjælp af et par remme transporteres fra sted til sted på ryggen.

For den nordlige del af sognet var der så på daværende tidspunkt skolen i Jennum for Rugballegårds bønder og en omgangsskole for resten.

I den sydlige del af sognet, syd for åen, var børnene stadigvæk henvist til at søge rytterskolen i Højen.

Disse forskellige skoler gav på ingen måde nogen tilfredsstillende ordening på sognets skolevæsen.

Det varede da heller ikke længe, før den interesserede pastor - senere provst Einsperg i Nr. Vilstrup for alvor tog fat på skoleproblemet.

Han syntes, der var gode grunde til, at Nr. Vilstrup og Ruhe skulle have deres egen skole, så børnene kunne blive fri for at traske udensogns ad besværlige veje.

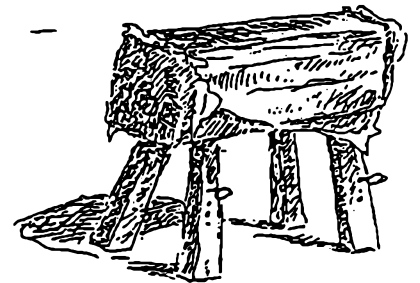
Nr. Vilstrup skole:

Og efter en ansøgning i 1750 godkendtes det i 1751 af biskoppen og stiftamtmanden at oprette en skole i Nr. Vilstrup, som Tørrild Herreds provst skulle have tilsynet med.

Den første degn og skoleholder var Niels / Søren Tvede, f. 1693, d. 1775.

Lærerens løn i 1751:

1. Nyopført skolehus m. 6 fag samt bestående korn - og fæhus, jord til skoletoft.
2. 6 rigsdaler
3. Græsning til 2 quæghoveder og 6 får.
4. Af sognet 3 tdr. rug i stedet for degnetrave.
5. Fra Haraldskjærs ejer 1 sk. rug, en snes æg og til hver højtid 12 skilling.
6. Ekstraindtægter + 2 læs tørv eller træ af hver gård i Nr. Vilstrup.

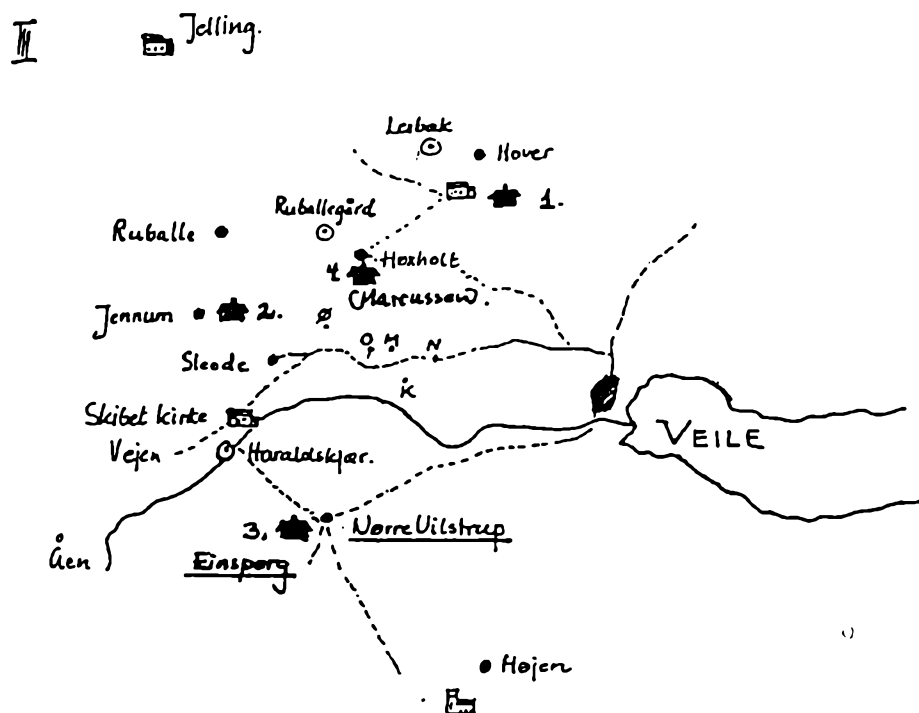

Frode Lund: Den gamle springbuk.

I kirkebøgerne findes dog navne på skolemestre i Nr. Vilstrup før 1751
(år 1700 blev Michel Christensen, skolemester af Vilstrup, begravet).

Så meget kunne tyde på, at man har haft en alternativ undervisning til rytterskolen i Højen.

Måske har det haft noget at gøre med den lange skolevej ----- vi ved det ikke, for undervisningen har åbenbart været meget "hemmelig", for ingen officielle personer omtaler den, og den har heller ikke sat sig spor i officielle bevarede dokumenter.

Som det kan ses af det forrige, har der i sognet været ulige muligheder for at komme til at gå i skole og lære noget.

Også indbyrdes stridigheder og misundelse op gennem årene blev der først sat en stopper for ved oprettelsen af Skibet skole i 1963.

Jennum skole:

Men vi vil nu vende blikket mod **Jennum** skole igen og følge udviklingen af denne / disse til netop det år, hvor man enedes om en skole for hele skoledistriktet.

Som sagt var Jens Sørensen **Jennums** første skoleholder, og han efterfulgtes af Hans Hansen Horsted i 1764, og han blev sandsynligvis på posten, til Christian Rohde fik stillingen omkring 1781 eller før (1774). Horsted blev senere skoleholder i Gadbjerg.

Christian Rohde:

Da Chr. Rohde var den øvrighedsperson, der bedst kunne både læse og skrive, var det ham, som foretog den første folketælling i **Jennum** 1787 og igen i 1801.

Distrikt	Knab. / Sle.	Knab./ Sle.	Jen.	Jen.	Nr. Vil.	Nr. Vil.
Folketæl.	1787	1801	1787	1801	1787	1801
Skolebørn	28	16	14	12	60	42
Antal fam.	24	22	26	23	60	64
- beboere.	134	122	100	91	289	286

Tallet for **Jennum** omfattede kun børn fra **Jennum** og ikke de børn, der kom fra Hover og Kjærbølling, som også hørte til.

I 1800 har Rohde indberettet, at der blev undervist "nogle og tyve" børn i kristendom, skrivning og regning.

Det er også hans navn, vi støder på som medunderskriver på forskellige dokumenter, f.eks. skifter.

Et andet tegn på hans anseelse og betydning i lokalsamfundet kan ses i kirkebogen i 1781, hvor han benævnes som "monsieur Rohde"!

Indtægten blev for C.R. som hos så mange andre, suppleret med lidt penge for at have syge medlemmer af familien boende eller almisselemmer.

Christian Rohde var gift m. Sofie Jensdatter, som døde 1795, og i dette ægteskab var der kun en datter, som blev gift m. ejeren på matr. 6a.

Men hun døde i 1797 - efterladende sig mand og to små børn. Så da manden døde i 1800, var der kun to børnebørn som arvinger til C.R.'s ejendele i 1805.

Skoleembedet overgik 15. feb. 1805 til den næste skoleholder Peder Sillemann, og den 27. feb. holdtes der auktion over C.R.'s ting i Jennum skolehus, hvor byens kendte mænd var mødt op.

6. Om at lære.

Hvad jeg endnu ikke veed, det maa jeg lære.

Naar Een siger mig noget, som jeg ikke veed, saa lærer jeg. Jeg kan ogsaa lære, naar jeg ret bruger mine fem Sandser, og tillige bruger min Estertanke.

I gode Bøger findes der ogsaa meget, som jeg endnu ikke veed. Naar jeg først godt kan læse, saa lærer jeg flittig af gode Bøger.

Alle Mennesker maae døe.

Peder Sillemann Jensen: lærer fra 1805 - 29.

Han blev født i Sillehus - deraf navnet - i 1768 og blev 1. gang gift m. Ane Kierstine Pedersdatter, med hvem han fik 6 børn.

Hans kone døde i 1820 - 51 år gammel - og han giftede sig samme år m. enken Birthe Cathrine Christensdatter, fra Kiddegaard.

Før han kom til Jennum var han ansat 1 år hos en hr. Pagh i Ildved.

Derefter var han 5 år i Viuf og 1 år i Follerup.

Alle steder fik han de bedste anbefalinger.

År 1800 var han skoleholder i Holtum, og da han solgte et stykke jord der i 1805, må vi formode, at han kom fra Holtum til Jennum.

I hans tid blev der efter lov oprettet en dansk folkeskole af 1814.

Småhuse ude på landet blev indrettet med et simpelt lavloftet skolerum, hvor der var få og ringe undervisningsmidler.

Børn af alle alderstrin fandtes i samme skolestue; men de fleste fik da lært at læse, skrive og regne, og man søgte at lære dem bibelhistorie og katekismus.

Men ofte lod bønderne deres børn forsømme skolen, fordi de behøvede arbejdskraften hjemme.

Eksamen blev afholdt fra kl. 12 til 18, og var børnene ikke mødt op, blev forældre og lign. straffet med en bøde på 6 sk. Havde man forsømt mere end 37 dage, skulle der også betales.

Lærer Erik Husted, der senere blev ansat ved Jennum skole, skrev, at da vinterskolen i Knabberup ikke var meget beventd, blev hele området i 1814 - som følge af den nye skolelov - henlagt til Jennum skole. Det var en lang og trang vej fra den østlige del af sognet til Jennum skole.

I 1819 klagede Peder Sillemann til skolekommissionen over skolestuens mørke.

Det kneb ham at se til at undervise børnene p.g.a. hans tiltagende alder, og de besluttede til næste høstferie at sætte 2 fag nye vinduer i væggen på højre side ved indgangen, samt at der straks skulle bestilles en sort malet trætavle af 2 al. høj og 2½ al. bred.

Men også gulvet skulle jævnes og væggene kalkes - i fornødent omfang - mente skolens forstandere (Hans Nielsen, 5a. ,og Jens Jørgensen, 6a) på mødet i 1819.

Skolekommissionen manglede ved mødet på Jennum skole også en ordentlig oversigt over skolens bøger og ting; men den blev udfærdiget med det samme og underskrevet af medlemmerne.

Fra præsten i Skibet blev der uddelt 2 salmebøger

og 1 Halagers læsebog til Jennum skole .

Og i juledagene 1819 fik skolepatronen overdraget en bibel til brug på skolen.

Man har nok ikke været interesseret i at pøse for mange penge i reparationer på det gamle skolehus, da der netop i disse år var en livlig diskussion om dets fortsatte eksistens.

Men fra referatet af skolekommissionens møde på Kølholt 15 / 9 1819 kan man se, at der godkendtes udført arbejde af smed, glarmester, snedker m.m. på 13 rbdl.

En del ønskede Jennum skole flyttet til Jennum mark ved Sælde, som før havde været drøftet, og d. 29 / 4 1825 var man så langt, at den endelige ordning med Jens Pedersen, Jennum, blev fastsat til pinsedag.

Dagen oprandt; men parterne kunne ikke blive enige - og Jennum skole blev liggende på samme sted, matr. nr. 1b, til 1854, hvor skolen blev nedlagt, og elever og lærer kom til Sælde. Og Underbjergene påtog sig at bygge deres egen skole i Knabberup

Efter papirerne at dømme ved vi, at Sillemann ikke altid har boet på skolen. Han har i de 24 år. han har været i Jennum, haft flere forskellige matrikler ----- alle med noget jord til (matr. 20, 9e og 16 a).

Allerede i 1819 bad P.S. skolekommissionen om lov til at være " selvdrivende " og dyrke sin egen jord. Han fik også lov til at bo i sit eget hus, som var bygget ved den nordre ende af skolen.

Derudover var hans løn (1823): 6 tdr. rug
 10 - byg
 4 læs hø
 8 - halm
 6 favne bølgebrænde
 25 tdr. byg

Ny
Dansk Læsebog
 for
 de første Begyndere,
 indrettet
 efter smaae Børns Fattes Evne.

Udgiven af
 M. Hallager, Skolelærer.

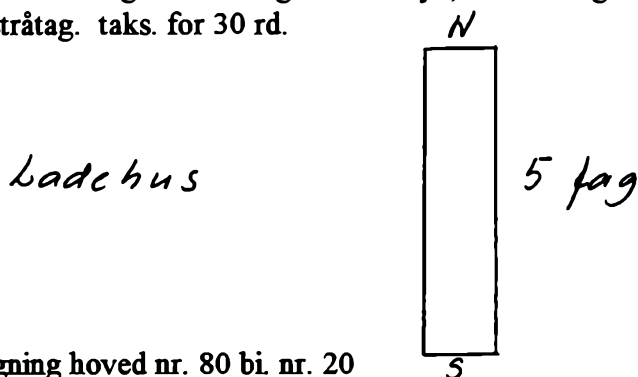
Kjøbenhavn, 1800.
 Forlagt af J. S. Schuboche, paa Børsen No. 5.
 Trykt hos Joh. Rud. Thiele.

Fra brandbogen 1815 til 1824 står:

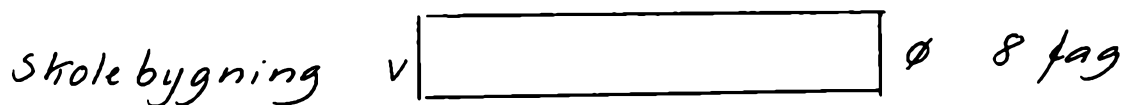
Peder Sillemanns ladehus hoved nr. 80 bi. nr. 21

Et hus i sønder og nord 5 fag $6\frac{1}{2}$ al. dyb, til lade og fæstald, egebinding, klinede og murede vægge, stråtag. taks. for 30 rd.

Skolebygning hoved nr. 80 bi. nr. 20

Et stuehus i øster og vester 8 fag $7\frac{3}{4}$ al. dyb, loft overalt, 1 stenkakkelovn, 1 skorsten og 1 bageovn, alt til værelse og beboelse og skolestue, egebinding, murede og klinede vægge, stråtag. Hele summen 140 rd.

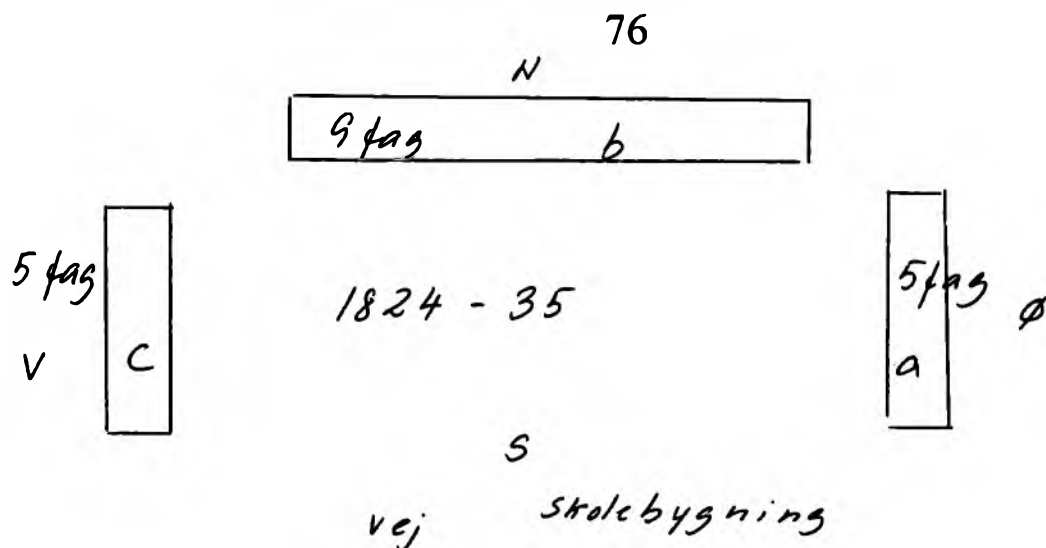
Fra brandbogen 1824 til 1835 står :

Matr. Skolebygningen som forhen den 2. marts 1820 under hoved nr. 80 løbe nr. 20 protocol. hoved nr. 249 løbe nr 3 blev omtakseret og forsikret for 140 rd.-sølv.

A. Et stue og skolehus i østen 5 fag 12 alen dyb, loft overalt, 4 fag gulv, 1 skorsten, 1 stenkakkelovn og alt til værelse og beboelse, brandmur og stråtag.

B. Et norden hus 9 fag 8 al. dyb, 5 fag loft, 4 fag murstensgulv, 1 jernvindovn, 1 skorsten, 1 bageovn, deraf 4 fag til skolestue med deri værende borde, bænke og øvrigt skoleinventarium, 1 fag til forstue og storstue samt bageovn, de øvrige 4 fag til lade, egebinding, murede vægge og stråtag.

C. Det vesten hus 5 fag $6\frac{1}{2}$ al. dyb til fæstald og tørvehus, egebinding, murede og klinede vægge, stråtag. Hele skolens sum 700 rd.

Endnu en gang skulle **Jenum** skole repareres, og i 1822 fik Niels Pagh fra Rugballe (P.S.'s søn) som den, der skulle udføre arbejdet, et beløb på 40 rbd. til forbedringerne, og desforuden anskaffedes en jernkakkelovn.

I 1828 bad Peder Sillemann, som nu var en gammel mand, om lov til at gå af med pension, da arbejdet i skolen føltes byrdefuldt og besværligt p.g.a. hans svækkede syn og hørelse.

Dette blev bevilget i 1829, og han fik en årlig ydelse på 10 rd.

Han flyttede til Rugballe, blev gårdejer og døde der i 1863?

Men inden han flyttede, havde han afstået et stykke jord beliggende tæt ved skolen - til gymnastikplads, for 30 rbd. sølv.

Gymnastikplads. Først efter 1800 begyndte man med legemsøvelser i de danske skoler. I skoleloven af 1814 blev gymnastik optaget som skolefag. Der skulle undervises en time om dagen i gymnastik, men uden for den egentlige skoletid. De dårlige økonomiske tider gjorde det vanskeligt at anskaffe de nødvendige redskaber, men efterhånden rejstes der dog gymnastikpladser ved alle skolerne. Redskaberne var stort set de samme, som vi bruger i dag. Gymnastikplads ved Gjerrild skole i Randers Amt, indrettet 1822.

Den næste lærer ved **Jenum** skole blev seminarist Toftgaard, som i januar 1830 fik udstedt kaldsbrev af ejeren på Haraldskjær, hr. Schütte.

Da stuehuset ved **Jenum** skole i lang tid havde været dårligt holdt og var gammelt og ikke egnet til at være bolig for en lærer m. familie, besluttede kommissionen at bygge et nyt hus (muligvis på samme grund som matr. 1b).

Men da håndværkerne først kunne komme i gang med det om sommeren, og man allerede var nået hen på året 1830, blev det gamle stuehus kun nødtørftigt repareret, så det kunne beboes vinteren 1830 / 31.

Der var heller ikke tilstrækkeligt vand i brønden til at forsyne både ham og skolen.

Også selve skolehuset m. udhus må have været i en dårlig stand.

Fugt opløste limningen af f.eks. tabeller sat på pap.

Mørke og uhensigtsmæssige forhold i det hele taget må have gjort skoledagen lang og sej for både lærer og elever, selvom det kun var hveranden dag, skiftevis 1. - og 2. klasse.

Men i 1832 fik man udvidet skolestuen med 1 fag, fik flere vinduer i, nyt gulv af brændte fliser og nye fritstående borde og bænke og malet lidt hist og her.

Eleverne tog først de "nye" lokaler i brug i sep., fordi kommissionen havde bevilget børnene 4 ugers høstferie i aug..

Skolen fik først matr. nr. i 1844. Matr. 1 var skolen (Ruths hus), og den har haft jord på den anden side af Tingvejen ved Søren Murer. Men skolejorden blev solgt fra og hører til 1a, mens selve skolebygningen fik nr. 1b.

Lærer Toftgaard:

Skoleholder Mourits Nielsen Toftgaard var født i 1802 og gift to gange.

Han må have været noget af en foregangsmand, idet han ledede indbyrdes undervisning, indførte gymnastiske øvelser på pladsen og sågar svømning, hvis ikke vandet var over ½ mil fra skolen.

Ved "indbyrdes undervisning" forstås normalt, at de ældre og bedre elever - bilærere - underviser de mindre og svagere kammerater.

Et job, som læreren egentlig burde tage sig af !!

Men han skulle bare lede slagets gang: afgive fløjtesignaler når der skulle skiftes til en ny tabel - og føre protokoller over de opnåede resultater.

Indbyrdes undervisning

Men om Toftgaard har ladet det praktisere sådan, eller det snarere har lignet individuel undervisning, vides ikke.

Erich Husted:

Den næste lærer var Erich Christensen Husted, 1839 - 54 og 1854 - 78.

Han var født i Borris 1807 og flyttede med familien til Borris præstegård, hvor faderen blev forpagter.

Her var anlagt et seminarium, og E.H. havde en gang hørt faderen udtale, at han håbede, børnene kunne have gavn af den oplysning og dannelse, der udgik derfra.

E.H. har nok taget ved lære, for allerede i 1823 begyndte han at "holde skole" i Abildrup, og senere blev han omgangslærer forskellige steder.

Regue-Voa

Judizium

Den. Kalkensete eller Fradigve Maade.

Loren Mathiesens
Compendium Arithmeticum

ex
Sorgen Hansen

Jennum Stole

1793.

3

Han forberedte sig også på at tage privat skolelærereksamen i Borris; men da der var mangel på lærere, blev han tilbudt en plads som hjælpelærer i Bredstrup 1830 til en løn af 70 kr. i starten og sluttende med 100 kr. p.g.a. befolkningens tilskud pr. år.

Sin eksamen fik han i 1832 fra Lyngby sem., og via ophold i Gammelby og Givskud fik Erich Husted ansættelse ved Jenum skole i 1839.

I Givskud havde han nok truffet sin kone Ane Sørensdatter, f. i Givskud 1813, og de blev gift i 1836. I ægteskabet kom der 2 sønner.

Udover arbejdet som skolelærer blev han også udnævnt til kirkesanger og kirkebogsfører ---- i skarp konkurrence med lærer Lodahl i Vilstrup.

Men for ikke helt at forbigå ham skulle han have rengøringen i kirken og indskrive til altergang i hans distrikt. For dette skulle han så have $\frac{1}{2}$ af de 10 rdl., som kirkebyens lærer (Husted) ellers skulle have.

Til skolen hørte en god jordlod på $7\frac{1}{2}$ tdr. land, og da "skolefoderet", som leveredes efter ligning, altid var godt (sjældent rughalm, kunne han mageligt holde tre køer og nogle får).

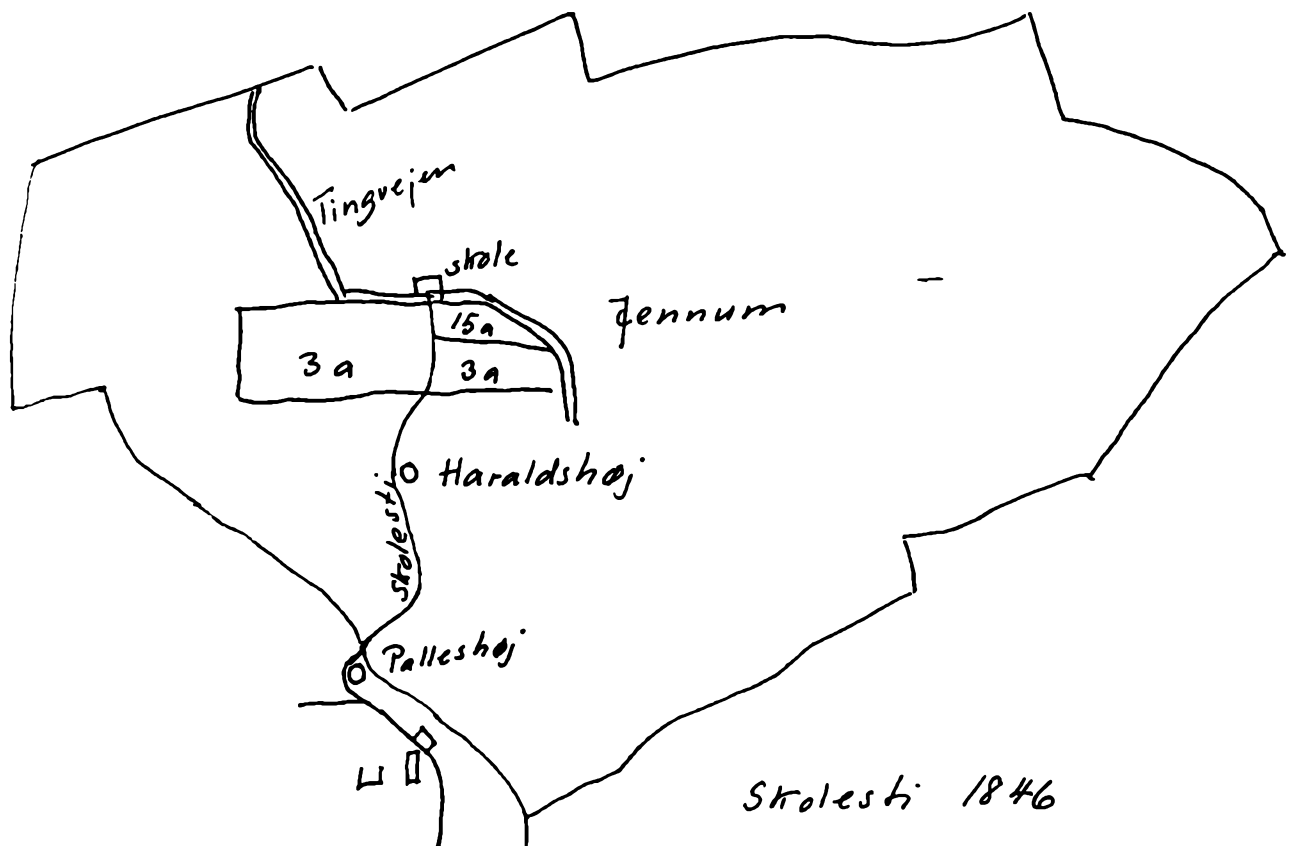
Også kirkeindtægten tilfaldt nu Jenum skoledistrikts lærer (Husted) mod før Nr. Vilstrup.

Østengård og Knabberup, samt Rugballe og Kjærbøllinghuse var under Jenum skoledistrikt, og for de sidstnævnte to vedblev det at være tilfældet til 1867, hvor der kom en ny kommunallov.

Og netop for eleverne fra Kjærbøllinghuse blev der omk. 1846 lagt hindringer i vejen for deres skolegang.

Gårdmand Laurs Laursen, 4a, var godt sur over, at de brugte hans mark som skolevej.

Stiftamtmand Hoppe i Vejle måtte tage affære, og der foresloges en skolesti i skellet mellem 15a og 3a, nedover 3a's mark - vest for et daværende vandhul, over 2a's mark tæt øst om Skarrildhøj, og derfra i lige linie over 4a's og Niels Buchs marker tæt øst om Palles høj, Kjærbølling.

Da Jennum skoles udhus var i en sløj og "umådelig" forfatning, søgte man om at få opført et nyt af grundmur på 9 fag i 1846, men i 1848 var det endnu ikke blevet til noget p.g.a. krigen. Først i 1850 byggedes det syd og nord og ved vester ende af lærerens beboelse.

Jennum skole (1) matr. 1b som den så ud, da Ruth og Ove Hansen boede der. Revet ned i 1990.

Også skolens stuehus trængte til at blive tækket og mønnet i 1847.

Lærer Husted boede på selve skolen, selvom han fra 1847 ejede to andre steder i byen (14a / brugsen - og 3d).

I folketællingen 1850 havde han nemlig lejet 14a ud til Niels Rasmussen, 26 år, som boede der med sin kone og barn. Og i 1855 var det lejet ud til Terkel Andersen - en træskomager - som med sin lille familie kom til Jennum fra Vejle.

Matrikel 3d havde endnu ingen bygninger.

Siden Toftgaards dage havde det været galt med brønden, og i 1853 vedtoges det så at afholde licitation over gravning og opkastning af en ny. Samtidig skulle skorstenen i skolestuen mures om.

Selvom Husted i 1854 blev syg af tyfus, og skolen var lukket i 6 uger, var det altoverskyggende problem i hans tid som lærer i Jennum, om skolen skulle nedlægges og f.eks. flyttes til Sælde, som det før havde været tanken.

Der var kræfter både for og imod, og debatten afsluttedes i maj 1854, hvor det bestemtes, at skolen skulle begynde i Sælde 1. juni.

Som egnet sted havde man fundet hovedparcellen til sognefoged Hans Pedersens udstykkede gård.

Den var lige købt af Marcus / Marius Sørensen, og der fandt et mageskifte sted.

Sælde skole:

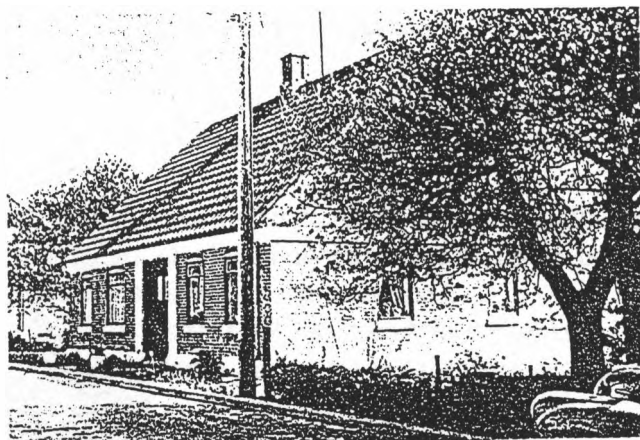
Marcus Sørensen overtog Jennum skole m. tilliggende jord: 7 tdr. 4 sk. + 500 rdl.

Et hus der trængte til en kraftig hovedreparation!

Kommunen overtog gården i Sælde m. bygninger og jord - et næsten nyt stuehus på 10 fag og det østre udhus på 12 fag.

Der medfulgte jord på 13 tdr. agerland og 2 tdr. éng. Også skolefoderet skulle bibeholdes i hans embedstid.

Vurderingssummen var for Jennum skole m. jord 1500 rdl. , og for skolen i Sælde 2.000 rdl.

Sælde Skole (1854) set fra syd.

Skolestuen blev indrettet i den østre ende m. vinduer ud i gavlen; men tæt ind på lå et lille lejehus, som generede Husted meget.

En forening af beboere købte det hele, brød huset ned og overgav jorden på 2 sk. land til embedet - ikke kommunen.

Læreren stod frit stillet i brug af denne jordlod - endog til at bygge på det.

Selvom handlen var sket d. 1. maj 1854, og bygningerne begge steder skulle være ryddet for beboere, lejere, kreaturer og ejendele, så måtte skolestuen godt fungere til slutningen af maj.

Efter Husted's dagbog at dømme mente han helt klart, at flytningen var en vinding for embedet og undervisningen, idet skolevejen blev afkortet for "Underbjergene" 's vedkommende, så man måske undgik de mange forsømmelser ved vintertid.

Som titlen siger, er det en læsebog for de mindste. Den udkom første gang i 1863. Hane var med på mange læsebøger - som et forbillede for eleverne. Sådan en hane er jo kvik og vågen, og den står tidligt op!

To vigtige redskaber i skolen: skifer-tavle og griffel.

I starten gik børnetallet fra over 100 ned til omk. 80 p.g.a. den nye kommunallov i 1867, hvor Rugballe og Kjærbøllinghuse skilte sig fra; men få år senere var der atter 100 børn i Sælde skole. Dette medførte, at der ifølge lovgivningen kunne ansættes en hjælperlærer, og den plads blev besat af Hustedes yngste søn Hans Agerbæk Husted, f. i Jennum 1847. Og de blev sammen på skolen til Erich Husted gik af i 1877 - 70 år gammel m. pension.

Lærer Hans Agerbæk Husted.

Bedrede forhold:

Før 1856 var der officielt ikke noget, der hed pension til lærerne. De måtte blive i deres embede til deres dages ende, hvis de ikke skulle gå rundt som almisselemmer. Kunne de ikke selv klare embedet, anskaffede man sig en hjælperlærer, hvis løn man selv måtte udrede.

Der kom også - i 1856 - orden på lærernes tjenestemæssige forhold.

Man skulle for at blive ansat have en dimissionsattest fra et seminarium, så man kunne forestå undervisningen i religion, dansk og regning.

Lærerens løn bestod bl. a. af fribolig i skolehuset, og for læreren "på landet" burde der i det mindste indrettes 3 værelser med bræddegulv og kakkelovne, køkken, pige- og spisekammer.

Tilsammen burde de være 120 kvadratalen store . (1 alen = ca. 63 cm.)

1856:
„For lærere på landet bør der i det mindste indrettes 3 værelser med bræddegulv og kakkelovne, køkken, pige- og spisekammer“. Tegningen viser den først indviede af de Johan Ludvig Reventlow'ske skoler i Gjellerup på Fyn.
Illustration: Danmarks pædagogiske Bibliotek.

Desuden skulle kommunen være pligtig til at indrette svinesti og hønsehus .

Som yderligere lønning var det: “ 6 tdr. rug, 10 tdr. byg leveret og 25 tdr. byg, som skulle betales efter hvert foregående års kapitalskat “.

Den pengemæssige aflønning i følge 56 - loven - kunne enten være 3 mark for hvert barn, der ved årets begyndelse fulgte skolen - betalt af beboerne - eller skolepenge.

I mange sogne kunne det derfor blive en dyr historie at have mange børn, hvis sognerådet fandt ud af, at kun de forældre, der havde skolesøgende børn, skulle bidrage til lærerens pengemæssige aflønning.

Naturligvis skulle hverken skolebørnene eller læreren og hans familie fryse om vinteren: “ som brændsel til hans og skolens fornødenheder nyder læren 6 favne bølgebrænde årligen, eller så meget andet brændsel og tørv, som er af lige værdi hermed.

Bønderne skal skære, skrue og hjemkøre tørv, samt skove og hjemkøre brændet til skolen “.

Alt i alt må man sige, at myndighederne på bedste vis forsøgte at skabe en tålelig tilværelse for lærerne på landet.

Og lærernes ferier!!!

I gamle dage var disse simpelt hen en forudsætning for, at de kunne opretholde livet. I loven kan man indirekte læse herom:

“Fremdeles tilkommer skolelæreren fornøden jord til 2 køers og 6 fårs græsning “.

Hvorledes skulle landsbylæreren overkomme at passe sin jordlod, hvis han ikke havde sine ferier til det ? Ganske vist kunne han af skoledistriktets bønder modtage vinterfoder til sine kreaturer:

“ Af vinterfoder til kreaturer bør skolelæreren nyde 4 læs hø og 8 læs halm, der af de ydende tilføres ham “.

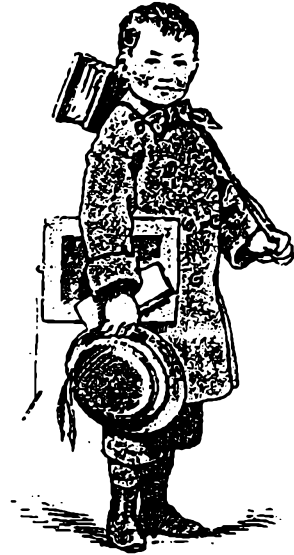
Myndighederne søgte at skabe en tålelig tilværelse for lærerne, men af for megen magt var lagt ud til sognerådene, som ofte omgik lovens intentioner, når der var penge at spare. Billedet er signeret T.H. 77. Maleriet er fundet på et pulterkammer. Ejers nu af Danmarks Lærerforening.

“ Loven af 8de Marts 1856 “ var en god lov for lærerstanden, idet den med bestemmelserne om lærernes aflønning og pension har bidraget til at hæve lærerstandens anseelse i befolkningen.

Landsbylæreren var blevet en person, der stod respekt om . Nu havde han ikke blot et lønnet statsligt embede, men var også den person, der på bedste måde skulle formidle kundskaber til landsbyens beboere.

Endelig indså gårdmandstanden og almuen det nødvendige i at have gode skolekundskaber!

Hvornår tanken er opstået om en ny skole i **Jennum** vides ikke , for siden afstemningen i 1854, hvor specielt beboerne i **Jennum**, **Rugballe** og **Kjærbølling** protesterede kraftigt mod flytningen til **Selde**, har man arbejdet på at få skolen tilbage.

Men i 1877 fik **Jennum** skole tilladelse til at få en vikar, og man lejede en stue i **Jennum** til undervisningslokale - i endestuen hos **Clemen Sørensen**, 8a., mens den nye skole blev færdig.

Jennum skole (2):

Den nye bygning på matr. 3r. blev indviet i 1878 med **Axel Axelsen** som den første lærer.

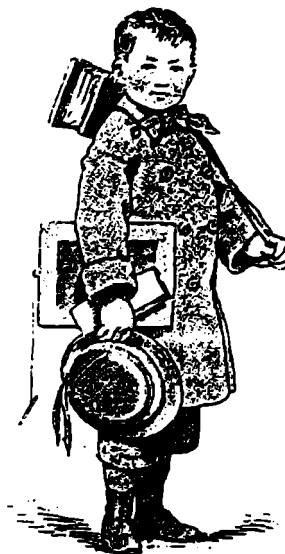

Han var født på **Møn** 1846 og gift med **Metha Drasier**, f. 1844.

De havde 2 børn ved ankomsten og fik yderligere 3, mens de var her.

Handlen med den gamle skole i **Selde** fik **Skibet sogneråd** godkendt d. 27. feb. 1879. Her var tale om en salgssum på 7.000 kr., som der nok var hårdt brug for ved oprettelsen af **Jennum skole 2**.

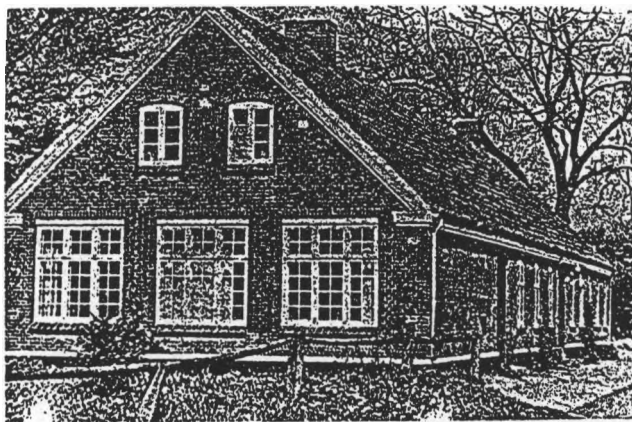

Hvornår tanken er opstået om en ny skole i Jennum vides ikke , for siden afstemningen i 1854, hvor specielt beboerne i Jennum, Rugballe og Kjærbølling protesterede kraftigt mod flytningen til Sælde, har man arbejdet på at få skolen tilbage.

Men i 1877 fik Jennum skole tilladelse til at få en vikar, og man lejede en stue i Jennum til undervisningslokale - i endestuen hos Clemens Sørensen, 8a., mens den nye skole blev færdig.

Jennum skole (2):

Den nye bygning på matr. 3r. blev indviet i 1878 med Axel Axelsen som den første lærer.

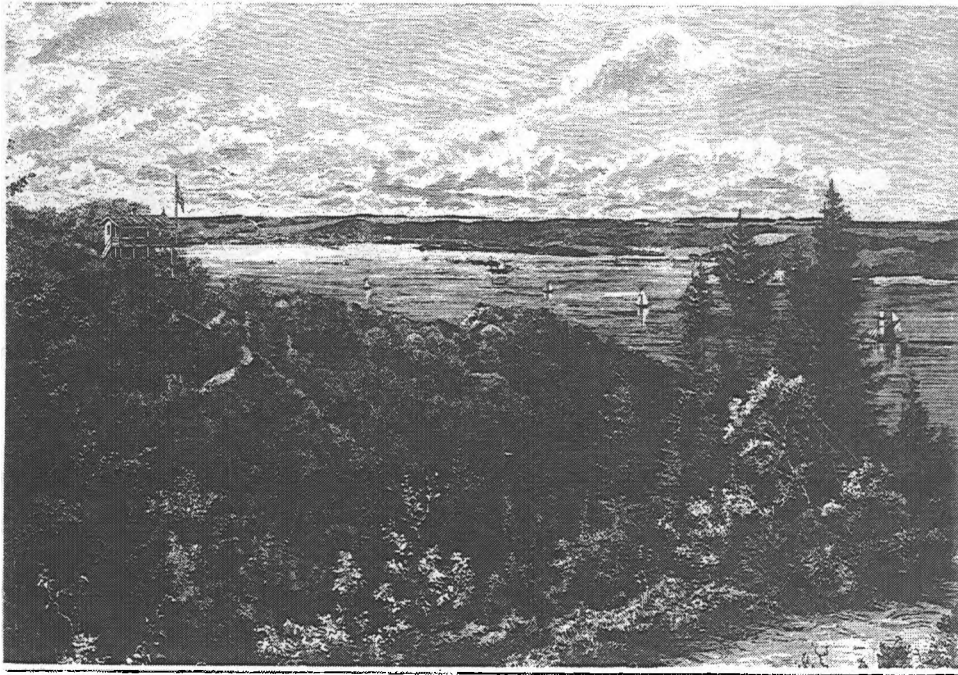

Han var født på Møn 1846 og gift med Metha Drasier, f. 1844.

De havde 2 børn ved ankomsten og fik yderligere 3, mens de var her.

Handlen med den gamle skole i Sælde fik Skibet sogneråd godkendt d. 27. feb. 1879. Her var tale om en salgssum på 7.000 kr., som der nok var hårdt brug for ved oprettelsen af Jennum skole 2.

I gamle dage var det ikke almindeligt, at man tog væk fra skolen på udflugt; men i V.A.F. stod der d. 14.juli 1880, at **Jennum** skoles elever m. lærer befordredes på vogne til Vejle af nogle beboere for med en af dampbådene at foretage en lysttur til Munkebjerg.

Munkebjerg på Vejlefjords sydlige Bred (slutningen af 1800 tallet)

Af en undersøgelse foretaget af Danmarks statistik fremgik det, at af 100 børn i jyske landsbyskoler var:

	dreng	piger
gmd. børn :	26	38
husm. - :	29	42

lidende af en eller anden svaghed. Drengene i begge grupper led af kirtelsyge, og pigerne led af anæmi og blegsot.

Og selvom de var svage, skulle drengene fra de dårligst stillede hjem ofte nå at malke et par køer, inden de med bogremmen på nakken traskede af sted til skole for om sommeren at have den første time kl.7.

Ikke så underligt om de faldt lidt hen en gang imellem!

Hvert år i oktober og april (sk. året var inddelt sådan) skulle børnene gøre rede for, hvad de havde lært, og både store og små elever blev overhørt af bl. a. præsten. Også provsten og biskoppen skulle fra gammel tid holde øje med undervisningen.

Først i 1900 - tallet skiltes kirke og skole fra hinanden.

Axel Axelsen flyttede i 1884 til Krabbesholm højskole.

Lærer Schmidt:

Den næste lærer i rækken var enkemand Jørgen Peder Carstensen Schmidt, f. 1854 i Skårup. Han boede her med en ugift husbestyrerinde m. samme efternavn.

Lærer Blicher:

En markant personlighed har været Søren W. Blicher, som fungerede fra 1891 - 1900. Han var født 1868 og var gift m. Jensine Jensen, med hvem han fik 3 børn, mens de var her. Blicher var ivrig højremand og engang, hvor bølgerne var gået højt, fik han den ene side af sit tvedelte skæg revet af. Så han måtte også have den anden side barberet af. De konservative holdt til i et klubhus i Skibet, hvor Albrechtsen fra Østengård og ejeren af Over Knabberup samt Blicher efter sigende holdt nogle gevaldige gilder. (Søren "Murer")

ca. 1898

Selvom det var meget almindeligt med fuldskæg dengang, hører vi ikke om lignende episoder senere -----; men lærerne selv og sågar deres koner kunne slå en proper næve, og flere optrådte ret militante på skolens område.

Måske nødvendigt af og til - når læreren skulle undervise 30 - 40 børn på forskellige niveauer i samme klasseværelse.

Lærer Hostrup:

Hostrup fik kun 7 år ved **Jenum** skole, for i 1907 flyttede han til Knabberup skole med kone og barn og blev der til sin død i 1924.

Omkring 1910 blev de første kvindelige lærere ansat i det mandsdominerede fag, og først kom Nr. Vilstrup i 1907.

Jenum og **Knabberup** skoler måtte deles om de to første: J.K.Borthel (1909 - 10) og Dorthea Koed (1910 - 56). Sidstnævnte var dog kun i Knabberup til 1930.

Dorthea Koed:

Dorthea Koed, f. Nielsen, var barnefødt i **Jenum** på et lille husmandssted ,5c, i 1890, blev færdig på forskoleseminariet i Varde 1910 og blev samme år ansat i **Jen. / Knab**.

Hun var meget afholdt af både elever og forældre, hvilket viste sig ved afskedsfesten, der blev holdt i Stenager forsamlingshus i 1956.

Sammen med sin mand gdr. Iver Koed, 10 a, f. 1877 , var hun et kendt ansigt blandt **Jenums** befolkning, se i øvrigt 10a.

Dorthea og Iver Koed måtte løse kongebrev og hermed tilladelse til giftermålet, fordi lærerinder dengang helst skulle leve ugifte.

Så fulgte en række lærere, som vi ingen særlige oplysninger har om, - udover at Sv. Strøjer Christiansen, f. 1892, var god til at brodere, og Malthe Jensen virkede meget militantisk.

Navne til skolebilledet fra **Jenum** ca. 1915 / 16.

1. rk. fra venstre: Jenny   ?, Blommenshave?
 Maren Jørgensen, senere gift m.E. Storm, matr.7d
 Helga Sørensen, matr.3a
 Anna   ?, Blommenshave?
 Ingrid Jørgensen, Brugsen, matr.14a
 Jenny Thomsen, Jen. mark, matr.2d
 Andrea Jensen, Jen. skov, matr.3f
 Marie Petersen, smedien i Jen., matr.2k
 Karen Nielsen, Hans Koeds kusine
 Anna Nielsen, Jen., matr.7a
 Marie Brønning, Jen., matr.2c
 Kristine Sørensen, Kjærbølling, senere matr.9a og 25d
 Agnete Kusk, Haraldskjær

2.række f.v.

Hans Kristensen, Kraghøj
 Hansine Jensen, Jen. mark ?
 Vera Andersen
 Karen Hansen, Blommenshave, matr.4c
 Elna Clausen, Jen mark, matr.25d
 Dorthea Nielsen, Jen., matr.7a
 Mette Germansen, Stenager
 Ellen Sørensen, Jen. ,matr.3a
 Agnete Germansen, Stenager
 Maren Nicolajsen, Jen, matr.12a
 Gerda Lauritsen, Kvak mølle
 Villiam - , - -
 Marius Sørensen, Jen. skov, matr.19a

3.række f.v.

Dorthea Nielsen, lærerinde, senere gift m. Iver Koed, matr.10a. før 5c
 Jens Peter Sørensen, Jen. skov, matr.19a
 Jens Peter Jensen, Jen. mark, matr. 1a
 Thomas Thomsen, matr.2d
 ?
 ?
 Otto Andersen, Jen. skov, matr.3h
 Peter Kirk Andersen, Jen. skov, matr.8c
 Søren Stenager, Stenagergaard, matr. 13a
 Jes Sørensen, Jen. matr. 3a
 Richard Hansen, Jen. bakker, matr. 14c

4.række

Ole Jørgensen, Jen. matr. 2e
 Jørgen Nielsen, Kjærbølling huse
 Åge Kusk, Haraldskjær
 Søren Jørgensen,murer, Jen.,2e senere matr. 1a
 Henry ? ,Jen. bakker
 German Germansen, Stenager
 Kristian Nielsen, Jen. matr.11a
 Niels Clausen, Jen. mark, matr. 25d
 Søren Nielsen, Jen., matr. 7a
 Lærer Ravnmark, matr.3r

fru Koed

lærer Christiansen

skolebillede fra ca. 1931, Jennum.

N.C.Rahbek:

I 1949 kom Niels Christian Rahbek, f. 1919 i Døvling, til **Jennum** skole efter at have haft forskellige ansættelser i Jylland.

Han og hans kone Gudrun, f. 1918 og deres to drenge boede til 1957 i den ene ende af skolen.

Lilleskolen var forøvrigt bygget af Søren Murers far i 1906.

Efter en afstikker til Holsted som førstelærer vendte Rahbek tilbage til sognet for at blive lærer på den nye Skibet skole med bopæl i en lærerbolig i Knabberup.

I begge perioder har han deltaget særdeles aktivt i sognets arbejde, bl. a. som kirkesanger, organist, kirkebogsfører og medlem af menighedsrådet.

Rahbek gik af med pension i 1985 for at kunne hellige sig sine mange interesser.

N.C. Rahbek

Holm Johansen:

Efter Rahbek kom Johannes Holm Johansen, f. 1930 og hans kone Karen, som også var lærer. De var her kun i 2 år, hvorefter de rejste til Sjælland, hvor han var i 25 år.

Frede Brøns:

Den sidste lærer - bosat på skolen - var Frede Brøns, f. 1904.

Han kom fra Knabberup skole, var lærer 2 år på **Jennum skole**, til den blev nedlagt i 1963.

Han fulgte med til den nye skole i Skibet, som også startede i 1963, og han fortsatte her til sin

død i 1968 - overlevet af sin kone Karen, f. 1909. Brøns købte skolen i 1963 og solgte den til lærer v. Skibet skole Henning Nielsen, matr. 31, i 1969. I sin fritid var/er H.N. en anerkendt kunstmaler. Han har venligst leveret nogle tegninger fra byen. Han og hans kone Lis Plet, som er selvstændig tandtekniker i Vejle, bor der stadig.

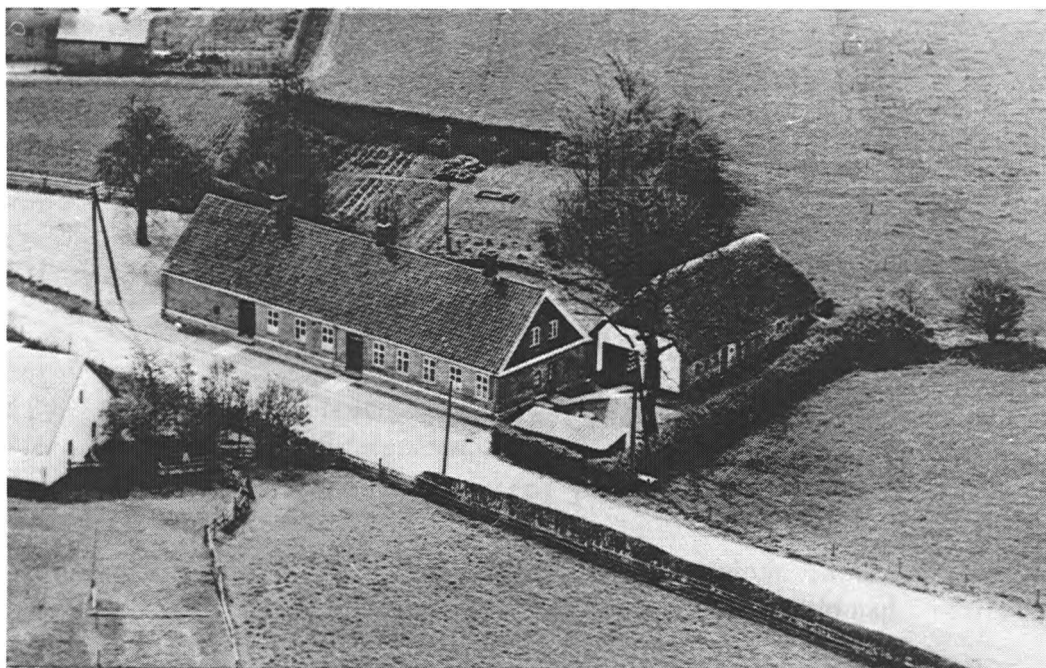
På et tidspunkt i slutningen af 1950'erne havde **Jennum skole** mange forskellige vikarer, som var mere eller mindre heldige med både at styre eleverne og lære dem noget.

Det bevirkede, at nogle børn blev taget ud og sendt på den private skole - **Seligman** - i Vejle.

Man begyndte at tænke større tanker og gå ind for en samling af de små skoler - de såkaldte centralskoler. Hermed var dødsdommen afsagt over de små skoler ude på landet.

Skolejorden - matr. 3t - blev solgt til Knud Voetmann, 4a, i 1988 af Vejle kommune.

ca. 1919

ca. 1949

Før sammenlægningen med Vejle kommune i 1970, havde Skibet kommunes skolekommission på et tidspunkt følgende sammensætning (fra h e l e sognet):

Sognepræsten, formand
 Dora Sørensen, Nr. Vilstrup
 Søren Steffensen, -
 Fru Lind - Christensen, Knabberup
 Anna Madsen, Skibet
 Ejnar K. Kristensen, Trædballe
 Mary Sørensen, Jennum

Lærere ved Jennum skole 1.

Jens Sørensen: skoleholder 1745 - 63 (død)
 født 1704, 1763, gift 3 gange.
 1. g. g. m. Maren Jensdatter, f. ? , d. 1752
 2. g. g. m. Ellen Cathrine Mortensdatter, f. ? , d. 1754
 viet 1752 i Vejle.
 3. g. g. m. Anna Jensdatter, f. 1708, d. 1763
 viet 1755.

Hans Hansen Horsted: sk. holder ca. 1764 - 1781 ?
 f. ? , d. ? , gift
 bliver sk. holder i Gadbjerg.

Chr. Rohde: husmand og skoleholder 1781 - 1805
 f. 1730 , d. 1805
 gift m. Sofie Jensdatter, f. 1721, d. 1795.

Peter Jensen Sillemann: skoleholder 1805 - 1829
 han blev født i Sillehus 1768, død i Rugballe 1863?
 1. g. g. m. Ane Kierstine Pedersdatter, f. 1769, d. 1820
 2. g. g. m. Birthe Cath. Christensdatter fra Kiddegaard,
 f. 1788, d. ? , viet 1820.
 3. g. g. m. Albertine ? , f? d ? , viet omkr. 1849
 Sillemann kom højst sandsynligt fra Holtum.

Mourits Nielsen Toftgaard: sk. holder 1830 - 39
 f. 1802, d. ?
 1. g. g. m. Birgitte Marie Hjort, f. 1792, d. 1837
 2. g. g. m. Lovise Federspiel, f. 1817, d. ? , viet 1838
 M.T. bliver Dannebrogsmænd, flytter 1839 til Bredsten.

Erich Christensen Husted: sk. lærer 1839 - 54 (overflyttes til Slede).
 f. i Borris 1807 , d. ?
 gift m. Ane Sørensdatter, f. 1813 i Givskud, d. ? ,
 viet 1836
 Omgangslærer og hjælperlærer, fik læreruddannelsen på
 Lyngby sem. 1832. Ansat i Gammelby og Givskud før
 Jennum. E.H. overflyttes i 1854 til Slede sk. , da Jen-
 num skole bliver nedlagt. Arbejder her til 1877.

Tekst til sk. billede fra Jennum skole 1922.

øverst fra v. : fru Koed

Arne Nielsen, 7a
 Marie Sørensen, 3a
 Doris Mortensen, Bies ejendom
 Ingrid Jørgensen, 14a
 Marie Brønning, 2c
 Maren Jørgensen, senere Storm, 7d
 Jenny Thomsen, 2d
 Thorkild Sand, Haraldskjær
 Thorvald Nielsen, 7a
 Hans Chr. Laursen, Kvak mølle
 Esther ? , Haraldskjær
 Christiansen, lærer, 3r

i midten f.v. Anna Jørgensen, senere Egeberg, 2e, senere 9e

Anna Bjerregaard Jørgensen, 14b
 Hedvig Rasmussen, 2k
 Gudrun Sørensen, 3a
 Vagn Jul Rasmussen, 2k
 Gerda Sørensen, 17c
 Karl Carstenes, Haraldskjær
 Ingvar Jørgensen, 2e, senere 9e
 Svend Åge Jørgensen, 14e
 Karl Nielsen, 7a
 Ernst ? , Haraldskjær
 Henrik Jørgensen, 7d

nederst f.v. Svend Bjerregaard Jørgensen, 14b

Asger Andersen, 8c
 Henry Sørensen, Haraldskjær
 Herluf Lauridsen, 16a
 Hans Bjerregaard Jørgensen, 14b
 Kaj ? , Haraldskjær
 Hans Nicolajsen, 12a

Tekst til skolebilledet fra 1963:

bagest fra venstre: Per Krejsgård, Nr. Vilstrup
 Jesper Christiansen, Skibet
 Knud Åge Lassen, Haraldskjær forpagterbolig
 Arne Sørensen, Sælde (Jennum)
 Carsten Hvid Nielsen, Skibet
 Jens Peter Buhl
 Børge Kirk Andersen, 8c, Jennum
 Lizzi Christiansen, lærer, Jennum, boende i Vejle

forrest fra venstre: ?

Lars Jacobsen, Skibet
 Renate ?
 Mona Jacobsen, Skibet
 Annelise ?
 Birgit / Britta ?
 Bente / Yrsa ? , Haraldskjær
 Agnete Rasmussen, 3o, Jennum
 Christian Hess, Haraldskjær gods
 Bjarne Grundt Hansen, 1b, Jennum

1963

1963

Lærere v. **Jennum** skole 2.

Axel Axelsen: 1878 - 84

født på Møn 1846, død ?

gift m. Metha Drasier, f. 1844 på Langeland, d. ?

A.A.flytter 1884 til Krabbesholm højskole.

Jørgen Peder Carstensen Schmidt: 1884 - 91

født 1854 i Skårup, d. ?

enkemand.

Søren W. Blicher Pedersen: 1891 - 1900

født 30. maj 1868, d. ?

gift m. Jensine P. Jensen, f. 1864, d. ?

B. blev dimitteret fra Silkeborg sem. 1887.

Lærer Hostrup.

Carl Hansen Hostrup: 1900 - 1907

født 9. nov. 1855, d. 1924

gift m. Anne Henriksen, f. 1862, d. ?

begge født i Stenderup.

Dimitteret fra Blågård sem. 1888, flyttede til Knabberup skole 1907.

S.P.Christensen : 1907 - 09

D.J. Ditlevsen: 1909 - 13 / 14

født 1882 i Tistrup, d. ?

gift m. Marie D. f. 1885, d. ?

Dimitteret fra Silkeborg sem. 1903, andenlærer i Fjerritslev 1904, flytter til Grejsdal sk. 1913. Blå Kors tilhænger

K.N. Ravnmark: 1913 - 20

født ?, d. ?

gift m. Martha R. , f. ? d. ?

Sv. Strøjer Christiansen: 1920 - 38

født 20. sep. 1892 i Lundby, d. ? ugift

Dimitteret fra Vordingborg sem. 1913, ansat som førstelærer ved **Jennum** skole 1. marts 1913.

Østergaard Christensen: 1938 - 42

født ca. 1912 i Give.

Blev sk. inspektør ved Silkeborg.

Malthe Jensen: 1942 - 49
 født ca. 1910, d. ?
 gift 1. g. m. Asta J. f. 1923 v. Viborg, d. ? viet 1942
 gift 2. g. m. ?
 Lærer i Herslev til pensionen

Niels Chr. Rahbek: 1949 - 57
 født 14. okt. 1919 i Døvling
 gift m. Gudrun R. f i Kbh. 1918, viet 1945
 Dimitteret fra Silkeborg sem. 1941, forskellige vikariater, enelærer i Ørre 1944 - 49. Førstelærer i Holsted 1957 - 64. Overlærer ved Skibet sk. 1964 - 85

Johs. Holm Johansen: 1958 - 60
 født på Fyn 1930, død 1990
 gift m. lærerinde Karen H.J. , f. ?
 Rejste til Sjælland i 1960.

Frede Brøns: 1961 - 63
 født 31. aug. 1904. død 1968
 gift m. Karen B. f. 1909, d. 1983
 Dimitteret fra Vordingborg sem. 1925, andenlærer i Knabberup til 1961.
 Førstelærer v. Jennum sk. 1961 - 63. Overflyttes til Skibet sk. ved dennes start i 1963.

Lærerinder ved Jennum skole 2.

1909 - 1910 J.K. Borthel, f. 25. nov. 1883. Højskoleuddannet fra Høven 1902. Vinterlærerinde fælles for Knabberup og Jennum skoler.

1910 - 1956 Dorthea Koed (Pedersen), f. 3. marts 1890. Dimitteret fra Varde forskoleseminarium 1910. Ansat i Jennum som pøgelærerinde, indtil 1930 - fælles m. Knabberup skole.

1958 - 1960 Karen Johansen, gift m. førstelærer Holm Johansen, Jennum skole.

1961 - 1963 Lizzi Hansen, senere Christiansen, f. på Sjælland 30. juni 1928.
 Dimitteret 1960 fra Vejle forskoleseminarium
 L.H. fulgte med til den nye Skibet skole i 1963.
 Pension dec. 1989.

Transport m.m.

Skulle man til Vejle, kunne man gå ned til stationen i Skibet og tage "Vandelgrisen", som var et tog, der kørte ad banelinien, der blev anlagt i 1895.

Da bilerne holdt deres indtog og dermed også busserne, kom der i en periode hele 2 rutebiler gennem byen - flere gange dagligt.

Rutebiler:

Den ene rute gik over Randbøl og Bredsten til Vejle, og den anden kørte over Gødsbøl og Åest. Sidstnævnte startede ca. 1948 og varede til ca. 1963.

Man kunne bl.a. få sendt medicin med rutebilen eller reservedele til smeden - ligesom Vejle Amts Folkeblad blev afleveret i bundter på forskellige centrale steder på ruten, bl.a. Jennum central. Så kunne abonnenterne hente deres avis i tørvejr.

Rutebilchaufføren gik så ind med aviserne, som var bundtede og pakket i brunt karduspapir med etiket med afleveringsstedets navn.

Efterhånden blev rutebildriften indskrænket i slutningen af 1960'erne og derefter helt sparet væk, så voksne og skolebørn fra Jennum måtte gå / cykle til Skibet, hvis de ville til Vejle med offentlige transportmidler.

I dag kan man ringe efter en "teletaxi", som fungerer som bus og har opsamlingssted ved Brugsen eller ved hjørnet af Rugballevej.

Den kører til Vejle 3 gange dagligt; men kun hvis den bestilles 1 time før - og aldrig om aftenen eller i week-enden. Det er en nem og billig måde at blive transporteret på, da der kun betales busbilletpris.

Handel:

Førhen havde man ikke så stort behov for eller tid til at komme til byen og se på varer.

Der var frugt og bær i haven, og de fleste havde adgang til forskelligt kød.

Alligevel var det fristende at se, hvad de forskellige "rullende" handlende havde med, når turen gik gennem Jennum.

Bager:

Omkring 1926 kom en bil fra Kjærbølling - fortrinsvis med brød.

Senere kom bageren fra Jerlev ca. 1 gang om ugen i sin lille varevogn. Man kunne købe brød og kager og andre lækkerier, og af og til faldt der smagsprøver af til børnene.

Måske holdt hun - for det var for det meste en ældre dame, der kørte turen - kun hos faste kunder.

Senere overtog hendes søn turen.

Slagter:

Slagter Albert Andersen fra matr. 20d kørte omkring 1926, hvor de kom til byen, rundt til kunderne med hestevogn.

Slagter Olsen kørte i 1960'erne 1-2 gange om ugen varetur i sin lidt større varevogn beklædt med fliser af linoleum indvendig og med bismervægt til afvejning af kødet.

Han blev den sidste slagter, der kørte rundt på den måde.

Mælkeemand:

Hver morgen kom en lille gul lastbil fra Christianshåb mejeri med mælk i glasflasker og med sølvpapirskapsel, som fuglene kunne hakke i stykker, når de om vinteren ledte efter "nem mad", og man ikke var hurtig til at få mælken hentet ind enten fra trappen eller fra en plads ved vejen, hvor de tomme vaskede flasker skulle afleveres til genbrug.

Man kunne bestille forskellige mejerivarer, og mælkeemanden kom 1 gang om måneden og fik betaling.

En overgang kunne man også købe ost hos Børge Nicolajsen, som stammede fra Elizabethsminde, 12a.

Fiskemand:

Der har også kørt - og kører stadig - som den eneste, en fiskemand fra Vejle gennem Jennum hver torsdag. Damsgaard har også fast kundekreds i byen, som hans svigerfar havde før ham.

Frugtavler:

Hvert efterår plejede en frugtavler fra Fyn at komme gennem byen. Han havde også faste kunder, og der kunne købes æbler, pærer og blommer i kassevis - mange forskellige sorter.

Pottemager:

Pottemageren fra Juelsminde kom 1-2 gange om året med bilen fuld af smukke og praktiske fade, kander og skåle til mange formål.

Bissekræmmere:

I 1960'erne kom der også af og til omrejsende "bissekræmmere" på cykel med en kuffert med alle mulige tekstiler - lyseduge, undertøj, strømper og andre fristelser til "billige penge".

Frisør:

"Hundeklipperen" var en ældre mand, som cyklede rundt og klippede mænd og drenge på gårdene. En attraktion, som de små børn var lidt bange for og alligevel fascinerede af.

De fulgte med fra sted til sted og så den spidse saks klippe på en måde, så alle så ens ud!

Øl/ vand:

Omkring 1925 sørgede Jacob Nielsen fra Vejle for Thor øl til bl.a. Brugsen.

Også Hedensted sodavand og Valencia har leveret drikkevarer til beboerne i Jennum.

Fælles for de rullende handlende var jo, at dengang var husmødrene på arbejde hjemme og derfor til at træffe.

Varene blev bragt til døren, i stedet for at kvinderne skulle til byen og handle.

Men var der noget ganske særligt, man skulle have ordnet i Vejle, kunne man nemt få bud med vognmand Herluf Lauridsen, 14d og før ham hans plejefar S.P. Sørensen.

Vognmænd:

H.L. kørte f.eks. gerne til Solvang vaskeri for at hente folks stryge - og rulletøj, eller hjembragte mere personlige effekter.

Han kørte desuden Brugsens varetur hver tirsdag eftermiddag.

Man kan stadig få bragt varer ud fra Brugsen. Det koster 25 kr. og sker om torsdagen.

Herluf Lauridsen v. lastbilen på egen gårdsplads.

Mens Herluf således ordnede "byture" og afhentning af køer og grise, tog den anden vognmand - Gunnar Thomsen - 91 sig af f.eks. snerydningen om vinteren. Han havde flere store maskiner og var nærmest at betegne som entreprenør.

Landevejsriddere:

I 1960'erne var der stadig landevejsriddere på vejene.

Enten kom de forbi i dagens løb og tilbød at slibe knive eller sakse - eller blot for at tigge penge, mad eller overtøj.

Eller også kom de henimod aften for at bede om husly i stald eller lade på gårdene og måske få deres aftensmad der.

De var fascinerende og skræmmende på samme tid, men ikke et usædvanligt syn.

Man var vant til dem!

Hvis de skulle sove i staldbygningen, skulle de først aflevere rygetøjet - tobak og tændstikker.

Hvis børn ville skræmme hinanden, bankede de på døren og lod som om, det var en landstryger, der ville ind.

Nogle kom igen år efter år; men de var ikke lige velsoignerede.

Isdamer:

For børnene i byen var det dejligt med Erna Thomsens hyggelige ishus i haven foran huset, matr.91, ud mod vejen.

Det var dengang - i begyndelsen af 1960'erne, at den billigste ispind kostede 35 øre!

Men desværre blev ishuset lukket og fjernet fra haven.

Erna Thomsens ishus.
Sønnen Jon på knallert.

Til gengæld havde Karen Brøns i slutningen af 1960`erne en kort periode et ishus ved den gamle **Jennum skole**, matr. 3r.

Men så var ishusenes tid forbi i **Jennum**, og efter Brugsens lukketid måtte man cykle til Fårup sø camping, hvis man ville have is.

Film m.m.

På skolen blev der også af og til vist film.

En rejsebiograf tog rundt i landet for at give folk oplevelser fra mange dele af verden, og tryllekunstnere har også fundet vej til skolen for at give eksempler på magiens svære kunst.

Bogbussen:

I 1980`erne kom bogbussen fra Vejle bibliotek hver onsdag eftermiddag. Den holdt ved den gamle skole ca. 1 time, og til at begynde med blev den flittigt besøgt af børn og voksne.

Men efterhånden dalede kundernes antal, og bogbussen blev sparet væk. Lidt ærgerligt for de ældre beboere.

Fremtiden:

I dag er de gamle håndværk og handlende forsvundet fra byen. Tilbage er kun **Jennum brugs**, Kjeld Bentzens vognmandsforretning, 13i og Thomas Thomsens maskinværksted, 9l.

Malkekøerne er også - med undtagelse af et enkelt sted, 7a, - væk fra ejendommene.

Landbruget er ikke længere hovederhvervet, og derfor har man heller ikke brug for alle de småerhverv, som knytter sig til det.

Der er ændrede arbejdsvilkår og sket generationsskifter, hvor de yngre prioriterer anderledes.

Matr. nr. 1a, Højvang.

Ejerliste:

Marcus Sørensen	1855
Thomas Sørensen	1856
Jens Chr. Madsen	1866
Christine Marie Jensen	1887
Søren Jørgensen	1929
Gerda Lauridsen	1989
Knud Andersen	1989

I 1741 oprettede Rasmus Stæhr på Rugballegård den første skole i Jennum, og under afsnittet om skolen er der fortalt om bygninger og lærere til 1854, hvor skolen i Jennum blev nedlagt og flyttet til Slede.

Matr. 1a's hus er bygget på halvdelen af den oprindelige skolejord. Den anden halvdel, 1c er gået til matr. 12a.

Marcus Sørensen var født i Grejs 1826 og gift med Maren Jørgensen, og det var ham, der mageskiftede med Vejle kommune, da hans nyindkøbte gård i Slede skulle bruges til skole.

Han overtog Jennum skole med tilliggende jord: 7tdr. 4skp. + 500rd. i 1855, og vurderingssummen var 1500rd. for jord og en nedslidt skolebygning.

De overlod stedet til Thomas Sørensen, der også havde matr. 2a. Han solgte i 1858 den føromtalte skolejord 1c til 12a.

Han var født i sognet 1831 som søn af Søren Thomsen, 2a. Om han har boet det ene eller det andet andet sted, vides ikke, men lejede måske det ene sted ud. Da han solgte, flyttede han til Meisling.

Husmand Jens Chr. Madsen, som også var daglejer, kom til i 1866. Han var i 1865 blevet viet til Pederline (Line) Jensen. Hun var født i Nørup 1838, men kom til Jennum fra Jelling i 1864.

De fik datteren Christine i 1868, og som hun voksede til, blev mor og datter et par frygtelige "koner", som ikke gik af vejen for nogen ting.

Det fortælles, at Line og Stine var meget utilfredse med, at Andreas Nissen fra 14b trak sin hest over marken - forbi deres ejendom, 1a, langs med deres dige og over vejen til 3d, hvor mælketuren til mejeriet startede for A.N. og Marinus Pedersen.

De skældte og smældte, mens Line altid stod i det store vindue og Stine i et mindre.

Engang da Andreas Nissen kom tilbage langs med diget, stod Line på lur ved hushjørnet (udhuset lå dengang langs med diget) - med en pind i hånden. Da han var ud for hende, slog hun ham og ramte ham over næsen, så der blev en hudafskrabning.

Han blev så gal, at han var lige ved at tude over det. Da han kom hjem og fortalte sin lejer, fru Marie Bjerregaard det, var der ikke megen trøst at hente, for hun mente, det var for dårligt, at han lod sig tyrannisere af sådan en gammel kone.

En anden historie om de skrappe damer gik ud over Ane Sørensen på 14d. De havde deres roer på marken ud for Lines stuehus, og Line og Stine hang i vinduerne og råbte de forfærdeligste skældsord efter hende, når hun hakkede roer.

Næste dag begyndte Ane meget tidligt med at hakke roer, men hun hakkede kun dem ud for deres vinduer. Da de stod op, kunne de ikke forstå, hvornår Ane havde hakket alle de roer.

Lines mand døde i 1888, og hun giftede sig igen i 1894 med enkemand Hans Peter Jessen; men han døde allerede i 1903 og hun selv i 1928.

Line var kraftigere og mere voldsom end datteren - fortælles det.

Stine blev aldrig gift, men fik et barn Jens Chr., i 1904, og tjente lidt ved rengøring på skolen.

Om barnets far udtalte Line engang, hvor hun havde fået kørelejlighed med Søren Peter, 14d, til Vejle: "Der går han den karl, der er far til vores Jens Chr. "!

Stine flyttede til det gamle fattighus i Sælde, da moderen døde.

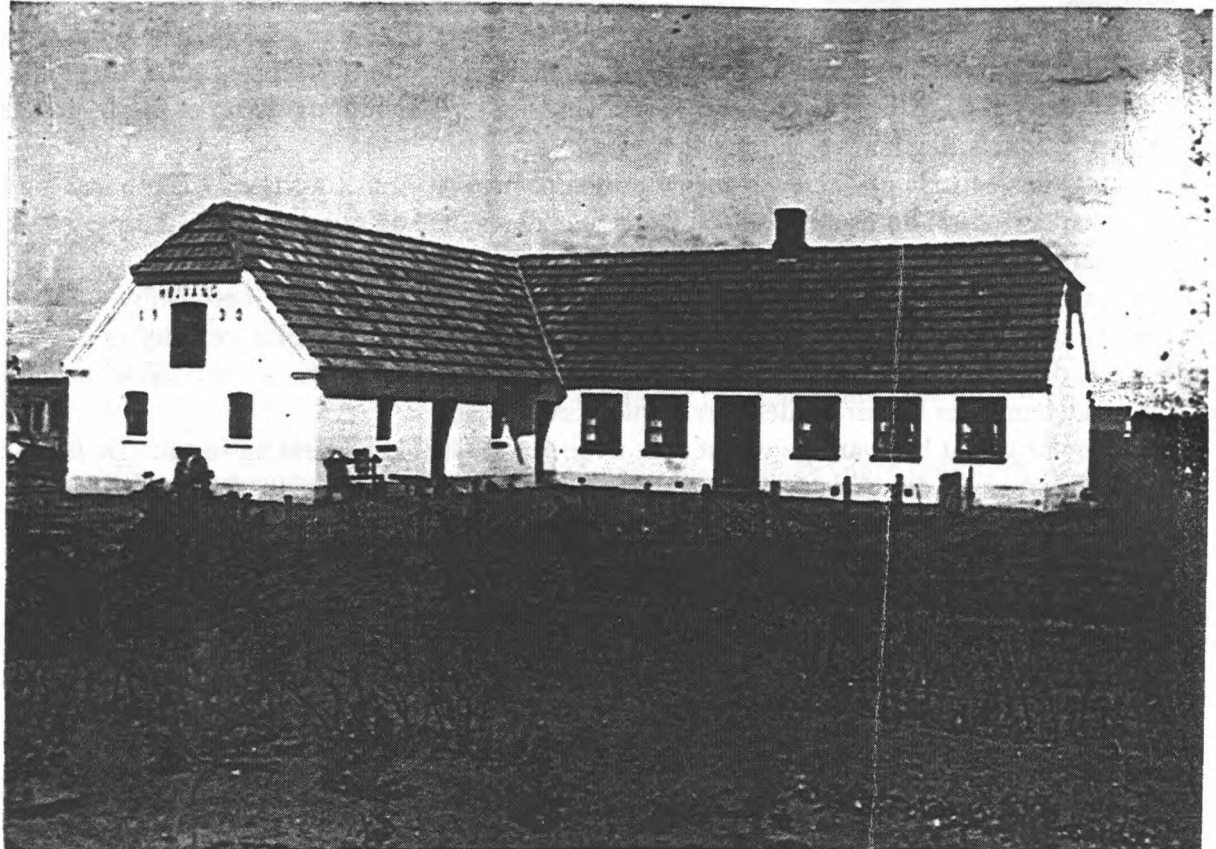
I 1929 købte murer Søren Jørgensen og hans kone Karen matr. 1a af Stine. Det var også det år, de blev gift, og i den anledning var Søren Murer ovre hos skrædderen i Balle, og her fik han at vide, at huset var til salg. Det var noget forfaldent med stråtag helt ned til jorden, hvor der så kunne opbevares tørv. Søren og Karen byggede om, men lod endegavlen mod vest i stuehuset med bindingsværk stå.

Ved handelen forlangte Stine en erstatning for 2 elmaster, som VOS havde anbragt på deres grund. Beløbet var på 50kr. - og ca. 5000kr for grund og hus.

Søren Jørgensen stammede fra matr. 2e og kendte mange mennesker gennem sit lange liv i byen. Først som murerlærling hos sin far og karl på matr. 5a, og senere som selvstændig murermester med ansvar for flere af husene i Jennum.

Han døde barnløs i 1988, og naboen Gerda Lauridsen var betænkt i testamentet, så hun arvede ejendommen, men solgte samme år til Knud Andersen.

Det varede dog nogle år, inden familien kom til Jennum, for der var et andet hus, der først skulle sælges, så 1a blev bl.a. udlejet i 1990 / 91.

Uddrag af Søren "Murer" Jørgensens dagbog, ifg. Skibet kirkeblad:

"Jeg var 10år under 1. verdenskrig.

Min far havde 2 murersvende, og pludselig en morgen var de væk. De skulle ind i sikringsstyrken. Samme år begyndte jeg at mure og fuge. Min far sagde, at jeg kunne fuge. Og det var fint, så kunne man slippe for skolen engang imellem.

M.h.t. krigen mærkede vi intet, undtagen rationering af kaffe m.m. Og da vi skulle aflevere kornet til staten, blev der næsten ingen svinehold.

Jeg oplevede også genforeningen i 1920 og med at køre den store genforeningssten ned til Skibet kirke.

Den blev fundet på Vilstrup mark, og hver gård skulle stille en karl. Der var fest dernede, og mange samledes, da den blev indviet.

I 1925 blev jeg soldat og lå i Kbh. i 7 mdr.. "Du er dælme jyde", fik jeg at vide."Det må du ikke forandre".

Premierløjtnanten kaldte mig jyde nr.49, det havde vi meget sjov med. Senere var jeg 8 mdr. ved ingeniørtropperne. Vi var i Sønderjylland og sprængte soldaternes betonbeskyttelsesrum fra 1. verdenskrig.

De lå i en linie tværs over Sønderjylland, bygget af tyske krigsfanger.

Da jeg var soldat, var der en, der rømmede til Amerika. 10 år efter kom han hjem igen - og de tog ham til soldat!

I 1921 blev jeg gift og flyttede herop på Jennum Vestermark.

Så gik det stille og roligt med at mure og det daglige liv indtil 9.april 1940.

Vi mærkede ikke meget til 2. verdenskrig, undtagen de tyske soldater, som boede i forsamlingshuset og gik ture på marken.

De gravede "tankfælder" på marken, der var 5 - 6m brede og 3 -4m dybe.

Jeg husker lige efter kapitulationen, da de begyndte at gå hjemad. Jeg var inde at hente en kakkelovn på Hess fabrikker, og de sagde: " Gå lige ned i Søndergade og se. "

Og dernede ved åen stod englænderne på begge sider af gaden. Soldaterne var nødt til at gå over broen, og da de ikke kunne komme udenom, og hvis de havde noget med varer eller andet, tog de det fra dem. Kaptajnen og premierløjtnanten kom til hest, og så tog englænderne hesten fra dem. Nede ved kanten af skoven står stadig en sten til minde om de englændere, som faldt under krigen.

Den nat var der mange engelske flyvere. Pludselig så vi en ild, som forsvandt igen.

Nogle reddede sig i faldskærm, og resten blev dræbt -----.

Dengang jøderne skulle deporteres til Tyskland, var de pludselig væk. Og tyskerne kom og søgte efter dem.

Da Karla Haves mor, 8a, skulle have sølvbryllup, kom en tysk officer for at se efter, om de da havde et billede af dem og sagde:” Hvor fanden har I gemt det øgleyngel? “; men hun skældte ham huden fuld, så han forsvandt med uforrettet sag.

Min kone og jeg sad herinde i stuen med det gamle apparat, som står derhenne og lyttede - og pludselig, næsten inden de havde sagt, at tyskerne havde kapituleret, så havde Kristian Jensen,2f, fået flaget op.

Vi havde jo talt om det og havde lyttet til den engelske radio og var lige ved at tro, at tyskerne heroppe ville gøre modstand, skønt den menige tysker havde ventet længe på, at krigen skulle høre op.

Jeg kan huske, at en købmand ville stille en kaninfarm op; men tyskerne lejede hans kaninbur,25d. Det var en officer. Og en uges tid før gravede de en “ tankfælde”.

En sagde til ham, at det kunne han lige så godt lade være med, for tyskerne var snart færdige.” Hører du engelsk radio? “, “ Ja! “, så han blev slemt skuffet.

Lige efter krigen havde vi flygtninge fra Østprøjsen boende i forsamlingshuset. De var her 1 års tid, før de blev sendt hjem.

Provst Hvidberg - Hansen var rundt for at få os til at tage flensborgbørn - kun 8 dage i første omgang.

Vi fik en. Hun kunne ikke tale dansk. Så havde hun fødselsdag. Det fik hun da fortalt. Derefter kom hun hvert år i ferien.

I `49 var vi nede at se til dem, og da var hendes far endnu ikke kommet hjem fra krigen, da han var i russisk fangenskab.

De havde en 3- værelses lejlighed, og en af stuerne måtte de afstå til en østprøjsisk flygtningefamilie.

Mange gik i soldatertøj - både mænd og kvinder.

Og de fik udleveret en lille sæk korn + ½ brød.

3 år efter var vi dernede igen, og da var alle velklædte. De kom hurtigt op.

Jeg mindes også krisen i 30`erne.

En gammel kone havde haft gården før os. Der var kun 2 gamle køer, som måtte udskiftes.

Jeg fik en gytt, som fik grise. De første grise, den fik i `31, var der pris på. De sidste, den fik i `33, måtte jeg sælge for 5 kr. stykket.

Vi beholdt 2, som vi leverede som fedegrise for 35 kr. pr. stk. Så holdt vi op med grise, til vi fik svinekort. Jeg fik det på dispensation, fordi jeg var murer. Jeg fik lov til at sælge 7 - 8 stykker.

Vi oplevede også mange tvangsauktioner. Det var en sej tid.

Det var dengang, landbrugernes sammenslutning kom frem, som bl.a. lavede et demonstrationstog til Christiansborg, hvor flere fra Jennum var med. Mange københavnere gav dem natlogi.

Da Stauning var ny statsminister, lavede han et forlig, og priserne blev lidt bedre.”

Matr. nr. 1b.

Ejerliste:

Niels Sørensen	1856
William Jensen	1871
Vilhelmine Plambeck	1892
Nicolai Pedersen	1898
Jes Clausen	1903 →
Konrad Buhl Laursen	1943
Gudrun - -	1984
Ove Grundt Hansen	1984
Evelyn og Jørgen Pedersen	1984

I gamle dage havde byens skole altid nr. 1, hvis der ikke var en præstegård i byen - for da var præsten vigtigere end degnen.

I Jennum havde skolen nr. 1 og dækkede bygningerne, som både var til privatbolig og til undervisning (i dag 1b). Der var ikke megen jord omkring huset, så skolejorden (i dag 1a + 1c), hvor læreren som en del af sin løn, kunne dyrke forskellige afgrøder, blev godt udnyttet - læs nærmere under afsnittet om skolen.

Da skolen, som Rasmus Stæhr fra Rugballegård oprettede i 1741, skulle nedlægges og flyttes til Sælde i 1854, blev de tomme skolebygninger med tilliggende jord: 7 tdr. 4 skp. + 500 rd. mageskiftet med Marcus Sørensens nyindkøbte gård i Sælde.

Han beholdt selv den nye matrikel - 1a + 1c -, men solgte matr. 1b til Niels Sørensen i 1856.

Da hans familie kun talte konen Ane Marie Christensen, f. 1830 i Jelling, tog de et plejebarn til sig omkring 1860 og fik penge for det.

Det var tidligere skoleholder Sillemanns barnebarn, Doris Roseliane Pagh, f. 1855 i Jennum.

Hendes mor var en fraskilt kone Sidsel Kierstine Pedersdatter, og hendes far var snedker Niels Pagh - Sillemanns søn.

Barnet førte en noget omskiftelig tilværelse og var i pleje forskellige steder i byen - således også hos Søren Larsen på 7d i 1864 / 65.

Niels Sørensen havde også en lejeindtægt ved at have indsider Anders Christensen og hans kone boende i 1860.

Han solgte i 1870 til bødker William Jensen. Han og konen var begge født på Sjælland; men hun kom til Jennum fra Vejle i 1867.

Efter mandens død i 1889 blev Vilhelmine Plambeck boende alene i huset, og ved salget i 1898 til Nicolai Pedersen og hans kone boede hun der fortsat.

Madam Jensen blev betegnet som en noget bøs dame, der røg cigarer, hvilket var højst usædvanligt dengang.

I købsbetingelserne med skomager Jes Clausen i 1903 stod, at hun skulle have lov til at blive boende i huset på livstid ----- men hun døde først i 1916 - 95 år gammel!

Der har nu nok også været plads til hende, for Jes og Karen havde ingen børn.

skomager Jes Clausen foran matr. 1b
født i Bredsten 1874, død 1954
Gift m. Karen Bøiskjær, f. i Jen. 1879, d. 1970

1972

Anderledes trangt må der have været, da brugsuddeleren i Jennum brugs - Konrad Buhl Laursen i 1948 lejede huset ud til mekaniker Ove Grundt Hansen, som stammede fra Karelias ejendom på Jennum bakke og hans kone Ruth.

De fik 5 børn, og en del af huset var også frysehus i en periode.

Ruth og Ove boede til leje til 1984, hvor de købte 1b af Konrads enke.

Ove døde i 1985, og Ruth solgte til brugsuddeler Jørgen Pedersen og Evelyn.

De jævnedde huset med jorden i efteråret 1989 og byggede nyt i 1990.

Matr. nr. 2a.

Ejerliste:

Frederik Christensen	1763
Maren Jensdatter	1763
Peder Larsen / Laursen	1776
Preben Nissen	1790
Enevold Jensen, lejer	
Jacob Povelsen, -	
Nis Prebensen	1822
Søren Thomsen	1830
Thomas Sørensen	1855
Hans Sørensen	1860
Jens Nielsen Buch	1862
Severin Jørgensen	1875
Frederik Haugstrup	1877
Søren Olesen	1886
nedbrudt og under 4a	

For et par hundrede år siden var matr. nr. 2a tvillinggård med matr. 4a.

Det fremgik af en kontrakt mellem godsejeren og Peder Jørgensen, 4a, og Maren Jensdatter, 2a, hvor de afstod fra en selvejende halvgårds jord på Sælde byes mark i 1763 (det år hun blev enke). Men da engbunden til Maren J's gård var noget ringere end til Peder J's gård, fik hun noget til gengæld. Det var 2 læs hø hvert år, og det skulle også komme hendes efterkommere på gården til gode.

Maren Jensdatter var gift med Frederik Christensen, der døde i en ung alder 1763.

Da hun havde 2 små piger, giftede hun sig ret hurtigt igen med Peder Laursen / Larsen. Sammen fik de en del børn, men flere af dem døde som små.

Hvor langt tilbage disse to gårde har været selvejende, vides ikke; men helt selvejende var de heller ikke.

De havde nogle forpligtelser over for Haraldskjær, og de indgik også i jordefællesskabet med de øvrige bønder i byen.

Der må i gamle dage være skrevet en slags kontrakt mellem godsets ejere og de daværende gårdmænd på de to gårde, for der findes ingen offentlige skøder her på.

Men på et tidspunkt har de fået deres egen jord - måske i forbindelse med kontrakten i 1763, for i 1788 var Niels Andersen, 4a, og Peder Laursen, 2a, hos birkedommer Meeden på Haraldskjærs vegne for at få lavet en ny opmåling.

Hvor de før havde drevet jorden i fællesskab, blev den da delt, så de hver fik deres eget.

Samme år - 1788 - var en datter af Frederik Christensen og Maren Jensdatter blevet gift med Preben Nissen, og de overtog gården i 1790.

Mens Preben og Maren havde ejendommen, boede Enevold Jensen og hans kone til leje, og da E.J. døde i 1792, giftede enken sig med husmand Jacob Povelsen, og de var også indsiddere på 2a.

Brandbog år 1824 til 1835

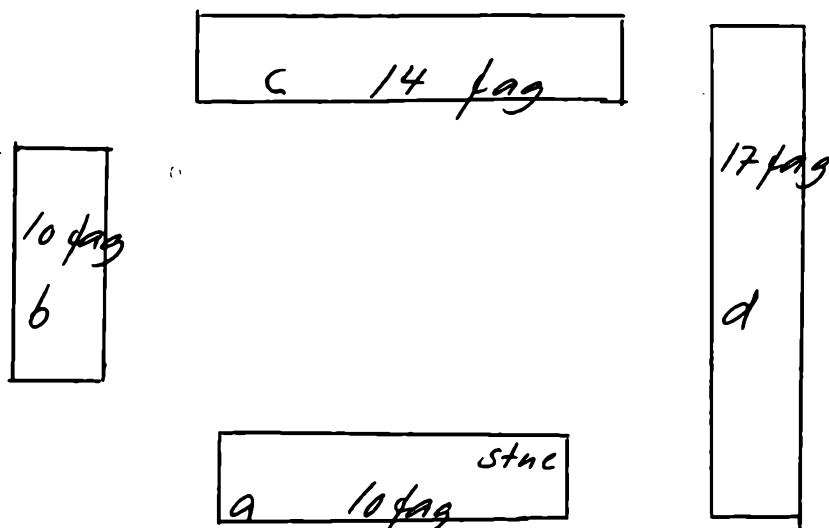
Matr. Preben Nissen nu Søren Thomsens gård som forhen første kvatal 1814 under hoved nr 80 løbe nr.2 protocol. hoved nr.179 løbe nr.1 om-takseret og forsikret for 600 rd.sølv.

A. Stuehus i sønder 10 fag 9 2/4 al.dyb loft, 5 fag gulv, 2 stenkakkel-ovne, 2 skorstene og 1 bageovn, alt til værelse og beboelse, egebinding murede vægge og stråtag.

B. Det vesten hus 10 fag 7 1/2 al.dyb til hestestald og vognport, egebinding, murede vægge og stråtag.

C. Det norden hus 14 fag 9 1/2 al.dyb til lade og port, egebinding murede vægge og stråtag.

D. Det østen hus 17 fag 7 1/2 al.dyb til lade og fæstald og matrielhus egebinding murede vægge, stråtag. Hele gårdens summe 1050 rd.

I 1807 døde J.P.'s kone, og han giftede sig i Hover kirke med Maren Pedersdatter.

Det var et meget ungt par, der rykkede ind på gården i 1822, da Nis Prebensen og Dorthe Nielsdatter var blevet gift.

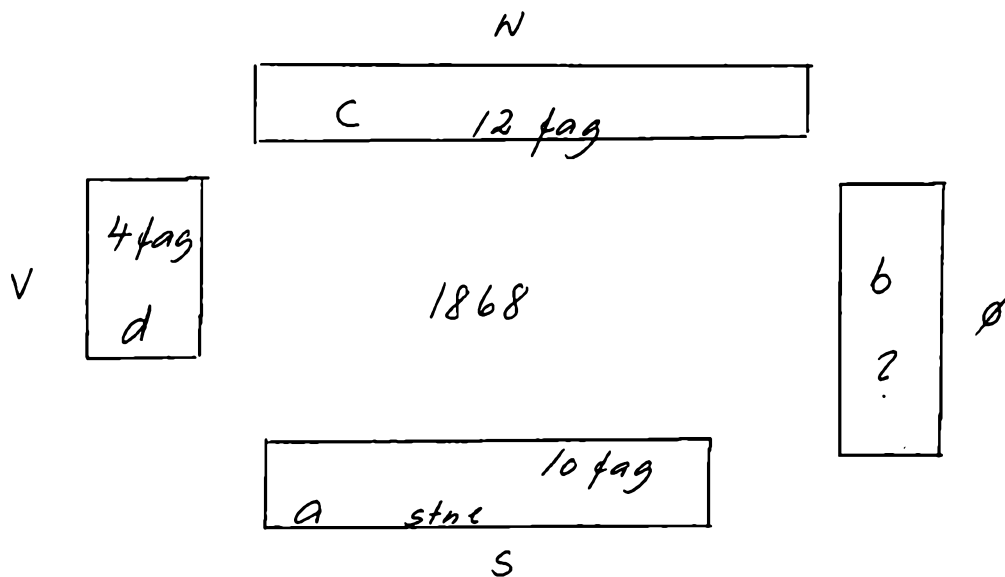
De var begge blevet gift som 19 årige, og deres ægteskab holdt da heller ikke. Nis Prebensen og Dorthe Nielsdatter blev skilt i 1828 - hvilket var ret ualmindeligt på den tid - , og han døde i 1829. Dorthe var alene med 3 små børn i et års tid, men giftede sig så med Søren Thomsen, der var bror til Frants Thomsen på naboejendommen 2c.

Der kom et nyt hold børn, hvoraf 2 drenge - Thomas og Hans. De fik også matr. 2a.

Thomas havde 2a i 5 år, hvorefter han flyttede til matr. 1a, som han så havde i 10 år, inden han rejste til Mejsling.

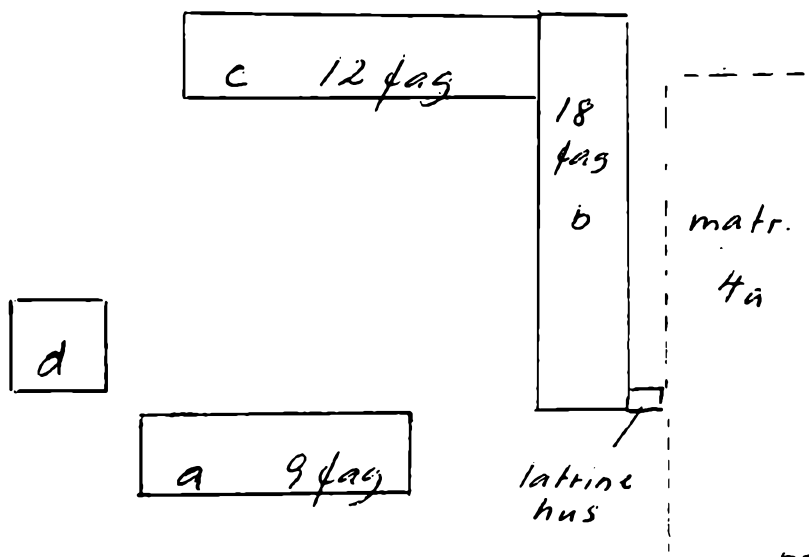
Lillebroderen Hans havde ejendommen i 2 år, og i 1862 blev den solgt til Jens Nielsen Buch.

Han fik lavet lidt om på bygningerne, og efter brandbogen havde **b** og **d** byttet plads - og sidstnævnte reduceret fra 17 fag til 4 fag.

Han afhændede gården i 1875, og den nye ejer havde stedet i 2 år.

Han - Severin Jørgensen - fik bygningerne vurderet i 1876, og her fremgår det, at flere af dem var gamle, men nogenlunde vedligeholdt.

Så blev den solgt igen - denne gang til Frederik Haugstrup, og han beholdt stedet i 11 år. Nu var bygningerne efterhånden godt nedslidte, og da 2a kom til salg i 1886, kunne naboen Søren Olesen se sin fordel ved at købe ejendommen og få mere jord lagt til sin egen gård, og noget af nedrivningsmaterialet kunne givetvis anvendes på 4a.

Han havde købt 2 panteobligationer i henholdsvis 1885 og 1886, og med den samlede sum af 10.000kr. købte han så 2a.

Gården kostede 25.000kr, så han måtte ud at låne resten.

1. Vejle Sparekasse 3.200kr 4½%
2. Jens Nielsen Birk 4.000kr - -
3. Severin Jørgensen 7.000kr. 4%

2a's bygninger blev revet ned, og jorden kom under matr.nr. 4a.

Hermed er ringen sluttet, og de to gårde hører sammen, som de gjorde engang!

Matr. nr. 2c - Haraldsminde.

Ejerliste:

Frants Thomsen	1834
Jens Pedersen	1853
Jens Chr. Jørgensen	1862
Peder Mathiesen	1877
Anders Jørgensen	1889
Søren Peder Nielsen	1903
Poul Andersen	1907
Sofus Sørensen	1909
Christian Brønning Jensen	1911
Åge Rasmussen	1947
Regnar Therkildsen	1950
Morten Jørgensen	1952
Poul Mikkelsen	1952
Børge Juul	1963

Matr. nr. 2c, der i dag kaldes Haraldsminde, blev i 1834 udstykket fra matr. nr. 2a.

Navnet stammer sandsynligvis fra kong Harald Kesia, som også har navngivet højen, som ligger på marken tæt ved.

Den første ejer af denne parcel var bødker Frants Thomsen, der var bror til ejeren af 2a - Søren Thomsen.

Frants T. blev gift i 1831 med Birgitte Sørensdatter, med hvem han fik 10 børn. Året efter fik han udbetalt arven efter hendes far, Søren Nielsen, 7a i Jennum, og de penge er nok blevet brugt til købet af 2c.

Birgitte Sørensdatter døde i 1851, og Frants T. giftede sig da med Kirsten Marie Jensdatter fra Styvel mark. Han solgte derfor ejendommen i Jennum, betalte sin gæld på 200rd. til sin bror S.T. og flyttede ud på Styvel mark.

Daglejer Jens Pedersen af Vinding købte i 1853, men var kendt på området, for han havde fra 1848 - 1852 ejet matr. 9d. Han var gift med Christiane Pedersdatter fra Starup.

De lejede en del af huset ud, og i folketællingen 1860 boede Johan Ludvig Schmidt, der var født i Tyskland, der med sin kone Anne Mette Jensen, født i Starup.

Jens Pedersen solgte 1862 til Jens Christensen Jørgensen af Højen, der ligeledes var daglejer. Desuden var han også beskæftiget som skrædder og grovsmed.

J.C.J. mageskiftede 1877 med væver Peder Mathiesen af Viuf. P.M. selv lejede sig ind i et hus i Jennum by og bortforpagtede ejendommen.

I folketællingen 1880 var Christen Jørgensen af Ødsted og hustruen Ane Christensen af Bredsten forpagtere af stedet. De sad i 3 år, for i 1883 forpagtede han den ud til Søren Chr. Johansen af Rue. Han skulle betale 100kr. årligt i lejeafgift for jord og bygninger i de 5 år, lejemålet varede. Kommuneskat og præstetiende skulle lejeren selv betale. Præstetiendet blev ansat til 11kr. årligt.

Da lejekontrakten udløb, solgte P. Mathiesen ejendommen til Anders Jørgensen, der var født i Skibet sogn i 1866, og hustruen Bodil Kirstine Poulsen af Jelling.

Købesummen var 1600 kr. ,deraf 1400 kr. for den faste ejendom og 200 kr. i løsøre.

I 1897 købte A.J. en ejendom mere i Jennum - matr.nr. 4c -, der lige som matr. 2c ligger i "Smal Jennum".

A. Jørgensen drev da begge ejendomme sammen indtil 1903, hvor han solgte matr. 2c til daglejer Søren Peder Nielsen og hustru Petra Jensine.

De købte samme år " Charlottenborg " - matr. nr. 21, der lå syd for hans egen jord. Denne matrikel havde tidligere været kirkejord. De to matrikler forbliver nu sammen under 2c.

Den næste ejer Poul Andersen havde ejendommen fra 1907 - 09. I hans periode brændte det flere gange på ejendommen, og da det skete 3. gang, sagde de i retten:" Ved du hvad Poul A. - nu går den sku ` ikke længere".

Rygtet gik, at han gerne ville til Vejle og have nogle puncher, og så var han så uheldig at tabe lykten ned i halmen.

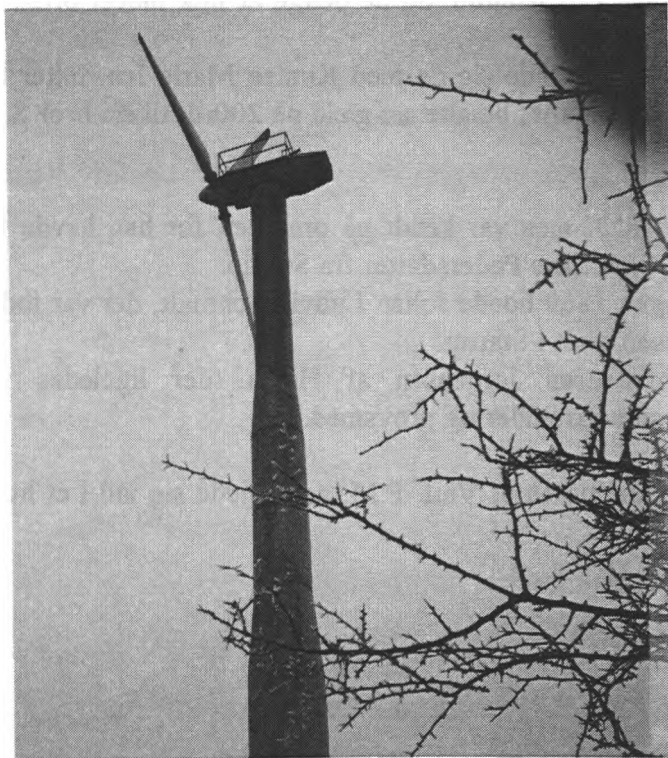
Han mageskiftede med husmand Sofus Sørensen i 1909, der igen mageskiftede året efter med Chr. Brønning Jensen af Thyregod og hustru Petra Pedersen, der var født i Lerager.

De byggede nyt stuehus i 1918, og dengang var der 10½ tdr. land under plov. Chr. B. var også aktiv i foreningslivet, og han nåede at blive formand for sygekassen og bestyrelsesmedlem i mejeriet.

Christian Brønning solgte ejendommen i 1947 og flyttede til Skibet, hvor han døde højt oppe i firserne i 1959.

K. J. Brønning

Siden 1963 har luftkaptajn Børge Juul haft stedet.

Han har rejst en stor vindmølle på bakken, og den kan ses vidt omkring.

Matr. nr. 2d.

Ejerliste:

Laust Knudsen	1844
Anton Thomsen	1891
Jørgen Rasmussen	1939
Jens Henry Andersen	1940
Karl Nielsen	1946
Christian Olesen	1946
Viggo Christensen	1946
Ejner Andersen	1948
Rasmus Christensen	1950
Knud Wulff Jensen	1954

Gårdmand Søren Thomsen - ejer af matr. 2a - solgte et stykke jord på 1 skp. 2 fdk. til væver Laust Knudsen i 1843 for 400 rd. Der blev anført på skødet, at køberen havde bebygget parcellen. L.K. var året før blevet gift med Maren Nisdatter og kunne derfor få arven efter hendes afdøde far, Nis Prebensen- tidligere ejer af matr. 2a - udbetalt. Det fik han i 1843 af Overformynderiets bestyrer, der havde opbevaret arven siden 1829. Den tilfaldne arv var på 100 rd. og i naturalier - 1 dragkiste og en halv sengeklæder samt bryllupsgildet.

Han fik også udbetalt en forskudsarv på 200 rd. efter konens endnu levende mor, Dorthea Nielsdatter.

Maren Nisdatter døde i 1872, og Laust Knudsen omkom ved en drukneulykke i 1890 - 72 år gammel.

Nørvang- Tørrild herreds auktionsret solgte da ejendommen til Anton Thomsen af Kjærbølling for 3500 kr.

Tre år efter overtagelsen døde hans første kone Hansine Jensen efter at have født en datter Metha samme år.

Anton T. giftede sig igen i 1895 med Johanne Olesen, som kom fra et lille hus på matr. 2c's mark.

Anton Thomsen solgte i 1939 til Jørgen Rasmussen, og op til den nuværende ejer har der været 6 andre - hver med meget korte ophold i Smal- Jennum.

Knud Wulff Jensen fik lov til at lægge vejen bag om huset, da de følte sig generede af trafikken tæt forbi deres vinduer.

Matr. nr. 2e, Granly.

Ejerliste:

Jørgen Mortensen	1844
Søren Jørgensen	1863
Morten Jørgensen	1908
Ingvard Holger Jørgensen	1955
Henri Junglev Johansen	1991

Gårdmand Søren Thomsen - ejer af matr. 2a - skødede i 1844 en parcel, matr. nr. 2e, der i dag kaldes Granly, til Jørgen Mortensen, ejer af matr. 17 i Jennum by, til forening med hans egen jord.

Jørgen M.'s søn Søren Jørgensen, der var gift med Inger Christensdatter fra Bredsten, overtog matr. 17 i 1859, mens hans far beholdt matr. 2e til underhold i sin aftægt.

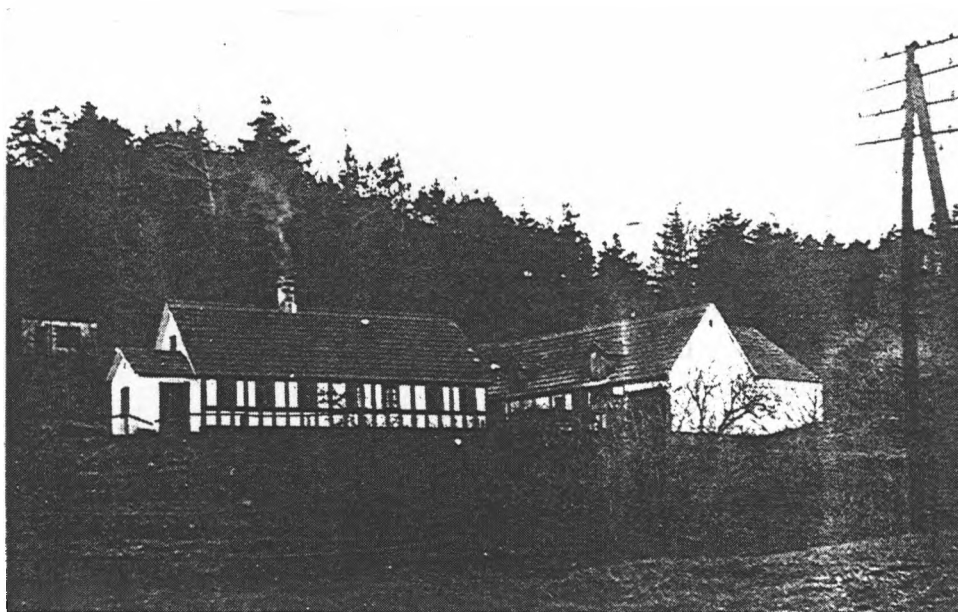
De boede sammen med sønnen og hans familie på matr. 17a og blev forsørget af dem.

Han solgte matr. 2e til S.J. i 1863, fire år før sin død.

Søren J. ejede også 25a, som han købte i 1867; men først omk. 1889 byggede han på jorden og flyttede derop. Her boede han så, til huset på 2e var færdigt.

Matr. 17a og 25a, som nu hørte sammen, blev solgt i 1895.

Man ved ikke præcis, hvornår der kom bygninger på matr. 2e, men en sønnesøn, murer Søren Jørgensen, matr. 1a, havde fået fortalt, at bygningerne blev opført af sten fra en ejendom, der var blevet revet ned på Hopballe mark.

Meget andet fik den lille Søren fortalt af sin bedstefar, når han gik rundt med ham, eller når han lyttede til de voksnes snak, for S.J. senior boede som enkemand på aftægt hos Sørenns far, Morten, til sin død i 1923.

Og det var helt fantastisk, hvad Søren "Murer" kunne huske om personer og steder, og han delagtiggjorde gerne andre i sin viden.

Sørenns forældre - Morten Jørgensen og hustruen Kirsten Marie Christensen havde købt matr. 2e i 1908 og boede der med deres 4 børn: Søren, Ohuf, Anna og Ingvard.

Morten Jørgensen døde i 1953, men enken drev ejendommen videre sammen med sin søn Ingvard, der selv overtog stedet efter moderens død i 1955.

Ungkarl I.J. solgte Granly i 1991 til Henri J. Johansen af Vejle og flyttede over på den anden side af vejen for at kunne hjælpe sin syge søster, som var enke og havde huset på matr. 9e.

Matr. nr. 2f, Jennum Vestergård.

Ejerliste:

Niels Bertelsen	1853
Laurs Andersen	1865
Anton Nielsen	1884(81)
Niels Jensen Hauge	1889
P.S.T. Schou	1889
Jensine Sofie, Poul Theodor og Terkel Gudmund Schou	1903
Jørgen Nielsen	1923
Kristian Jensen	1939
Mogens Tode / Bente Henriksen	1991

Gårdmand Søren Thomsen - ejer af matr. 2a - solgte i 1853 matr. nr. 2f, der i dag kaldes Jennum Vestergård, til Niels Bertelsen for 2000 rd.. Han overtog også nogle bygninger fra den gamle ejendom- matr. 2a - , men der nævnes ikke noget om, at bygningerne enten blev flyttet ud på den indkøbte jord, eller om han brugte dem, hvor de stod.

Samtidig blev der skrevet en købekontrakt, hvori Niels Bertelsen fik lovning på et stykke skov af matr. 2b, der ved den nordre ende skulle være 38 favne og 2 alen bred, og ved den søndre ende 38 favne, og skellet skulle ramme i lige linie ved den østre side.

Niels Bertelsen kunne, så snart han ville, søge bevilling på skoven, men indtil da skulle han betale hver 1. maj 3 rd. .

Samme år lejede han - ligeledes af Søren Thomsen - noget mosejord i Ollerup, som S.T. havde lejet i 200 år.

Niels Bertelsen døde i 1864, men enken Karen Elisabeth Christensdatter, født i Hornstrup 1825, blev i 1865 viet til Laurs Andersen af Ruhe, som derved blev den næste ejer.

Han havde udover matr. 2f også matr. 4b i Sælde - en ejendom som Laurs Andersen må have ejet, før han kom til Jennum - og en andel i skovlodden af matr. 2b i Jennum, som tidligere nævnt efter købekontrakt.

I 1868 solgte L.A. noget af matr. 4b med bygninger i Sælde, og i 1881 blev resten solgt.

Laurs A. skødede i 1881 gården i Jennum til sin stedsøn Anton Nielsen og hustruen Ane Jessen for 13.200 kr..

Anton Nielsens mor Karen Christensdatter døde samme år, men hans bror Jens Chr. Nielsen og stedfaderen fik aftægt i gårdens stuehus. A.N. købte i 1885 en parcel - matr. 17b - i Kjærbølling, der lå ind til hans egen jord. Til denne parcel hørte halvdelen af et moseskifte i fællesmosen Hjortmose.

Anton N. mageskiftede i 1889 med Niels Jensen Hauge, der havde en mindre ejendom på Rimerslund mark i Hedensted sogn.

Der mageskiftedes igen samme år, da P.S.T. Schou af Give sogn blev ejer af gården. Samtidig blev der tinglyst skøde på skoven, der fik matr.nr. 2i.

P.S.T.Schou solgte ejendommen i 1903 til sine ugifte børn: Jensine Sofie, Poul Theodor og Terkel Gudmund, hver med lige stor andel på den samlede ejendom.

De solgte gården til Helga og Jørgen Nielsen i 1923, og det var i deres tid, at gården brændte, men den blev bygget op igen i 1930.

De boede i Jennum til 1939, hvor gården blev solgt til Kristian og Kathrine Jensen, som kom hertil med 2 små børn på 5 og 3 år.

Efter mandens død i 1976, klarede Kathrine gårdens vedligeholdelse til punkt og prikke, og først i 1991 flyttede hun til de beskyttede boliger ved Skibet plejehjem. Herfra døde hun kort før jul 1995.

De nuværende ejere er unge mennesker, som blev gift i Skibet kirke i 1992 og fik datteren Louise året efter.

Matr. nr. 2g / 2h

Ejerliste:

Peder Mathiesen	1877
Christen Olesen	1878 / 1882
se under matr. 21	

Peder Mathiesen, der ejede matr. 2c fra 1877 til 1889, solgte et par strimler jord fra til Christen Olesen på matr.21.

De havde matr. nr. 2g - solgt i 1878 og matr. nr. 2h - solgt i 1882.

Fra 1909 har den sydlige del - matr. 21 + 2g + 2h hørt til den nordlige hovedmatrikel 2c, som i dag ejes af Børge Juul.

 Matr. nr. 2m.

Ejerliste:

Anker Østergaard	1939
Gurli Sørensen	1985

I 1939 byggede vejmand Anker Østergaard en barak på Jennum bakke. Han skulle ikke selv bruge den, for han boede i Skibet, så den blev lejet ud til Skibet kommune, som i kortere eller længere tid havde personer boende, der midlertidigt manglede tag over hovedet; som oftest folk, der ikke blev i byen ret længe.

Han var i 1933 blevet gift med Jenny Thomsen, der var datter af Anton Thomsen og hans anden kone på matr. 2d.

Efterhånden forfaldt bygningen mere og mere og blev til sidst revet ned.

Matr. nr. 2n.

Ejerliste:

Poul H. Voetmann

1947 (byg. 1950)

Landarbejderboligen på 2n blev bygget på 4a's egen jord - helt ud til Jennumvejen - da Poul og Inga købte Jennumgård.

Mange forskellige lejere har boet der igennem årene; men i dag er det ejeren af 4a, Knud Voetmann, der selv benytter det, mens Poul og Inga stadig bor på gården.

Jennumvej nr. 111.

Ejerliste:

Knud Voetmann

1945

Poul Voetmann

1947

Knud Voetmann

1982

Dette hus har ingen særskilt matrikel, men ligger på Jennumgårds jord.

Huset blev bygget som aftægtsbolig til Knud Voetmann og hans kone Sigrid og ligger helt oppe i skovkanten.

Igennem årene har der også her været mange lejere, og som regel har de sat en ære i at holde hus og have pænt i stand.

Matr. nr. 3a, Hermansminde.

Ejerliste:

Terkel Dideriksen, fæster	1757	
Peder Terkelsen, -	1783,	ejer 1798
Jens Pedersen,		- 1799
Søren Pedersen,		1829
Jens Peder Jensen,		- 1847
Peder Andersen Hermansen,		- 1861
Søren Sørensen,		- 1894
Niels Chr. Sørensen,		- 1929
Olav Jørgensen,		- 1939
Bent Andersen,		- 1964

I gamle dage lå gården nr. 3 i byen - lige over for smedien. Her boede Terkel Dideriksen som fæster. Han kom sandsynligvis til Jennum 1756 fra Bredsten sogn, da Haraldskjær på dette tidspunkt var under Engelsholm slot, ejet af Christen Linde.

Den anden halvdel af gården blev fæstet af Jørgen Jensen.

Terkel afstod sit fæste på halvgården 1783 - i en alder af 60 år til sønnen Peder Terkelsen.

Terkel og hustruen Anne Pedersdatter flyttede ind i et fæstehus, som Maren Schou sidst beboede og døde fra .

Huset lå østen for gården ved haven og havde 2 sk. land. For dette fæste måtte han udføre 1 dags hoveri om ugen og betale 1rd. i årlig landgilde hver 1. marts. Ved fæstets overtagelse skulle han betale 10 sletdaler.

Sønnen Peder, 26 år, blev på grund af manglende højde kasseret til soldatertjeneste og kunne derfor overtage fæstet efter faderen.

Gården blev takseret og vurderet i 1796 med henblik på salg fra Haraldskjær gods.

Jordskyld stod til 3 tdr. hartkorn, skovskyld 1 skp. 3 fjd.

Af bygninger var der:

1 stuehus i syd - 8 fag 8 alen dyb, 2 skillevægge, 5 døre, 3 faste senge, 1 ovn, 2 skorstene af ler og sten, 1 stenkakkelovn, loft over 6 fag.

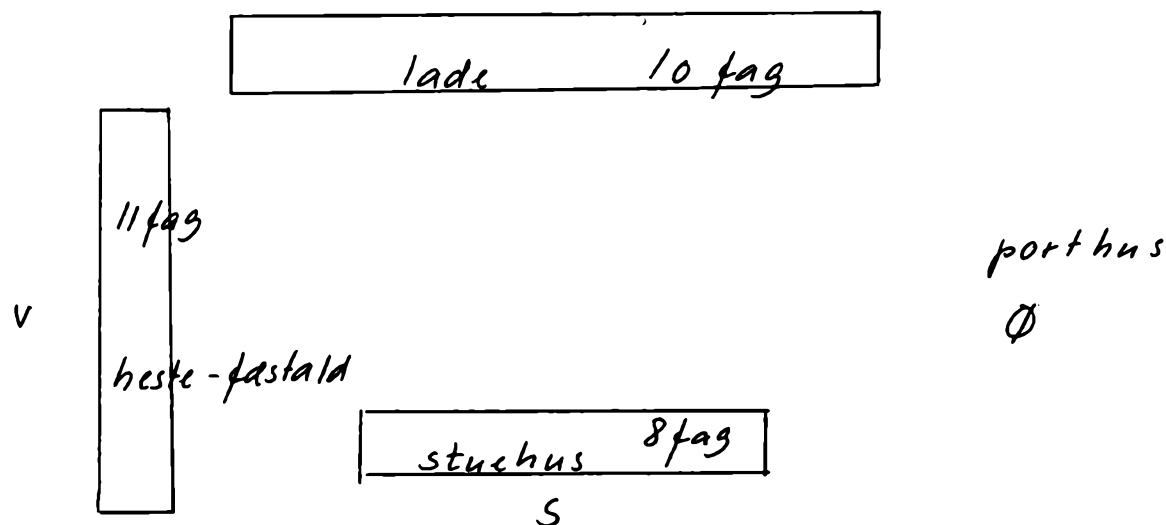
Lade i nord - 10 fag 9 alen dyb.

Heste- og fæstald i vest - 11 fag 7 alen dyb.

Vognporte - 4 fag 6 alen dyb.

Husene var opført af egebindingsværk, murede og klinede vægge og taget af strå og lyngtættet.

N

I 1798 købte Peder Terkelsen gården fri af Haraldskjær, der nu var ejet af major Lautrup, for 800 rd. På dette tidspunkt må Peder allerede have været en dødsmerket mand, for han døde samme år, kun 41 år gammel, og fik således ikke megen fornøjelse af friheden.

Hans hustru Mette Christensdatter sad tilbage med fem umyndige børn og en nyindkøbt gård og gæld. Hun blev dog gift samme år - 1798 - med Jens Pedersen fra Uhre. De fik ingen børn sammen.

I deres tid - 1814 - blev porthuset i øst udvidet med 2 fag, til færesti og tørvehus.

Da Mette og Jens gik på aftægt i 1829, blev det Peder Terkelsens datter Maren, der overtog gården.

Maren var blevet viet 1827 til Søren Pedersen fra Hvejsel.

Maren havde tidligere været gift med muremester Jens Peder Pedersen, skoleholder Sillemanns søn, og hun havde 2 børn fra dette ægteskab; men J.P.P. døde 1822, og Maren og hendes 2 børn flyttede da hjem på gården.

I 1830 blev stuehuset udvidet med 2 fag til aftægtsbolig til hendes mor og stedfar. Tagene på husene var nu kun tækket med strå.

Søren og Maren fik heller ingen børn sammen, så det blev sønnen fra Marens tidligere ægteskab - Jens Peder Jensen - som blev den næste ejer af gården.

Søren og Maren boede ikke, som hendes forældre, på aftægt i stuehuset, men fik bygget 3 fag til den sydlige ende af gårdens vestlige hus.

Jens Peder blev viet ca. 1846 til Barbara Jensdatter fra Bredsten og fik skøde på gården i 1847.

Jens P. var noget drikkædlig og kunne da heller ikke få gården til at løbe rundt.

For at klare sig solgte han en del af jorden fra.

I første omgang blev to ydermarker solgt. Den ene var Avildmose, som Kristian Fredholm, 3f, ejer i dag. Det andet stykke var halvdelen af den jord, som arkitekt Mielbye ejer. Dengang blev det kaldt Gadebækskifte, og Jens Pedersen havde købt det i 1806.

Den anden halvdel havde Peder Terkelsens søn Christen delvis arvet og købt i 1829.

I den ende af bymarken, der lå ved skellet ind til Beiskjær, solgte han et stykke til lærer Husted.

Da Jens Peder døde 1861 - af druk - kun 40 år gammel, efterlod han sig en del gæld til bl.a. Skovdal mølle og en købmand.

Da der ydermere var 4 mindreårige børn i ægteskabet, måtte Barbara hurtigt finde sig en ny mand til at få sat skik på den forgældede gård.

Hun blev da også viet et halvt år efter til Peder Andersen Hermansen også kaldet Kaltoft fra Meisling.

Det har sikkert krævet sin mand at få den forgældede gårds økonomi rettet op.

Hermansen måtte også til at sælge jord fra.

Denne gang blev det 2 skovlodder, der lå på hver side af hans skov - matr. 3h. - til Mikkel Tønning Jensen i 1870.

Et hus i byen, matr. 3i - blev solgt i 1873 til Rasmus Jørgen Pedersen, og ligeledes blev en skovlod - matr. 3k - solgt til Jens Pedersen i samme år.

Salget af de mange jordlodder har åbenbart givet så meget, at der i 1875 var råd til et nyt stuehus.

Til sidst var der kun skoven og jorden hjemme ved gården tilbage; men den blev også reduceret, da kommunen købte noget af den ende af jorden, der lå nærmest byen, til skole og skolejord.

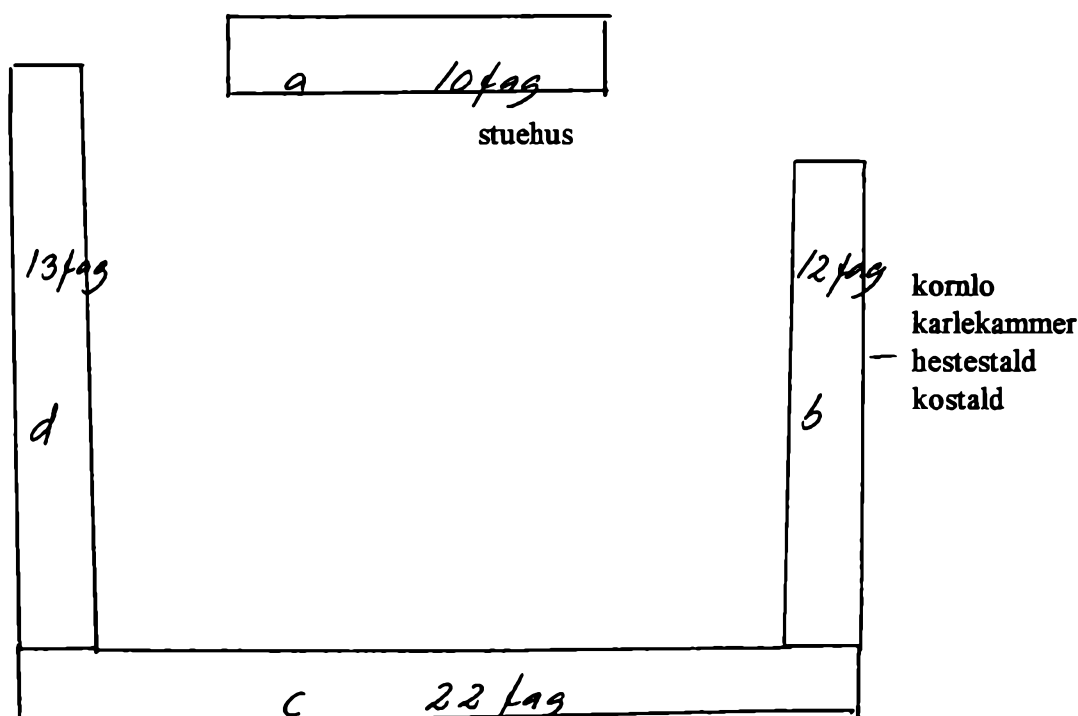
I begyndelsen af 1870'erne blev gården flyttet uden for byen - ca. på midten af gårdens mark.

Bygningerne blev bygget bredere med ca. samme længde. Stuehuset havde fået flere rum, bl.a. en mælkestue, og i alle stuer og kamre var der lagt gulvbrætter.

I kostaldens nordlige ende blev indrettet et karlekammer. Før i tiden sov folkene i en af de faste senge i stuehuset.

Huset i syd blev bygget op af materialer fra den gamle gård, og af de 22 fag blev 3 fag indrettet til svin, - resten til korn- og tærskelo.

Huset i vest med gennemkørselsport var indrettet med en vognport, faresti, tørve - og huggehus.

I byen stod 6 fag af det tidligere stuehus fra den gamle gård tilbage.

Huset med tilhørende grund blev solgt i 1873 som matr. 3i, og den blev senere lagt under Marielyst - matr. 7c.

Der var ikke mange af de, der ejede huset, som boede der selv, - oftest var det lejet ud. Huset blev revet ned omk. århundredskiftet.

Hermansen kaldte sin gård for "Hermansminde" - hvilket den også lyder i dag.

Da han solgte gården i 1894, kom den på fremmede hænder, og hermed var det slut med Terkel Dideriksens efterkommere på denne gård.

Peder Hermansen havde købt matr. 14a - Brugsen - i 1892, og her flyttede han ind, da han solgte til Søren Sørensen af Bredsten.

Han var gift med Ane, som kom fra Lolland.

De fik mange børn, men det blev ingen af dem, der overtog gården i 1929, selvom den nye ejer også hed Sørensen.

Søren Sørensen og Niels Chr. Sørensen, som stammede fra Ravning, byttede sted i 1929.

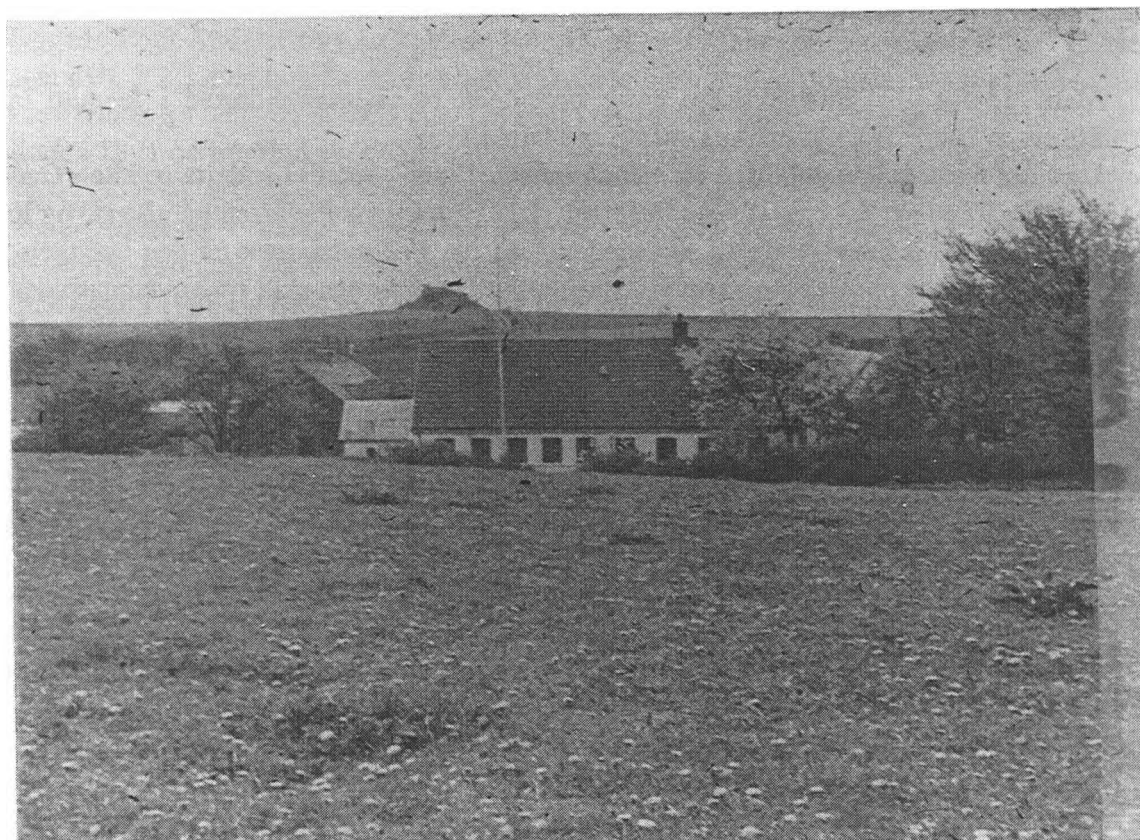
N.C.S. tilhørte som flere andre i byen Balle valgmenighed.

Efter ham kom Olav Jørgensen, gift m. Gerda,

og da de ingen børn havde, blev den igen solgt til udenbys folk i 1964.

Søren Sørensen,

matr.3a set fra Jennumvejen

Matr. nr. 3c / e. Skovgården.

Ejerliste:

Lars Sørensen	1805
Jens Pedersen	1806
Christen Pedersen	1829
Peder Jensen	1847
Poul Andersen	1871
Peder Andersen	1914
Niels Chr. Nielsen	1936
Jens Jensen	1939
Hans Johansen	1947
Einar Mielbye	1948
Eleonora Mielbye	1977
Kuno Mielbye	1982

Matr. 3c / e - Gadebækskifte hørte oprindeligt til et husmandssted i Jennum by, som Lars Sørensen købte 1805 af major Lautrup til Haraldskjær.

Lars Sørensen solgte al jorden fra ejendommen i 1806 - deraf bl.a. dette stykke - Gadebækskifte - til gården nr. 3 - ejet af Jens Pedersen. I 1829 gik Jens Pedersen på aftægt, og han solgte ca. halvdelen af Gadebækskifte til stedsønnen Christen Pedersen, men på den betingelse at han selv skulle sørge for opmåling og erhverve bevilling til at få jorden skilt fra hovedmatriklen.

Christen blev gift første gang 1814 med Mette Margrethe Iversdatter, datter af Iver Pedersen, 6a. En måneds tid senere nedkom Mette Marg. med en datter, som blev hjemmedøbt og kaldt Mette. De unge boede da hver for sig - Mette Marg. på fødegården, og Christen tjente hos naboen Hans Bennedsen, 8a.

Måske har det været nødvendigt at have hendes hjælp hjemme på gården, da begge forældre var døde på dette tidspunkt., - eller også som en helt anden mulighed: Den udvalgte var måske ikke fin nok - ellers havde de vel nok haft et sted for dem selv.

Mette Margrethe døde året efter - 26 år gammel, men Christen giftede sig først igen i 1821 med Ane Marie Olesdatter fra Gadbjerg. Hun tjente som stuepige på Haraldskjær. De må have fået tilladelse til at bygge her, før de købte jorden i 1829, for da de købte, var her allerede et hus. Christen døde i 1837.

Der kom 4 børn i ægteskabet, hvoraf det sidste barn blev født samme år, som Christen døde.

Ane Marie blev gift et halvt år senere med ungkarl Peder Jensen fra Vester Hornstrup.

Peder Jensen købte i 1847 den anden halvdel af Gadebækskifte, matr. 3e.

Da Peder døde, fik datteren Louise og svigersønnen Poul Andersen fra Nørup skøde på ejendommen.

Ane Marie blev boende på aftægt i stuehuset; men hun satte den betingelse, at hvis de ikke kunne enes om denne aftale, ville hun have en stue indrettet med kammer og køkken i den østre ende af huset.

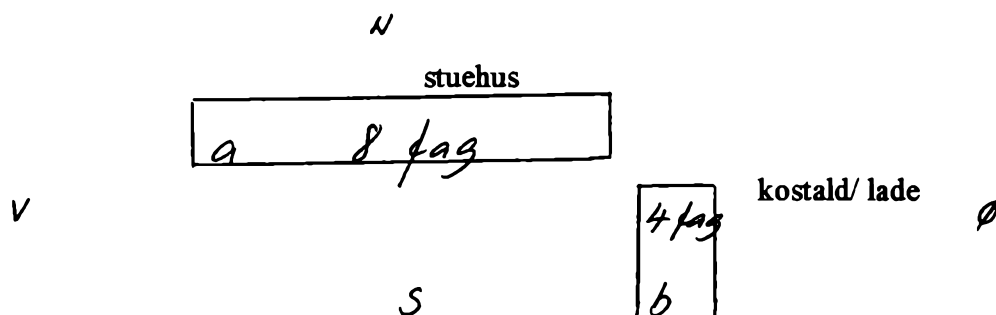
Det blev ikke nogen stor omvæltning for Ane Marie, da Poul og Louise overtog ejendommen, for de havde altid boet "hjemme", siden de blev gift i 1863.

Poul gik ud som daglejer på gårdene og tjente lidt ekstra.

Husmandsstedet blev brandtakseret i 1871 og havde følgende bygninger:

Stuehuset var en gammel bygning og lå øst og vest - 8 fag, 19 alen langt, 8 alen dyb, 2 1/4 alen høj. Ydermurene af egebinding og klinet, overtømmeret af eg med bøgelægter og taget af strå, en skorsten af dels rå og brændte sten, 5 fag m. bræddeloft, som var indrettet fra vest, 2 fag stue og kammer, 1 fag gang, ovn og køkken, 2 fag stue, dernæst 1 fag lade og 2 fag kornlo.

Kostalden lå i øst 4 fag, 10 alen lang, 6 alen dyb, 2 1/2 alen høj. Murene af egebinding og klinet, overtømmer af bøg og taget af strå, indrettet til kostald, lade og tørvehus.

I 1885 byggede Poul Andersen ny kostald og lade i vest, ca. 4 alen fra stuehuset, 6 fag, 15 alen langt, 6 alen dyb, 2 2/3 alen høj, murene af bindingsværk, blandet overtømmer, taget af strå.

Noget af materialet fra den gamle stald blev anvendt ved genopbygningen af den nye stald.

Poul A. døde i 1891 og efterlod sig konen Louise.

Sønnen Peder Andersen - kaldet Peder Poul - kom tilbage til sognet i 1893 og boede med sin kone Inger Marie Thomsen fra Tudvad og nogle plejebørn på ejendommen i F.T. 1901 og 1906.

P.A.'s kone døde i 1908 og hans mor i 1913, og først herefter fik han skøde på 3c/e.

Han blev boende til 1936, hvor han solgte til Niels Chr. Nielsen; men han flyttede til Knabberup i 1939.

Fra 1948, hvor arkitekt Einar Mielbye overtog ejendommen, har den tilhørt samme familie.

Igennem de mange år har huset ændret udseende. Der blev bygget en stald til ejendommen, og der, hvor husets dagligstue var i 1957, stod kobåsene tidligere. Og på loftet, hvor der før var kornlade, er der indrettet soverum. Trappen derop er særpræget og enkel med et gelænder af økseskafter.

Den kunstige sø - udgravet af Einar Mielbye selv - er 100m. lang og 50 m. bred og er med til at give stedet karakter

Matr. nr. 3d.

Ejerliste:

Erich Husted	1847
Hans Olesen	1856
Ole Pedersen	1857
Niels Jensen	1863
Peder Mortensen	1870
Peder Sørensen Beiskjær	1880
Anton M. Pedersen	1918
Martin Sørensen	1924
Valdemar Pagh	1927
Henrik Madsen	1928
Johannes Østergaard Hansen	1929
Svend Åge Ø. Hansen	1988
Morten Nielsen	1991

M. Pedersen

Matrikel nr. 3d blev solgt fra gården 3a i 1847 til skolelærer Erich Husted. Han drev jorden sammen med skolelodden, indtil skolen i Jennum blev nedlagt i 1854.

Han fik da murermester Marcus Sørensen, 1a, til at bygge et 11 fags grundmuret hus og et halvtag på jorden.

I 1856 solgte Husted jorden og Marcus Sørensen huset til daglejer Hans Olesen fra Langeland.

Han solgte allerede året efter ejendommen til skrædder Ole Pedersen.

Ole mageskiftede med Poul Frandsen, der så igen mageskiftede med Hans Olesen, så det igen blev Hans Olesen, der i 1863 solgte til Niels Jensen af Jennum.

Denne havde besvær med at få skøde på ejendommen, og derfor mente han, at der heller ikke skulle betales afdrag af de penge, han havde lånt ved købet. Niels blev indkaldt til møde hos Skibet sogns stævningmænd to år efter købet og blev dømt til at betale 1% mere i årlig rente.

Niels gav som undskyldning, at han troede, at han skulle se skødet, før afdragene skulle falde.

Niels Jensen fik først sit skøde tinglyst i 1870 og havde da solgt ejendommen til grdm. Peder Mortensen af Beiskjær, som flyttede derover, da stedsønnen Peder Sørensen skulle overtage gården, matr. 10a.

Fra 1883 til 1902, hvor Peder Sørensen selv gik på aftægt, blev stedet lejet ud. Han og hustruen Dorthea boede her; men efter hendes død i 1916 besluttede Peder at sælge ejendommen.

Nu skiftede den ret ofte ejer indtil 1929, hvor Klara og Johs. Østergaard købte den.

I begyndelsen af november 1955 brændte ejendommen ned, og de byggede da en helt ny ejendom oppe ved kommunevejen

Der ligger et gammelt hus ca. 100m. længere nede på marken, og der har de oprindelige bygninger ligget før.

Ejendommens jorder ligger ind til skellet af Beiskjærs jorder, og på dens marker ligger en mose, som blev kaldt Trindholms mose.

Da Sv.Å. Ø. blev gift i 1990 og flyttede til Nørup, blev det Morten Nielsen fra Nr. Vilstrup, som købte 3d.

Matr. nr. 3f, Moselund.

Ejerliste:

Niels Sørensen	1847	Adolf Leander	1918
Johanne M. Christensdatter	1856	Hans Jørgensen	1919
Niels Sørensen	1882	Otto M. Christensen	1921
Niels Madsen	1888	Søren P.J. Nissen	1923
Niels Peder Nielsen	1902	Holger M. Pedersen	1926
P. Sørensen Bang	1907	Trine Pedersen	1927
N.F.G. Rosenholm	1908 / 09	Kristen Frandsen	1927
Jens Jensen	1911	Georg Jensen	1928
Hans Hansen	1918	Kristian Fredholm Chris.	1946
		?	1995

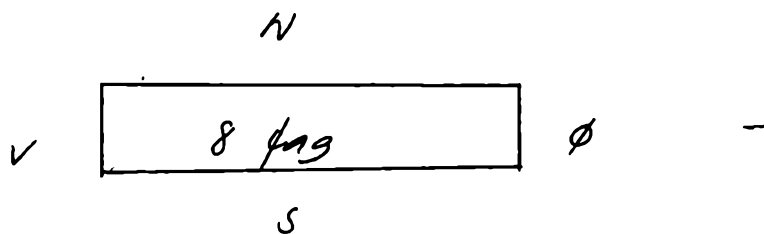
En matrikel af nr 3a, som havde marknavnet Avildmose, blev købt af grdm. Niels Sørensen fra 7a i 1847 for 100 rd..Han solgte stedet igen i 1856 for 400 rd. til en enke fra Rugballe.

4 år senere lejede Niels S. et lille hjørne af mosen, og lejemålet skulle vare i 50 år; men så lang tid gik der ikke, for i 1882 købte Niels S. Avildmose tilbage.

Han byggede et hus på grunden, som han lejede ud til tærsker og daglejer Niels Madsen og hustruen Kirsten imod en årlig leje på 80 kr., og lejetiden skulle være på livstid - eller til en af dem afgik ved døden.

Niels Sørensen døde i 1886, og da ingen af børnene ønskede at overtage huset, blev det solgt af skifteretten ved en offentlig auktion.

Niels Madsen bød 850 kr. for ejendommen og blev dermed den næste ejer af stedet.

Huset, som var bygget, lå øst og vest med 8 fag 20 alen langt, 9 alen dyb, 3 alen høj. Ydermurene var grundmurede.

Den østre ende og halvdelen af den nordre ende var af kampesten, overtømmeret var af gran og taget af strå.

Huset var inddelt således:

2 fag der var delt i 2 stuer, 1 fag til gang, ovn og køkken.

1 fag til tærskelo og 1 kammer, 4 fag til lade og kostald, svinesti og tørvehus.

Huset blev vurderet til en værdi af 1100 kr.

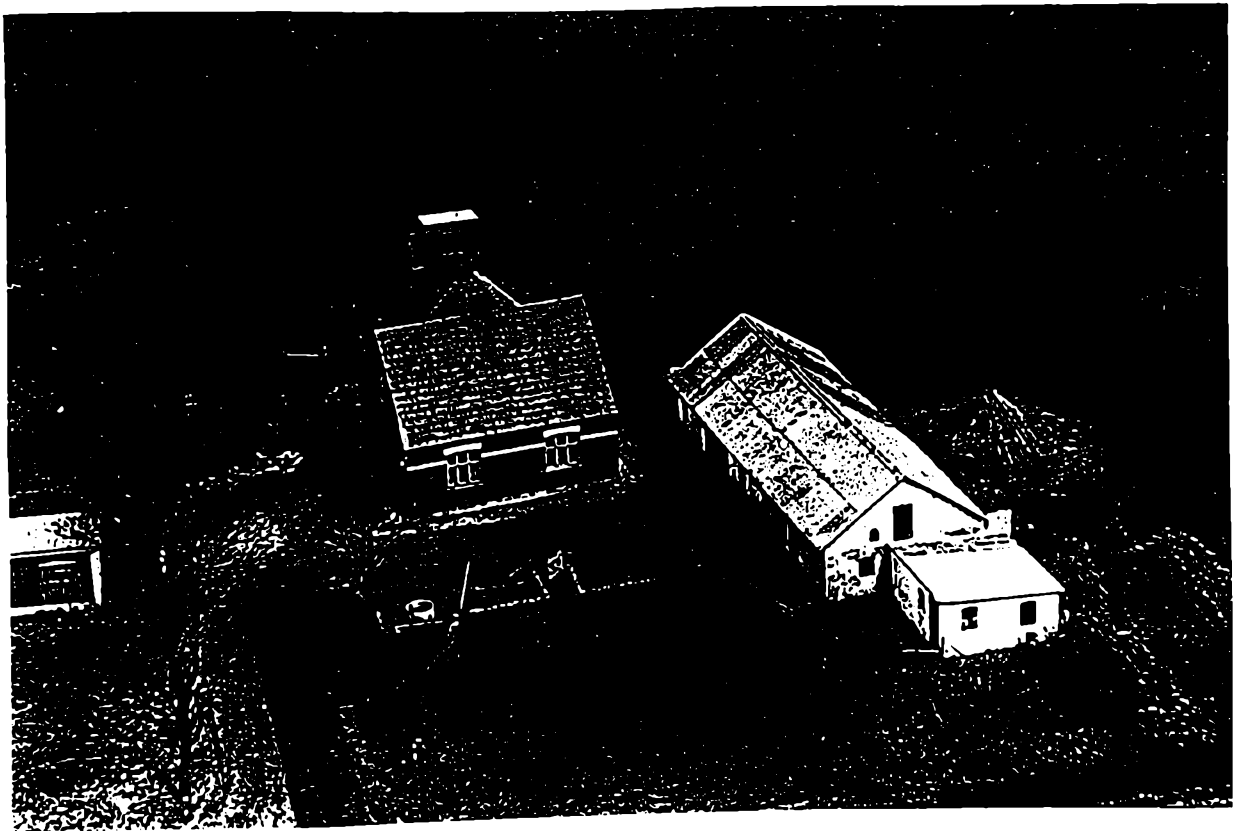
Kirsten Pedersen, der var enke efter Niels Madsen, døde 1902, og deres 2 børn Dorthea og Mads Peder Madsen arvede da ejendommen, men solgte den samme år.

Som det kan ses på ejerlisten skiftede ejendommen ofte ejer de næste 26 år, indtil Georg Jensen købte i 1928.

Han var født i Vendsyssel 1897 og døde omk. 1960. Han var gift m. Gerda, som stammede fra Hygum, og det blev også Jellingområdet, hun vendte tilbage til, og her døde hun i en høj alder i 1991.

Da Skibet sogneråd i 1942 fejrede 100 års jubilæum, tegnede Georg Jensen, der da var sognerådsmedlem, et bomærke for Skibet kommune. Hvad det forestillede, ved jeg ikke; men det sad på alt det porcelæn, der blev anvendt på "De gamles hjem" i Skibet dengang.

Kristian Fredholm(Christensen) kom til i 1946. Efter konens død i 1970 klarede han selv det daglige og havde desuden flere tillidsposter. Fredholm kom i 1995 i egen beskyttet bolig v. Skibet plejehjem, og stedet blev solgt.

Matr. nr. 3h.

Ejerliste:

Mikkel Tønning Jensen	1870
Anton Mikkelsen	1894
Hans Andersen	1902
Otto S. Andersen	1939
Bent Mårtensson	1962
Vibeke Vinge / Claus Nisum	1992

Matrikel 3h bestod af 2 skovlodder, som blev solgt fra gården nr. 3 i 1870. Køberen var Mikkel Tønning Jensen, født i Ørum og gift med Mette, som var datter af Christen Pedersen, 3c.

Det ene stykke af matr. 3h lå nordvesten for skoven, til skellet i nord til matr. 25b.- ca. det halve af det stykke, der kaldes Spøgelseshullet (se under 25b). Det andet stykke ligger på den sydøstlige side af skoven mod Slede, d.v.s. at skoven lå imellem de to stykker.

Mikkel og Mette havde fået lov til at bygge huset, da de blev gift i 1855, selvom de først købte jorden i 1870. I dette år blev der d. 8/4 i tingbogen skrevet om de nærmere omstændigheder vedr. veje og skolesti på matr. 3h's område.

Mikkel gik ud som daglejer, og det blev han ved med, også da jorden blev købt.

Der kom 6 børn i deres ægteskab; men 2 af børnene døde som spæde og 2 andre som ganske unge.

En datter Ane Magdalene blev gift med Johan Gotfred Ørum, født i Kjærbølling 1887. De flyttede ind hos hendes forældre et par år og flyttede så fra sognet.

Sønnen Anton overtog ejendommen som 20-årig -efter faderens død i 1893.

Han solgte den i 1902 til Hans Andersen, der tjente i Hornstrup, men stammede fra Silkeborgegnen. Han var i 1887 blevet gift med Karoline Svendsen fra Them. De blev der i mange år, og familien fortsatte, idet H.A. solgte til sin søn Otto S. Andersen i 1939.

Hans Andersen og hans kone
Karoline, omk. 1906

Hans A. var i flere år daglejer og tærskede med plejl på Rugballegård. I fritiden var han ligsynsmand sammen med Peder Andersen fra matr. 3c/e.

De to familier boede under samme tag i flere år; men i 1932 døde Karoline, og Hans døde i Jelling i 1940.

I 1939 d. 25/7 blev der igen skrevet i tingbogen om færdslen omkring 3h.

Otto A.'s kone Mary Buch var født i Skærup, og efter hendes død i 1952 blev han boende, men solgte den nordvestlige lod fra i 1957. Den købte Kristian Kristensen, 7c, som i forvejen også ejede matr. 25b.

I 1962 blev stedet overtaget af Bent Mårtensson, hvis kone Inge i flere år solgte antikviteter i ejendommen. De flyttede efter ca. 20 år i Jennum til Hvidbjerg, og Vibeke Vinge og Claus Nissum købte matr. 3h i 1992.

Matr. nr. 3i.

Ejerliste:

Rasmus J. Pedersen	1873
Peder Hansen	1875
Axel Axelsen	1881
Marius Hansen	1894
Peder Nielsen Verner	1894
Lars Clausen Larsen	1905
Peder Marius Pedersen	1908
Hans Severin Sørensen	1909

Matrikel 3i var oprindelig et hus under gården 3a. Der er ikke anført nogle steder, hvorfor eller hvornår huset er blevet bygget; men det kan muligvis have været det hus, Peder Sørensen fik bygget til aftægtsbolig i 1847.

Jorden, hvor huset har ligget, hører i dag under matr. 7c. Huset lå tæt ved branddammen på Jennumvejen og skråt over for smedien. Huset blev revet ned ca. 1910, og der er aldrig siden blevet opført et nyt hus på matriklen.

I folketællingen 1860 boede træskomager Mathias Nørbye og hustru Marie Cathrine Poulsen til leje i huset, og i folketællingen for 1870 var det Johanne Metteline Knudsen, der boede der med sin datter Knudline.

I 1873 blev huset solgt første gang til Rasmus Jørgen Pedersen og hustru Marje Sofie Madsen af Jennum, med et lille stykke jord til, for 300 kr.

Peder Hansen, smeden i Jennum, købte huset i 1875 for 600 kr. (se nærmere om ham under smedien).

Det må have været godt at sælge huse i disse år, for i 1881 købte lærer Axel Axelsen i Jennum huset for 1200 kr.

Axel Axelsen, der boede i den nye skole, 3r, lejede huset ud til forskellige lejere. Vi har navnene på nogle af dem fra folketællingerne.

I 1890 boede hjuler Niels Hansen der, og i 1901 boede der 2 lejere i huset. Foruden den førnævnte var skomager Jes Clausen også indsidder her.

Jes Clausen købte 2 år senere den gamle skole i Jennum, matr. 1b.

Axel Axelsen flyttede fra Jennum 1884 og blev forstander på Salling højskole i Jebjerg. Han solgte huset for 700 kr. i 1894 til Marius Hansen af Jennum, imod at han respekterede, at ejeren på matr. 7c havde ret til at bruge noget af jorden til tækkeplads, og han skulle også respektere de indgåede lejekontrakter på ejendommen.

Men allerede to måneder efter solgte M.H. til sin nabo Peder Nielsen Verner, matr. 7c.

I 1905 solgte hans søn Hans Peder Nielsen Verner ejendommen til Lars Clausen Larsen fra Jennum og hustru Karen Marie Jensen, født i Bække. Samtidig med at de skrev skøde, blev en lejekontrakt oprettet, hvori Hans P.N.V. lejede jorden i 49 år.

I 1908 købte genboen, smed Peder Marius Pedersen, ejendommen.

I 1909 blev den igen købt af matr. 7c, der på det tidspunkt var solgt til Hans Severin Sørensen.

Matr. nr. 3k.

Ejerliste:

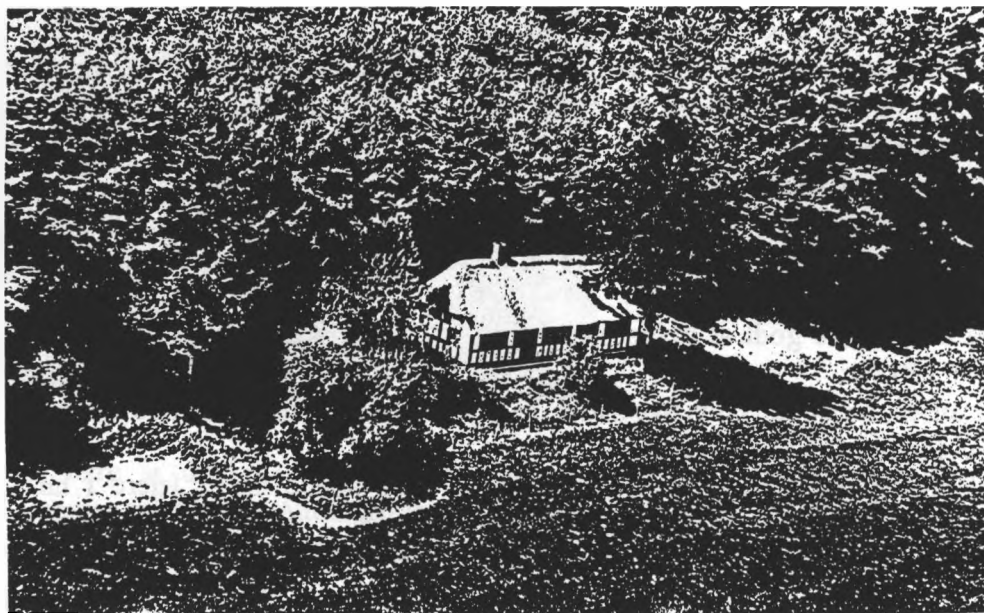
Jens Pedersen	1873
Mads Peder Hansen	1874
Ane Marie Karoline Hansen	1917
Hans Jepsen Hansen	1917
Maren Hansen	1949
Olav Jørgensen	1961
Peter H. Jørgensen	1971

Daglejer Jens Pedersen fik skøde på jorden i 1873, og huset, som lå på en parcel af matr. 3a, lå syd og nord med 6 fag 15 alen langt, 9 alen dyb, 3 alen høj.

Ydermurene var dels af kampesten og dels af egebindingsværk med murede vægge, overtømmer af gran og taget af strå.

Huset var indrettet fra syd med 3 fag med bræddeloft til stue, kammer, gang og køkken.

3 fag bestemt til lade og kostald, der ikke var sat i stand endnu. Takseret 1872.

Jens Pedersen solgte hele herligheden året efter til smed Mads Peter Hansen fra Gøddinghuse og hustruen Sidsel Marie Christensen, datter af afdøde Christen Pedersen fra matr. 3c.

Hvorvidt Mads Peter havde smedie i huset eller fungerede som smed i Jennum vides ikke, men han har også været arbejdsmand.

Da M.P.H. døde i 1901, blev Sidsel Marie boende i huset sammen med et plejebarn på 12 år, som de havde haft, siden han var spæd. Sidsel Marie døde i 1917, og deres 3 børn Ane Marie Karoline, Maren og Christen arvede huset, men Ane M.K. og hendes bror solgte deres part til Maren, som med sin mand havde boet hos moderen siden 1914.

Det år havde Maren og hendes mand Hans Jepsen Hansen, født i Randbøl, solgt naboejendommen matr. 9c.

Hvor de boede de første ca. 10 år af deres ægteskab, vides ikke.

Hans Jepsen Hansen stak på et tidspunkt af fra familien, dvs. konen og voksne børn fra både 1. og 2. ægteskab - for at søge lykken i Amerika og besøge noget familie. Her døde han i 1949 - ca. 92 år gammel.

Hans kone - Gamle Maren - som hun efterhånden blev kaldt, måtte så klare det daglige alene og gik i mange år - flere gange om dagen - ned ad den snoede skovsti til matr. 7a, hvor hun hjalp til med malkningen.

Hun døde på plejehjemmet i Skibet i 1960 - 88 år gammel. Olav Jørgensen fra Hermansminde, 3a, købte huset og jorden tilbage til gården igen i 1961.

De næste 10 år stod det lave bindingsværkshus med stråtag ubeboet hen og forfaldt mere og mere.

Vejretten til huset var dengang fra Jennum og hen ad skovvejen, så Olav Jørgensen ville gerne have gjort den i stand, så der kunne køres til huset. Olav henvendte sig til alle lods-ejerne af skovvejen for at få dem til at gå med til at betale istandsættelsen af vejen, men trods hans handelstalent og gode talemåder, lykkedes det ikke, og han solgte ejendommen.

I 1971 købte de nuværende ejere Peter og Karen, datter af smeden i Skibet, og således barnebarn til Gl. Maren, huset.

De rev ned, satte i stand og byggede helt om.

Grundarealet på huset er det samme, men det blev bygget højere, så tagetagen kunne udnyttes.

Gl. Maren, omk. 1930 - som 55-60 årig

Matr. nr. 31.

Ejerliste:

Skibet kommune	
Søren Have	1970
Bente Stagaard og Ole Therkelsen	1987

Efter at den nye centralskole i Skibet var bygget og indviet omkr. 1963, byggede Skibet kommune nogle lærerboliger til deres lærere forskellige steder, som de kunne leje for et meget lille beløb - også efter den tids målestok - 198kr. pr. måned.

Lærer Henning Nielsen, Lis og sønnen Peter flyttede ind i det gule hus i svinget; men da Jennum skole blev til salg, købte de den i 1969, og matr. 31 blev solgt til Søren Have, 8a, i 1970.

Igennem mange år lejede han huset ud; men i 1987 flyttede elektriker Ole Therkelsen fra Jelling og sagsbehandler Bente Stagaard fra Fårup sø til Jennum.

Matr. nr. 30.

Ejerliste:

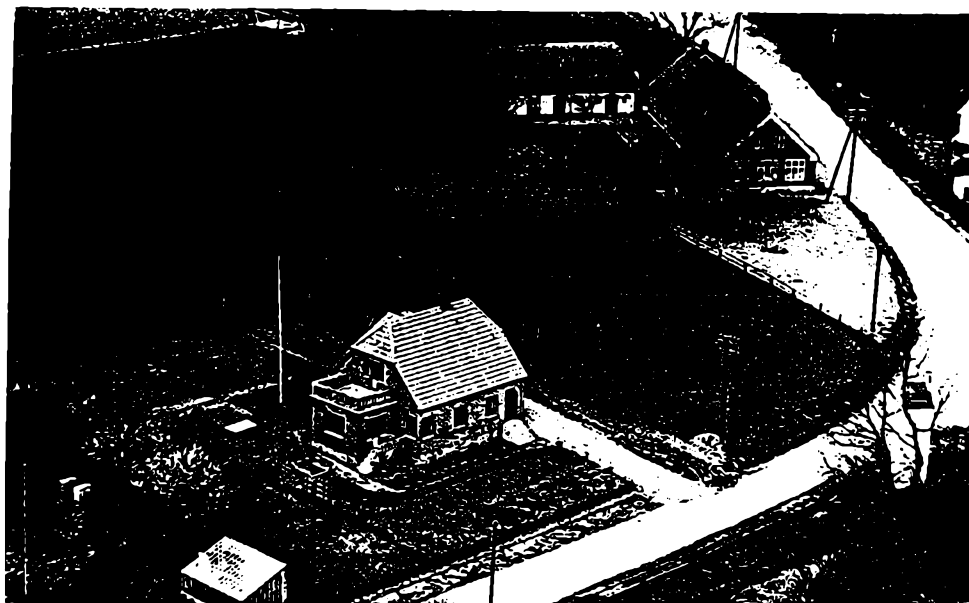
Vagn Jul Rasmussen	1946
--------------------	------

Smedemester Vagn Jul Rasmussen var født i Højen 1913, men kom med sin familie til Jennum i 1916. Her skulle de bestyre centralen, samtidig med at faderen Otto V. Rasmussen passede sit arbejde som byens smed.

Jul blev gift med Signe Amlund i 1947, og deres hus blev bygget omkring dette tidspunkt.

Smedeforretningen drev han fra forældrenes og senere søsteren Hedvigs hus - det som i starten blev brugt som stuehus (det gule)

matr.3o omkr. 1947

Matr. nr. 3q.

Ejerliste:

Olav Jørgensen	1962
Gerda Jørgensen	1972
Søren Jensen	1972
Jørgen Jacobsen	1972
Kirsten Holm og Anders Kristensen	1977

Fra gården 3a udstykkede Olav Jørgensen i 1962 en ny matrikel 3q, hvor han byggede et parcelhus til sig selv og konen Gerda i 1964.

Samme år havde de afhændet gården.

Efter Olavs død i 1972 solgte enken huset, men det blev hurtigt handlet igen. Gerda døde på plejehjemmet i Skibet i 1991.

Kirsten Holm og Anders Kristensen kaldet "Dres" købte i 1977.

Matr. nr. 3r (den gl. skole).

Ejerliste:

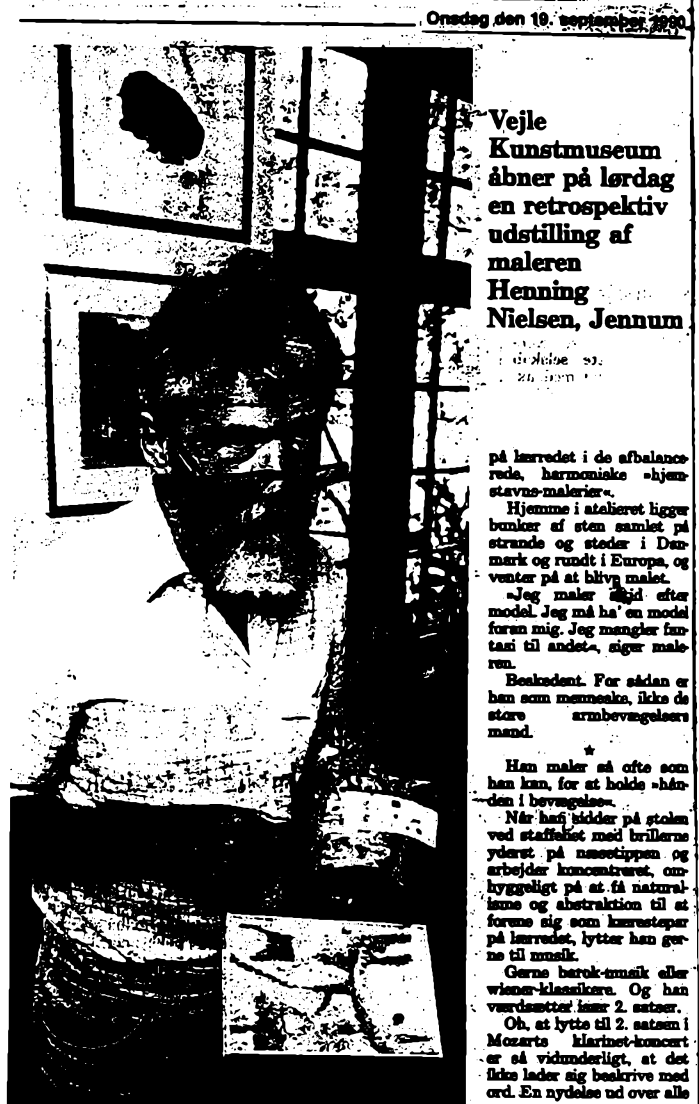
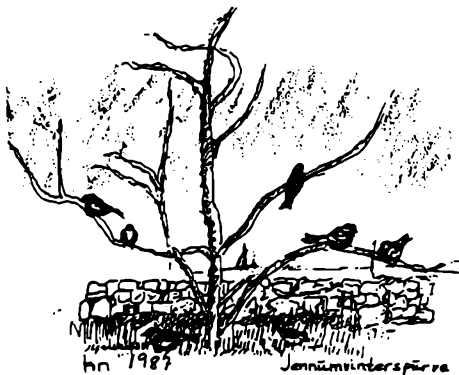
Frede Brøns
Henning Nielsen

1963
1969

Lærer Henning Nielsen m. familie købte den gamle skole i 1969, da den blev solgt af lærer Brøns's enke.

De flyttede fra det gule hus, matr. 3l, som hidtil havde fungeret som tjenestebolig for H.N. H.N. var ansat v. Skibet skole til han gik på pension.

Henning Nielsen er en anerkendt kunstmaler og har leveret flere tegninger til denne bog.
Lis Plet har selvstændig tandteknikervirksomhed i Vejle.

Onsdag den 19. september 1990

Vejle Kunstmuseum åbner på lørdag en retrospektiv udstilling af maleren Henning Nielsen, Jennum

af Helge Sø
24. september

på lærredet i de afbalance-
rede, harmoniske »hjem-
stavs-malerier«.

Hjemme i atelieret ligger
bunker af sten samlet på
strande og steder i Dan-
mark og rundt i Europa, og
venter på at blive malet.

»Jeg maler altid efter
model. Jeg må ha' en model
foran mig. Jeg mangler fan-
tasi til andet«, siger male-
ren.

Beakødet. For sådan er
han som menneske, ikke de
store »arbejdsbevægelses-
mand«.

★
Han maler så ofte som
han kan, for at holde »hår-
den i bevægelse«.

Når han sidder på stolen
ved staffelet med brillerne
yderst på næsetippen og
arbejder koncentreret, om-
hyggeligt på at få natural-
isme og abstraktion til at
forne sig som lærestepar
på lærredet, lytter han ge-
rne til musik.

Gerne barok-musik eller
wiesner-klassikere. Og han
vædsætter især 2. sætten.

Oh, at lytte til 2. sætten i
Mozarts Klarinet-koncert
er så vidunderligt, at det
ikke lader sig beskrive med
ord. En nydelse ud over alle
grænser.

Når det hænder, at Hen-
ning Nielsen føler, han går
lidt i stå ved lærredet, så
sætter han sig til klaveret
og spiller lidt.

Og hagefter går maleren
igen til staffelet i bevidst-
heden om, at det allerredste
stykke skal og må man gå
alene.

★
Udstillingen på Vejle
Kunstmuseum kan ses
frem til 21. oktober.

Henning Nielsen fortrækker de små formater til sine ma-
lerier af naturens lille-verden.

Oftentimes er det tilfældigt,
han får øje på motivet, og
bringer det med hjem som
model ved siden af staffe-
liet.

Sønner: Peter har også
bragt svellespiger med
hjem fra området ved den

nedlagte Vejle-Vandel-
bane, og maleren leder sig
straks inspirere af motivet
i den spidse plæk med den
patinerede overflade.

Men også møjskassen i
haven, naboenes græssende
køer og genboens huns har
appelleret til Henning Niel-
sens falsomme maler-sind.
Og alle har de fået nyt liv

Matr. nr. 4a, Jennumgård.

Ejerliste:

Anders Hansen	
Peder Jørgensen	1763
Niels Madsen Andersen	1771
Henrik Johansen	1796
Poul Pedersen	1799
Peder Hansen	1801
Hans Pedersen	1836
Laurs Laursen	1838
Søren Olesen	1875
Ole Sørensen	1917
Knud Voetmann	1927
Poul Voetmann	1947
Knud Voetmann	1982

Matr. 4a var for et par århundreder siden tvillinggård med matr. 2a. Det fremgik af en kontrakt mellem godsejeren og Peder Jørgensen, matr 4a og Maren Jensdatter, matr. 2a, hvor de afstod fra en selvejende halvgårds jord på Sælde byes mark i 1763.

Men da engbunden til Maren J's gård var noget ringere end til Peder J's gård, fik hun noget til gengæld. Det var 2 læs hø hvert år, og det skulle også komme hendes efterkommere på gården til gode.

Peder Jørgensen, der var født i 1721, blev gift 1754 med enken Ingeborg Nielsdatter, og de fik 2 børn sammen; men de døde begge som spæde. Hun havde været gift med Anders Hansen, og i følge jordbogen stod A.H. anført som gårdmand - ergo må han have haft gården før P.J.

Anders H. var søn af Hans Jerlev Andersen og var gift 3 gange.

Første gang i 1725 med Maren Mickelsdatter. De fik en datter ved navn Anne; men moderen døde allerede i 1729.

I det andet ægteskab med Anne Thomasdatter fik han 4 børn: Hans - fæster på gården matr. 5a , Thomas - fæster på gården matr. 11a og 12a , Maren, som blev gift med manden til Kiddeholm og Anne(må være død - ligesom Anne fra 1. ægs.) Da der er nogle mangler i kirkebogen, kan dette ikke bevises.

I tredie ægteskab med Ingeborg fik han 3 børn: Niels - fik denne gård, Mette, som blev gift med grdm. Enevold Jensen i Sælde, og Anne blev gift med Per Rasmussen i Jelling.

Anders Hansen har nok aldrig været soldat, for han står opført i reserverullen under Rugballegård i 1741 som lægmand = ulærd.

Anders Hansen døde til et høstgilde på Over Knabberupgård d. 23. sep. 1753 - kun ca. 56 år gammel.

I 1771 afstod Peder Jørgensen sin selvejergård til sin stedsøn Niels Andersen, som samme år havde mistet sin kone Else Clausdatter. Købesummen var 200 slettedaler.

Hvor langt tilbage disse to gårde har været selvejende, vides ikke; men helt selvejende var de heller ikke.

De havde nogle forpligtelser over for Haraldskjær, og de indgik også i jordfællesskabet med de øvrige bønder i byen.

Der må i fordums tid være skrevet en slags kontrakt mellem Haraldskjærs ejere og de daværende gårdmænd på de to gårde, for der findes ingen offentlige skøder her på; men på et tidspunkt har de fået deres egen jord, måske i forbindelse med kontrakten i 1763, for i 1788 var Niels Andersen og Peder Laursen, matr. 2a, hos birkedommer Meeden på Haraldskjærs vegne for at få lavet en ny opmåling.

Hvor de før havde drevet jorden i fællesskab, blev den da delt, så de hver fik deres eget.

Peder Hansen, der var søn af gårdmand Hans Andersen på 5a, var født i 1777 og overtog gården matr.4a i 1801.

Han var gift med Ane Kirstine Madsdatter fra Nørup, og af deres 5 børn var der kun 2, der blev voksne.

Hans Pedersen købte af sin far i 1836, men opholdt sig på Rugballegård.

Peder Hansens datter blev gift i 1837 med Laurs Laursen og fortsatte således slægten på gården.

Som så mange andre købte og lejede Laurs Laursen tørveskær - bl. a. lejede han et stykke i Høxholt og købte et andet stykke i Sødover i årene 1840 og 41.

Laurs og Kiersten fik 6 børn i deres ægteskab, og af de 6 børn var der 5 piger og 1 dreng.

Det blev den næststungste pige, Sidsel Marie, der i 1874 blev gift med Søren Olesen, Kjærbølling, der overtog gården i 1875 for 16.000kr.

Søren Olesen overtog også aftægten til svigerforældrene, som omkr. 1875 boede på 4c.

I kontrakten stod bl.a., at Laurs beholdt et stykke af skoven, der fik matr. 4d. Men dette stykke solgte Laurs til en anden svigersøn, Peder Sørensen Bejskjær- gift med datteren Dorthe.

Bagefter lejede han skoven af Peder Sørensen og betalte årligt 20 kr. for den årlige hugst i skoven.

I 1883 oprettede Søren Olesen en panteobligation på 6000kr., og i 1885 forpligtigede han sig i en skrivelse fra indenrigsministeriet til at erkende matr. 4b som fredsskov og bestandig holde skoven forsynet med lovligt hegn og forsvarligt bevokset, at tilplante og plante hegn overalt, hvor det ikke grænsede til anden fredsskov med et 1½ alen højt jorddige - alt efter forstsvæsenets nærmere anvisning og at have disse kultiverings- og hegningsarbejder fuldført inden d. 1/5 1885.

I 1885 og 86 oprettede Søren Olesen 2 nye panteobligationer på henholdsvis 6000 og 4000kr.; men nu købte han også resten af gården matr. 2a. Denne handel blev tinglæst d. 1/8 1886.

Han købte af Frederik Haugstrup, og gården kostede 25.000kr..

Han overtog og forrentede den tinglæste gæld således:

1. Vejle Sparekasse	3.200 kr. 4½ %
2. Jens Nielsen Birk	4.000 kr. - -
3. Severin Jørgensen	7.000 kr. 4 %

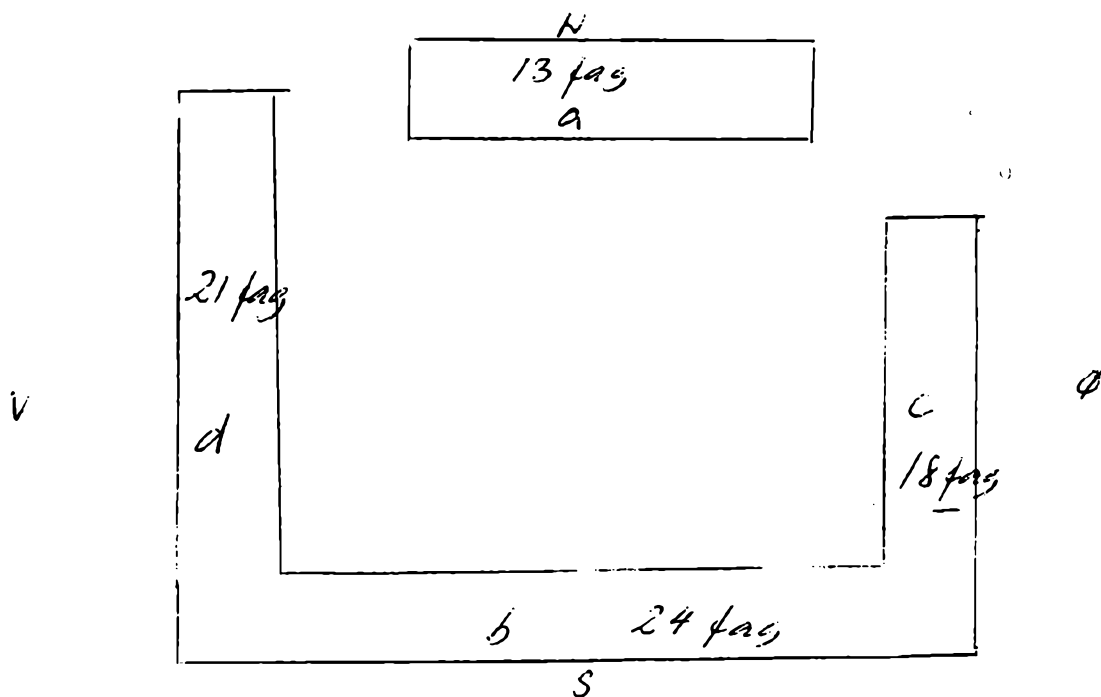
To måneder efter lånte Søren Olesen penge igen - denne gang 3.000 kr.; men da gjorde han også en del ved gården.

Det vestre hus blev bygget i 1880 og var på 21 fag. Det blev indrettet fra nord således: 3 fag svinesti, 6 fag hestestald, 2 fag karlekammer og gæstestald, 1 fag hønsehus og fårestald, 2 fag gennemkørselsport, 7 fag kostald. Krybberne manglede i nybygningen.

Før 1880 lå stuehuset i syd; men Søren Olesen byggede et nyt i 1884 på 13 fag.

Det blev bygget i nord, lige oven for den på den tid værende lade og kostald. Ydermure på stuehuset blev bygget af grundmur med overtømmer af fyr med skifertag. De indvendige skillevægge, ovn og skorsten var af brændte sten, og der var gibset loft over hele huset undtagen i bryggeret.

Bygningen mod syd blev bygget i 1885. Den var på 24 fag og blev indrettet til kørelade i den søndre side af huset. Resten blev indrettet til kornlade.

Østerhuset var også nybygget i 1885. Det var på 18 fag og indrettet således: 4 fag huggehus, rullestue, mælkestue og materialekammer, 2 fag gennemkørselsport, 2 fag tørvehus, 7 fag vognport, 3 fag kornlo.

1917 solgte Søren Olesen gården til sin søn Ole Sørensen. Samme år havde S.O. mistet sin kone Sidsel.

Han overtog og forrentede den tinglæste gæld således:

1. Vejle Sparekasse	3.200 kr. 4½ %
2. Jens Nielsen Birk	4.000 kr. - -
3. Severin Jørgensen	7.000 kr. 4 %

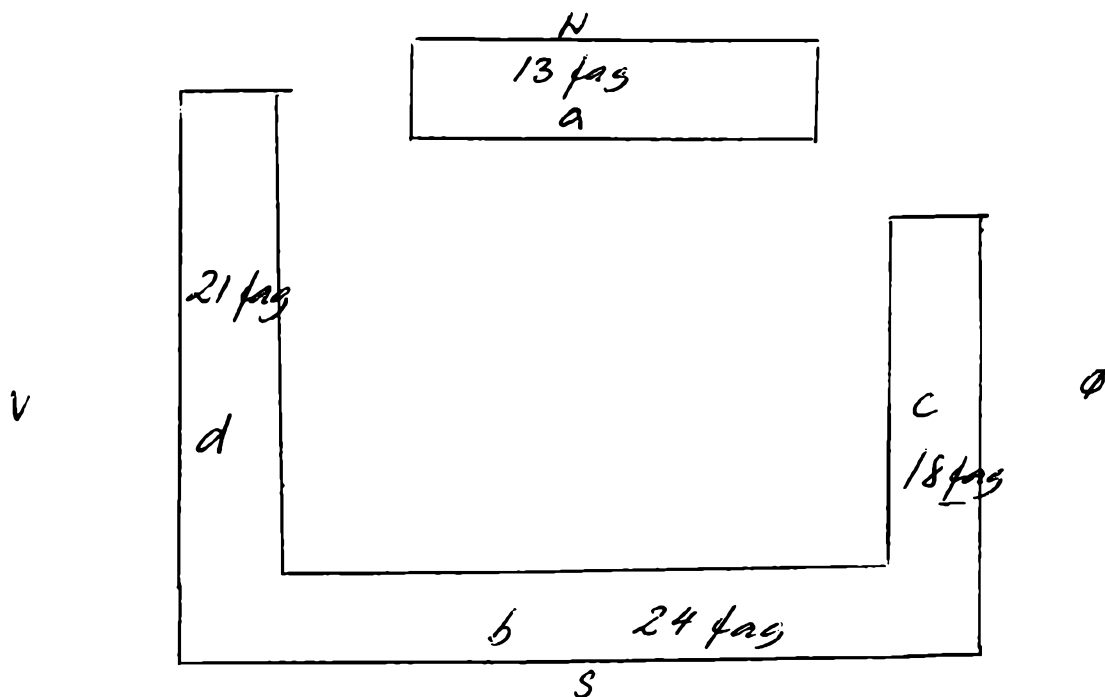
To måneder efter lånte Søren Olesen penge igen - denne gang 3.000 kr.; men da gjorde han også en del ved gården.

Det vestre hus blev bygget i 1880 og var på 21 fag. Det blev indrettet fra nord således: 3 fag svinesti, 6 fag hestestald, 2 fag karlekammer og gæstestald, 1 fag hønsehus og fårestald, 2 fag gennemkørselsport, 7 fag kostald. Krybberne manglede i nybygningen.

Før 1880 lå stuehuset i syd; men Søren Olesen byggede et nyt i 1884 på 13 fag.

Det blev bygget i nord, lige oven for den på den tid værende lade og kostald. Ydermure på stuehuset blev bygget af grundmur med overtømmer af fyr med skifertag. De indvendige skillevægge, ovn og skorsten var af brændte sten, og der var gibset loft over hele huset undtagen i bryggeriset.

Bygningen mod syd blev bygget i 1885. Den var på 24 fag og blev indrettet til kørelade i den søndre side af huset. Resten blev indrettet til kornlade.

Østerhuset var også nybygget i 1885. Det var på 18 fag og indrettet således: 4 fag huggehus, rullestue, mælkestue og materialekammer, 2 fag gennemkørselsport, 2 fag tørvehus, 7 fag vognport, 3 fag kornlo.

1917 solgte Søren Olesen gården til sin søn Ole Sørensen. Samme år havde S.O. mistet sin kone Sidsel.

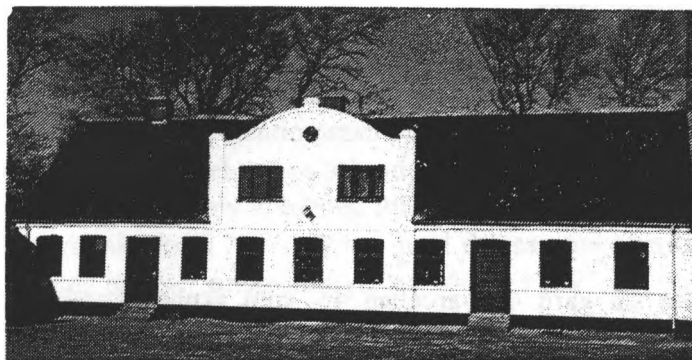
Men Ole Sørensen havde kun gården i 10 år. Han og konen Marie flyttede til Østergård i Jelling og byttede således bolig med Knud Voetmann, som havde haft denne gård i 2 år. Voetmann og hans kone Sigrid stammede fra Thisted og Randers amter; og i dag er slægten stadig bosat på gården - med en ny Knud Voetmann som ejer.

Han bor dog i fodermesterhuset, matr. 2n, mens forældrene Inga og Poul stadig bor på gården. Knud V. købte skolejorden, matr. 3t i 1988.

På gårdens marker ligger en fredet kæmpehøj- kaldet Haraldshøj - opkaldt efter Harald Kesia. Gården har også heddet Kesia gård og Jennum Bundgård, men i dag hedder den Jennumgård.

Ole Sørensen

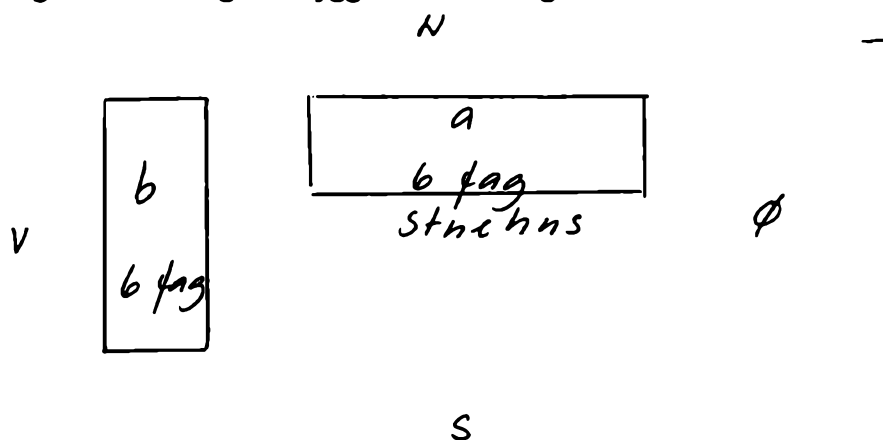
stuehuset på Jennumgård

Matr. nr. 4c (jorden blev kaldt Blümernes have)

Ejerliste:

Lauritz Lauritzen ,4a / Laurs Laursen		1874
Niels Lauritzen / Laursen		1875
Anton Sørensen		1884
Andreas Hansen		1887
Søren P. Pedersen		1891
Ane Johanne f. Sørensen		1895
Anders Jørgensen		1897
Anders Peter Andersen		1908
Ellen Marie Thomsen		1913
Valdemar August Jørgensen	14/ 4	1917
og Hanne Jørgensen, f. Jørgensen, som ad- komst for Hanne J. som særeje	24/ 7	1917
Hans Peter Nielsen	21/ 2	1918
Peder Svendsen / Chr. Ålbæk Jørgensen	25/ 5	1918
Peder Jensen	1/ 8	1918
Jørgen Mikael Jensen		1920
Niels Arent Nielsen	16/ 6	1921
Christian Christensen	29/ 12	1921
Marinus Rosenlund		1923
Vilhelm Otto Duve		1935
Palle Ernst Freund		1982

L. Laursen udstykkede fra sin gård 4a parcellen 4c, som skulle bruges til hans aftægt. Efter brandbogen blev den også bebygget samme år og havde dette udseende:

- a. Stuehus i nord 6 fag, længde 141/4, dybde 11½, højde 4 alen.
Ydermurene 1 stens grundmurede, fyr overtømmer, stråtag, bræddeloft og bræddegulve.
De indvendige skillevægge, ovn og skorsten af brændte sten.
Huset er indrettet fra vest således: 2 fag stue og kammer, 1 fag gang, ovn og køkken, 2 fag delt i 2 stuer og en panelede seng. Huset blev som nybygning vurderet således:
5 fag a` 120 rdl. = 600rdl.
- b. Vestre længe 6 fag, længde 15, dybde 7 3/4, højde 3 1/4 alen.
Opført af egebindingsværk, murede vægge, fyr overtømmer, stråtag.
Det indvendige skilleværk dels muret og tømret.
Det er indrettet fra nord således: 2 fag kornlo, 1 fag tærskelo, 2 fag kostald, 1 fag vognport.
Huset er bygget i sommer og blev som nybygning vurderet således: 6 fag a` 70rdl. = 420rdl
Der er brugt en del gamle materialer til huset, men det er ligeså godt som nyt og ansættes til 420rdl.
Af fremmede bygninger ligger Laust Knudsens hus 57 alen derfra.

17/10 - 1874

Men i 1875 solgte han til gdr. Niels Laursen fra Lildfrost, som var hans søn.

Han solgte efter 9 år til Anton Sørensen i 1884 for 4.500kr., og først da fik N.L. tinglæst sit skøde.

Den næste ejer var så Andreas Hansen, som købte i 1887; men tilsyneladende kunne han ikke overholde sine forpligtelser, og ejendommen blev sat på auktion.

N.L. havde sandsynligvis en del penge stående i gården, og da ingen andre bød på ejendommen efter 3 auktioner, måtte N.L. selv købe den for 3.200kr. for at få sine egne penge igen.

Der blev ikke skrevet skøde til N.L., da han med det samme overdrog den til Søren P. Pedersen fra Odense for samme beløb + omkostninger på 350kr. i 1891.

Søren P.P. skænkede nu ejendommen til sin datter Ane Johanne f. Sørensen, og der blev oprettet et gavebrev i 1895 - ansat til 4.000kr - hvoraf regnedes 1.000kr for medfulgt besætning.

Hun solgte 2 år efter til Anders Jørgensen for 3.400kr.

Han var født i sognet i 1866 og gift med Kirstine Poulsen, der stammede fra Jelling. Fra 1897 til 1903 ejede A.J. både matr. 4c og 2c.

Han flyttede til Sælde mark efter afståelsen i 1908.

Det fortsatte nu med skiftende ejere, indtil Duve købte i 1935. Han drev gartneri, mens hans efterfølger Palle Freund er grossist i blomster. De boede / bor begge i det nye hus, mens de andre beboede det gamle(4g).

Matr. nr. 4e, Kastaniehøj.

Ejerliste:

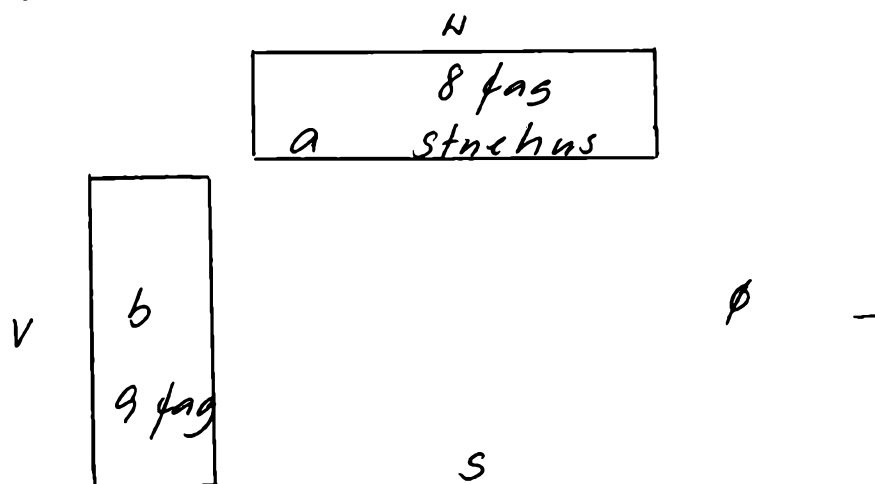
Søren Nielsen Jensen, fra 11a	1886
Søren Olesen, 4a	1901
Hansine Sørensen	1926
Hartvig Kamsgård Worm	1929
Niels Thomsen	1934
Knud Hauge	1941
Christen Larsen	1943
Leif V. Nemholt	1963

Søren Olesen solgte parcel 4e til Søren Nielsen Jensen fra matr. 11a, som han netop havde solgt i 1885.

Der blev bygget på den nye matrikel i 1885 med et stuehus i nord på 8 fag. Der var gulv i den ene stue, og resten manglede. Den ene skorsten var ikke helt oppe, og den anden var ikke færdig. Huset blev bygget af gamle materialer og antoges at være 1/8 mindre værd.

Vester huset var på 9 fag og indrettet fra nord således: 2 fag til vognport, 2 fag til kornlo, 2 fag til tærskelo og 3 fag til kornlo. Huset var lige bygget, og der manglede portlåger. Det var også bygget af gamle materialer og derfor nedsat med 1/6 af nypris.

Disse gamle materialer stammede fra matr. 11a, for i brandbogen stod denne matrikel som nedbrudt.

S.N.J. var gift med Hansine, der var født i Bredsten i 1851. De fik en del børn; men ingen af dem efterfulgte forældrene i Jennum. S.N.J. nåede at købe skoven - matr. 2b (det halve af skovlodden 2b var solgt fra i 1853 til gården 2f.).

Søren N. Jensen døde i 1899, og efter hans død måtte enken opgive ejendommen. Den kom på tvangsauktion, og Søren Olesen købte da som den højest bydende - 6.500kr + omkostninger på ca. 600kr - gården og noget engjord tilbage.

Ole Sørensen, 4a og hans bror
Laurids, 4e.

Herefter blev ejendommen lejet ud, og bl.a. hans søn Laurids Sørensen boede der i mange år med sin husbestyrerinde Hansine Ballegaard. De giftede sig i 1923 og fik en søn i 1925. Desværre døde L.S. allerede i 1926, og Søren Olesen solgte 4e til hans enke for 20.000kr, men hun skulle så have sin svigerfar på aftægt.

I kontrakten stod der: "Jeg udvælger mig til beboelse den stue i stuehuset, jeg helst vil have. Der ydes mig forsvarlig pasning ved svaghed og sygdomstilfælde, og ejeren skal hente læge, når jeg ønsker det. Jeg har fri adgang til hele ejendommen, og ønsker jeg at forlade gården og tage ophold et andet sted, er jeg berettiget dertil, i så fald udbetales der mig en årlig sum på 1.000kr"

Alt dette skulle udredes så længe, han levede, men da Søren Olesen døde i 1927, holdt hendes forpligtelser op. Hansine levede kun 2 år mere og døde i 1929 - 47 år gammel.

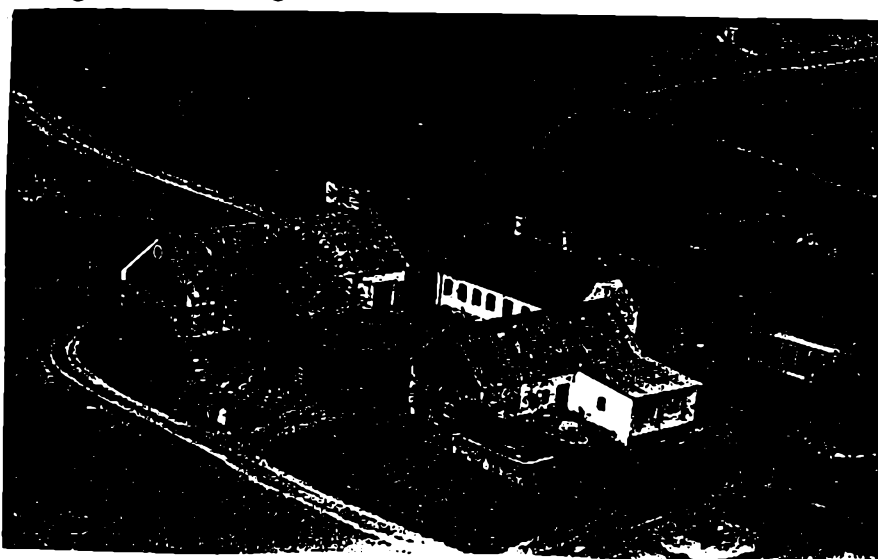
Gården blev solgt samme år til Hartvig Worm, og en obligation blev udlagt som arv til deres lille søn og skulle gemmes i overformynderriet.

I 1933 var der påny tvangsauktion over matr. 4e, 2b i Jennum og 25 Vejle enge og 5s i Tøsby.

Det blev Niels Thomsen, der i 1934 fik skøde på matr. 4e. Samme år var han blevet gift m. Kirstine Marie Jørgensen i Højen kirke.

Inden ejendommen i 1963 blev solgt til flykaptajn Leif Nemholt, boede Christen Larsen og hans familie der i 20 år.

Skoven matr. 2b blev solgt fra til Jørgen Bonde på Fårup mark, og hans enke Karen solgte det til nordmanden Aage Olsen i Jelling i 1973.

1943-63

gården matr. 4e på Christen Larsens tid 1943 - 63.

Matr.nr. 4g, Blommenshave.

Ejerliste:

Frank Hansen	1967
Gunhild Lihn / Klaus Skov	1991

Matr. 4g er udstykket fra matr. 4c af gartner Vilhelm Otto Duve. Han byggede nyt hus på sin egen jord og solgte det gamle hus, som fik matr. nr. 4g.

Det havde været lejet ud nogle år, stod derefter tomt nogle år, og endelig blev det nu kasseret som bolig.

Lisbeth og Frank Hansen købte det af Duve i 1967. De satte nu huset i stand fra a - z og byggede også lidt til. Også haven blev holdt fint i stand med bl.a. en flot opkørsel, hvor klippede æbletræer med auriklaer i en krans rundt om stammen ledte gæsten op til det idylliske røde bindingsværkshus med stråtag.

Familien flyttede til Grejsdalen i 1991, og 4g blev solgt til Gunhild Lihn og Klaus Skov.

Matr. nr. 5a, Abildhøj.

Ejerliste:

Hans Jensen		1731
Berenth Hansen		1759
Hans Andersen		1760
Niels Hansen		1797
Johanne Knudsdatter , enke		1805
Hans Nielsen		1805
Niels Hansen		1840
Peder A.N. Buch		1860
A.N. Christensen		1903
Jørgen N. Pedersen		1904
Niels Peter M. Pedersen		1910
Johannes Hansen		1926
Niels Peter Madvig Jørgensen		1964
Jonna Berntsen, 6a	20/5	1994
Niels og Anita Duedahl	16/ 12	1994

Matrikel 5a hører til de oprindelige gårde i Jennum, selvom den er flyttet lidt væk fra bymidten. Den første kendte beboer var Hans Jensen, som var på stedet i 1731. Han var i 1730 blevet gift med den 30 - årige Margrethe Berentsdatter, og de fik 7 børn, hvoraf den ene fik 5a i 1759.

I 1758 blev der oprettet en kontrakt mellem far og søn, hvorefter gården med alle dens huse og bygninger blev overdraget Berent Hansen og hans kone Else Marie Henrichsdatter af Engom. Undtaget var dog et vester hus i stuehuset med besætning - en del heste, kvæg og 2 arbejdsvogne, 1 plov, 2 harver og alt, som fandtes og behøvedes dertil, d.v.s. tømme, hammel, møgfjelle og deslige.

Hans Jensen beholdt også 1 tønne hartkorn af gårdens høst, og endelig skulle H.J. gøre 12 dages arbejde årligt for sin søn - 3 dage i græsslettet, 3 dage i kornhøsten og de øvrige 6 dage om vinteren.

Men for at Berent Hansen kunne beholde stue - og sydhuset for sig selv og til eget brug, bad H.J. sin husbond - ejeren på Haraldskjær - om at være ham behjælpelig med noget bygningstømmer, som han selv kunne lave et stuehus af inden vinterens kulde og frost.

B.H.'s kone Else døde i 1760, og der var ingen børn i ægteskabet, som kun havde varet i 3 år. Måske er hun død efter en fødsel i 1759, hvor hun fødte en datter, Maren, som døde samme år.

Kun 2 år efter konens død afstod B.H. gården til Hans Andersen - født på matr. 4a - på de samme betingelser, som gjaldt for Hans Jensen og hans søn. Dog skulle den tønne hartkorn, som

han havde taget fra til sin aftægt gå tilbage til gården, når H.J. døde. Hvornår det skete, ved vi ikke, men han giftede sig igen i 1763 med Kirsten Jensdatter i Højen kirke.

I 1793 indfandt Hans Andersen Jerlef sig på skrivestuen for at få skiftet sluttet efter hans afdøde hustru Dorthe Nielsdatter, fra Petersminde.

Han var selv værge for de yngste og umyndige i børneflokken, men sønnen Niels Hansen, f. 1769 var med sin far til mødet, og de forsikrede begge, at der ikke var nogen videre indtægt eller udgift.

Niels Hansen, der var gift med Johanne Knudsdatter, døde i en ung alder i året 1805, og enken sad således tilbage med 4 mindreårige børn. Som så ofte før så man, at der blev indgået nyt ægteskab allerede samme år.

Johanne blev gift med ungarl Hans Nielsen fra Skærup, og dermed blev han ejer af gården. I 1810 døde steddatteren Maren og i 1816 stedsønnen Hans på 19 år. Deres fælles barn var dødfødt ved fødslen i 1807, så ved et skifte i 1821 fik Anders sin arv efter faderen og de to afdøde søskende. I 1829 døde Johanne Knudsdatter, men manden blev siddende på gården til 1840, hvor han solgte til Niels Hansen. Han var i 1832 blevet gift med Ane Marie Pedersdatter, der var født i Hover 1811. De fik kun 1 barn; men han døde allerede i 1854, og der var således ikke nogle til at overtage gården, da manden døde i 1857.

Året efter i 1858 blev enken gift med en 18 år yngre mand. Peder A.N. Buch var egentlig tømrer, men ved giftermålet blev han landmand. Han opkøbte forskellige jordstykker i Sælde, og i 1866 stod der i Folkebladet, at han havde 15 fag egebindingsværk til nedbrydning - tillige med et 7 fag gammelt stuehus med vinduer til salg.

Peder Buch var højremand, og når der var valg, agiterede han ivrigt for sin politik.

Han inviterede daglejerne og dem, der boede på gården på mad og drikke, for at de skulle stemme på hans parti. Desværre for ham - gik det ikke altid som ønsket, og engang kom hans "vælgere" til at stemme på modstanderne. De turde så ikke køre med Peder Buch hjem igen, men bad om kørelejlighed hos venstremanden Søren Jørgensen, matr. 2e, hvilket han frydede sig noget over.

Hans kone døde i 1887; men året efter giftede han sig i Skibet kirke med Maren, der var født i Jerlev 1866. Sammen fik de 2 drenge - Marius og Niels.

Maren Buch

Marius Buch, f. i 1889 i Jen.
senere købmand i Ringkøbing.

P.Buch blev sognefoged i 1890, og samme år købte han korn- kvæg - og kirketiende af to matrikler i Ruhe. Han døde i 1893, men i 1895 købte enken matr. 17b af Niels Peter Thomsen, og derfor forpagtede hun 5a ud i 10 år til Nikolaj Mathias Pedersen fra Balle for et årligt beløb af 1480kr. og senere til Terkel Ballegaard.

Efter forpagtningstidens udløb solgte Maren Buch til farvehandler A.N.Christensen.

Han havde den imidlertid kun 1 år, for i 1904 solgte han stedet til Jørgen N. Pedersen.

Han kom fra Barrit, hvor han var både født og viet.Hans kone Caroline Nielsen døde allerede i 1910, og det var også det år, deres eneste barn - Peter - overtog ejendommen.

Han var født i Ørum 1885 og var netop i 1910 blevet gift med Dagny Sørensen fra matr. 8a.De fik ingen børn, så det blev fynboen Johannes Hansen, der kom til i 1926 med konen Anna Ballegaard, der var født i Hvejsel 1899.

J.H. havde købt matr. 14c i 1947 og beholdt selv jorden, mens bygningerne blev solgt fra som matr. 14e.

De boede på gården til 1964, hvor datteren Elise og svigersønnen Niels Peter købte 5a.

N.P.M.J. købte jorden tilbage fra 5h, og den fik matr. 5n. Den er nu udgået og er under 5a.

J.H.fik bygget et aftægtshus lige neden for ejendommen, matr. 5m, og her boede de i mange år.

Efter Lises pludselige død, solgte Madvig i 1994 til Jonna Berntsen fra matr. 6a; men da de kun var interesseret i noget af jorden ,blev bygningerne med lidt jord solgt i december samme år til Niels og Anita Duedahl.

Matr. nr. 5c

Ejerliste:

Niels Hansen, 5a	
Anders Madsen	1857
Jens Nielsen	1878
Kristian Laugesen Traberg	1927
Henry John Iversen	1942
N.Theodor Andersen	1946
Emil Schnedler	1947
Ejnar Emborg	1951
Børge Kirk Andersen	1987
Anna Søndergran	1994

Murermester Anders Madsen købte parcel 5c af Niels Hansen på 5a i 1857 - et areal på 3 skp. 1 fdk. 1½ alb. - men i 1860 solgte han et stykke fra på 1 skp. 1 fdk. ¾ alb., som fik matr. nr. 5d. Anders M. må have boet et andet sted i Jennum fra ca. 1837 til 1857, da flere af hans børn fra 1. ægteskab med Abelone Nielsdatter var født her.

Hans kone døde - måske i barselsseng i 1844, da et nyfødt barn døde samme år. Og som så ofte før giftede enkemanden sig inden årets udgang. Den nye kone hed Ester Christensdatter og var født 1817. De fik 2 piger, hvoraf den ældste - Abelone - overtog 5c i 1878 sammen med sin mand Jens Nielsen fra Jerlev.

Ud af deres børneflokk blev den yngste pige, Dorthea, senere kendt som lærerinde på skolerne i Knabberup og Jennum. Hun blev gift med gårdejer Ivar Koed på matr. 10a.

Da Abelone døde - som den sidste - i 1926, blev 5c solgt til boelsmand Kristian Laugesen Traberg og hans kone Kirstine Marie Jensen. De var født i henholdsvis 1898 og 1905.

De næste 3 ejere boede kun en kort årrække på ejendommen, og det var først, da hestehandler Schnedler fra Frederikshøj solgte til ungkarl Ejnar Emborg, at der igen kom en "fast" beboer.

E.E. var født i Brande 1916 og gik i mange år ud som daglejer på gårdene. Han døde i 1993 på Skibet Plejehjem.

Ejendommen blev solgt til Børge Kirk Andersen fra 8c; men han lejede ud nogle år til bl.a. Alex Jensen fra 9c og Susi Sørensen.

Efter opstillingen i avisen i forbindelse med salget i 1993 stod, at bygningerne består af stuehus på 63 kvadratmeter - opført i delvis hvidmalede facader, bindingsværk og stråtag.

Det indeholder: baggang, lille køkken, badeværelse, stue med synlige bjælker, gang og stort soveværelse.

Udhusbygningerne består af stald og lade på 128 kvadratmeter.

I 1994 overtog Anna Søndergran 5c.

Matr. nr. 5d.

Ejerliste:

Niels Laursen	1860
Jørgen Henrik Madsen	1863
Jens Jacob Hansen	1874
Rasmus C. Ingvarlsen	1892
Hans Iver Hansen	1942
Hans Smith Hansen	1944
Jens Buch Hansen m. fl.	1977
Gunnar Fredholm Christensen	1977

Den første, vi støder på her, er væver Carl Hansen, da han ville købe parcel 5d af Anders Madsen på 5c. Det ser dog ikke ud til, at denne handel er gået i orden, så det blev Niels Laursen fra Vorbasse, der købte i 1860. Det var også ham, der byggede på parcellen.

Fra sogneforstanderskabets forhandlingsprotokol stod der i 1853, at det vedtoges at give den fattige Niels Laursen i Jennum en gave af fattiggassen på 3 rbd. i en særlig anledning.

Mens han så boede på 5d, blev han syg og måtte indlægges på Vejle sygehus for at få sit dårlige ben enten kureret eller amputeret! Det er nok grunden til, at han er blevet nødt til at sælge ejendommen allerede i 1863, selvom han kun var 31 år gammel.

Jørgen Henrik Madsen fik 5d for 700rd., men på skødet var der anført en servitut om en vej over marken for 2 lodsejere - ejerne på 5a og 5c, og at det solgte var under pant for 1.000rdl.

1874 købte skrædder Jens Jacob Hansen 5d - også for 700rdl, og ejendommen var stadig under pant for 1.000rdl.

Jens J.H. var født i Jelling 1850 og blev gift med Hansine Johansen fra Skibet sogn. De fik 5 børn; men 2 af dem døde som små. Til gengæld havde de 3 plejebørn boende.

Rasmus Ingvarlsen købte stedet i 1892 for 1.000kr., og i 1901 købte han et stykke jord af Maren Buch, 5a, for 100kr. Jordlodden var på 1 alb.

Endnu en ejer fra 5a - Johannes Hansen - solgte ham et stykke jord - 5g - i 1929, men i dag er næsten al jorden solgt fra.

Rasmus Ingvarlsen, der var født i Stouby i 1861, boede i byen i 50 år. Han var gift med spillemand Jens Andersens søster Julie. Efter så mange år skulle man jo tro, at R. I. havde sat sit præg på byen; men han har været mere tilknyttet Hover sogn med dens skole og kirke, for datteren Marie har aldrig været tilmeldt Skibet kirke eller Jennum skole.

Sognegrænsen mellem Skibet og Hover går stadig gennem 5d's stuehus, og man har altid haft frit valg.

Hans Smith Hansen var født i Højen skov i 1895 og kom til Jennum i 1944. Her boede han i mange år med sin husbestyrerinde og et væld af katte, men da han døde, flyttede hun til Østengård. Arvingerne solgte huset til Gunnar og Grethe Fredholm Christensen i 1977. De ejer også en skovlod - 4d.

Matr. nr. 5h.

Ejerliste:

Otto von Seelen	1929
Jørgen Christiansen	1963
Carl Balle	1993

Johannes Hansen fra gården matr. 5a solgte matr. 5h til Otto von Seelen i 1929. Han var født i Grenå i 1899 som søn af en skomager og var gift med en søster til Maren Storm på matr. 7d Der blev bygget hus samme år, som de overtog stedet, og ved overtagelsen var der 10 tdr. land opdyrket.

Valborg og Otto boede i Jennum i mange år, og han var tit "skaffer" til folks fester både privat og i forsamlingshuset. Han har også været formand for Skibet husmandsforening.

Otto von Seelen

Ungkarl Jørgen Christiansen blev den anden ejer af stedet, men han solgte jorden fra til Niels P. Madvig på 5a. Det fik matr. nr. 5n, men er udgået i dag og hører under 5a. Jørgen C. kørte næsten hver dag i Brugsen på sin traktor for at hente godbidder til sin lille hund, som bjæffende fulgte ham - siddende på sit tæppe på traktoren.

Hans arvinger solgte stedet til Carl Balle i 1993.

Matr. nr. 5l, Paragraffen.

Ejerliste:

Niels G. Nielsen	1964
Lene Nielsen, enke	1974
Bo, Pia, Tim og Flemming Nielsen	?

Johannes Hansen fra matr. 5a solgte et stykke jord fra til et parcelhus i 1964. Det var urmager Niels Nielsen, som købte den højtbeliggende grund, og fordi han havde så meget skriveri med myndighederne om placeringen af huset, kaldte han det "Paragraffen".

Han døde i 1974, hvorefter enken boede der alene med børnene; men efter at hun er kommet på plejehjem p.g.a. sygdom, er det nu dem, der ejer huset og bor der. (i hvert fald nogle af dem).

Matr. nr. 5m

Ejerliste:

Johannes Hansen	
Klaus Olesen	1989 —

Anna og Johannes Hansen byggede deres aftægtshus på en del af det oprindelige 17b, som Maren Buch havde købt, og som således hørte under matr. 5a.

Her boede han - som den længstlevende - til sin død i 1989. J.H. så man flere gange om ugen - i al slags vejr - på vej hen til malkerummet på 9a for at fylde sin lille hvide spand med mælk. Han var overbevist om, at netop den hvide drik var årsag til hans høje alder.

Arvingerne solgte huset til elektriker ved Vejle kommune Klaus Olesen , som er gift med sygeplejerske Lena Olesen - tømmer Marius Nielsens datter fra Skibet.

Matr. nr. 6a, Hesselballegaard.

Ejerliste:

Peder Mogensen	1776?
Iver Pedersen	1798
Niels Nielsen	1800
Jens Jørgensen	1805
Ole Frederik Agerholm	1839
Christian Mikkelsen, gårdbestyrer	1840
Laurits Axel Schade	1871
Jørgen Nissen Madsen	1881
Søren Mortensen	1904
Peter Johansen Hauge	1911
Hans Hauge	1951
Peter Hauge	1972
Jonna Berntsen	1992

År 1773 døde Peder Mogensens første kone Mette Iversdatter, og der blev holdt skifte og deling over boet, og deres søn Iver Pedersen var eneste arving.

Kort tid efter indgik P.M. nyt ægteskab med Anne Gjermansdatter, og de fik tvillinger i 1776; men de døde. I 1779 blev Mette født, og hun blev senere ejer af gården.

Ejeren på Haraldskjær fik i 1787 en henvendelse fra Peder Mogensen med ønsket om, at hans søn Iver Pedersen kunne overtage fæstet på den halvgård, som han selv havde haft og boet på, da han følte alderen trykke - selvom han kun var 57 år.

Gården var - som de andre oprindelige gårde af samme størrelse, og selvfølgelig skulle han have de samme pligter som faderen m.h.t. hoveri, skatter o.s.v.

Han forbedrede gården og bygningerne og betalte 800rd. for den.

Da bønderne købte deres gårde fri, fik de også andel i smede - og hyrdehuset.

Iver Pedersen var i 1787 blevet gift med skoleholder Rohdes datter, Marie; men de fik kun 10 år sammen, for hun døde allerede i 1797 fra mand og 2 små børn. Der blev holdt skifte; men 3 år senere bankede døden igen på døren, og på denne korte tid havde børnene så mistet begge forældre.

Også bedstefædrene døde kort efter - endda i samme år - 1805.

Iver Pedersen var ellers blevet selvejer i januar 1798, men ved hans død i 1800 opstod der strid mellem hans stedsøster Mette Pedersdatter på 21 år og I.P.'s arvinger om ejerskabet af matr. 6a.

Hun påstod, at broderen havde skødet gården til hende, og den sag skulle 2 af Jennums gårdmænd vidne på.

De kunne kun bekræfte de stillede spørgsmål, der bl.a. gik ud på, om Iver Pedersen havde haft sin fornufts fulde brug ved kontraktens oprettelse, og at hun skulle overtage den store gæld i gården og udrede penge til hans 2 børn - og i det hele taget sørge for dem, som en mor ville gøre det.

Endvidere skulle hun sørge for, at niecen Mette Margrethe Iversdatter fik et bryllup, som passede til egnens skik og brug, og at aftægtskontrakten, der var oprettet mellem I.P. og hans forældre, stadig skulle gælde.

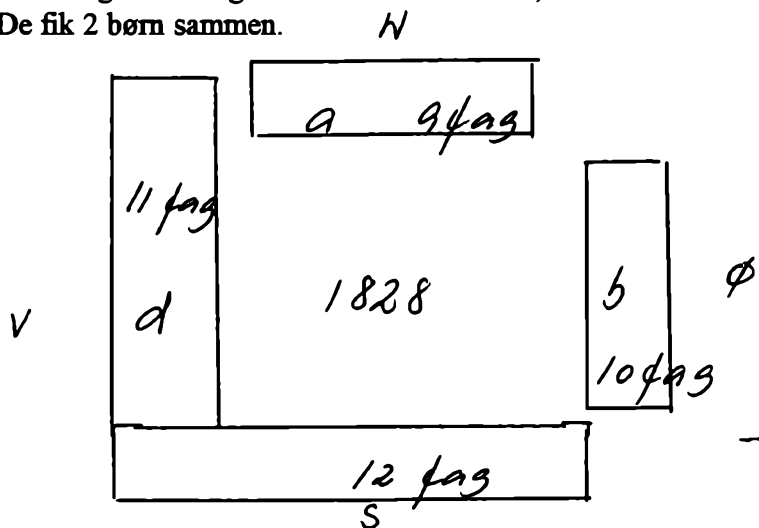
Mens alt dette stod på, blev Mette Marie Pedersdatter gift med Niels Nielsen fra Vinding. Han solgte parcellen nr.2 = 23 til Thomas Jensen Bredal. Den var på 3 fdk. 2 2/5 alb.

Folk levede ikke så længe på denne gård, og den 16/5 1805 blev der holdt skifte og deling igen. Niels Nielsen var død, og 4 måneder senere døde hans lille dreng Niels også.

Enken var samme år blevet gift med Jens Jørgensen - kaldet den unge J.J.Han stammede fra Hesselballe by i Starup sogn - deraf navnet på gården, og han mødte op for sin kone. Som formynder for den anden af Niels Nielsens drenge, Iver, var Niels Jensen af Vinding.

Jens Jørgensen købte forskellige stykker jord til gården, og ydermere indgik han i 1825 en aftale med Christen Jensen fra Stenagerhus, 13a, om at han måtte grave mergel på 13a, mens Christen Jensen kunne bruge en skovlod på 12.180 kvadrat alen, men når der ikke var mere mergel, ophørte aftalen.

Mette Marie Pedersdatter var død i 1822, og for at manden kunne gifte sig igen, måtte han skifte med børnene på 16 og 6 år. Og inden året var omme, havde han fundet en ny kone - Ane Jørgensdatter. De fik 2 børn sammen.

Jens Jørgensen må have været en retskaffen mand, idet han 3 gange i 1829 efterlyste ejeren af en obligation - lydende på 230 rd. og 66 skilling, som Iver Pedersen i 1798 havde lånt på.

I 1839 var Jens Jørgensen flyttet til Jerlev, og derfra solgte han gården til jurist Ole F. Agerholm for 4.000rd.

Der blev ansat en gårdbestyrer i 1840, og han fortsatte som karl på gården til 1860.

I 1864 lånte Agerholm penge af skolelærer L.B.Riber på Samsø, men om det var for at købe mere jord, fremkommer ikke af papirerne, og matr. 6a har ingen undermatrikler.

Agerholm døde i 1870 og blev begravet på Vejle kirkegård.

Hans datter Oline overtog gården i 1871. Hun var gift med den aristokratiske højremand L.A. Schade, og det var ham, der byggede det nye stuehus på 16 fag, og det var store fag. De flyttede fra gården, og den blev solgt til Jørgen Nissen Madsen for 30.000kr.

For 100 år siden

9. August 1881: Den Hr. Schade tilhørende Gaard i Jennum, en Mil fra Veile i en smuk Egn er afhændet til Ungkarl-Nissen Madsen fra Hørup paa Als for 46.000 Kroner. Til Gaarden hører et Areal af 60 Tdr. Land, hvoraf 8 Tdr. Land er Skov. Besætningen 2 Heste og 18 Creaturer samt al udvendig Inventar medfølger i Handelen, og Kjøberen overtager Ejendommen strax.

Man sagde, at han var en dygtig landmand, som også bestred posten som sognefoged fra 1884 til 1893.

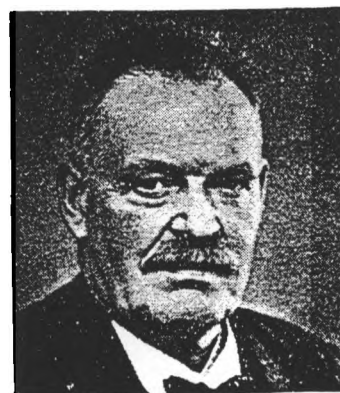
Den næste ejer var Søren Mortensen, der som forholdsvis nygift kom til byen fra Raarup i 1904. De flyttede til Hørup ved Jelling i 1911, og Peter J. Hauge købte 6a..

P.H. var født i Jordrup 1884, og en dag i 1919 drog han af i stiveste puds og med høj hat. Så gættede man på, at han skulle hente sin udkårne - Maren - hvilket også var rigtigt.

Peter Hauge var formand for brugsforeningen i Jennum fra 1935 til sin død i 1947.

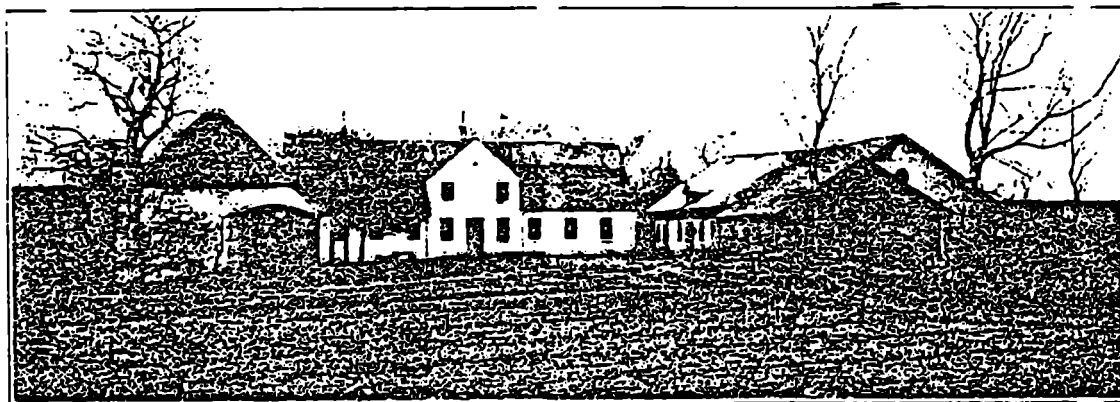
Hans søn Hans kom til i 1951, og Maren flyttede ned på bakken i matr. 13i, hvor hun døde i 1972.

Hans og Helene havde gården til 1972, hvor deres ældste søn Peter trådte til.

Peter Hauge,

Sygehjælper Jonna Berntsen, som bor sammen med Peter, købte 6a i 1992, og de har datteren Malene.

Hesselballegaard.

Matr. nr. 7a , Lundgård

Ejerliste:

Niels Nielsen Nymann	fæster 1735?	
Niels Nielsen Nymann	- 1774	ejer 1798
Søren Nielsen		1799
Karen Knudsdatter		1836
Niels Sørensen		1847
Søren Nielsen		1880
Niels Sørensen Nielsen		1899
Jensine Karoline Nielsen		1924
Niels <u>Thorvald</u> Nielsen		1958
Hans Oluf Nielsen		1972

Niels Nielsen Nymann skrev fæstebrev i 1774 med von Luttichou til Haraldskjær om en gård beliggende i Jennum by. Han overtog fæstet på gården efter sin far - også kaldet Niels Nielsen Nymann. I Haraldskjærs jordbøger er der ikke nævnt, hvornår Niels N. Nymann senior fik fæstebrev på gården; men han boede der måske allerede i 1735 - eller før, men det år blev han i hvert fald gift 2. gang med Karen Stefansdatter, og i soldaterpapirene fra 1741 og 1753 benævnes han som husmand.

Da N.N. Nymann fik fæste på gården, blev forældrene boende på aftægt sammen med hans to søskende - Jens og Anne, der lige som Niels var ugifte.

Begge forældre døde i 1790'erne.

Niels Nymann købte gården fri af hovedgården Haraldskjær i 1798, lige som de andre bønder i Jennum. Gården var på 3 tdr. hartkorn og et stykke skov og blev erhvervet for 800 rd. og med part i smede og hyrdehuset.

Niels N. Nymann solgte noget af gården 1799 til Søren Nielsen af Søskov for en sum af 599 rd., hvoraf de 299 rd. skulle blive stående i gården mod 2. prioritets pantret. Dette beløb skulle være betalt, inden de 3 søskende var afgang ved døden. Søren Nielsen stod helt frit for, hvor meget han ville betale - dog højst 50 rd. årligt. De øvrige 300 rd. havde Niels Nymann lånt af hr. Kraft i Vejle, da han købte gården. Denne obligation skulle Søren N. betale ud til førstkommande termin 1799. I stedet lånte han de 300 rd. af toldbetjent Laurits Finsden i Vejle.

Med gården fulgte 2 bæster, 2 køer, 2 løbne kvier, 4 får med deres yngel, 2 heste - en med alt tilbehøret af krattetøj, hølejrer, møgjfelle, 1 plov m. 2 jern, 1 jernharve og 1 træharve, 1 fork og tilhørende brandredskaber og en lang stige, valsekiste og slæde. Derforuden måtte Søren Nielsen for egen regning flytte to af husene, nemlig - ladehuset og det østre hus - ud på den indkøbte lod. Men stuehuset skulle blive stående, til beboelse for de tre søskende så længe, de levede; men når den sidste af dem var afgang ved døden, skulle huset tilhøre Søren Nielsen.

Til sin aftægt beholdt Niels Nymann det stykke jord, der ligger nord for og langs vejen fra byen mod Rugballe, tillige med en hedelod, der er det stykke, som Maren Storm ejede i mange år - 7d.

Maren Jensdatter og Søren Nielsen, der begge tjente på Haraldskjær - han som kusk, fik 1798 kongelig bevilling til at blive gift i Skibet kirke.

De må have siddet i små kår, for i følge folketæl. 1801 boede de alene på gården uden fremmed hjælp.

I februar 1801 døde Maren - 25 år gammel - og hendes dødfødte søn. Det kan muligvis være årsagen til, at Søren N. samme år søgte om at blive fritaget som landrytter ved Vejle amts 42. lægd. Skønt han var gårdmand, blev det ansøgte ikke bevilget, og først i 1803 blev han fritaget for militærtjeneste.

I mellemtiden havde han endnu en gang mistet sin kone - Maren Andersdatter af Lureby, som døde 23 år gammel i 1802.

3.gang blev lykkens gang, og Søren Nielsen og Karen Knudsdatter fik mange år sammen og mange børn. Af de 7 børn var der dog kun 1 dreng - Niels.

Søren N. og Jens Jørgensen af Jennum købte i 1809 en tørvemose på Fåruphuse mark.

Karen Knudsdatter fik det år, hvor manden døde - 1836 - kgl. bevilling til at sidde i uskiftet bo.

I følge folketæl. 1840 drev hun gården ved hjælp af en karl og sønnen Niels på 21 år, plus to døtre på henholdsvis 22 og 17 år.

Niels Sørensen blev gift i 1840 med Jensine Jensdatter, der dog døde året efter og efterlod sig en lille datter Nielsine. Han giftede sig anden gang med Ane Jensdatter, datter efter afdøde Jens Terkelsen af Skovbølling.

I folketællingen 1845 var der ansat en ung pige på gården, sikkert fordi Ane var nedkommet med yderligere 2 piger i løbet af de sidste tre år. Også et fattiglem, Thomas Mogensen, havde det år ophold på gården, men sognets fattigkasse betalte for at have ham boende.

I 1847 overtog Niels Sørensen - 28 år - gården efter moderen, der fik en 4½ fags stue i blåningshusets (stuehuset) søndre side til aftægtsbolig, og her døde hun 1857.

Niels Sørensen havde købt et stykke tørvemose af svigerfaderen på Skovbølling m. i 1844, og han lejede endnu et stykke mose samme sted 1847.

Niels Sørensen købte ved en auktion en gård - matr. 3 i Sælde. Året efter blev den delt, hvoraf nogle af gårdmændene i Jennum købte lodder.

Niels S. beholdt englodden 3f i Sælde. I 1858 - 59 købte han yderligere 2 lodder ved skoven - grænsende ind til hans egen jord, og i 1854 og 62 blev skovlodderne , matr. 24 og 9b i Jennum skov købt.

Niels Sørensen blev 1855 valgt til sognefoged, og i den tid, han havde det job, blev han hædret to gange. Første gang var i 1866, hvor man i Vejle Amts Folkeblad kunne læse, at N.S. havde modtaget en værdifuld sølvske i nytårgave af fogedriets beboere, som erkendtlighed for hans virksomhed som sognefoged under krigen 1864.

Anden gang, han blev hædret var i 1880, da N.S. fik dannebrogordenen for tro tjeneste igennem 25 år som sognefoged for Skibet nordre fogedri.

Hans kone var da død 2 år tidligere, så Niels Sørensen solgte Lundgård i 1880 til sin søn Søren Nielsen, der var bosiddende på Abildgård i Nr. Vilstrup.

Han drev begge gårde i 19 år - med en bestyrer, Terkel Ballegaard i 1890 på Lundgård.
Han førte arbejdsbog og noterede i 1895, hvad der blev lavet de forskellige dage f.eks.

1/11 flyttedag - kørt til Nr. Vilstrup efter Bertel.
27/11 hjulpet Peter Verner ved Elses hus.

I denne bog beskrives dagens gang. Der bliver pløjet grønjord, kørt til smeden, gjort rent i svinehuset.

Man passer også kreaturerne, spreder lidt gødning, vasker vogn, gør rent i gården, tærsker blandsæd og byg.

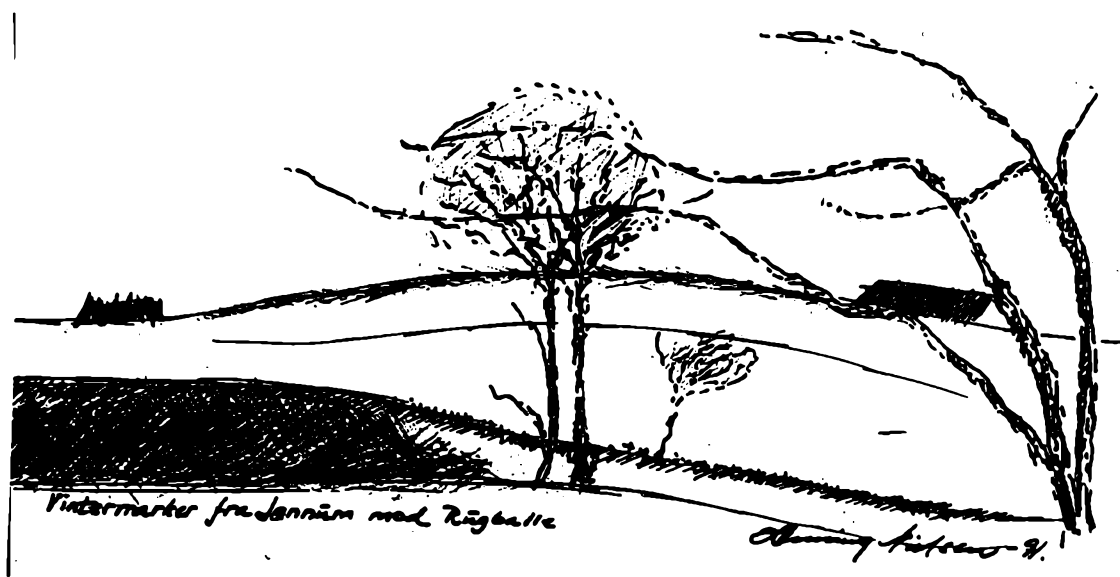
Der bliver kørt til møllen, rensset blandsæd, kørt til Vejle med smør, båret brænde samt opbundet pindebrænde, fejlet baggården, tærsket rug.

Hjuleren blev hjulpet ved hestegangen, hjulpet Peter Verner med at lægge møn(ning) og så lidt sognekørsel til 1 classes vej, været i skoven med hestene samt andre forskellige småting.

I 1898 er den gamle so død.

Søren Nielsen var en del år i Skibet menighedsråd- heraf nogle som formand.

Lige før århundredeskiftet solgte han 7a til sønnen Niels Sørensen Nielsen; men S.N. døde først i 1932 i Nr. Vilstrup.

Søren Nielsens far - Niels Sørensen - blev boende på Lundgård til 1882, hvor han købte en mindre ejendom på Rugballegårds mark. Til denne ejendom hørte parcellen Avildmose, der havde matr. 3f. under Jennum, og på denne parcel byggede Niels Sørensen et hus, men det blev lejet ud 1883.

Niels Sørensen døde d. 9/12 1886, og i V.A.F. kunne man læse, at han havde fået et slagtilfælde, da han en aften var på vej mod hjemmet i hestevogn. Hesten, som derved fik lov til at råde selv, kørte vognen i grøften og væltede den, hvorved N.S. blev en del forslået, og næste dags eftermiddag afgik han ved døden.

Niels Sørensen Nielsen

Niels Sørensen Nielsen var i 1898 blevet gift med sin kusine Jensine Karoline Sørensen, datter af Niels Sørensen i Knabberup. De opnåede lige at holde sølvbryllup, for i 1924 døde han efter få dages sygdom på sygehuset i Vejle - kun 49 år gammel. Han havde været medlem af sognerådet og menighedsrådet, været i bestyrelsen for mejeriet og været med til at starte Jennum og omegns kvægavlerforening i 1908.

Hans regnskabsbog fra 1907 så således ud:
jan.

mælkepenge for 14 dage	112,49kr	
medlemsbidrag til landboforening	2,00-	
dagløn til Jens Peter for 8 dage	8,00-	
3 svin (afregning)	17,37-	
solgt 8 smågrise	70,00-	

feb.

mælkepenge for 14 dage	146,23kr	
- - - -	122,30-	
solgt 3 favn sten til Jennumvej		39,00kr
1 favn træ til madam Jensen		20,00-
købt 2 ege til hestegang	60,99-	

juli.

solgt en tyr		260,00-
en sølvske	3,50-	

dec.

overskud fra mejeri		547,50-
forpagtningsafgift til kirkejord	28,26-	

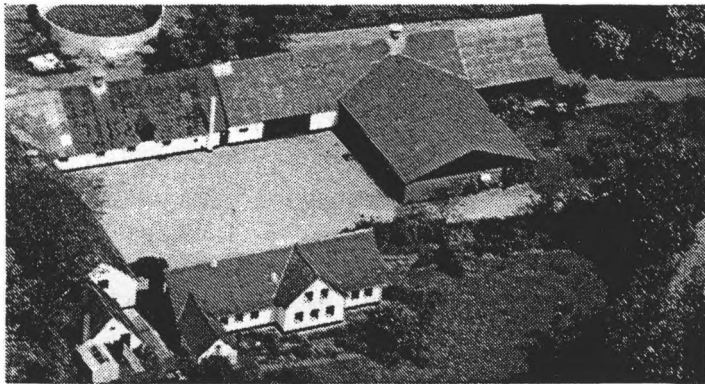
skat:

feb. skat til Amtsstuen	71,98kr
juni kommuneskat	76,05-
- sluskat	13,67-
sep. kongelig skat	74,80-

Han efterlod sig konen Jensine og 8 børn - 5 sønner og 3 døtre - hvoraf de 4 var ukonfirmerede. Enken drev selv gården videre ved hjælp af en bestyrer; men sønnen Søren Nielsen blev bestyrer på gården fra 1944 til 1958, hvor en anden søn - Thorvald overtog Lundgård.

Thorvald og Dagmar kom til slægtsgården fra Hover, hvor deres 4 børn var født. Thorvalds mor Sine, som hun blev kaldt, boede på gården til sin død i 1965.

Hans og Elin kom til i 1972, og i dag er Lundgård den eneste gård, der stadig holder fast ved malkekøerne, og desuden har de også en hjortefarm.

Matr. nr. 7b / h / f -Nybo

Ejerliste:

Aksel Nielsen	1942
Anne Nielsen	1975
Troels og Eske Nielsen	1978
Eske Nielsen	1984

Nybo blev bygget 1942 - som et statshusmandsbrug - af Aksel Nielsen, der var født på Lundgård i 1916 som søn af Niels Sørensen Nielsen, 7a. Han var gift med Anne Marie, der var født i Ringive sogn 1913.

Jorden, hvor ejendommen blev bygget, hørte tidligere til 2 gårde i Jennum by, matr. 11 og 12, og blev købt ind under Lundgård, 7a, i henholdsvis 1858 og 59.

Aksel Nielsen købte jorden af to gange. Første gang i 1942 og det var den jord, der blev købt ind under Lundgård i 1850'erne. Anden gang blev jorden udstykket fra Lundgårds egne jorder - begge gange var stykkerne på 10 tdr. land.

Den sidste gang fulgte skoven- 7b -med; den havde hørt til Lundgård lige siden, den var blevet selvejergård i 1798.

Søren (Murer) Jørgensen, der havde bygget ejendommen, fortalte, at det var svært at skaffe materialerne, især stenene, da den blev bygget under krigen.

Aksel Nielsen døde i 1975. Han havde da lejet jorden ud, og det har den været siden.

Anne flyttede til Vejle og solgte ejendommen i 1978 til deres to sønner Troels og Eske. Sidstnævnte blev eneejer i 1984.

I lange perioder har huset stået tomt, og andre gange er det lejet ud, for Eske bor der ikke ret tit selv.

Aksel Nielsen

Matr. nr. 7c, Marielyst

Ejerliste:

	fæster 1774	ejer 1798
Niels Nielsen Nymann, ²		
Søren Nielsen (Kusk)		
Laurs Clausen		1826
Niels Johansen Verner		1841
Peder Nielsen Verner		1868
Hans Peter Nielsen Verner		1902
Hans Severin Sørensen		1910
Hans Schultz		1918
Hans Peter Sørensen		1919
Niels Christensen Utoft		1919
Christian Jensen		1922
Søren Peter Sørensen		1922
Knud Peter Sørensen		1939
Kristian Kristensen		1939
Tommy og <u>Laurits</u> Rasmussen		1985
Brian Søgård		1990
Tine og Michael Whittlestone		1994

Denne ejendom har tidligere været gården matr. 7, som var beliggende i Jennum by.

Niels Nielsen Nymann købte gården fri af hovedgården Haraldskjær i 1798, men solgte året efter nogle af bygningerne og jorden til Søren Nielsen Kusk.

Niels Nielsen Nymann beholdt til beboelse for sig selv, broderen Jens og søsteren Anne det søndre hus i gården, som var stuehuset og bestod af 8 fag, tilligemed 2 fag i samme længde.

Det skulle de have som aftægtsbolig, så længe de levede.

Af jorden reserverede de til deres underhold det stykke jord, som lå østen for gården og grænsede mod nord langs Ivar Pedersens lod, 6a, og derfra langs skelstenene lig til skoven, som da var blevet indpælet, og den søndre ende langs skovvejen.

Der foruden reserverede de sig græsning til 4 får i sønderskoven eller på gårdens hedelod. Til ildebrændsel skulle de årligt have nogle læs brænde og 8 læs tørv. Tørvene skulle de tre søskende selv skære og køre hjem og også selv sørge for træet i skoven, så længe deres helbred og kræfter tillod det. Når den sidste af de tre søskende var afgået ved døden, skulle alt løsøret tilfalde deres arvinger, men huset og jorden skulle tilhøre Søren Nielsen.

Hvornår S.N. overtog ejendommen, er der ikke fundet beviser på, heller ikke hvornår den sidste af de tre søskende er døde. De må være flyttet fra byen forinden; men i 1811 boede Jens Nymann her endnu.

Fra en skifteretsattest efter afdøde Birthe Jacobsdatter er nævnt, at Christen Nielsen Mølgaard, der var indsidder på 7c, skyldte Jens Nymann penge for begravelsen.

I kirkebogen for 1811 og 15 - under døbte - er nævnt, at Christen Stefansen og Kirsten Madsdatter boede hos Jens Nymann, men efter kirkebogen for 1822 er Jens Nymann død på Guldal.

Men i 1826 havde Søren Nielsen overtaget ejendommen, for da solgte han den til svigersønnen Laurs Clausen, født i Lerbæk, og datteren Ane Margrethe.

Den udstykkede parcel fra gård nr. 2 = matr. 7a - var i størrelse hartkorn ager og eng 5skp. 2fjdr. 3/4alb., og køberen havde allerede taget det i besiddelse.

I købet fulgte et hus på 8 fag, der lå i Jennum ved den vestre ende af gårdens mark. Det havde førhen været brugt til aftægtsfolk. Endvidere fulgte konge- korn - og kvægtiende af parcellen, samt 1 trævogn, 1 ko, og 4 får. Købesummen var 200rd.

Laurs Clausen og Ane Margrethe blev gift i 1825, men allerede i 1827 havde de brug for forstærkning og fik udbetalt 150 rd. i forskudsarv fra Søren Nielsen. Da Laurs C. døde 39 år gl. i 1839, sad Ane Margrethe tilbage med 6 umyndige børn, hvoraf den ældste kun var 11 år.

Hun ansatte da en bestyrer - Niels Johansen Verner fra Højen.

De blev gift året efter, og i dette nye ægteskab kom der yderligere 5 børn, hvoraf det ene var dødfødt.

Niels J. Verner døde i 1879, så Ane Mar. overlevede begge ægtemænd, for hun døde først 95 år gl. i 1900.

En af deres sønner, Peter Nielsen Verner havde overtaget ejendommen 1868 og blev gift 1871 med Mette Kirstine Hansen, født i Hornbæk.

P.N.V. var også byens tækkemand.

I 1874 købte han et stykke jord - matr 20d- , der i dag ejes af frugtavlser Niels Juel i Skibet. Peder N. Verner døde 1902, og sønnen Hans Peter overtog da ejendommen.

Moderen blev boende hos ham, men i 1910 købte Mette Kirstine matr. 25b - Spøgelseshullet - ; Og da det gik dårligt for ham, solgte Hans Peter ejendommen 7c, og sammen med moderen begyndte han at arbejde på forskellige herregårde.

Peter Jensen på Stenager mølle, der dengang var sognerådsformand, fortalte engang Søren Murer, da han var på møllen for at lave et stykke arbejde, at han (P.J.) lige havde været hos Hans Verner, fordi han ikke havde betalt børnepenge.

Dengang måtte man i fængsel eller i arbejdslejr, hvis man ikke betalte.

Hans V. ville ikke betale, så Peter tog ham med til anstalten. Da de var kommet halvvejs, spurgte H.V., om det ikke kunne klares, hvis han betalte halvdelen; men da de kom til døren, hvor anstalten var, ville han godt betale det hele!

Hans S. Sørensen af Vindelev og hustru Anne Cecilie Andersen blev de næste ejere af stedet.

Søren Murer fortalte, at Hans S. pillede strået af kostalden og lagde tagsten i stedet. Ikke særlig megen forståelse for stedet som førhen havde huset byens tækkemand!

Kostalden er væk i dag, men har ligget over for laden. Laden blev der lagt blik på i begyndelsen af 1920'erne. Stuehuset blev bygget i 1898.

Hans Sørensen solgte i 1918, og de følgende fire år var der fire forskellige ejere på ejendommen, hvoraf den sidste spillede pengene op og måtte gå fra hus og hjem.

I 1922 købte Søren Peter Sørensen matr. 7c. Han blev 1894 gift med Ane Marie Therkildsen i Hvejsel kirke. De bosatte sig på Mindstrup mark, og her blev sønnen Knud født i 1896. Kort tid efter, de var kommet til Jennum, døde konen, og Søren Peter, der før var fuld af lune, blev da noget tungsindig.

Han og sønnen Knud havde en tid skiftende husbestyrerinder.

Den sidste af dem - Mette Marie Andersen - blev Ponde- Knud, som han blev kaldt, fordi han altid sagde "Ponde", gift med i 1933.

Søren Murer fortalte, at der ved deres bryllup, der blev holdt i Stenager forsamlingshus, skulle laves sjov med dem. Sengebundene var taget ud, og der var lagt en pind i stedet. Da brudeparret kom hjem, så Knud madrasserne i laden, og han sagde til Marie: "Vi har vist fået nye madrasser, for de gamle står ovre i laden". Men da de skulle i seng, blev de klar over, hvad grunden var. Det grinede folk meget af dengang!

Knud arvede ejendommen, da faderen døde i 1939, men solgte den samme år til ungkarl Kristian Kristensen, født 1906 i Jelling. Han blev senere gift med Anne Marie Rasmussen, født i Gauerslund 1915.

Efter Marias død i 1964 måtte "lille Kristian", som han blev kaldt, klare det hele selv. Han var god til at lave mad, var en flittig låner i bogbussen og nød at sidde under de store frugttræer i haven - eller få en hyggesnak med naboerne.

K. Kristensen

To brødre - Tommy og Laurits Rasmussen overtog efter Kristians død i 1985; men kun den ene - Laurits - boede her sammen med sin familie. De begyndte at renovere ejendommen, men nåede ikke så langt, inden de flyttede i 1990.

Brian Søgård fuldendte ombygningen, så det var et fuldt moderniseret sted, Tine og Michael Whittlestone flyttede ind på i 1994.

Brian og Tina flyttede til Skibet gamle kro, hvor et nyt restaureringsarbejde ventede dem.

Matr. nr. 7d

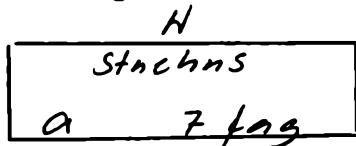
Ejerliste:

Søren Larsen	1858
Jørgen Andersen	1874
Ane Marie Mikkelsen	1875
Maren Jørgensen	1876
Jørgen Jørgensen	1886
Mette Marie Jørgensen	1929
Maren Jørgensen, senere Storm	1943
Lene Skovrup Christensen	1992

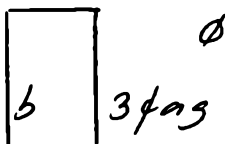
Denne ejendom, der i mange år ejedes af Maren Storm, og ligger på Ellensvej, var tidligere en hedelod under gården, matr. 7 i Jennum by.

I 1858 solgte Niels Johansen Verner, matr. 7c, denne lod til sin stedsøn- træskomager Søren Larsen for 200 rd. Samme år blev Søren gift med Kirstine Hansen, født i Erritsø; men hun tjente allerede i 1855 hos Niels Sørensen på Lundgård.

Søren Larsen solgte ejendommen i 1874 for 1000kr. til Jørgen Andersen af Rugballe; men han døde allerede året efter, og hans enke Ane Marie Mikkelsen, født i Ø. Hornstrup, fik i 1875 tilladelse til at sidde i uskiftet bo af deres 7 børn, nemlig: Anders, Søren, Mikkkel, Hans, Jens, Maren og Bodil Marie Jørgensen.

✓

S

Samtidig med at datteren Maren overtog ejendommen 1876 for 1200kr, blev der tilskrevet moderen aftægt til en værdi af 800kr.

Moderen døde 72 år gammel i 1888, men inden da - i 1879 havde Maren giftet sig med væver Jørgen Jørgensen af Hover.

I en del år levede de af vævningen; men da hjemmevævningen efterhånden gled ud, og folk begyndte at købe færdigvævede stoffer, skaffede Jørgen Væver sig, som han efterhånden blev kaldt, føden ved foruden at drive husmandsstedet også at tjene en ekstra skilling ved hjemmeslagtning af kalve.

Maren døde i 1904, og Jørgen Væver giftede sig igen 1906 med Mette Marie Hansen, datter af Marinus Hansen, der ligeledes boede på Ellensvej i Hover sogn. Hun tog tit ud og hjalp til, hvis nogen havde brug for en ekstra hånd ved gilder og deslige.

I 1918 døde manden, og han efterlod sig 2 sønner og 1 datter fra første ægteskab - og 1 søn og 1 datter fra andet. Sønnen herfra døde som ung af polio, så det var kun datteren Maren, der var interesseret i 7d, da moderen døde i 1943.

Maren blev gift med Edvard Storm, og de fik sønnen Erland. Maren var en meget ivrig gymnast gennem mange år i Stenager forsamlingshus. Hun gjorde også rent på Jennum skole og passede det lokale frysehus i matr. 1b, så længe det eksisterede. Edvard Storm havde retten til at slå græsset i vejkanterne i kommunen. Det kunne altid give lidt hø til dyrene. Edvard døde i 1986 og Maren i 1995. De sidste år tilbragte hun på Skibet plejehjem i en beskyttet bolig.

Maren og hendes bror Henrik

Matr. nr. 7i.

Ejerliste:

Jørgen Friis Jensen
Edith Jensen

1970
1972

Kristian Christensen fra matr. 7c solgte i 1970 et stykke jord til Jørgen Friis Jensen. Her byggede Søren "Murer" en landarbejderbolig til dem, men J.F.J. nåede kun at bo ganske kort tid i huset, inden han omkom ved en arbejdsulykke i kiselgurværket ved Østengård. Hans enke giftede sig igen og lejede så huset ud i mange år til mange forskellige.

Matr. nr. 8a, Mosegård.

Ejerliste:

Jens Jensen	omk.	1736
Bertel Joensen / Jensen	-	1774
Bennet Hansen		1796
Hans Bennedsen		1811
Jens Peder Hansen		1851
Clemmen Sørensen		1873
Alfred Sørensen		1918
Søren Have		1951
Preben Lau Pedersen / Anne Merete Linde 1994		

Alfred Sørensen

Mosegården hører til Jennums oprindelige gårde, og det formodes, at den første beboer, vi har kendskab til, har heddet Jens Jensen.

Han boede i byen i 1736 og døde som almissemænd og indsidder i 1798 - 91 år gammel.

Ved den første folketælling 1787 boede han på matr. 18a med sin afdøde søns 2 børn på 15 og 9 år.

Deres far, landsoldat Bertel Jensen, var død i 1782, og hvad der blev af konen Johanne Mogensdatter, vides ikke, siden bedstefaderen tog sig af dem.

Gården overgik i 1782 til Bennet Hansen og hans kone Karen Andersdatter; men de købte den fri i 1796 for 800rd..

Til gården hørte 3 tdr. ager og eng og en skovskyld på 1 skp.3 fdk. 2 alb.

I 1811 blev gården solgt til sønnen Hans Bennedsen med ind - og udbo for samme beløb, som faderen havde betalt, nemlig 800rd.

Hans Bennedsen og hans kone Mette Margrethe Pedersdatter fik 3 børn, som alle kom til at sidde på andre gårde i Jennum.(11a, 11c, 8c og selvfølgelig 8a).

En søn Bennet Hansen fik en parcel matr. nr. 8c med bygninger. Den var i 1847 blevet skilt fra gården.

For ager og eng på 5skp. 1/4 alb. skulle han egentlig have betalt 500rd. , men gav afkald på al videre arv efter forældrene, hvis han bare måtte beholde matr. 8c.

Hans Bennedsen solgte så gården til sin anden søn Jens Peder Hansen i 1851 med bygninger og tilliggender for 300rd. rede sølv. Desuden blev der oprettet en aftægtskontrakt mellem far og søn.

I 1856 købte han engparcellen i Vejle enge, men efter en brand i 1871 måtte han året efter låne penge af sin svigersøn Christian Nielsen på matr. 11a.

Han satte alt, hvad han ejede af jord ind som pant, men da han også døde i 1872, blev gården solgt på auktion i 1873 til Clemen Sørensen og Bodil Petrine Larsen, og i 1884 fik de fredsskoven matr. 8b.

De kom hertil som unge mennesker, og alle deres børn er født i Jennum.

C.S. var med til at starte Jennum brugs, og en kort periode lagde han lokaler til, så børnene kunne undervises, indtil den nye skole blev taget i brug i 1878. Han var også sognefoged i nogle år.

Familien tilhørte valgmenigheden i Balle, og de ligger begravet der ligesom sønnen Alfred og hans kone Anna.

Da Clemen S. døde i 1914, drev enken ejendommen videre, til hun solgte til sønnen Alfred i 1917. Han var sognefoged fra 1923 til kommunesammenlægningen i 1970 og bestred mange tillidsposter i bl.a. mejeriet, brugsen og forsamlingshuset.

For sin store indsats for byen blev han hædret med et ridderkors og senere en fortjenstmedalje.

I 1951 solgte A.S. gården til datteren Karla, som i 1948 var blevet gift med Søren Have, der stammede fra Mors.

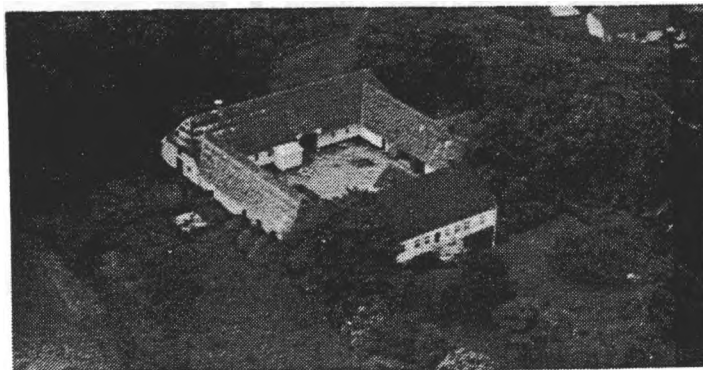
Alligevel blev Alfred Sørensen boende i sin egen lejlighed på gården i mange år; men de sidste år tilbragte han på Skibet plejehjem, hvor han også døde i 1982.

Karla og Søren Have tilhørte en overgang også valgmenigheden i Balle, men i sine sidste leveår deltog Karla meget aktivt i arrangementer ved Skibet kirke. Hun havde også plads i det gamle sogneråd.

I 1970 købte de matr.31, som oprindeligt var en tjenestebolig til lærer Henning Nielsen ved Skibet skole; men da Henning og Lis købte den gamle skole, matr. 3r, blev det gule hus i svinget lejet ud til mange forskellige.

Haves solgte matr. 31 i 1987 og selve gården i 1993 og flyttede til Jelling.

De nye ejere er Preben Pedersen og Merete Linde, som har 2 små piger.

Matr. nr. 8c.

Ejerliste:

Bened Hansen	1849
Hans Johnsen	1868
Christian Nielsen	1872
Peder Sørensen	1873
Kresten Andersen	1902
Asger Kirk Andersen	1939
Børge Kirk Andersen	1979

Matrikel 8c var i 1847 skilt fra hovedgården 8a og solgt til Hans Bennedsens søn - Bened. Han var således den første ejer på stedet og fik matrikel 8c som sin arv. Der stod godt nok skrevet, at den kostede ham 500 rd., men efter afkald 1849 stod: "Jeg Bened Hansen - parcellist i Jennum by, Skibet sogn - tilstår og gør vitterligt, at jeg af min fader Hans Bennedsen sammesteds har modtaget skøde af dags dato på parcel 8c uden derfor at erlægge nogen købesum, indholdt fuld vahya for den mig i sin tid tilkommende fædrene og mødrene arv som ansættes til det samme som købesummen 500 rd."

Til gården hørte også nogle engarealer i Vejle enge og et areal matr. nr. 52a i Nr. Vilstrup.

Bened Hansen var gift med naboens datter Nielsine fra matr. 7a. De fik 6 børn, hvoraf de 3 enten døde som spæde eller var dødfødte.

Hans kone blev svagere og svagere, og i 1861 kunne man læse i sogneforstanderskabets protokol, at Bened Hansen bad sig fri for sit hverv som sogneforstander p.g.a. konens vedvarende svagelighed.

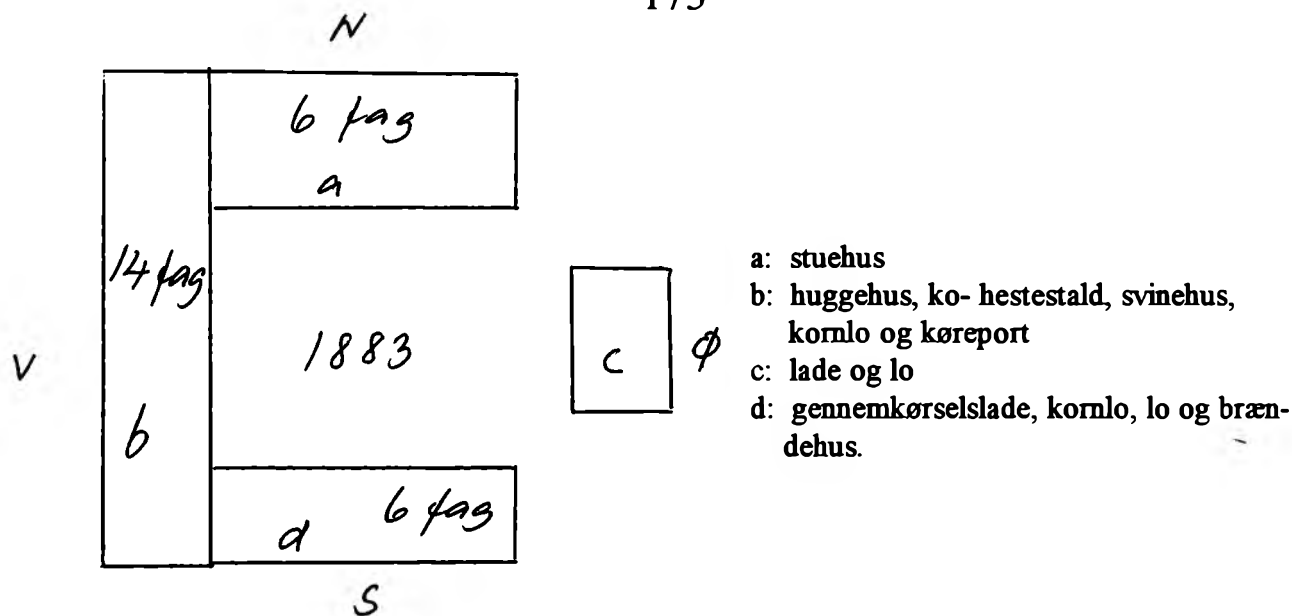
Det blev anbefalet, men med beklagelse, fordi man nødigt ville give slip på en så pålidelig og nidkær kollega.

Nielsine Sørensdatter døde i 1865, og i 1868 mageskiftede Bened Hansen med møller Hans Johnsen i Greis. Købesummen var på de sidste ca. 20 år steget til 3.000 rd.

Kun 4 år efter solgte Hans Johnsen til Christian Nielsen og rejste til Hejnsvig. Prisen var uændret 3.000 rd., men kun 9 måneder efter solgte Chr. Nielsen til Peder Sørensen.

Ved købet oprettede P.S. en panteobligation, hvori han var skyldig til Chr. Nielsen den sum af 1000 rd., og hvor der tilføjedes: "Det er en betingelse, at såfremt nedennævnte forpligtelser promte fra min side opfyldes, skal kapitalen stå uopsagt, således at den uden opsigelse forfalder til betaling i juni termin 1876, dog er henstanden betinget af at jeg, min evt. enke eller hendes evt. syge mand vedbliver at eje pantet, thi i andet fald kan opsigelsen ske fra kreditors side med ½ års varsel til en termin."

Den 29/8 1884 var der udstedt deklaration angående tilplantning m.v. af et nærmere betegnet stykke af matr. nr. 8c.

Skovfoged Peder Sørensen og hans kone Mathilde Nielsen tog Petra Pouline Sørensen, som i 1881 var født i Jennum af den ugifte pige Hansine Sørensen, til sig, og det blev også hende, der sammen med sin mand Kristen Andersen overtog ejendommen efter deres giftermål i 1902. Kristen Andersen var smed, og fordi han boede så højt oppe, blev han i folkemunde kaldt "a himmelsmed"

I 1926 købte han skoven, matr. 5f, af Johannes Hansen på matr. 5a.

Da de solgte ejendommen til sønnen Asger i 1939, flyttede de til matr. nr. 23b.

A. K. Andersen

Asger Kirk Andersen og hans kone Inger boede på gården i Jennum til 1990, hvor de flyttede til en lejlighed i Vejle.

Sønnen Børge havde godt nok købt ejendommen i 1979, men hans forældre hjalp ham med at passe både det udvendige og det indvendige, mens han havde andet arbejde.

Matr. nr. 9a, Hjørnegård.

Ejerliste:

Jørgen Mogensen	1798
Mogens Jørgensen	1806
Hans Hansen	1841
Søren Chr. Jørgensen	1846
Peder Jensen, gårdbestyrer	1850
Rasmus Nielsen Holm	1851
Jørgen Buch Jensen	1869
Christen Pedersen	1881
Truels Valdemar	1889
Christen R. Christensen	1895
Søren Kristian Sørensen	1927
Lars Nielsen Sørensen	1942
Søren Kristian Sørensen	1977

Den første, vi med sikkerhed kender til, som har boet på matr.nr. 9a, er fattigbonde Jørgen Mogensen. Han boede på gården, som var en af de oprindelige 10 gårde, og som rimeligvis altid har ligget på samme sted.

Måske var han der allerede i 1770, for da fik hans 1. kone Karen en søn.

Hun døde imidlertid allerede i 1780 efter samme år at have født et dødfødt barn.

Men inden året var omme, giftede J.M. sig i Hover kirke med Kirsten Jensdatter, med hvem han fik 3 børn. Dem skiftede han med i 1795, da deres mor døde.

I 1796 oprettedes en købekontrakt mellem J.M. og Lautrup på Haraldskjær, men skødet blev først skrevet i 1798.

Han betalte 800 rd. for bygninger, mark, ager, eng og skov - matrikuleret for 3tdr. samt skovskyld 1skp. 3 fdk.. I aftalerne stod bl.a., at han skulle lade gårdens bygninger forsikre i brandkassen og betale de pligtige skatter m.m. Ydermere stod der, at Peder Terkelsen, matr. 3a, alene havde ret til afgrøden i Avilds mose; men at Jørgen Mogensen som de andre havde part i hyrde - og smedehuset i Jennum.

For at komme i gang som selvejer måtte han låne 450 rd. i den kongelige almindelige enkekasse.

Jørgen M. passede gården i 8 år, for i 1806 solgte han til sin søn Mogens fra 1. ægteskab.

Han betalte ikke mere end 450 rd., men havde også siden 1797 sørget for sin far i.h.t. en aftægtskontrakt oprettet mellem de to.

J.M. døde i 1806, men efterlod sig ikke noget særligt ved delingen af boet.

Mogens Jørgensen oprettede i 1817 købekontrakt med skoleholder Peder Sillemann, Jen. på et stykke jord kaldet "Kratbergbakke" (matr. 9e).

Heri blev det fastslået, at sælgeren eller efterkommere af gården - indtil en ny matrikulering fandt sted - skulle lade stykket sætte til hartkorn og give køberen et lovformeligt skøde, imod at han betalte 50 rd.

Mogens J. var gift med Maren Sørensdatter, og sammen fik de 9 børn. Heraf overlevede kun 4 deres far, da han døde i 1824. Ved skiftet havde han efterladt sig en hel del gangklæder, som blev fordelt mellem hans søskende - mod at de sammen med enken betalte begravelsesomkostningerne.

Selvom Maren Sørensdatter i 1837 udlejede en lille englod på Jennum mark til Jørgen Mortensen, matr. 17, var hendes gæld samme år opgjort til 700 rd., og året efter lånte hun yderligere 50 rd.

Hendes yngste datter Birthe var i 1839 blevet gift med Hans Hansen fra St. Lihme, og i 1841 blev gården solgt til dem for 900 rd.

Han overtog al gæld - såvel tinglyst som ikke tinglyst - samt en underskrevet aftægtskontrakt.

Han har nok haft brug for nogle kontanter, for samme år solgte han en parcel, matr. nr. 9d fra til Jørgen Johansen Freund. Den var ansat til 4 skp. 11/4 alb. hartkorn, og køberen betalte 500 rd.

Hans H. oprettede også en lejekontrakt med Niels Ludvigsen - senere matr. 13c - på et 1796 kvadratalen stykke jord beliggende norden for gården og mod øst grænsende ind til matr. 8a. Her byggede N.L. hus.

Men efter 5 år opgav Hans Hansen og flyttede med familien til Grivskud.

Den nye ejer var sognefoged Søren Chr. Jørgensen fra Østengård, som købte matr. 9a for 2400 rd.. Da bygningerne var uden beboere, blev gården indrettet som lazaret for kolerapatienter i 1848.

I 1850 var Peder Jensen på 37 år gårdbestyrer, men allerede året efter købte Rasmus Nielsen Holm fra Erritsø stedet.

Han var gift 1. gang med Johanne Hansdatter og 2. gang med enke Dorthea Hansen, men de blev skilt nogle år senere.

De 4 børn, han fik med Johanne, blev ikke over 30 år, mens han selv levede til 1883, hvor han døde 78 år gammel.

Rasmus N.Holm var en meget "foretagsom" mand. Han solgte jordstykker fra, bl.a. matr. 9f, som han i 1854 solgte til den hidtidige lejer Jørgen Mortensen, matr. 17. Og i 1858 solgte han endnu 2 stykker jord - matr 9g og 9h - til ejeren af matr. 11a.

Hele englodden matr. 21 i Vejle enge var ved en fejl kommet under matr. 9a, men R.N.H. måtte udrede og give skøde på en del til Hans Christensen, matr. 9d.

Han oprettede aftægtskontrakt med sin svigermor Mette Madsdatter i 1856.

Han lånte penge af naboen på 2a, af børn og stedbørn, så der må have været et frygteligt rod i økonomien.

Alligevel solgte han først gården i 1869 til datteren Mette Rasmussen Holm, født 1845 i Jerlev, og svigersønnen Jørgen Buch Jensen fra Ullerup.

Gården var nu på 2 tdr. 2 skp. 2 fdk. 1½ alb., og købesummen var 2800 rd.

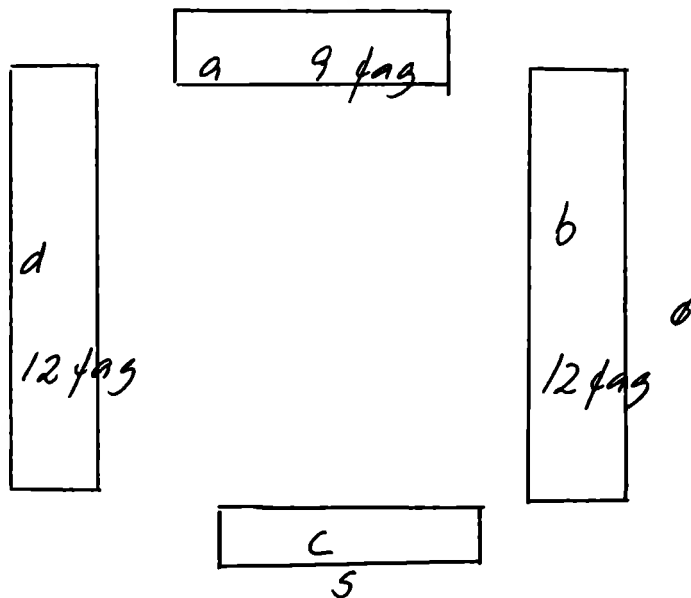
Der oprettedes en meget udførlig aftægtskontrakt - se andet sted - , og R.N.H. blev boende på gården til sin død i 1883.

Samme år - 1869 - var de unge blevet gift i Skibet kirke, men året efter døde Mette i barselsseng. Også barnet døde efter 6 dage.

Jørgen B.J. giftede sig kort efter med Johanne Jessen, der stammede fra Bredsten, og sammen fik de 5 børn.

N

176

a: stuehus, bygget 1873

b: - 1874

hugge- og tørvehus,
vognport

c: lade

d: - 1871

kostald, svinesti, heste-
stald, foderbås, foder-
lade, karlekammer, fåre-
sti, kornlo, vognport.

De flyttede i 1881 til Nr. Vilstrup mark, og den næste ejer hed Christen Pedersen fra Ammitsbøl.
Han overtog gården for 17.000 kr. plus gælden på ejendommen:

til Rasmus N.Holm

600kr.

- skomager Tahes, Roskilde,

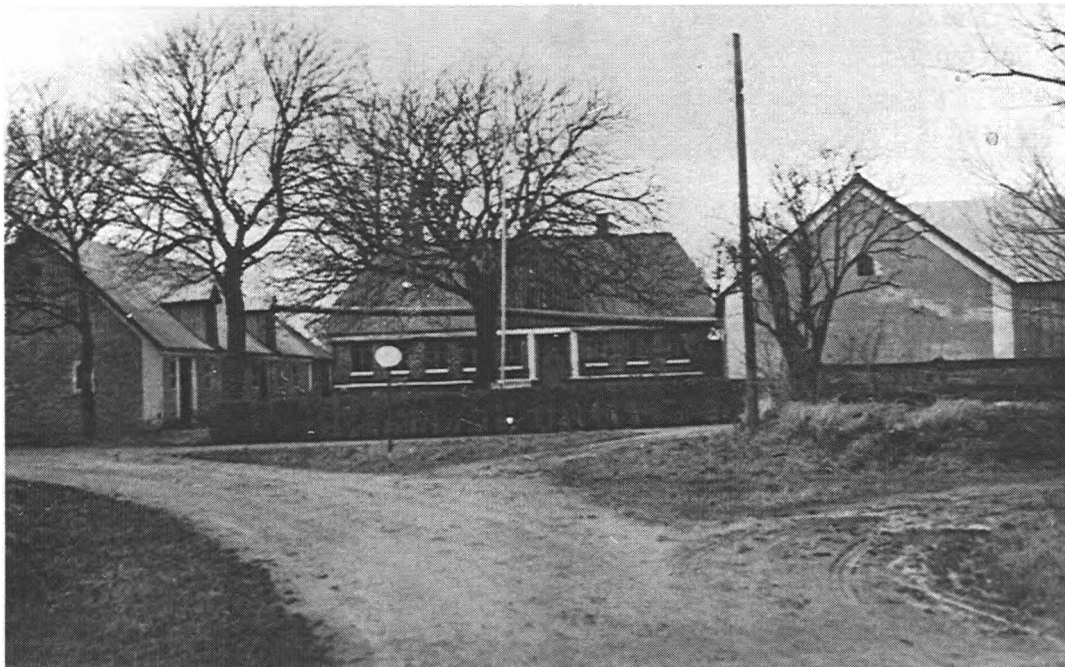
2400-

- jernstøber Rasmussen, Vejle,

2000-

og den på gården hvilende aftægt

2650 -

1931.
matr. 9a set fra Jennumvej, ca. 1936

I 1889 solgte C.P. til Truels Valdemar fra Haderslev. Der medfulgte en besætning på : 2 heste, 6 køer, 4 kvier, 2 får, 1 so og 3 grise, avlsredskaber, men ikke mejeri, bryggers eller bageredskaber, al indavlet sæd samt kornet på marken, og købesummen var 17.225 kr. plus gælden til Kreditforeningen i Viborg på 9.000kr.

T.V. fik samme år udbetalt forskud på konens - Inger Cathrine Schmidt - arv efter hendes forældre og gav samtidig afkald på yderligere fordringer.

Han holdt ud i 6 år og solgte 1895 til Christen R. Christensen, kaldet Garner, fra Ravning. Prisen var faldet lidt; men besætningen var også reduceret en smule.

C.C. og hustruen Ane Marie Madsen tilhørte valgmenigheden i Balle som så mange andre i byen på den tid.

Han var med i mange af sognets kommissioner og udvalg. De havde ingen børn, men i perioder flere plejebørn.

Han solgte i 1927 til Søren Kristian Sørensen for 21.500kr.

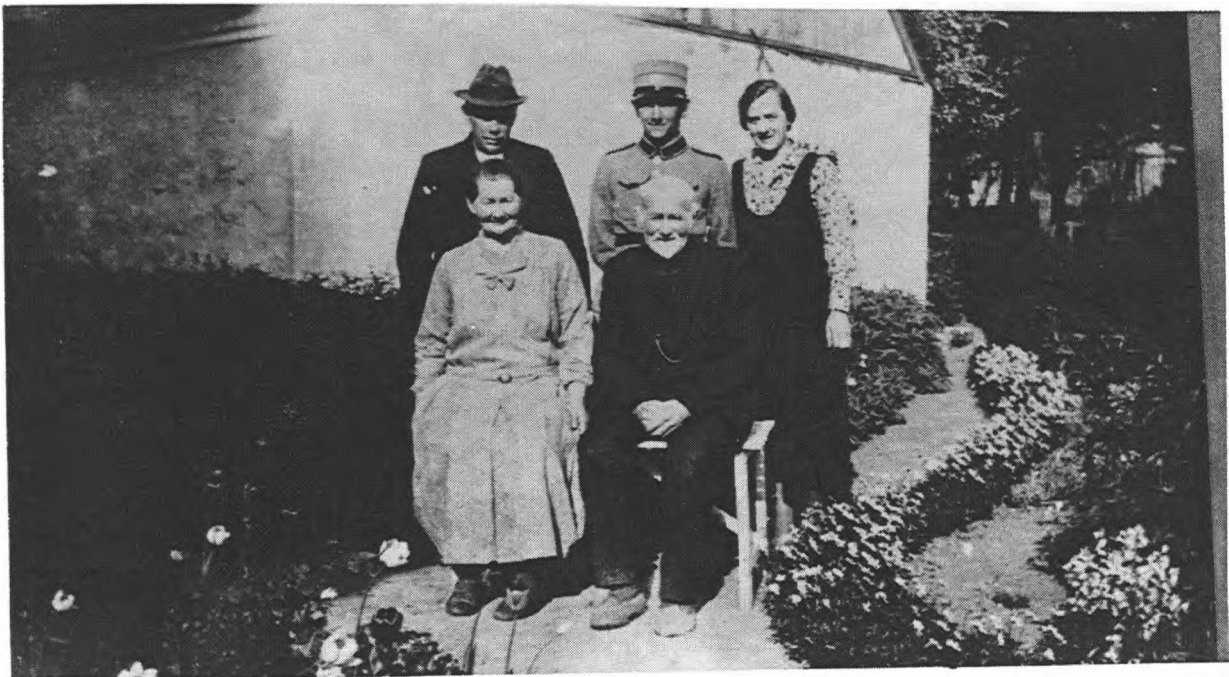
Han var brugsuddeler i Jennum Brugs fra 1905 - 08, så han kendte byen, da han flyttede fra Kjærbølling, hvor han havde boet siden 1907 med sin kone Karen Anette og de to børn Kristine og Lars.

Søren Kr. S. blev født i Knabberup i 1875 som søn af Jens Peter (snedker) Sørensen og Kristine Clausen.

Som den eneste overlevende af 3 børn flyttede han med sin far og stedmor Else Marie Mikkelsen plus 3 halvsøskende til Jennum skov, matr. 23b i 1885.

Også Karen var født i sognet, matr. 20 - som datter af Lars Nielsen og Karoline. Lars Nielsen boede på aftægt på gården til sin død i 1934.

S.K.S. var formand for Jennum brugs fra 1909- 34, ellers passede han det derhjemme og byggede svinehuset.

Søren Kristian, Karen Anette, hendes far- Lars Nielsen, deres 2 børn - Kristine og Lars

Karen og Søren Kristian blev boende på gården, da den i 1942 var solgt til sønnen Lars og svigerdatteren Mary Dyg Johansen, født i Hover 1915, og på et tidspunkt boede også datteren Kristine der med mand og børn.

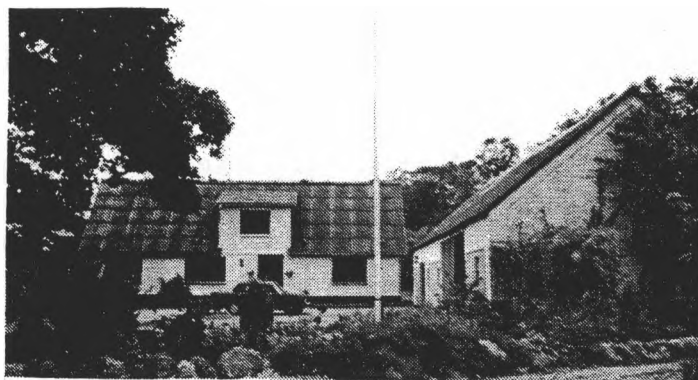
1/3 af skovparcellen 10 b blev købt i 1953.

L.N.S. og hans kone deltog aktivt i byens liv og blev også valgt ind i forskellige bestyrelser.

Kostalden blev bygget af murer Søren Jørgensen, matr. 1a, i 1947 - samme år som sønnen Søren blev født.

Søren Kristian Sørensen - opkaldt efter bedstefaderen - købte gården i 1977, og forældrene flyttede til en udstykning matr. 9n, hvor de byggede deres aftægtshus.

I 1985 købte S.K.S. fredskoven matr. 11b og matr. 9h, 9i og 11c - undtagen bygninger og tilliggende areal på 6.812 kv. meter af Karl Hansen - og forpagtede noget jord tilhørende Alfred Jensen på matr. 25d.

Matr. nr. 9c.Knoldhøj.

Ejerliste:

Jonas Christensen	1841
Anthonius Jonassen	1846
Peder Jensen Schou	1855
Johan Nielsen	1867
Ane Marie Gellert	1878
Hans Jepsen Hansen	1880
Mads Jensen	1914
Johan Peder Pedersen	1927 13/4
Peder Jensen	1927 20/9
Harding Jensen	1969

Jonas Christensen af Rugballe var den første ejer, for han købte en parcel på 2skp. 3fdk. 2 3/4alb. af Hans Hansen på matr. 9a. Køberen var pligtig til at bebygge grunden inden 2 år.

Men det kneb åbenbart for J.C. at få betalt de 380 rd. sølv, som jorden kostede, for handelen var lige ved at gå tilbage.

Han blev dog ejer, og skødet blev tinglæst i 1842, så betalingen må være faldet.

Jonas Christensen havde den kun i 4 år, så solgte han til sin søn Anthonius Jonassen i 1846.

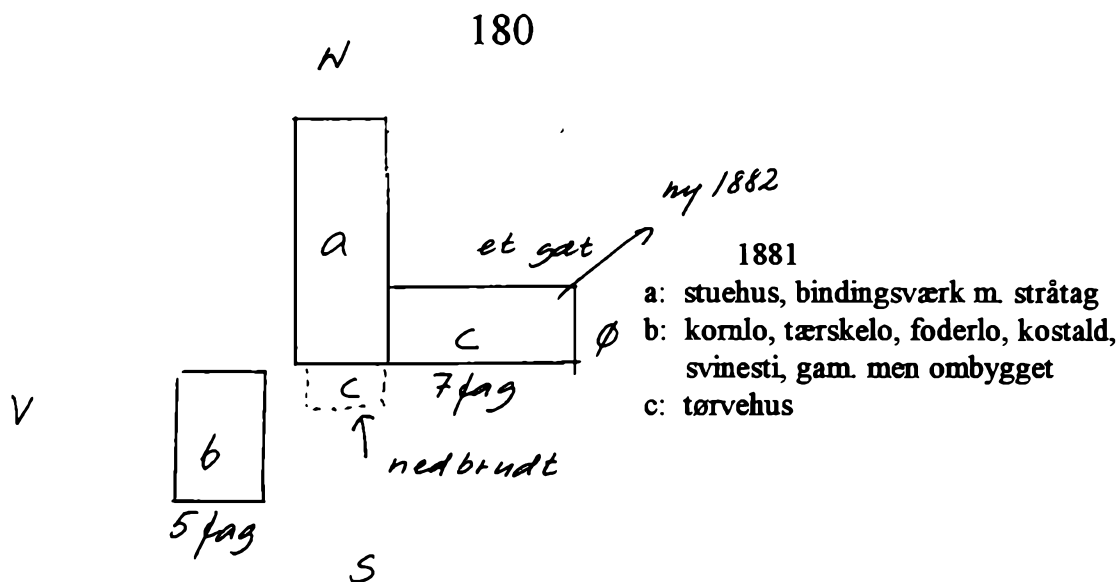
I folketællingerne 1845 - 50 - 55 boede Laurs Ulf Hansen til leje med sin familie på matr. 9c, men de blev skilt kort efter, og konen, Barbara Jørgensdatter, var lidt "uheldig" og fik bl.a. barn med en skomagerlærling i 1857 og endnu et barn i 1860 - denne gang med Mads Peter Jessen - uden at gifte sig med nogen af mændene.

Den næste ejer var Peder Jensen Schou, som i 1855 købte matr. 9c for 1200 rd. Han kom fra Højen med sin kone Ane Hansdatter og 2 børn.

De blev i Jennum i 12 år, og gården overgik i 1867 til Johan Nielsen, der var født i Gudme 1823. Købesummen var 2.050 rd. Han og hans kone Kirsten Christoffersen tilhørte baptistmenigheden, hvilket ikke var særlig almindeligt på den tid.

Johan Nielsen solgte til enken efter Niels Hansen, Ane Marie Gellert, i 1878; men hun døde som 58 årig kort efter, hun havde solgt til sønnen Hans Jepsen Hansen i 1880; men det varede 7 år, inden skødet blev tinglæst.

Hans J. Hansen var i 1880 blevet gift med Else Hansen Ørum, der var født i sognet 1860. De fik 9 børn, men efter den sidste fødsel i 1901 døde hun.

Manden giftede sig igen i 1903 med Maren Hansen, og de fik 3 børn.

De solgte matr. 9c i 1914 og flyttede til matr. 3k i Jennum skov.

Hans J.H. mødte op ved forskellige lejligheder som fanebærer og var desuden med i husmandsforeningen og Venstre vælgerforeningen. Men pludselig rejste han til U.S.A. for at besøge noget familie, men kom aldrig hjem igen, for han døde derovre i 1949.

Husmand Mads Jensen var gift med Martha, hvis søster, Johanne var gift med ejeren af matr. 14b. Da M.J. 's kone døde i 1923, var der 3 små børn. De kom i pleje forskellige steder, og netop mosteren og onklen - Johanne og Kresten - tog drengen Karl Emil på 5 år i pleje. De havde ingen børn selv.

Mads Jensen solgte i april 1927 til Johan Peder Pedersen, som muligvis ejede 19a i 1921, og flyttede til Balle.

Men 9c blev handlet igen i september, hvor køberen hed Peder Jensen.

Han var mælkekusk og gift med Dagny. P.J. døde på Skibet plejehjem i 1983; men gården var allerede i 1969 overdraget til den nygifte søn Harding og hans kone Lydia.

Peter Jensen

Matr. nr. 9d.

Ejerliste:

Jørgen Johansen Freund	1842
Mogens Jensen	1847
Jens Pedersen	1848
Hans Christensen	1852
Terkel Pedersen	1863
Mogens Pelle Christensen	1863
Claus og Hans Larsen	1863
Claus Larsen	1867
Jørgen Chr. Jensen	1903
Søren Chr. Sørensen	1917
Anton Nielsen	1920
Richard Olesen	1979
Ellen og Poul Henriksen	1979

Johanne O.

Hans Hansen - ejer af matr. 9a, solgte i 1842 et stykke jord på 4 skp. 1/4 alb. for 500 rd. sølv til Jørgen Johansen Freund, der på den tid arbejdede på en vandmølle i Mølholm ved Vejle. Han var selv født på Kvak mølle i 1816.

I skødet stod, at Jørgen J. F. skulle have "fri fart og vej" over matr. 9a's mark fra Jennum gade.

I 1846 solgtes matr. 9d til Mogens Jensen; men han beholdt den kun i 2 år, og efter en arv fra hans kone - Maren Henriksdatters far i Jelling på samlet 50 rd., mageskiftede han med daglejer Jens Pedersen, som kom fra Tiufkjær mark.

Han var født i Vinding og konen Christiane Pedersdatter i Starup.

Efter deres tid på 9d kom de i 1853 til matr. 2c, og den nye køber var Hans Christensen fra Balle.

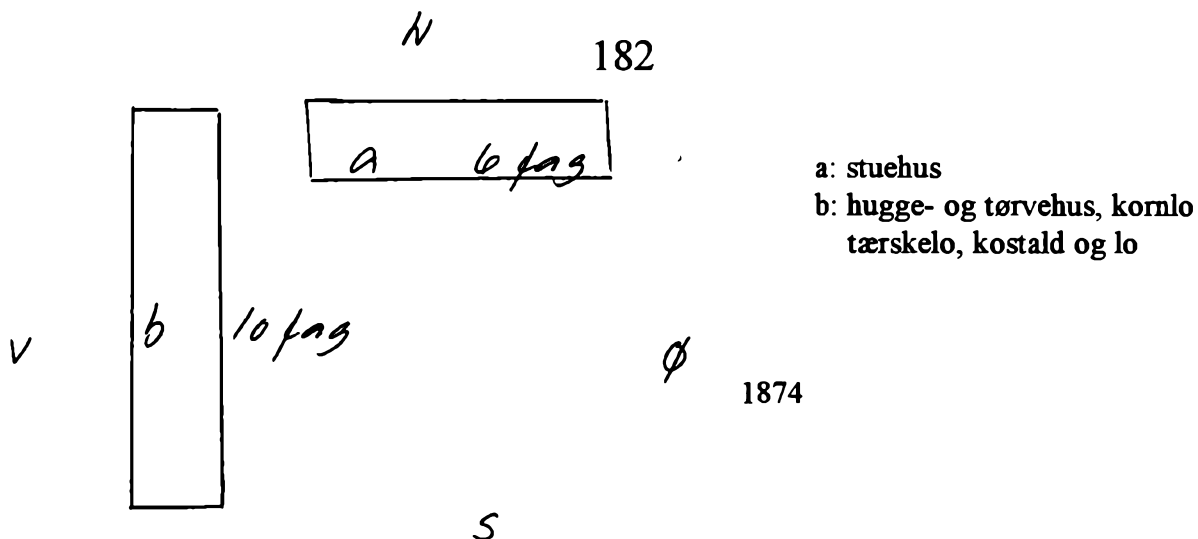
Han var i 1849 blevet gift i Skibet kirke med en lokal pige - Hansine Madsdatter - , hvis forældre Mads Christensen og Dorthe Nielsdatter - boede i Jennum fra 1828 til 1843.

De betalte 800 rigsbankdaler rede sølv og fik efter den nye matrikulering 7 skp. 2 fdk.. Ydermere fik H.C. skøde på en englod i Vejle enge i 1854.

I 1863 solgte Hans Christensen til Terkel Pedersen, som boede et sted i Jennum, men inden for samme år blev 9d handlet to gange, da Terkel Pedersen mageskiftede med Mogens Pelle Christensens ejendom i Odense Herred, og da brødrene Claus og Hans Larsen, som stammede fra matr.7c, overtog stedet en måned efter for 1400 rd.

I købet medfulgte alt, hvad der fandtes på ejendommen og i bygningerne; men som familierne voksede, enedes man om at dele 9d således ,at Claus Larsen blev boende i matr. 9d's bygninger og fik 3skp. 2fdk. 1alb. plus en englod på 1fdk. 1/4alb.

Hans Larsen fik matr. 9i - bebygget og jorden opgjort til 3skp. 3fdk. 2alb. plus englodden 21c på 1fdk 1alb.

I aftalen blev det bestemt, at broderen og hans efterkommere havde fri adgang til brønd og vandsted på matr. 9d, samt fri og uhindret færdsel dertil ret norden for Claus Larsens sted. Vedligeholdelsen var de fælles om.

En tidligere godkendt vej bortfaldt, idet ejerne af matr. 9i herefter skulle kunne gå over matr. 9a's marker - ad den vej som førte til vandstedet - derefter lige mod øst over matr. 9d til dennes østlige skel.

Claus Larsen fik 9 børn, og det var datteren Karen Dorthea, som købte matr. 9d med sin mand Jørgen Chr. Jensen i 1903.

I købet indgik sæd, avl, gødning, besætning og indbo, men dog ikke Claus Larsens værktøj.

C.L., som var veteran fra krigen 1864, oprettede aftægtskontrakt med svigersønnen, og han døde 83 år gammel i 1915.

Jørgen Jensen solgte 9d i 1917 og købte matr. 16a samme år. Endnu to andre matrikler kom i løbet af et par år i hans eje, men kun for en kort tid.

Konen døde i 1923; men da var de flyttet fra byen.

Boelsmand Søren Chr. Sørensen og Kirstine Marie Pedersen boede på ejendommen i 3 år, hvorefter den overgik til Anton Nielsen, som boede der til 1948.

Den næste ejer boede der også i mange år og var bl.a. medlem af Skibet sogneråd.

Richard Olesen og hans kone Johanne flyttede i 1979 til Isenvad, hvor han døde i 1982.

Nu bor Ellen og Poul Henriksen på 9d med sønnen Morten.

Matr.nr. 9e, Kratbergbanke

Ejerliste:

Peder Jensen Sillemann	1817
Niels Olesen	
Johannes Hansen	
Mads Christensen	1854
Jens Jensen	1855
Anders Jensen Brande	1857
Jens Chr. Andersen	1910
Niels Folmer Nielsen	1923
Theodor Chr. Jensen	1928
Brødrene Knud og Peter Larsen	1930
Knud Egeberg	1944
Ingvard Jørgensen	1993

I 1817 solgte Mogens Jørgensen, matr. 9a ,på en købekontrakt et lille stykke jord - kaldet Kratbergbakke - til skoleholder Peder Sillemann.

Jorden lå på Jennum byes mark og grænsede op til Sillemanns øvrige jord.

Kratbergbakke tog sin begyndelse ved et stykke kaldet Smedebakken langs med den nordre side på kirkevejen til (møge) broen og derfra til Stenagerhus. Grøften dannede skellet.

Købesummen var sat til 50 rd.; men da man ventede på en ny matrikulering, hvor jordstykket skulle sættes i hartkorn ,og et lovformeligt skøde skulle udfærdiges,nøjedes de næste ejere med at betale de årlige renter af de 50 rd.

Den nye matrikulering havde fundet sted, og købsbetingelserne overholdt, da Rasmus Nielsen Holm på 9a i 1854 frasagde sig al ret til den nye parcel - 9e, Kratbergbanke, som den nu kaldtes.

Men Mads Christensen, der var født i Engum 1793, døde samme år, og arvingerne solgte til væver Jens Jensen fra Jelling, som betalte 400 rd. for det tilhørende hus - med al dens jord - 1 skp. 1fdk. 1/4 alb..

Han solgte i 1857, selvom det først blev tinglæst i 1871 til Anders Jensen Brande for 600rd.

Den nye ejer var forpligtet til at opfylde aftægtskontrakten af 16/1 1856, der var oprettet imellem de forrige ejere (Jens Jensen og Mads Christensens enke Mariane Christensdatter).

Anders J.B. døde i 1897; men enken blev boende og overlod skødet til sønnen Jens Chr. Andersen.

Han efterfulgtes af Niels F. Nielsen, som i en periode var gift med Petrine Henriksen. Da de blev skilt, flyttede hun til Nørup og han til Klattrup.

En tømrersvend fra Vandel - Theodor Chr. Jensen kom til i 1928; men i 1930 flyttede han og konen til Skibet.

De to brødre Peter og Knud Larsen var begge vognmænd og købte stedet i 1930 med henblik på grusgravning.

Peter blev eneejer i samme år; men de fortsatte i fællesskab med at grave grus i 14 år og solgte så i 1944 til Knud og Anna Egeberg.

Han døde i 1964; men enken, der stammede fra matr.2e, blev boende til sin død i 1993.

Da de var barnløse, arvede hendes bror Ingvard Jørgensen huset. Han havde også boet der, fra han solgte sit eget, matr. 2e, i 1991.

Matr. nr. 9i

Ejerliste:

Hans Larsen	867
Jens Andersen Hansen	1907
Marius Sørensen	1915
Christian Johannes Hansen	1915

C. J. Hansen

I 1867 blev matr. nr. 9d delt således, at matr. 9i blev en selvstændig ny matrikel på 3skp. 3fdk. 2alb. plus englodden 21c på 1fdk. 1alb.

Mens broderen Claus beholdt en reduceret matr. 9d, fik den anden bror Hans denne nye udstykning (læs nærmere under 9d).

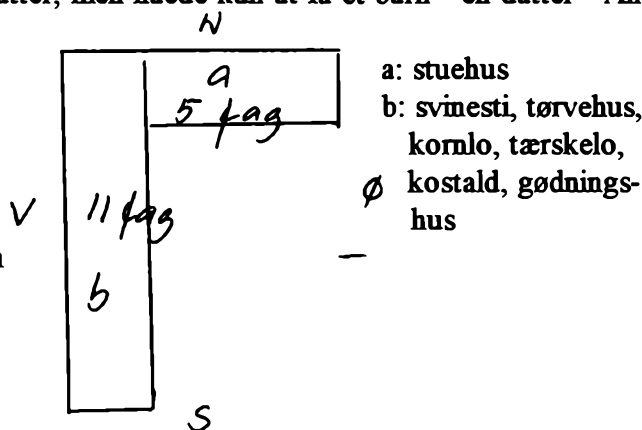
Hans Larsen, der var husmand og murer, stammede fra matr. 7c.

Han var i 1865 blevet gift med Mette Sørensdatter, men nåede kun at få et barn - en datter - Ane Margrethe - , for konen døde allerede i 1866.

Året efter giftede han sig i Skibet kirke med en anden søster til Nicolaj Sørensen på matr. 12a, Maren Sørensdatter, og de fik 5 børn.

De solgte i 1907 til Jens Andersen Hansen, som var født i Ødsted ,og også kom til Jennum derfra i 1906.

Han blev i 1909 viet til Laurine Pedersen, som kom til sognet fra Vindelev samme år.

Marius Sørensen solgte 9i samme år, som han havde købt, og den næste ejer af matriklen hed Christian Johs. Hansen.

Han var født på naboejendommen - 11c - hvor hans mor Karen Kierstine Jensen boede på aftægt. Chr. Hansen var gift med Kirstine Marie Kraft. Hun døde i 1974, mens han blev 99 år, inden han døde på plejehjemmet i Skibet.

Efter hans død blev jorden drevet under gården 11c, som også ejedes af familien. Det hørte op i 1985, da ejeren af matr. 9a - Søren Kristian Sørensen - købte jorden.

Matr. nr. 9l.

Ejerliste:

Gunnar Thomsen	1952
Thomas Thomsen	1982

Ejeren af matr. 9a - Lars Sørensen - solgte i 1952 et stykke jord fra til vognmand Gunnar Thomsen.

Erna og Gunnar var blevet gift i 1937, og samme år købte de matr. 25a.

Den blev solgt i 1952, så de boede en kort tid i en nu nedrevet barak på Jennum bakke, indtil huset på matr. 9l stod færdigt.

En overgang i 1960'erne havde Erna ishus i forhaven.

Gunnar Thomsen bor stadig i huset, selvom det i 1982 overgik til sønnen Thomas, der i dag driver Jennum traktor -og maskinværksted; men han bor selv i Jelling.

Matr. nr. 9m.

Ejerliste:

Per Knudsen	1962
Inge Knudsen	1991

Matrikel 9m stammer fra den oprindelige hovedmatrikel 9a, men i 1962 solgte Knud Egeberg på 9e et stykke fra, så Per og Inge Knudsen kunne bygge et hus ind i skrænten.

Matr. nr. 9n.

Ejerliste:	Lars Nielsen Sørensen	1977
------------	-----------------------	------

Efter at have solgt gården på matr. 9a i 1977 til sønnen Søren byggede Lars og Mary Sørensen et typehus beliggende helt ud til Jennumvejen på udstykningen matr. 9n.

Matr. nr. 10a, Beiskjærgård.

Ejerliste:

Rasmus Christensen ?	
Søren Rasmussen	1750
Jens Sørensen	1778
Peder Sørensen Beiskjær (1)	1798
Peder Mortensen	1847
Peder Sørensen Beiskjær (2)	1871
Peder Sørensen Beiskjær (3)	1902
Poul Nielsen	1909
Evald Japp m.fl.	1915
Iver Koed	1916
Erling Jensen, bestyrer	ca. 1951
Hans Koed	1957

Om Rasmus Christensen har boet på gården omkring 1682 og senere, ved vi ikke, men hans søn Søren Rasmussen, der blev født i Jennum 1725, var fæster fra 1750.

Han blev gift med enken efter en anden Jennumborger Jens Nielsen i 1747. Søren Rasmussen og Karen Eriksdatter fik 7 børn, hvoraf den ene søn Jens, der var født i Jennum 1749, var fæster under major Lüttichau på Haraldskjær mod, at han forrettede hoveri.

Efter sønnens overtagelse i 1778 fik forældrene lov til at bo på aftægt på gården, men skulle være fæsteren behjælpelig med arbejdet på gården, så vidt deres evner og helbred tillod det.

Gården, som er en af de oprindelige, blev flyttet uden for byen før 1788 - antageligt i 1785 som matr. 13a.

I 1787 døde Jens Sørensens kone Kierstine Pedersdatter - rimeligvis efter en fødsel - hvor også barnet døde; men samme år giftede han sig igen med Maren Sørensdatter.

Jens Sørensen fik lavet en købekontrakt med Lautrup på Haraldskjær i 1796; men han nåede ikke at blive selvejer, for han døde, inden aftalerne trådte i kraft.

Det blev så enkens nye mand - den 20 år yngre Peder Sørensen, der underskrev købekontrakten i 1796, og således blev den første selvejer på matr. 10a.

Året efter solgte han et stykke skov - Vesterlunkenbjergrode - til en i Slede. Om han manglede penge efter købet af Beiskjærgård, som den nu kaldtes efter stedet, eller om han havde rigeligt med arbejde i et andet stykke skov eller hellere ville bruge pengene til et stykke engjord i Bredsten sogn, et stykke i Skibet og to i Vejle, vides ikke; men det var moderne at have engjord dengang.

Da hans kone døde i 1836, var han en gammel mand; men alligevel giftede han sig igen - med tjenestepigen Karen Jensdatter på kun 28 år.

Og børn fik de også - den sidste i 1841, hvor Peder S.B. efterhånden var blevet 76 år!

Peder Beiskjær døde i 1846, og som en praktisk foranstaltning giftede enken sig med en yngre mand Peder Mortensen, som var født i Hornstrup 1816.

De fik 3 børn, men kun den ene - Mette - nåede at blive voksen og gift.

I 1856 blev han valgt til skoleforstander, og i 1870 købte han naboejendommen matr. 3d.

Der flyttede de hen, da de solgte Beiskjærgård til konens søn Peder i 1871.

fra en skudsmålsbog 1874-76

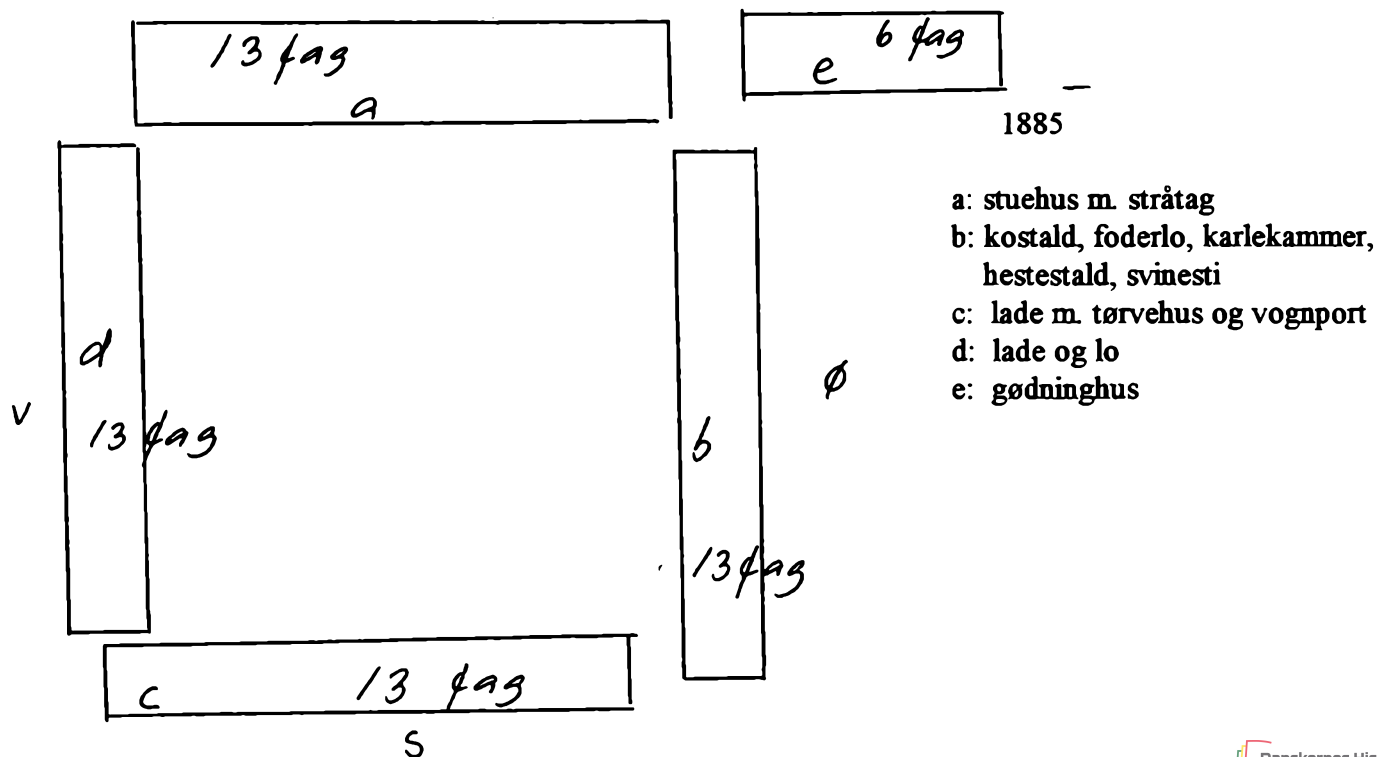
Andersine Petersen får
jorden mig fra 1. November
1874 til 1. November 1876

Peder Sørensen Beiskjær
Jernum

Peder Beiskjær (2) skulle så drive jorden på 3d for aftægtsfolkene - hans mor og stedfar.

Han var blevet gift med en datter fra matr. 4a Dorthe Laursen i 1869, fik 3 børn, hvoraf den ene søn - endnu en Peder - overtog 10a i 1902, og en datter Karen blev gift med skomagler Jes Clausen på matr. 1b.

N

Peder Sørensen Beiskjær (3) blev gift med Nikoline Sørensen, som også havde tilknytning til Jennum, idet hendes far, Hans Sørensen ejede matr. 2a et par år.

Åse Schelbeck er datter af Hans Beiskjær.

Billedet til venstre er et brudebillede. Det ses at min farfar er i en mere alvorlig situation, men trods Alvoren, et lykkeligt og "stateligt" par.

Min farmor kunne passe den elegante brudekjole lige til sin død i 1934.

Åse Schelbeck

Peder og Nikoline ejede en overgang også matr. 25a og matr. 3d; men de solgte 10a efter 7 år, og Poul Nielsen fra Gaurslund blev den nye ejer.

Han var i 1908 blevet gift med Anna Bundgaard fra Nr. Vilstrup; men de blev her kun i andre 7 år, hvorefter Beiskjærgård overgik til proprietær Zacko Rasmussen, ejendomsmægler Søren Olesen og herredsfuldmægtig Evald Japp- og de tjente lette penge!

De solgte skoven 10b fra og yderligere et stykke agerjord til naboejendomme i Søskov, Vester Hornstrup og matr. 14b / d i Jennum.

Iver Koed fra Tudvad købte så resterne i 1916.

Han blev i 1920 gift med den lokale lærerinde Dorthea Nielsen fra matr. 5c- læs mere under " skolen ", og de blev et kendt par i byen.

Efter mandens død i 1951, var svigersønnen Erling Jensen bestyrer, men i 1957 blev gården solgt til sønnen Hans Koed. D.K. flyttede til Kolding i 1966 , og her døde hun i 1969.

1972

Matr. nr. 11a, Christiansminde.

Ejerliste:

Thomas Andersen	fæstebonde	1771?
Jens Jensen Weisel	-	1775
Laurs Madsen		1798
Jens Jørgensen		1801
Jørgen Jensen		1834
Mads Hansen		1860
Søren Nielsen Jensen		1875
Christian Nielsen		1885
Jens Peter Nielsen		1901
Hans Hansen Sigtenbjerggård		1941
Henning Hansen Sigtenbjerggård		1986

Thomas Andersen var fæstebonde på 11a i 1771, hvor han også blev gift med en pige fra byen, Maren Jørgensdatter Schou. De blev ikke særlig gamle nogen af dem, for han døde i 1778 og enken i 1783, men da var hun flyttet i et hus i byen.

Laurs Madsen og Jens Jensen Weisel blev de næste fæstere på gården; men i 1780 delte de, og Laurs Madsen fik 1/4 parts gård med alle gårdens tilfaldne bygninger, hauge og toftejord og græsning, mod at han gjorde hoveri på lige fod med de øvrige bønder i byen.

Jens Weisel døde i 1781, og hans enke Johanne Madsdatter giftede sig samme år med Jens Jensen Rytter, som var en hel del yngre end hende.

Da Laurs Madsen oprettede købekontrakt i 1796 med Lautrup på Haraldskjær, blev han eneejer, og Jens Rytter og konen flyttede til matr. 12a, som de havde i 5 år. Derefter flyttede de til Fårup huse.

Laurs Madsen solgte 11a til svigersønnen Jens Jørgensen i 1801. —

Han fik tilnavnet "den gamle J.J.", for i 1806 kom "den unge J.J." på matr. 6a, og endnu en Jens Jørgensen dukkede op på matr. 13a i 1810.

Jens Jørgensen havde købt et engstykke ved Lykkehus i Vejle enge, og det satte han i pant ved købet.

I 1834 solgte J.J. efter konens død til sin søn Jørgen Jensen, som var gift med en datter af Hans Bennedsen ,8a, Karen Margrethe.

Jørgen J. modtog i 1839 på sin kones vegne (det var altid manden, der skrev under ---- ikke kvindejob dengang) en arv på 400rd. fra hendes forældre.

Et engstykke i Vejle kær, som Jens Jørgensen og Peder Beiskjær,10a ,i fællesskab havde købt i 1812, solgte J.J. sin halvpart af til sønnen Jørgen Jensen i 1843.

Der blev handlet livligt i 1858, da J.J. købte matriklerne 9g og 9h fra nabogården og solgte 11d til 7a. Den er i dag en del af Nybo, matr. 7h.

Men Jørgen Jensen fik ikke noget ud af handlerne, da han døde sidst på året 1858.

Enken blev så ejer af stedet og delte gården i to - faktisk på tværs - øst/vest, og mellem 1858 og 1860 byggede hun længere oppe på marken.

Det fik matr. 11c og 9h, og Karen Marg. flyttede selv ind i det nybyggede sammen med den yngste datter på 2 år.

Skovmatriklen 11b beholdt hun også; men hun solgte 11a og 9g til datteren Kirstine Jørgensen og svigersønnen Mads Hansen i 1860.

De fik yderligere en englod og en agerlod ved siden af skovlodden 11b, og i Mads H.'s skøde blev det betinget, at ejeren af matr. 11c havde fri ret til fri færdsel ad en 6 alen bred vej - langs med østre skel af matr. 11a.

Mads Hansen solgte den bebyggede agerlod i 1874, og den fik matr. 11e, og gården blev solgt til Søren Nielsen Jensen i 1875.

Mads Hansen flyttede nu lidt omkring og boede bl.a. til leje på matr.3d i 1901. Han døde i 1904 i Fredericia, og enken døde i Bredal i 1914.

Søren N.Jensen var født i sognet i 1848 og gift med Hansine fra Bredsten.

I 1879 solgte Søren N.J. en lille lod til Skibet kommune, som fik matr. 11f. Det var der, bygningerne til 11a oprindeligt lå; men året efter stod de som nedbrudte i brandtaksationsbogen. Det var for at give plads til den nye skole. De blev dog bygget op igen på det sted, hvor 11a nu ligger. Søren N. Jensen boede her til 1885, hvorefter de købte matr.4c i 1886. Han må have bygget på matriklen, for bygningerne, der var opført af en del brugt materiale, blev brandforsikret i 1885.

Samme år solgte S.N.Jensen ejendommen 11a, 9g og 6f i Sælde (eng) med bygninger til Christian Nielsen, der var gift med Jens Peter Hansens datter fra 8a.

I 1905 købte Chr. Nielsen naboejendommene matr. 15a og 18a af Johan Elias Hansens enke Oline Sørensen.

Inden da havde sønnen Jens Peter Nielsen overtaget gården i 1901, og huset på 15a blev brugt til lade for 11a.

Han var i 1900 blevet gift med en datter af Nicolai Sørensen, 12a, - Ane Kathrine - og de fik 2 sønner, hvoraf den ene lagde grunden til Farre fjerkræslagteri.

J.P.Nielsen købte noget eng af lærer L.E.A. Husted i 1908, og i 1918 overtog han også matr. 15a og 18a efter sin far, og 15a bliver ved med at høre under matr. 11a, mens huset på 18a blev solgt fra i 1942.

Det var Hans Hansen Sigtenbjerggård - gift med Thora - der overtog stedet i 1941.

Han var født i Bjerlev 1914 og døde på Hovergården i 1994.

Henning Hansen købte i 1986 matr. 11a af sine forældre, men de skulle blive boende på aftægt - det var et led i salgsbetingelserne.

Sigtenbjerggaard

Matr. nr. 11c.

Ejerliste:

Karen Margrethe Hansdatter	1858 - 60
Hans Jørgen Hansen	1882
Christian Johs. Hansen	1943
Karl Marius Hansen	1973
Keld Baagø	1985

Enken efter den tidligere ejer af 11a - Jørgen Jensen- udstykkede mellem 1858 og 1860 en parcel af 11a, som fik matr. 11c / 9h.

Her byggede Karen Margrethe Hansdatter et hus og flyttede derop med den yngste datter på 2 år. Hovedparcellen solgte hun i 1860 til den ældste datter og svigersøn.

I 1870 købte Karen Marg. den anden halvpart i englodden, som Jens Jørgensen, 11a og Peder Beiskjær, 10a, i sin tid havde købt sammen. Hun blev dermed eneejer af matr. 22 i Vejle enge.

Karen Margrethes barnebarn Hans Jørgen Hansen, som var søn af Kirstine og Mads Hansen, tidl. 11a, overtog ejendommen i 1882 mod, at bedstemoderen skulle have indrettet 2 fag af stuehuset til aftægtsbolig.

Hun skulle selv indrette det efter eget ønske; men lejligheden skulle forsynes med bræddegulve, loft og skorsten. Desuden ville hun også have et køkken.

Hans Jørgen var gift med Karen Kirstine Jensen, og det blev en af deres 8 børn, der førte gården videre.

Chr. Johannes Hansen købte i 1915 naboejendommen, matr. 9i, men da han blev gift i 1916, byttede moderen Karen Jensen og de nygifte bolig. Hun kom på 9i, og Chr. Hansen på 11c.

Men han købte først gården af sin mor i 1943, og havde således haft den i forpagtning gennem alle disse år.

Da det skete, overtog Chr. Hansens søn Karl matr. 9i; men den blev ikke brugt til beboelse længere, og huset er revet ned for mange år siden.

Karl Hansen, der var ugift, boede sammen med forældrene på 11c, som han blev ejer af i 1973.

Jorden, 9h,9i og 11c - undtagen bygninger og tilliggende areal på 6.812 kv. meter - blev solgt til Søren Kr. Sørensen på matr. 9a i 1985 og bygningerne 11c til Keld og Charlotte Baagø. Selv flyttede Karl Hansen til Jelling.

Matr. nr. 11e.

Ejerliste:

Søren Larsen	1875
Anton Sørensen	1898
Søren Nielsen Sørensen	1907
Hans Jensen	1935
Jørgen Rasmussen	1959
Gunnar Vinther Rasmussen	1959
Ernst Skouenborg	1961
Ulla og Benny Møller Kristensen	1994

Mads Hansen - ejer af matr. 11a, solgte i 1874 en agerlod i nærheden af skoven til træskomager Søren Larsen.

Huset, som var på grunden, var nok bygget sidst i 1850.

Søren Larsen, der var søn af Lars Clausen på 7c, boede i 1858, da han blev gift med Kirstine Hansen, på matr. 7d. Den solgte han, da han flyttede ned på 11e.

Den næste ejer var Anton Sørensen, som købte i 1898.

Han og konen Karoline Strøjer Hansen boede fra 1884 til 1891 på matr. 4c og vendte således tilbage til byen i 1898. I 1901 købte han to lodder- matr. 4g og 4h, som sognepræst Balslev havde fuldmagt til at sælge, for de tilhørte Skibet præsteembede og var præstegårdsjord.

Ved dette køb fik Anton Sørensen også vejret ned til Sælde ad en 4 alen bred vej.

Søren Nielsen Sørensen købte ejendommen i 1907 og boede der til 1935 med sin kone Johanne Sofie Holdorff.

Hun kom fra Hornstrup og han fra Knabberup.

De flyttede til et hus på Sældevejen

kaldet "Arnen" i 1935,

og den næste ejer var Hans Jensen.

Han var boelsmand og søn af Anton Jensen fra 18a. I 1935 var han blevet gift med Lilly J. i Bredsten kirke, og de fik 3 børn.

I 1959 blev 11e handlet to gange, og Gunnar Vinther Rasmussen og hans kone Ellen blev der i 2 år, indtil de flyttede op på matr. 14b. Ruth og Ernst Skouenborg havde huset til 1994. De nåede lige at få sig indrettet i en lejlighed på Strandvejen i Bredballe, inden han døde. De nye ejere hedder Ulla og Benny Møller Kristensen.

Søren Nielsen Sørensen

Matr.nr. 12a, Elisabethsminde.

Ejerliste:

Thomas Andersen	fæstebonde	1771
Jens Jensen Weisel	-	1775
Jens Jensen Rytter	-	
-	-	1796
Laurs Pedersen		1808
Peder Hansen Runkenborg		1812
Christen Pedersen		1848
Peder Henriksen		1852
Nicolai Sørensen		1859
Jens Peter Nicolaisen		1896
Nicolai Nicolaisen		1937
Niels (Sæbe) Pedersen		1949
Ejnar Jensen		1950
Eva Birgit Olesen		1986
Oluf Juhl		1992

N. Nicolajsen

Thomas Andersen, der var søn af Anders Hansen, 4a, og Maren Jørgensdatter Schou - datter af Jørgen Schou, havde gården i fæste omkring 1771.

Da Thomas Andersen døde i 1778, flyttede enken til et hus - tæt øst for Terkel Diderichsens gård, 3a. Hun døde dog 5 år senere fra 3 umyndige børn, og da boet skulle gøres op, blev børnene anbragt i pleje.

To af børnene blev i Jennum hos en morbror - Mickel Schou på 16a, og hos en farbror - Niels Andersen på 4a.

Peder Jørgensen, som boede på aftægt hos stedsønnen Niels A. anmeldte, at han havde ydet afdøde et lån, og nu forlangte han pengene tilbage; men afdøde Lüttichau på Haraldskjær havde afskediget enken fra gården på de betingelser, at ingen havde noget at fordrø hos hende.

Men tilbage på gården blev den næste fæster Jens Jensen Weisel. Han var der 3 år, og så døde han.

Han blev fæstet sammen med Laurs Madsen på 11a, og samme år delte de gården og blev fæstebønder på hver deres kvarte parts gård.

Enken Johanne Madsdatter giftede sig igen samme år - 1781- med en anden Jens Jensen med tilnavnet Rytter.

Lautrup på Haraldskjær solgte den 1/4 gård til Jens Rytter i 1796. Den stod til ltr. 4skp. ager og eng samt 3fdk 1/2alb. skovskyld.

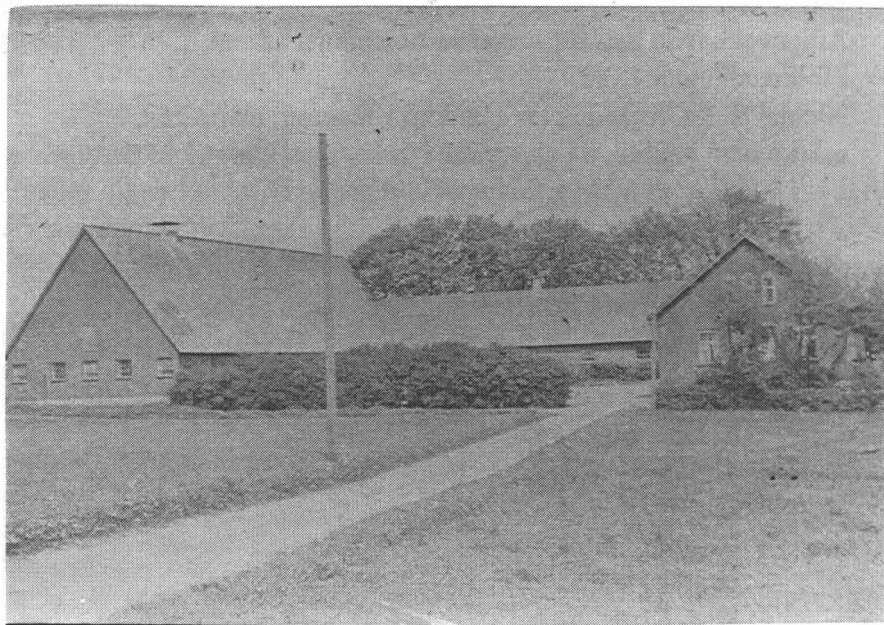
Da Jens Rytter solgte til Laurs Pedersen i 1808, var han flyttet til Fårup huse.

Laurs P. var søn af skovfoged Peder Jensen Herzum på matr 13a og gift med Bodil Jørgensdatter.

Året efter solgte han en agerlod med bygninger til Ole Nielsen. Den hørte oprindeligt til 12a, og bygningerne var en del af den oprindelige gård, som blev delt. Denne lod fik nu matr. 15a. Så må man formode, at 12a blev flyttet op, hvor den nu ligger og bygget mellem 1808 og 1812.

Laurs Pedersen solgte i 1812 til Peder Hansen Runkenborg, og af skødet fremgik, at der var solgt 2fdk. skov fra.

Hans første kone, Elisabeth Christensdatter, døde 46 år gammel i 1829, og det er fra hende, gården har fået sit navn.

Runkenborg blev gift året efter med Marie Iversdatter. De døde begge i 1848, og gården blev solgt på auktion. Måske havde Peder Runkenborg været lidt hård ved flasken og kørt gården ned, for efter kirkebogen at dømme, døde han af druk.

Den højestbydende blev Jens Hansen Østergård, men samme dag solgte han skødet videre til Christen Pedersen.

Han havde gården til 1852, hvor han mageskiftede med Søren Ebbesen fra Refsgård og flyttede dertil med konen Mette K. Jensdatter, som stammede fra de kanter. Om S.E. fortrød, eller om han var handelsmand ----- i hvert fald solgte han til Peder Henriksen i stedet. —

Han døde efter kun 4 år på stedet, og enken, der førhen havde været gift med Søren Nicolaisen, førte gården videre med hjælp af sin 18 årige søn Nicolai.

Thomas Sørensen på matr. 1a, men født på 2a, solgte i 1858 det halve af jorden fra til Ane Cathrine Jensen på 12a; men forinden havde hun solgt sin hedeled til 7a.

I 1859 købte Nicolai Sørensen gården af sin mor, og i 1869 giftede han sig med naboens datter fra matr. 3a - Maren Jensen. De fik 2 børn, men Maren døde allerede i 1874, så hendes bror blev værge for Ane Cathrine Nicolaisen på 3 år og Jens Peter Nicolaisen på 1½ år.

I det næste ægteskab med Mette K. Nielsen fik han ingen børn, men overtog hendes ejendom i Kjærbøllinghuse samt aftægtskontrakten - oprettet mellem Mette K. og Niels Peder Buch og hustru (hendes forældre).

Samme år - 1876 - overtog han også aftægtsmand Henrik Tromborg, som skulle bo i den vestre ende af stuehuset på 12a; men så langt kom de slet ikke, for N.S. solgte ejendommen i Kjærbølling med alle forpligtelser vedhæftet.

Alligevel havde han sin svigerfar boende på aftægt i folketællingen 1880.

Nicolai S. købte endnu en ejendom i Jennum, matr. 25d, måske med henblik på sine gamle dage, men han solgte den igen efter 10 år og døde først i 1916.

Nicolaj Sørensen

På billedet fra ca. 1916 ses: Nicolai Sørensens hustru Mette K. Nielsen, Jens Peter Nicolaisen og hustru samt deres børn: Nicolai, Maren, Hans og Anna

N.S. havde solgt gården til sønnen Jens Peter i 1896; men de gamle blev boende. Han og Hansine Hansen havde 12a til 1937, hvor de flyttede til Jelling, og den blev solgt til deres søn Nicolai Nicolaisen.

Før han købte sin fødegård, havde han en ejendom i Søskov. Samtidig med at han drev landbrug, kørte han mælketur for Skibet mejeri, og det fortsatte han med til 1945. Under krigen avlede han også tobak- som flere andre i byen - og de forsøgte at sælge det forskellige steder.

I 1945 brændte gården, og i 1949 blev den solgt til sæbe Pedersen. Året efter blev den handlet igen, og Ejnar Jensen og Edith kom fra en gård i Vestbirk.

Ejnar J. var i mange år sognerådsformand og en kendt skikkelse i byen. Han solgte englodden lille Spang- også kaldet Enghaven - til pedel ved Skibet skole Frederik Jensen, men den ejes i dag af Vejle kommune. Ejnar og Edith blev boende på 12a, til de var over 80 år, men i 1986 solgte de til Eva Birgit Olesen og Ehlert og flyttede til et hus i Bredsten. Her døde hun i 1991 og han i 1995. De nye ejere havde mink og solgte antikviteter, men i 1992 kom familien Oluf Juhl til.

Edith og Ejner Jensen - fandt lykken og hinanden på en sydsjællandsk herregård. (Foto: Allan Simonsen).

Matr. nr. 13a, Stenagergård.

Ejerliste:

Peder Jensen Herzum	i fæste 1773, købt	1798
Laurs Pedersen		1801?
Jens Jørgensen		(1806)
Ane Marie Christensdatter		1810
Christen Jensen		1810
Mette Pedersdatter		1830
Søren Hansen		1842
Mette Kierstine Pedersen		1882
Peder Stenager (Sørensen)		1887
Valdemar Jensen Bendixsen		1916
Karl Jensen		1950
Valdemar Jensen Bendixsen		1952
Viggo Mikkelsen		1952
Johannes Kofoed		1961
Carla Kofoed		1964
Knud Christensen		1971

P. V. Bendixen

Stenager er navnet på en mark, og det går helt tilbage til den første opmåling af Jenum i 1683. Gården Stenagerhus, som den oprindeligt blev kaldt, ligger på marken Stenager.

I 1773 skrev Peder Jensen Herzum fæstebrev med Haraldskjærs ejer på dette hus med jord, imod at han passede skoven i Jenum. Hans opgave som skovfoged var at holde opsyn med, at der ikke blev stjålet træ fra skoven og udvise de træer, der skulle fældes.

Bønderne skulle betale ham 4 skilling i stempelpenge for hvert træ, de hentede i skoven; men det træ, herskabet på Haraldskjær skulle bruge, fik han ingenting for. Derimod blev han fritaget for at betale landgilde (skat).

Peder Jensen var i 1773 blevet gift med Mette Olufsdatter, og det var i deres tid, at gården blev flyttet uden for byen omk. 1785 - samtidig med matr. 10a.

Peder Herzum var 57, da han i 1798 købte Stenagerhus fri af Haraldskjær. I følge lægdsrullen havde han sin søn Laurs boende hos sig.

Laurs blev i 1799 gift med Bodil Jørgensdatter fra Fåruphuse, og de blev boende, til de købte Elisabethsminde, 12a, i 1807.

Hvornår Peder H. er død, ved vi ikke, men i 1806 skrev han købekontrakt med Laurs P's svoger Jens Jørgensen af Fåruphuse.

Jens J. døde i 1810 - kun 36 år gammel - og det blev enken Ane Marie Christensdatter, som skrev skødet under med Laurs Pedersen som sælger.

Enken giftede sig samme år med Christen Jensen fra Sælde, men de fik ingen børn, så det blev svigermoderen til Jens Jørgensens datter Ane Elisabeth, der købte 13a i 1830. I 1825 havde C.J. fået en skovlod på 12.180 kvadratalen i bytte for mergel af gårdmand Jens Jørgensen, 6a.

Mette Pedersdatter var enke fra Sælde, og samme år, som hun kom til Stenager, overtog Ane Elisabeth og hendes mand Jens Hansen hans fødegård, og her kom Christen Jensen og Ane Marie med som aftægtsfolk.

Mette Pedersdatter solgte Stenagerhus i 1842 til en anden søn, Søren Hansen, der var gift med Mette Kierstine Pedersdatter, født 1824 i Engum.

De fik 9 børn, men da Søren Hansen døde i 1881, måtte enken drive gården videre, indtil sønnen Peder var gammel nok til at overtage den.

Det skete i 1887, og samme år giftede han sig med Ane Kierstine.

Peder Stenager, som han nu kaldte sig, solgte gården i 1916 til svigersønnen Valdemar Bendixsen, der i 1915 havde giftet sig med hans datter Sørine i Skibet kirke.

Stenagergård (hus) udflyttet fra fællesskabet i Jen. by.

Stuehuset er fra 1872, fotograferet 1918 - 20.

Hestegangen til venstre i billedet trak tærskemaskinen inde i laden - med + hests kraft.

Der kom elektricitet på gården omkring 1930.

De solgte gården i 1950 til Karl Jensen, og dermed overgik slægtsgården siden 1773 til fremmede, men 2 år efter købte V. B. den tilbage igen.

Samme år - 1952 - blev 13a alligevel solgt til andre - Frida og Viggo Mikkelsen.

I 1961 købte Carla og Johannes Kofoed stedet, men han fik kun 3 år her, for han døde i 1964.

Enken rejste til U.S.A. og solgte ejendommen til Birthe og Knud Christensen i 1971.

Matr. nr. 13b.

Lejerliste:

Mads Rasmussen	1852
Maren Olesdatter	1853
Niels Marcussen Kreiberg	1853
Mathias P. Desmarais	1855
Niels M. Desmarais	1885
Ole Christensen	

Ejerliste:

Hans Peter Hansen	1902
Ole Chr. Eriksen	1904
Jens Peter Christoffersen	1904
Peder M. Jensen	1919
Johan Svarrer (Thomsen)	1935

Jensen, Peder Michael

Lejerliste:

Jesper Nielsen	1926
----------------	------

Mads Rasmussens enke Maren Olesdatter lejede denne matr. 13b af Søren Hansen, der var ejer af Stenagerhus i 1853. Lejemålet skulle være gældende i 50 år, fra 1. maj 1852.

Mads Rasmussen byggede selv et hus på jorden og var derved husejer på lejevold. I kontrakten er nævnt en klausul på en kalk / mergel grav, hvoraf Søren Hansen, Stenagerhus, forbeholdt sig ret til at hente kalk / mergel i graven på det bortlejede jord til eget forbrug. Ligeledes havde hr. Agerholm, 6a, ret til at hente kalk / mergel deri.

Mergelgraven blev senere til mølledammen.

Maren Olesdatter giftede sig igen 1853 med Niels Marcussen Kreiberg fra Skærup, hvorfra Maren Olesdatter også stammede. Det blev et kortvarigt ægteskab, da Niels Kreiberg døde i 1854. På dette tidspunkt var Maren højgravid, og hun nedkom kort efter med en datter, som fik navnet Nielsine. Niels K. efterlod sig foruden konen og det ufødte barn også en besætning bestående af 1 ko og 2 får.

Maren giftede sig året efter med enkemand Mathias Pedersen Desmarais, der kom fra Jerlev sogn; men ifølge folketællingen 1850 boede han til leje her i Jennum og var gift med Ane Christine Poulsdatter.

Mathias P. Desmarais gav i 1874 møller Hans W. Duer ret til at benytte det vand, han havde drænet ud af den jord, han havde lejet, men Duer måtte selv betale og lægge rørene i jorden - ned

over hans lejede jord til mølledammen. Endvidere fik Duer ret til at nedsætte en kasse i den østre ende af ledningen til opsamling af vandet.

Mathias Desmarais døde 1881 og Maren Olesdatter 1887; men deres søn Niels Mathiasen Desmarais blev gift inden hendes død med Johanne Mathilde Modè fra Sverige.

De overtog huset efter moderen, men de var rejst fra Jennum ifølge folketællingen 1901, for da boede der en Ole Christensen i huset.

De flyttede muligvis til Haraldskjær, hvor han var gartner. En kold vinterdag frøs Niels D. ihjel efter at have mistet orienteringen på vej hjem.

I 1902 udløb lejekontrakten, og jorden og huset blev da solgt.

Sælgerne var Mette Kierstine og Søren Hansens børn på Stenagerhus. De arvede denne jordlod, da moderen døde 1895 og solgte til Hans Peter Hansen fra Ømkulerne ved Vejle. Han beholdt den ikke længe, mageskiftede i 1904 med Ole Chr. Eriksen af Uhre. Samme år mageskiftedes der igen.

Nu blev Jens Peter Christoffersen og hustru Mariane Vestisen af Høgsholt ejer af ejendommen.

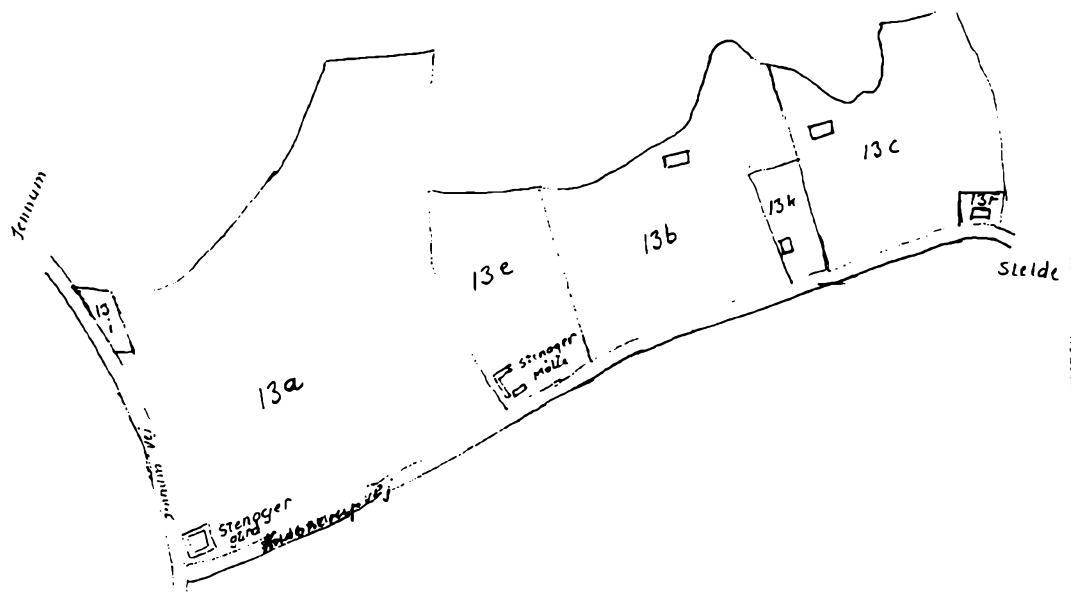
Mariane døde 1918, og Jens Peter solgte ejendommen 1919 til Peter Jensen, Stenager mølle.

Huset blev nu lejet ud igen, og vejmand Jesper Nielsen boede til leje fra 1926 til 36, hvor han købte et hjørne af matr. 13b af Johan Svarrer, Stenager mølle.

Det udstykkede jord fik matr. nr. 13k.

†	†	†
Det bekendtgøres herved, at min		
kære Mand, vore to sørgende Børns		
Fader		a1313
Niels Mathiesen		
pludselig er afgaaet ved Døden.		
Haraldskjær d. 18 Marts 1904.		
Johanne Mathilde Mathiesen,		
f. Modé.		
Begravelsen er bestemt til Tors-		
dag d. 24. ds. Kl. 12 fra Hjemmet.		

19.3.1904

Matr. nr. 13c og 13f.

Ejerliste til 13c:

Niels O. Ludvigsen	1858
Morten Gjermansen	1876
Hans Jensen, Sælde	1882

Ejerliste til 13f:

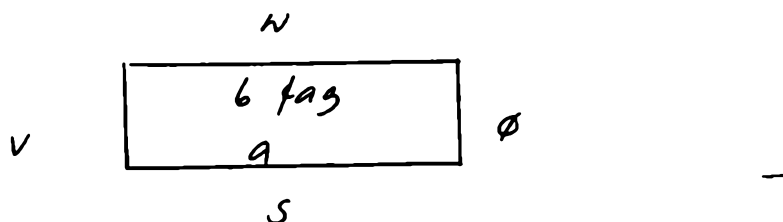
Niels Chr. Sørensen	1877
Jens Jensen	1880
Hans Christiansen	1880
Hans Jensen, Sælde	1882

Matrikel 13a, Stenagergård, har udstykket jord af flere gange. Første gang i 1855 til daglejer Niels O. Ludvigsen, hvis stykke fik matr. nr. 13c.

Niels Ludvigsen boede tidligere i et hus på Hjørnegårdens jord, 9a, i Jennum by, hvor han havde lejet en grund og opført et hus. Da vi ikke er stødt på dette hus i andre anledninger, går vi ud fra, at han har revet det ned og bygget det op igen på matr. 13c.

Han fik 9 børn med sin kone Ane Marie Nielsdatter fra Hvejsel.

Murer Morten Gjermansen blev ejer af matr. 13c i 1876, og han udstykkede og solgte matr. 13f i 1877 til tømrer Niels Chr. Sørensen, der byggede et hus på denne grund.

Huset var for det meste bygget af gamle materialer, og forsikringen blev derfor nedsat.

I huset fandtes: 2 stuer, kammer, køkken og gang, værksted og endnu et kammer. Der var bræddeloft og stråtag.

I 1882 købte Hans Jensen, Sælde, både matr. 13c og 13f. Husene blev fjernet og jorden lagt under denne gård i Sælde, hvor jorden stadig hører under. (I dag Knud Nielsens gård).

Matr. nr. 13e, Stenager mølle.

Ejerliste:

Søren Hansen, 13a	1862?
Peder Laursen	1872
Hans Johnsen, 8c	1872
Hans Windekilde Duer	1873
Mads Christensen	1875
Knud Jensen Uth	1883
Niels Thomsen	1883
Frants Frederik Nielsen	1883
Jens Peter Christensen Skibsted	1886
Peder M. Jensen	1897
Karen Jensen	1935
Laust Hollænder Jensen	1935
Johan Svarrer	1935
Martha Rasmussen	1994?

Stenager mølle ligger i den sydvestlige del af Jennums ejerlaug og blev bygget af ejeren på Stenagerhus, Søren Hansen.

Hvornår den er bygget, ved man ikke helt bestemt.

I "Danske møller" står skrevet, at den blev bygget i 1862, men i 1883 anmodede den daværende ejer af Stenagerhus om at få 2 obligationer, der var udstedt i 1868 på møllen matr. 13e, lydende på 600rd og 100rd til at udgå af pantet i hans gård. Disse to obligationer er det tidligste, der henfører til, hvornår møllen er bygget.

Søren Hansen solgte møllen i 1869, fik udstykningstilladelse 1870 og skødet tinglæst 1872, til sin svigersøn Peder Laursen. Det var en parcel, som var bebygget og havde en vindmølle.

En klausul var anført i skødet på et vandløb, der kom fra skoven og løb til møllebækken. Dette vandløb måtte ikke bruges til noget andet formål, men skulle have frit løb til møllebækken og hen til dammen.

Så der må have været både en vind- og en vandmølle på dette tidspunkt. Dog er vindmøllen ikke nævnt i senere skøder.

I 1872 købte Hans Johnsen og hustru Lene Lauritsen, 8c, møllen, men så solgte de i stedet gården. Hans J. mageskiftede 2 år efter med Hans Windekilde Duer af Hejnsvig, der igen mageskiftede 1875 med Mads Christensen af Vandel, der drev møllen til 1883.

Da blev den solgt til Knud Jensen Uth af Sletterødgård, der samme år mageskiftede med Niels Thomsen af Nørup. Han solgte ligeledes samme år til Frants F. Nielsen.

Møllen har formodentlig været urentabel, når den blev handlet så ofte, og da de alle gerne skulle have en fortjeneste ved handelen, kunne det gå galt.

Det gjorde det også i Frants Niensens tilfælde, og i 1885 begærede han sit bo under konkursbehandling.

Auktionen fandt sted d.23.-3. 1886, og den højestbydende blev mejerist Peter Christensen Skibsted fra Sindbjerg. Han gav 9025kr. for møllen, og samme år lånte han 3500kr til driften af et nyoprettet mejeri på Stenager mølle og sikrede sig, at lånet ikke kunne opsiges i 6 år.

Ved oprettelsen af mejeriet blev der ansat flere folk på møllen. I 1890 var der ansat 1 mejerist, 1 dreng og 1 mælkekusk.

Skibsted solgte mejeriet og møllen 1897 til mejerist Peter Jensen og hustru Karen Hollænder Jensen fra Jernved sogn i Ribe amt.

Peter Jensen fortsatte driften af mejeriet, og i 1901 var der ansat 1 mejerske, 1 husholdningselev, 1 mejerist og 1 mejerielev, men i 1906 blev Skibet andelsmejeri oprettet, og mejeriet på Stenager mølle blev da nedlagt.

Peter Jensen udskiftede centrifugerne med et savværk og startede med at sælge foderstoffer.

Det vides ikke, om kværnene var i brug, mens der var mejeri, men P. Jensen brugte dem.

Stenager vandmølle og mejeri ca. 1900.

På gårdspladsen ved siden af hestene står mejeribestyrer Jensen, til venstre i billedet står Marie Lodborg og Kirstine Madsen. Til højre er damen nærmest hestene Karen Jensen, gift m. P.J. Bagved damerne til venstre ses en hestevogn, og i baggrunden en trappe op til huset.

Peter Jensen døde 1935, og enken solgte samme år møllen til Johan Svarrer og hustru Gerda. De kom også fra Jernved sogn. Her flyttede enken tilbage til, da hun havde ordnet salget.

Mølleriet var næsten standset, da Svarrer overtog møllen, men efterhånden som møllerne rundt omkring blev nedlagt, kom der flere kunder til Stenager mølle.

I 1935 fik Svarrer 50 øre pr. sæk korn, der blev malet, og for hver rummeter brænde, der blev savet, fik han det samme beløb, men i slutningen af 1950'erne, da møllen standsede, fik mølleren 2kr. pr sæk korn.

Johan Svarrer solgte også kunstgødning og foderstoffer - det var nødvendigt for at hente daglønnen hjem.

I 1936 brød mølledammen igennem, så hele møllen og lageret af kunstgødning og foder blev ødelagt. Da blev der installeret en turbine på 10 - 15 hk. Der var kun vand til ca. 1 times maling om sommeren, men om vinteren 2 timer dagligt.

3 år efter blev der indkøbt en dieselmotor, der blev sat til at trække kværnen, mens turbinen drev saven. Der skulle bruges mindre vand til savningen. Anskaffelsen af dieselmotoren gav en mere stabil maling hele året rundt. Dieselmotoren fungerede indtil 1954, hvor der blev installeret elektricitet og el - motor, men før elektriciteten kom til møllen, var den selvforsynende med eget strøm anlæg, der dog kun gav 12 volt.

Samtidig med møllen fik landmændene, der endnu ikke havde strøm, også det lagt ind.

Til sidst var møllen kun i brug 2 til 3 dage om ugen.

Efter lukningen af møllen begyndte Johan Svarrer på sit egentlige håndværk som tømrer.

Han var også i flere år formand for Jennum brugs.

I dag er mølleren flyttet ind på Skibet plejehjem, og hans datter Martha og hendes mand tog over omkring 1994.

Saven bruges stadig en gang imellem, men mølledammen er reduceret til ca. 1/3 af dens oprindelige størrelse, og jorden er lejet ud.

Julian Svarrer

Andre matrikler der hører under møllen: matr. 3h, Sælde, købt 1869

- 13b, Jennum - 1919

- 3g, Sælde - 1926

Matr. nr. 13i.

Ejerliste:

Marie og Nielsine Borch	1927
Maren N.K. Hauge	1951
Peter Hauge, købekontrakt	1970
Lis Birgit Hauge (Bentzen)	1973

Valdemar Bendixsen, Stenagergård, solgte matr. nr. 13i til søstrene Marie og Nielsine Borch i 1927, og de byggede huset, som ligger på grunden i dag.

Før de kom ned på bakken, boede de til leje på 18a.

Marie, som var født i Kolding 1894, gik ud som kogekone og hjalp til ved fester o.lign., mens Nielsine havde fransk vask og strygning indrettet i kælderen.

Maren Hauge, der var blevet enke i 1947, solgte Hesselballegård - matr. 6a - i 1951 til sønnen Hans og købte samme år huset af Nielsine Borch (Marie var død i 1942).

Maren Hauge døde i 1972, men hendes barnebarn Lis Hauge fra matr. 6a overtog huset i 1973, da hun blev gift med vognmand Kjeld Bentzen ; men forinden havde hendes bror Peter ejet huset.

-----
matr. nr. 13k.

Ejerliste:

Jesper Nielsen	1936
C.O. Bering	1962
Børge Sørensen	1962
Kim Lykke Jensen og Susanne Pedersen	1987

Vejmand Jesper Nielsen byggede huset i 1936, da han købte et hjørne af matr. 13b.

Han havde fra 1926 - 36 boet til leje i det gamle hus på matr.13b, som tilhørte mølleren på Stenager mølle.

Det var blevet bygget omk. 1852 af Mads Rasmussen, som havde lejet jorden af Søren Hansen på 13a.

Det gamle hus ved skovkanten var efterhånden i så dårlig forfatning, at da man flyttede sengen ud, faldt muren ind, hvor sengen havde stået. Huset blev da heller ikke lejet ud mere, og det eneste vidnesbyrd om husets eksistens var et æbletræ, der havde stået i nærheden af huset.

Det er også væk nu. Johan Svarrer fra Stenager mølle fortalte, at det væltede for nogle få år siden. Efter Jesper Nielsen havde C.O.Bering huset i ca. 1 år, og han solgte til Børge Sørensen.Han blev enkemand i 1985 og flyttede i 1987 til Hørup.

Huset blev overtaget af Kim Lykke Jensen og Susanne Pedersen samme år.

Matr. nr. 14a, Jennum Brugs.

Ejerliste:

Christen Jensen	bor i byen	1746
Jens Nissen	- - -	1762
Peder Madsen	i fæste	1780
Maren Nielsdatter		
Christen Sørensen	købt	1809
Rasmus Christensen		1835
Erich Husted		1847
Niels Rasmussen, leje		1850
Terkel Andersen, leje		1855
Søren Mortensen		1856
Hans Olesen Hou		1866
Jens Hansen		1873
Peder Hermansen,3a		1892
Anders Jessen		1898
Jennum og omegns brugsforening		1898

Christen Jensen, der var husmand og landsoldat, var gift og boede i byen 1746. Han døde i 1760 og blev muligvis efterfulgt af Jens Nissen, der var født i 1738.

I 1780 døde Jens Nissen, og der blev afholdt skifte og deling mellem enken og hendes 3 umyndige børn.

Samme år blev enken Anne Marie Nielsdatter gift med Peder Madsen. Den 1/12- 1780 fik han fæstebrev på huset mod, at han forrettede hoveri på Haraldskjær 1 ugedag såvel sommer som vinter. Til 1. maj skulle han betale 2 rd i landgilde og endvidere betale de påbudne skatter - såvel som de kongelige påbudne ordinære og ekstraordinære skatter. Jorden skulle dyrkes og drives forsvarligt og intet måtte bortlejes.

Anne Marie Nielsdatter døde i 1794 , og boet skulle nu gøres op; men da Peder Madsen i 1780 fik fæstebrev på huset, blev det ikke takseret. Dette skete så nu, og boet kunne gøres op mellem enkemanden og børnene af 1. ægteskab.

Der blev vurderet, at det ville koste 23rd. at sætte huset i stand. Enkemanden skulle have 5rd. til hans begravelse, ligesåvel som til hans afdøde kones, så da det oversteg boets værdi, blev der ikke noget til børnene at arve.

I 1809 solgte enken Maren Nielsdatter,(Peder M's 2. kone) til Christen Sørensen, hvis kone Gjertrud var datter af Rasmus Christensen på 16a.

Christen Sørensen solgte i 1835 til sin søn skrædder Rasmus Christensen, og i 1846 fik han rentekammerets bevilling til udstykning.

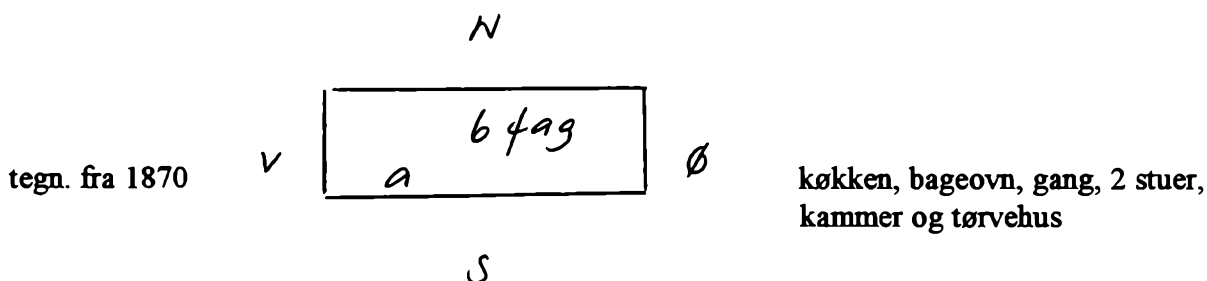
Han solgte parcellen matr. 14b til Hans Pedersen, som havde Buskhus- matr. 16, og i 1847 solgte han matr. 14c til Peder Christiansen, og samme måned solgte han resten - matr. 14a med bygninger og haveplads - til skolelærer og kirkesanger Erich Husted.

Så kom der en periode med lejefolk, for Husted boede jo på skolen.

Ved folketællingen i 1850 boede skrædder Niels Rasmussen og hans daværende kone Johanne til leje, men i 1855 havde Husted lejet ud til træskomager Terkel Andersen og hans kone.

I 1856 blev skolen flyttet til Sælde. Husted flyttede med, så han solgte matr. 14a til Søren Mortensen.

Han havde den i 10 år, hvorefter han solgte til Hans Olesen Hou fra Almstok.

I 1873 solgte Hans Olesen huset til Jens Hansen fra Jennum og flyttede med familien til Langeland.

I 1892 mageskiftede Ane Margr. Jensen, hans enke, et stykke jord med Johanne Clausen på matr. 15a. Samme år solgte enken ejendommen til Peder Andersen Hermansen, 3a, som havde siddet i uskiftet bo efter hans kone Barbara Jensen, som døde 1892.

Peder Hermansen døde 1898, og svigersønnen Anders Jessen i Søskov arvede nu boet på konens vegne. Hun var eneste arving, men de solgte samme år stedet til Jennum og Omegns Brugsforening.

Den stiftende generalforsamling blev holdt d. 29/3 - 1898 i Jennum skole, og d. 28/5 købte man så matr. nr. 14a, hvorefter der blev åbnet udsalg i eget hus.

Den første uddeler var Hans Chr. Rasmussen. Han døde dog året efter; men hans kone fortsatte som uddeler til 1/1 - 1905.

Den første bestyrelse var:

Nicolai Sørensen, 12a
Jens P. Sørensen, 23
Clemen Sørensen, 8a
Anders Jessen, Søskov

Den næste uddeler var Søren Kr. Sørensen fra Kjærbøllinghuse, som ansattes d. 1/1- 1905 og var uddeler til 25/10 - 1908. Han kom flere år senere til Jennum som ejer af gården på matr. 9a.

Laurits Pedersen fra Svendborg var uddeler fra 1908 - 09.

Andreas Jørgensen var så den næste i rækken, men han døde i 1928. Hans kone Dagmar fortsatte til 1931, og så skulle der igen findes en ny uddeler.

Uddelerne Andreas Jørgensen 1909 - 28 og Dagmar Jørgensen 1928 - 31

Der var 45 ansøgere, hvoraf 3 blev udtaget. Af de tre blev det Konrad Buhl Laursen, som fik pladsen. Det var et godt valg, og han blev til 1973. Han var en meget dygtig uddeler og meget afholdt.

Der må have været nogle startvanskeligheder, eller også var det almindeligt dengang at holde generalforsamling så ofte, for d. 16/6 blev der holdt halvårlig generalforsamling, og d. 13/7 og d. 16/11 - 1900 blev der holdt ekstraordinær generalforsamling.

Der var også jævnligt licitation over hjemkørsel af varer. Det har nok ikke været en særlig god forretning, da man jo altid skulle være lavestbydende.

Butikken skulle være lukket jule - , nytårs-, påske-, og pinsedag, og de andre søn- og helligdage fra 1/4 - 1/10 skulle der være åbent fra kl. 6 morgen til 8.

Fra 1/10 - 1/4 var der åbent fra kl. 7 - 9, og på uddelerens ugentlige fridag behøvede han/ hun ikke at handle, hvis ikke de ville.

Gennem årene var der vedligeholdelse af butikken, privaten samt udenomspladsen.

Der blev lagt cementgulv i butikken, der blev lavet en trappe til kælderen og butikken, der blev foretaget stenpikning af 26½ kvadratalen og senere af yderligere 47 kvadratalen.

På generalforsamlingen vedtog man at fortsætte med spiritussalget, da det viste sig at være en god forretning.

I 1909 kom lærer Ditlevsen i bestyrelsen. Han var meget imod brændevinshandel, så på generalforsamlingen i 1910 vedtoges med 16 stemmer mod 3 at ophøre med handelen med brændevin. Der blev holdt en ekstraordinær generalforsamling efter opfordring af 25 medlemmer. Da vedtoges med 32 stemmer mod 28 at ophøre med alt salg af spiritus, men stadig at handle med vin og øl.

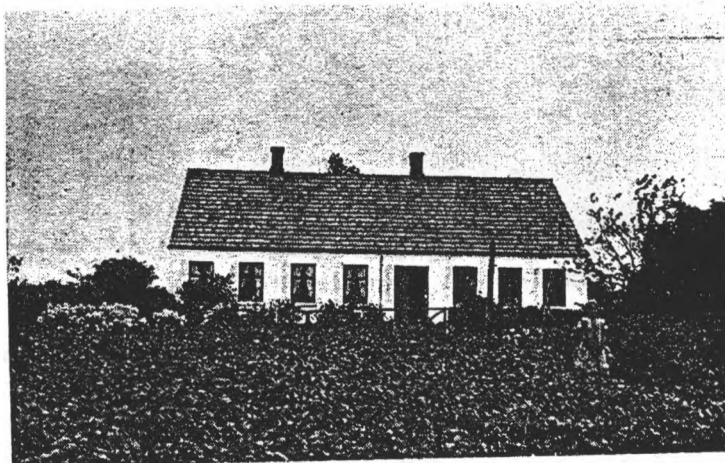
16 dage før generalforsamlingen blev det vedtaget, at man ville give uddeleren ½ % mere i løn- fra 4½ til 5 % samt 70 kr i brændselshjælp for det kommende år, såfremt ølhandelen ophørte.

Bestyrelsen havde foretaget en lovændring, og nu ophørte al handel med øl og vin - restlageret købte uddeleren for 7kr!

Men der var også andet at tage sig til.

Man spekulerede på at bygge en ny brugs.

Det blev vedtaget med 16 stemmer mod 13 at udsætte byggeriet og evt. skaffe en anden byggeplads. Den 11/2 - 1914 var der ekstraordinær generalforsamling, hvor der blev stemt, om der skulle bygges på det gamle sted eller nede ved Peder Pedersens gård, 5a. Flertallet stemte for det gamle sted, men i stedet for at bygge nyt blev det gamle udvidet på bedste måde.

Jennum Brugsforening 1915

I 1909 blev et forslag om telefon forkastet, men i 1917 blev det vedtaget med 10 stemmer mod 4. Centralen var blevet oprettet i smedeboligen i 1914.

Nu kom nogle rolige år.

I 1936 oprettedes en medlemskonto, hvor man forpligtede sig til ved hvert års overskudsbetaling at lade 2 % af dividendekøb overføres til en driftfond.

Der var forslag om at køre varetur og modtage medlemmernes æg. Ved generalforsamlingen gav brugsforeningen kaffe med brød og lod medlemmerne smage på F.D.B.'s nye mærker i likør!

1932

I 1949 ville man have en lovændring m.h.t. spiritus. Først 3. gang lykkedes det at få forbudet ophævet.

I 1950 blev der afholdt ekstraordinær generalforsamling p.g.a. byggeplaner.

En tilbygning blev anslået at koste 55.000kr.. Blandt de 38 fremmødte stemte 37 for og 1 imod, og man gik i gang med det samme.

Nu gik der så en lang årrække, hvor det hele gik jævnt og støt. Bestyrelsen gennemgik regnskaber, passede deres årlige optælling, fik ordnet små reparationer, og ved generalforsamlingerne var der heller ingen protester.

I 1955 kom der tilbud fra B.P. om opstilling af en elektrisk stander til benzintanken. Det vedtoges, og samtidig blev en luftpumpe installeret.

I 1957 anskaffedes et køleskab til viktualier, og i 1962 blev der købt en dybfryser.

Som sagt holdt Konrad Laursen op som uddeler i 1973, og en ny skulle søges.

Der var kun 1 ansøger - det var Marius Toft, som blev ansat d. 1/7 - 1973, men han indgav allerede sin afskedsbegæring d. 1/11 - 1973, så nu skulle der igen søges en ny.

Der var igen kun 1, som søgte stillingen.

Efter megen diskussion vedtoges det at ansætte ham, og Leif Nielsen blev så ansat inden d. 1/10 for ikke at få for megen forstyrrelse i foreningens gang.

Lejligheden blev overtaget, som den var -

den var netop blevet sat i stand til Toft for 5000kr året før.

Jørgen Pedersen kom til i 1976 og har siden med stor dygtighed drevet Jennum brugs.

Da Jørgen og Evelyn købte matr. 1b og byggede et nyt hus der, blev lejligheden på matr. 14a ledig og lejet ud til bl.a. Børge Jensen og senere til Michael og Uls Swabe.

K. Dull Laursen, Uddeler fra 1931

Formænd gennem årene:

Nicolai Sørensen	1898 - 1900
Søren Sørensen	1900 - 1904
C. Hostrup Jensen	1904 - 1909
Søren Kr. Sørensen	1909 - 1935
Peter Hauge	1935 - 1947
Johan Svarrer	1947 - 1965
Knud Graversen	1965 - 1972
Jørgen Jørgensen	
Hans Nielsen	
Søren Kr. Sørensen	
Niels Madvig Jørgensen	
Birthe Hansen	
Gunnar Fredholm	
Niels Erik Olsen	

Matr. nr. 14b.

Ejerliste:

Hans Pedersen	1846
Peder Thomsen Pedersen	1881
Hans Pedersen og Jens Peter Pedersen	1908
Jens Peter Pedersen, eneejer	1917
Andreas Nissen	1921
Johannes Kresten Kristensen	1923
Jens Hansen	1946
Karl Kristensen	1955
Gunnar Vinther Rasmussen	1962

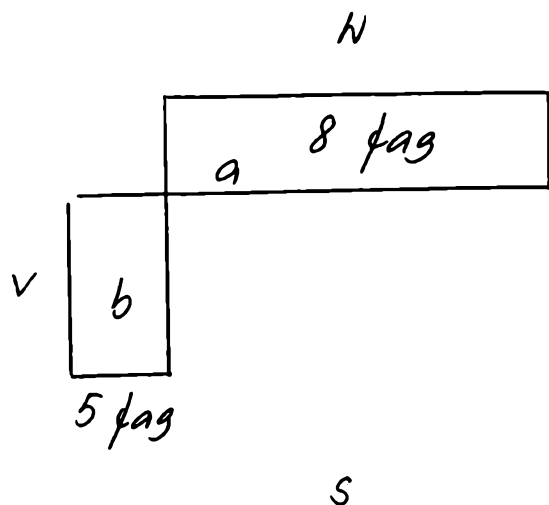

Jens P. Petersen

Hans Pedersen købte jorden i 1846 af Rasmus Christensen på matr. 14a. Den købte jord fik nu matr. nr. 14b.

I forvejen havde Hans Pedersen matr. 16, som han havde købt af sin stedfader Peder Olesen i 1845.

I folketællingen 1850 boede Hans P. allerede på matr. 14b, så huset må være opført mellem 1846 og 1850.

tegn. 1881

a: stuehus - er under arbejde - men tænkt således:
storstue, mælkestue, kammer, gang, køkken,
ovn dagligstue, sidestue, lade og lo

b: bestemt til kostald

I 1881 solgte Hans Pedersen en del af denne matr. til sin datter Petrine Kirstine og svigersønnen Peder Th. Pedersen.

Englodden, som Hans Pedersen havde købt i 1852, delte han imellem svigersønnerne med lige stor andel (den anden svigersøn var Hans Hansen på matr. 16).

Hans Pedersen var født i 1814 på matr. 16 som søn af Peder Hansen. Han var gift med Mariane Frederiksdatter fra Starup.

Deres 3 børn og deres efterkommere kom til at sidde på naboejendommene i flere år.

Peder Thomsen Pedersens enke solgte ejendommen til sine to sønner i 1908. Med ejendommen fulgte al udvendig besætning, inventar, avl, afgrøde samt indbo, hvoraf hun dog forbeholdt sig noget til sin aftægt. Hun blev boende på gården som aftægtsnyder.

I 9 år ejede de to brødre Hans og Jens Peter Pedersen 14b i fællesskab.

Hans var gift med Hans P. Hansen Bejskjærs enke Oline fra matr. 16; men i 1917 købte Jens Peter sin brors andel, og Hans flyttede til Sælde.

Murerarbejdsmand J.P. Pedersen var eneejer i 4 år og flyttede så til egnen omkring Egtved, hvor konen stammede fra.

Andreas Nissen, der var mælkekusk sammen med ejeren af 3d, havde ejendommen i 2 år, men lejede også ud til enken Marie Bjerregaard og hendes børn.

I 1923 købte Johannes Kresten Kristensen og hans kone Johanne matr. 14b. De var blevet gift samme år i Skibet kirke, og da de ingen børn fik selv, tog de bl.a. en nevø fra matr. 9c som plejesøn, da hans mor døde.

På billedet anes 2 personer - men hvem?

Jens Hansen havde stedet i 9 år og solgte i 1955 til daglejer Karl Kristensen.

Han flyttede til Mors som bestyrer, og Gunnar Vinther Rasmussen og Ellen kom til 14b efter to år på matr. 11e i Jennum skov.

Matr. nr. 14c.

Ejerliste:

Rasmus Christensen, 14a	
Peder Christiansen	1848
Christian Pedersen	1873
Maren og Niels Pedersen, mor og søn	
John Hansen	1912
Peder Pedersen	1919
Rasmus Bernborg	1919
Anton Marinus Pedersen	1920
Jens Nicolai Jensen	1926
Jens Peder Skou Pedersen	1946
Johannes Hansen, 5a	1947

Daglejer Peder Christiansen købte matr. nr. 14c i 1847 af skrædder Rasmus Christensen, 14a, som var rejst til Jelling i 1846. Huset, som altså var bygget og stedet med deri nedlagt sæd og de på roden stående træer, skulle nu tilhøre Peder Christiansen.

I 1852 købte han matr. 18b, som grænsede til skel, af Hans Jensen, 18a.

Søren Jørgensen, 17a, og Peder Christiansen mageskiftede noget jord i 1861, så de nu hver fik et samlet stykke - før lå de imellem hinandens.

Peder C. døde i 1869, og hans kone Ane Marie og sønnen Christian fik hver en halvpart; men i 1873 solgte hun sin halvpart til sønnen, som var blevet gift med Maren Gjermansen.

Samme år købte Chr. Pedersen matr. 20b, som også grænsede til skel med 18b, af Niels Peter Christensen.

20b skal herefter være forenet med 14c / 18b.

Hans mor boede i folketællingen 1870 til leje på 5a, men vendte tilbage til sønnen og svigerdatteren på 14c og døde her i 1908 - samme år som Christian Pedersen døde.

I 1883 havde Chr. P. købt en anpart i engskiftet matr. 58 i Vejle enge. Englodden tilhørte 6 mænd; men den var delt således, at enhver havde sit bestemte stykke. —

Fra 1912, hvor John Hansen købte 14c, til 1926 var der mange ejere, men "Figaros skomager"- Jens Nicolai Jensen boede i byen fra 1911 til 1946 - med de første 15 år på nabogrunden matr. 20a / 13d.

Han fik dette navn, fordi han var skomager af profession og havde kaldt sit hus Figaro, har en søn fra matr. 3h fortalt.

Jens Peder Skou Pedersen købte i 1946; men allerede året efter blev det solgt til Johannes Hansen på 5a. Han beholdt selv jorden, som stadig hed 14c, men bygningerne blev solgt fra og fik en ny matrikel, 14e, efter tilladelse fra landbrugsministeriet i 1955.

Matr. nr. 14e.

Ejerliste:

Jesper Nielsen	1955
Frode B. Jensen	1957
Christian Marcussen	1961
Jim Ernst	1990

Johannes Hansen, 5a, købte naboejendommen matr. 14c i 1947 og søgte nu landbrugsministeriet om tilladelse til sammenlægning.

Den 2/8 - 1955 kom attesten vedrørende sammenlægning, og det blev således: matr. 18b og 20b kom under 14c, og de to første udgik af matriklerne.

Matr. nr. 14c deltes således, at Johs. Hansen beholdt 14c - jorden, og bygningerne på matr. 14c fik herefter matr. nr. 14e.

Den første ejer af bygningerne var Jesper Nielsen i 1955.

Han solgte til Frode B. Jensen; men han lejede huset ud i flere år til tømrer Niels Zefting. Det var, mens han boede der, at huset brændte, men Ingelise og Chr. Marcussen, der var murer, købte brandtomten i 1961 og byggede nyt.

Matr. nr. 15a.

Ejerliste:

Terkel Diderichsen	1787
Laurs Pedersen	1809
Ole Nielsen	1809
Søren Jørgensen	1849
Johanne Clausen, enke	1892
Johan Elias Hansen	1898
Oline Sørensen	1905

Terkel Diderichsen, der boede i byen omk. 1757, havde i mange år gården 3a i fæste. Da han overdrog den til sønnen Peder Terkelsen i 1787, flyttede han ind i huset på 15a.

Matriklen hørte før i tiden til gårdene 11a og 12a, og da disse blev delt i kvartgårde, fik 12a dette stykke.

Bygningerne til 12a lå også her, men Laurs Pedersen, som blev ejer af matr. 12a i 1808, solgte jord og bygninger i 1809, og det fik siden hen matr. nr. 15a.

I 1809 solgte han også et stykke jord til smed Hans Jørgensen, og det fik matr. 25b - kaldet Spøgelseshullet i dag.

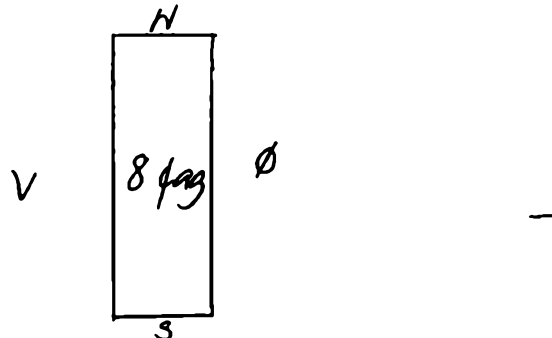
Ole Nielsen, der kom til i 1809, var født i sognet 1777 og gift med Maren Iversdatter.

De fik en skovgrund, matr. 15b - kaldet Bygenbjerre - med i handlen.

Deres datter Maren Olesdatter var blevet gift i Skibet kirke med Søren Jørgensen; men inden skødet og aftægtskontrakten med Ole Nielsen blev underskrevet, var S.J. blevet enkemand.

Han overtog ejendommen i 1849 og giftede sig igen med Marie K. Christensdatter.

De fik heller ikke mange år sammen, før hun døde i 1862 fra 3 små børn.

Huset fra 1868 var indrettet således: dagligstue, sovekammer, spisekammer, gang, bageovn, køkken, tærskelo, kornlo, kostald og tørvehus.

Den 3. kone hed Johanne Clausen - eller Hanne Smed - og de fik også 3 børn.

I 1864 solgte Søren Jørgensen skovlodden 15b til Søren Chr. Pedersen i Sælde.

Jens Hansen, der boede i byen fra omk. 1868, lejede noget jord af 15a og havde sit eget hus.

Da S.J. døde i 1890, mageskiftede enken på matr. 14a noget jord med Johanne. Jordstykkerne havde hver en værdi af 100kr, så de byttede lige over. Johanne Clausen solgte i 1898 ejendommen til Johan Elias Hansen på matr. 18a.

Men hun solgte på den betingelse, at hun kunne blive boende på livstid i den søndre ende af stuehuset. Den udvendige vedligeholdelse påhvilede køberen.

Ved Johan E.Hansens død i 1904 overtog hans enke Oline Cathrine Sørensen boet, men hun solgte i 1905 til Chr. Nielsen på 11a, og fra den dag var matr. 15a og 18a under 11a, indtil matr. 18a solgtes fra i 1942. Oline døde i 1905 - 49 år gammel.

Hanne Smed, f. i Givskud 1827
og gift i Skibet kirke 1863

Matr. nr. 16 (16a), Buskhus / Busklund.

Ejerliste:

Jens Nissen	boede i byen omk.	1704
Nis Jensen (2)	- - - -	1736
Rasmus Christensen	- - - -	1768
Christen Nissen	- - - -	1792 ?
Christen Jensen	- - - -	1801 ?
Peder Marius Hansen	købt	1809
Peder Olesen		1819 - 21
Hans Pedersen		1845
Simon Laursen , lejer		
Jens Jørgensen -		
Peter Mathiasen -		
Hans Hansen (Bejskjær)		1881

Jens Nissen boede i byen 1704 og fik gennem de ca. 20 år 9 børn. Han døde i 1753; men hans søn Nis Jensen, der var født 1698, overtog måske stedet efter sin far, for han var gift og fik barn i Jennum i 1736. Hans kone Anne Eriksdatter døde i 1762 og han selv året efter.

I 1775 gav Lüttichau til Haraldskjær tilladelse til, at Rasmus Christensen blev fæster af et hus med have. Det tildelte hartkorn 2skp. måtte han bruge på livstid, mod at han forrettede hoveri 1 ugedag til Haraldskjær - såvel sommer som vinter - og til hvert års martsdag betalte 1 rigsdaler i landgilde og betalte alle påbydende kongelige skatter - ordinære som ekstraordinære.

I øvrigt skulle han vise lydighed og troskab mod sit herskab og rette sig efter hans kongelige majestæts lov og forordning - " som en fæster sig hør og bør ".

Rasmus Christensen døde 1784. Der var 4 børn i dette ægteskab: Christen, Inger, Mette Kirstine og Gjertrud.

Enken Mette Jensdatter blev nu gift med Peder M. Hansen, bror til Bennet Hansen på 8a, i 1785. Hun døde i 1812, og Peder Hansen giftede sig med en nabodatter - Karen Jørgensdatter fra matr. 9a.

De fik 2 børn, Mette Kirstine og Hans, og da Peder Hansen døde d. 12/11- 1818 var Bennet Hansen som farbroder naturligvis værge for de umyndige børn ved skiftet.

Morten Clausen, matr. 17, der var gift med en søster til Karen, blev værge for enken, til hun giftede sig igen i 1819 med Peder Olesen.

Kvinderne blev juridisk set ikke regnet for selvstændige væsener, men måtte have en mand som beskytter og rådgiver!

1845 solgte Peder Olesen til sin stedsøn Hans Pedersen, der året efter købte matr. 14b, som grænsede til skel.

Hans Pedersen havde bundet sig til ved en aftægtskontrakt samme år at yde moderen og stedfaderen aftægt på livstid. Moderen levede længe; men Peder Olesen døde samme år.

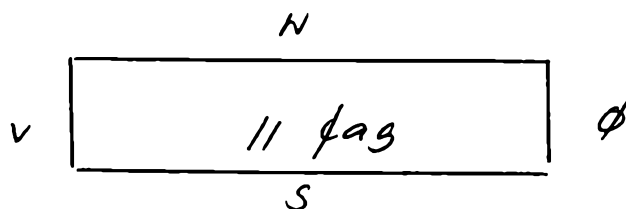
Hans Pedersen købte i 1852 af Jens Hansen i Sælde, Søren Hansen, German Mortensen og Niels Sørensen - alle af Jennum - fra den gård de i fællesskab købte, en andel i matr. 58 i Vejle enge.

Andelen blev senere solgt til de to svigersønner med lige stor del.

Hans Pedersen opholdt sig på matr. 14b og lejede 16 ud gennem mange år.

I 1881 fik Hans Hansen, der var gift med Hans Pedersens datter Karen Marie skøde på det halve af matr. 16, som fik matr. nr. 16a.

tegn. ca. 1881.

bygningen var indrettet med: skorsten, gang, køkken, dagligstue, sovekammer, logulv, kornlo, kostald og tørvehus.

Hans Hansen, der nu var ejer af matr. 16a, erklærede ved en deklARATION samme år, at Peder Hansen og efterfølgende ejere af matr. nr. 14d / 16b var berettiget til - til enhver tid - at hente vand i den vanddam og brønd på matr. 16a til eget og stedets brug, ad den vej og sti, der benyttedes til dammen og brønden.

Hans Hansen købte naboejendommen matr. 16b (det stykke der blev skilt fra, inden han købte 16a) og 14d med bygninger. Buskhus blev lejet ud i en årrække, derefter revet ned, og i dag er alle spor slettet af dette hus.

Imellem 1898 og 1909 tog Hans Hansen navnet Bejskjær til efternavn.

Matr. nr. 14d / 16b. Højbo

Ejerliste:

Hans Pedersen	
Peder Hansen	1881
Karen Jensen, enke	1893
Anders Nielsen	1894
Frederik Chr. Nielsen	1894
Jes Chr. Hansen	1897
Hans Hansen, 16a	1898
Hans Peder Hansen Bejskjær	1909
Larsinus Marinus Clausen	1910
Jørgen Chr. Jensen	1917
Søren Peter Sørensen	1918
Herluf Lauridsen	1962

Hans Pedersen solgte i 1881 til sin søn Peder Hansen parcellerne matr. nr. 14d / 16b. 14b havde svigersønnen Peder Thomsen Pedersen til den ene side, og 16a havde svigersønnen Hans Hansen til den anden side, så nu havde alle 3 børn fået deres arv.

Peder Hansen købte englod matr. nr. 17 i Vejle enge i 1888. Han var gift med Inger Marie Dupont fra Grejs, men det blev ingen af deres børn, der overtog stedet.

Derimod købte en enke, Karen Jensen af Husby, i 1893 ejendommen af Peder Hansen.

Han kom herfra ned til matr. 2k og arbejdede en tid som smed.

Han var egentlig udlært som træskomand, blev senere pumpemager og brøndgraver. Tit måtte han gå fra Jennum til Engelsholm for 2kr. i timen.

Om aftenen og natten spillede Peter Hansen tit til dans, og hvis hatten gik rundt, kunne indtægten for en hel nat komme op på 14kr. - hvilket var mange penge dengang.

Karen Jensen havde 14d / 16b i et år, før hun mageskiftede med murer Anders Nielsen fra Vejle.

Han blev ejer af stedet fra marts 1894, men i november 1894 mageskiftede A.N. med Frederik Chr. Nielsen fra Vinding.

Han holdt ud i 3 år og solgte så til Jes Chr. Hansen fra Gadbjerg.

Efter 1 år solgte han til naboen Hans Hansen på matr. 16a, som herefter blev ejer af matriklerne 16a / 16b / 14d.

Imellem 1898 og 1909 tog Hans Hansen navnet Bejskjær til efternavn.

I 1909 købte Hans Hansen Bejskjærs søn Hans Peter Hansen Bejskjær, men han fik ikke megen glæde af det. Han døde i 1910 - kun 31 år gammel; men enken overtog stedet og fik lov at sidde i uskiftet bo.

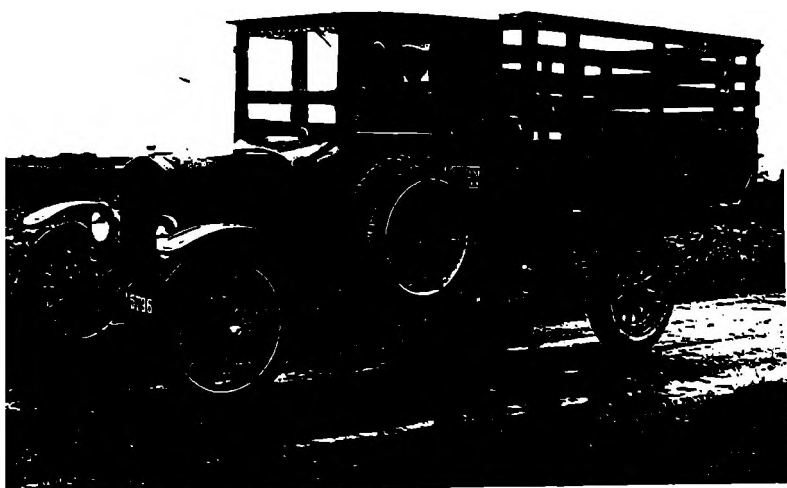
I 1910 solgte hun til Larsinus Marinus Clausen, der kom fra Bredsten.
Hun flyttede selv til Sælde og blev gift med Hans Pedersen.

Marinus Clausen var født 1878 og døde 1954.
Han var gift med Marie, der var født 1873 og døde i 1950

Marinus Clausen solgte i 1917 til Jørgen Chr. Jensen, tidl. 9d, som igen solgte i 1918 til Søren Peter Sørensen.

Ved siden af landbruget drev han vognmandsforretning fra 1926 til 1962.

Søren Peter Sørensens første lastbil - en Ford - m. 1 dør.
Han havde den i 3 år.
Billedet er fra 1926.

Herluf Lauridsen var næste ejer fra 1962.

Han overtog også vognmandsforretningen efter sin plejefar, som var gift med hans moster Ane.

Han fortsatte med lastbilerne til 1979.

Herluf er gift med Gerda, f. Nedergaard Thomsen, og stedet kaldes Højbo.

Matr. nr. 17.

Ejerliste:

Morten Clausen	1796
Jørgen Mortensen	1830
Søren Jørgensen	1863
Niels Peter Thomsen	1889

En købekontrakt blev oprettet mellem Morten Clausen og Severin Lautrup på Haraldskjær i 1796, men det endelige skøde blev først tinglæst i 1808.

Morten Clausens slægt har sat sit præg på Jennum igennem tiderne, og endnu er der efterkommere af hans familie.

Landbruget var nok ikke deres hovederhverv, for de beskæftigede sig alle med et håndværkerfag - især murerfaget; men det var nok også nødvendigt at kende lidt til tømrerfaget, for man byggede jo dengang i bindingsværk.

I 1830 solgte Morten Clausen til sin søn Jørgen Mortensen, og hans kone Maren Sørensdatter fik samme år udbetalt sin fædrene arv.

Der blev oprettet en aftægtskontrakt, men hvis Maren Sørensdatter og Jørgen Mortensen skulle dø før Mette Jørgensdatter og Morten Clausen, forbeholdt de sig ret til 1½ fag stue / værelse, som de eventuelle nye beboere skulle kalke og forsyne med en kakkelovn.

Morten Clausen, der kom til Jennum i 1796, blev efterhånden i familie med en del af byen.

Hans kone, Mette Jørgensdatter var født på matr. 9a, og Mettes søster Karen, var gift med Peder M. Hansen på matr. 16.

Peder Hansen var bror til Bennet Hansen på 8a, og Mette og Karens bror, Peder Jørgensen, kom til matr. 20.

Jørgen Mortensens kone Maren, var datter af Søren Nielsen på matr. 7a og søster til Ane Margrethe, som var gift med Lars Clausen på matr. 7c. På 7c var der 2 sønner Claus og Hans, som købte matr. 9d i fællesskab.

Jørgen Mortensen, som også beskæftigede sig som hjulmand / hjuler, har måske følt sig lidt indeklemt på hjørnet af Rugballevej og Jennumvej - eller var det for at få mere jord?

I hvert fald købte han matr. 2e i 1844.

Måske er man på dette tidspunkt begyndt at diskutere, om man skulle lave Jennum bakke.

Søren "Murer" har fortalt, at hans bedstefar Søren Jørgensen, som var født i 1833, var med til at fylde sten i Jennum bakke. Al vand fra Jennum by løb den vej ned, så der skulle mange sten til, før der var fast bund.

Jennum bakke må så være lavet ca. 1850.

Jørgen Mortensen solgte i 1863 til sønnen Søren Jørgensen. Han var murer, men der må også have været noget handelsmand i ham, for han købte det halve af Beiskjær mose og byggede her, se matr. nr. 25a.

I 1861 fik han tilladelse til at udstykke, men først i 1882 solgte han matr. 17c til en datter og svigersøn, som byggede her.

1889 solgte han matr. nr. 17b, hvor bygningerne stod, til Niels Peter Thomsen, som igen solgte til P.Bucks enke på matr. 5a. Disse to matrikler lå meget tæt på hinanden.

Matr. 17a blev lagt under 25a, og det solgte Søren Jørgensen i 1895.

Her slutter en næsten 100årig historie på matr. 17, men slægten fortsatte på matr. nr. 2e.

Matr. nr. 17c, Huskobbøl.

Ejerliste:

Søren Jørgensen	
Mads Jensen	1882
Jens Sørensen	1913
Jens Jensen Rosenlund	1930
Lene Thomsen	1930
Carl Egeberg	1936
Knud <u>Duedahl</u> Knudsen	1940
Hans Jensen	1944
Henning Haugsted	1982

Denne ejendom er ikke så gammel.

Søren Jørgensen, der var ejer af den samlede ejendom, fik tilladelse til udstykning i 1861.

Inden da mageskiftede han noget jord og fik det samlet i ét stykke. Så solgte han matr. 17c, som stykket nu hed, i 1882 til sin datter Else Marie Jørgensen og svigersønnen Mads Jensen.

De byggede på stedet og kaldte det "Huskobbøl". Konens bror Morten med familie boede på den anden side af Jennum bakke, og her fortsatte endnu en generation.

Dengang var det ret almindeligt, at man fik sin eventuelle arv på denne måde.

Så blev der bygget på stedet, og havde man så en hest, et par køer, lidt grise og fjerkræ, så kunne en familie nok leve heraf; men med tiden blev det sværere at eksistere på de små brug, hvis man ikke havde et andet arbejde ved siden af.

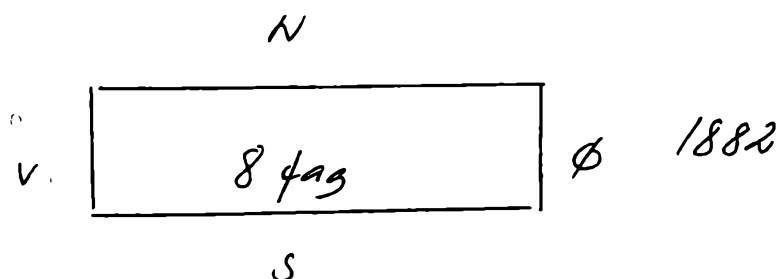
Jens Sørensen, som købte i 1913, var handelsmand, men det gik ikke særlig godt for ham, og han rejste i 1930. I 1921 havde han nået at købe noget nabojord, matr. 13d og 20e, som herefter hører med til matr. 17c.

Heller ikke Jens Rosenlund blev der, men Lene Thomsen, som han solgte til i 1930, havde sin søn Valdemar og dennes familie boende i de 6 år, de var i byen.

Tækkemand Knud Duedahl købte ejendommen i 1940 og havde den i 4 år, hvorefter han og familien flyttede til Klovborg. De vendte tilbage til egnen og har i mange år boet på Tvedgård i Nr. Vilstrup.

Dagny og Hans Jensen kom fra Vandel, og de var blandt dem, der måtte afgive jord til Vandel flyveplads i starten af 2. verdenskrig.

De boede her i 38 år og drev jorden som gartneri. Da de solgte i 1982 og flyttede til et hus i Grejsdalen, blev 17c overtaget af renovationsarbejder Henning Haugsted og hans kone Else.

Matr.nr. 18a.

Ejerliste:

Jørgen Poulsen	bor i byen	1781
Hans Andreasen	købt	1796
Søren Thomsen		1826
Hans Jensen		1848
Johan Elias Freund, lejer		
Johan Elias Hansen		1880
Chr. Nielsen, 11a		1905
Jens Peter Nielsen		1918
Hans Hansen Sigtenbjerggaard		1941
Anton Jensen		1942
Marius Nielsen		1954
Anders Siggård Nielsen		1964
Johanne Jørgensen		1984
Vita Jensen		1987
Annette Frandsen og Lars Ole Larsen		1994
Birgitte Rahbek og Søren Nielsen		1995

Hans Andreasen købte af godsejer Lautrup på Haraldskjær i 1808, og pengene til købet af ejendommen lånte han af samme Lautrup.

Samme år døde Hans Andreasens første kone, Dorte Jensdatter, og han blev nu gift med en meget yngre kvinde - Maren Jacobsdatter. I 1826 døde han selv, og enken blev samme år gift med Søren Thomsen, der var 19 år yngre end konen. Ved dette ægteskab var Søren Thomsen så blevet ejer af stedet (det blev man automatisk ved giftermål, og vielsesattesten var bevis på dette.)

Da boet efter Hans Andreasen skulle gøres op, var der følgende, som gjorde deres krav gældende:

Gårdmand Søren Olesen fra Kjærbølling

- Andreas Sørensen -

Husmand Søren Knudsen -

- Frederik Andreasen fra Ruhe

- Hans Gregersen fra Nr. Vilstrup mark.

Men i 1838 erklærede de, at de intet havde imod, at enken Maren Jacobsdatter eller hendes daværende mand Søren Thomsen frit kunne råde over huset, mod at den hæftende gæld blev udredt.

De havde da indset, at boet var så behæftet med gæld, at der ingen udsigt var til nogen arv.

Livsarvinger havde de heller ikke, for der var ingen børn i Hans Andreasens to ægteskaber - ej heller i Maren Jacobsdatters to.

I 1848 solgte Søren Thomsen til Hans Jensen; men de blev boende på aftægt, til deres død i henholdsvis 1851 og 1852.

Hans Jensen blev gift i 1842 med Charlotte Amalie Freund, der var født i sognet 1821, og han sad til leje på 18a, indtil han købte det i 1848.

Hans Jensen fik tilladelse til at udstykke sin ejendom.

I 1852 solgte han parcellen 18b til Peder Christiansen på matr. 14c, og i 1871 solgte han parcellen 18c, som lå ved Tingvejen. Den købte Hans Hansen, som boede i Vester Hornstrup.

Nu var der kun en lille haveplads med hus tilbage til matr. 18a.

Efter Hans Jensens død i 1879, arvede hans 4 børn huset. De 3 solgte dog deres part til broderen Johan Elias Hansen, som så blev eneejer af stedet i 1880.

I 1898 købte han naboejendommen matr. 15a.

I 1904 døde Johan - 54 år gammel, og enken overtog boet, men hun solgte hus og have til Chr. Nielsen på 11a., som også fik 15a.

Huset fulgte nu gården - matr. 11a - indtil 1942, men var lejet ud i flere perioder.

Hans Hansen Sigtenbjerggaard solgte 18a til Anton Jensen i 1942, og han havde det til 1954.

Så kom bager Marius Nielsen og hans kone Laura til byen, og de blev i 10 år, til han solgte det til Anders S. Nielsen.

Han døde i 1983, og i 1984 solgte hans enke Metha Nielsen til en anden enke Johanne Jørgensen fra Vejle. Hun havde huset til 1987, hvor endnu en enke overtog 18a.

Da Vita Jensen rejste i 1994, flyttede Annette Frandsen og Lars Ole Larsen ind, men kun for 1 år, så blev det solgt igen.

De nye ejere har gennemrestaureret det noget forsømte hus.

Matr. 18a set fra haven 1996

Matr. nr. 19a.

Ejerliste:

Ole Johnsen	1805
Christen Mortensen	1811
Niels Pedersen	1820
Niels Sørensen, 7a	1850
Hans Benned Jensen	1876
Peder Pedersen Tranholm	1890
Jens Chr. Sørensen	1906
Carl Chr. Laursen	1918
Johan P. Petersen	1921
August Pedersen	1921
Rasmus Nielsen Laursen	1924
Richard Sørensen	1929
Ejnar Sørensen	1943
Jørgen Agergård Jensen	1945
Frederik Chr. Jensen	1955
Niels Juel Jensen	1974
Frederik Juel Jensen	1985

Severin Lautrup til Haraldskjær solgte i 1805 et hus i Jennum by med 2 skp. agerjord og 1 47/145 alb. skov til Ole Johnsen.

Han og Marie Christensdatter havde boet i huset som fæstere, før de købte, men man ved ikke, hvornår de er kommet til sognet; men i 1795 fik de en datter, der blev døbt Anne Marie Olesdatter, så de må være kommet hertil omkring det tidspunkt.

I 1806 solgte Ole Johnsen en byggeplads (pladsen hvor huset havde ligget) og kálhaugen (haven) til Jens Jørgensen i Jennum by.

Ole J. tog huset med sig og opførte det på jorden, der hørte til huset, og som lå neden for skoven. Huset blev opført længere oppe ved skovkanten end der, hvor det ligger i dag.

I 1811 købte husmand Christen Mortensen, søn af Morten Teglbrænder i Stouby, og hustru Vilhelmine Henriksdatter ejendommen, og i 1818 købte de et stykke tørvemose - beliggende på Østeråst mark.

Daglejer Niels Pedersen, født i Hørup 1774, og hustru Ane Pedersdatter, født i Jelling 1787, købte i 1820.

Niels Pedersen døde i 1837; men hans enke blev boende på ejendommen til sin død 1849.

Så blev den solgt på en offentlig auktion, hvor Niels Sørensen, 7a, købte den. Han drev ikke selv ejendommen, men Ole Pedersen og Mette Margrethe Sørensdatter, der ifølge kirkebogens tilgangsliste var kommet til sognet i 1848 fra Gadbjerg, boede til leje, og det har de muligvis gjort allerede hos enken Ane Pedersdatter.

Ole Pedersen, der var husmand og daglejer, havde sikkert ikke haft penge til at købe ejendommen for, siden Niels Sørensen købte den og lejede den ud til dem. I hvert fald boede de der i 1876, for da Niels Sørensen solgte ejendommen samme år, solgte Ole Pedersen tiendet til ejendommen, som han havde haft ansvaret for og derfor ved en fejltagelse var blevet opført som ejer af. Ole Pedersen havde da også boet der i over 25 år.

Niels Sørensen solgte ejendommen og Ole Pedersen tiendet til Hans Banned Jensen, søn af Jens Peter Hansen, der tidligere havde ejet Mosegården, matr. 8a, og hustru Hansine Karoline Larsen, født i Bredsten 1858.

Hun var kun 18 år, da hun blev gift i Skibet kirke i 1875, og han var 23.

I 1890 købte Peder Pedersen Tranholm af Stouby stedet og fik samme år deklareret vejret med fri færdsel ned over Hans Jensens ejendom, matr. 3a i Sælde.

Det var ikke fordi, der blev lavet en ny vej, men mest fordi han kunne være sikker på, ingen kunne forhindre ham i at bruge den.

Vejen var en gammel vej fra Jennum by - ned gennem skoven og Gasehullet - til Sælde.

I 1906 købte de nygifte Jens Chr. Sørensen, søn af snedker Jens Peter Sørensen, matr. 23b, og hustru Hansine Pedersen, datter af pumpemager Peder Hansen, 14d, ejendommen.

I dette skøde var foruden vejretten til Sælde også nævnt, at i 1870 var der tinglæst et skøde på matr. 3m, som var en vej og skolesti til Jennum over matr. 3h.

Hansine lærte husgerning og var mejerske i 3 år på Kølholt. Senere lærte hun at sy og drog så rundt i hjemmene og syede for folk. Prisen for at sy en bluse dengang var 2kr. og 4kr. for en kjole, og hun tjente ca. 200kr. på et år.

Foruden arbejdet ude, skulle Hansine også malke køerne derhjemme 3 gange dagligt.

Jens Chr. lærte som landmand og havde forskellige pladser. Den største løn, han opnåede som karl, var 300kr. på et år.

Ejendommen kostede 8.000kr, og de havde selv opsparet 800kr. til udbetalingen.

Den blev solgt 1918 for 12.000kr, og familien flyttede til Raving.

Men 3 år efter solgte den nye ejer, Carl Chr. Laursen, til kreaturhandler Johan P. Petersen. I dette skøde blev nævnt, at andelen i mejeriet fulgte med i handlen. Det tyder så på, at der blev drevet almindeligt landbrug med kohold på ejendommen.

Kreaturhandleren beholdt ikke parcellen. Han solgte den samme år til arbejdsmand August Pedersen af Ørum; men han kunne ikke klare afdragene, så ejendommen blev solgt ved et fogedudlægsskøde i 1924 til Rasmus Nielsen Laursen, men han beholdt den heller ikke ret længe.

I 1929 købte Richard Sørensen, Uldum, og hustru Eline H. Kristensen, født i V. Ørum. Medens de havde ejendommen, brændte den, men han byggede den op igen - dog ikke samme sted. Den blev lagt længere væk fra skoven, så den kom til at ligge mere frit.

I 1943 købte uldkræmmer Ejnar Sørensen stedet, og samtidig stod han som ejer af matr. 25d.

Han solgte matr. 19a i 1945, og den næste ejer var købmand Jørgen Agergård Jensen, der var uddeler på Mandø, før han kom til Jennum.

Mens Agergård Jensen havde ejendommen, brændte den endnu en gang, og det var ved en af disse to brande i nyere tid, at en nabo fortalte, at Sleddefolkene i deres iver for at hjælpe rev og flåde i gardiner og indbo, så hvad der ikke brændte, blev ødelagt ved den hårdhændede medfart.

I 1955 købte Frederik Chr. Jensen ejendommen. Han drev almindeligt gartneri med grøntsager, og han plantede frugttræer omk. 1959.

Sønnen frugtavlser Niels Juel Jensen, Skibet, lejede huset ud fra 1974, hvor faderen døde, indtil næste generation - sønnen Frederik Juel Jensen købte det i 1985.

matr. 19a i 1990'erne

Matr. nr. 20.

Ejerliste:

Lars Sørensen	1805
Peder Jensen Sillemann	1808
Peder Jørgensen	1820
Poul Andreasen	1831
Andreas Poulsen	1853
Hans Christensen	1866
Niels Peder Christensen	1868
Peder Nielsen Verner, 7c	1872

Peder Sillemann, der kom til Jennum som skoleholder efter Chr. Rohde i 1805, købte gennem årene forskellige stykker jord.

I 1808 købte han et stykke - kaldet Huseskov - i Jennum by. Det kaldes i dag matr. 20a / d / e.

Det grænsede mod syd til Stenager Elkjær og mod nord til skovlodden Madies humlegård.

Skellene omkring jordstykkerne bestod dels af grøfter og levende hegn - dels af sten.

Matr. 20 havde været ejet af Lars Sørensen fra 1805 - 1808.

I 1820 skrev Peder Sillemann købekontrakt med Peder Jørgensen, der stammede fra matr. 9a. Ifølge denne kontrakt skulle Peder S. levere både mæg og korn til såning det første år.

Da Peder J. havde planer om at bygge på grunden, fik han tilladelse til at tage træ til byggeriet i den tilhørende skov, inden han havde fået skøde på jorden.

Desuden betingede Peder S. sig, at jorden skulle være betalt inden 3 år. Peder J. ventede ikke så længe, men lånte pengene i 1821 af Hans Ibsen, Skibet kirkehus og fik skøde på jorden i 1822.

Peder Jørgensens kone Abelone døde også i 1822 - kun 30 år gammel - antageligt i barselsseng og efterlod sig et hold tvillingepiger på 3 år.

Peder J. giftede sig igen samme år med Ane Marie Nielsdatter.

I 1831 solgte Peder J. , som havde bosat sig på Tofthøj mark, Gadbjerg sogn, til daglejer Poul Andreasen, Jennum og hans kone Bodil Christensdatter.

Poul Andreasen solgte 1853 ejendommen til sønnen Andreas Poulsen, men forældrene blev boende hos sønnen i en stue på 2 fag i den østre ende af huset. Desuden skulle de i aftægt -ud over de sædvanlige naturalier, også have et stykke havejord og kørsel til hjemførsel af ildebrændsel - dog ikke med længere transport end ½ mil.

Ved folketællingen i 1855 havde skrædder Niels Rasmussen, hans kone og to små børn også til huse på matr. 20. De lejede sig ind, og ved den forrige folketælling i 1850 havde de boet på 14a.

Efter skilsmissen omk. 1860 forsvandt N.R. fra byen, men Johanne og den sidste af deres fire børn, Ane Cath. Nielsdatter., blev indsiddere på 9e. De 3 andre var døde som små.

Andreas Poulsen gik som faderen også ud som daglejer på gårdene. Han døde 40 år gammel i 1866, og enken Trine Hansen, der var fra Erritsø, giftede sig samme år med Hans Christensen fra Dalover, Fårup sogn på Fyn.

Han blev heller ikke gammel, for han døde som 34 årig i 1868.

Samme år giftede Trine sig for 3. gang med dannebrogsmænd og daglejer Niels Peder Christensen fra Grejs.

De solgte ejendommen 1872 til Peder Nielsen Verner, 7c. Han beholdt noget af jorden, der fik matr. nr. 20d.

Matr. nr. 20a.

Ejerliste:

Peder Nielsen Verner	1872
Jens Peder Christensen	1874
Niels Jensen	1879
Lars Nielsen	1885
Jens Kjær Jensen	1885
Christen Andersen	1885/86
Peder Hansen Dam	1891
Hans J.L. Therkelsen	1893
Peter Kornelius Korneliussen	1900
Niels Larsen	1901
Søren Madsen	1903
Peter Michael Mikkelsen	1911
Jens Nicolai Jensen	1911
Jesper Nielsen	1926
Dorthea Andersen	1926
Martin Grundt Hansen	1933
Ove Grundt Hansen m.fl.	1969
Ole Thune	1969
Poul Erik Nilsson	1976
Jens Tang Christensen	1984
Anders Hedegård Sørensen	1990

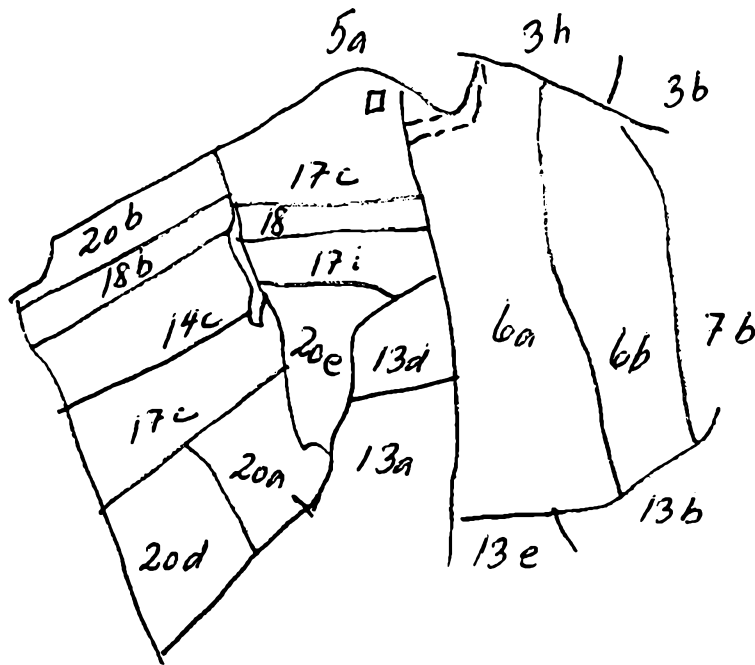
Peter Nielsen Verner, 7c solgte matr. 20a med bygninger i 1874 til Jens Peder Christensen af Fredsted. Foruden denne matrikel hørte også matr. 13d, der var købt af Andreas Poulsen, 20 (a) i 1858 fra Stenagerhus.

Peder Nielsen Verner forbeholdt sig ret til en 3 alen bred vej over 20a langs det sydvestlige skel. Endvidere blev det bemærket, at køberen skulle have ret til at tage vand af en brønd på 20d med fri færdsel til og fra brønden ad en 1 alen bred vej.

I 1879 mageskiftede Jens P. Christensen med Niels Jensen af Vindelev, men Niels J. magtede ikke at betale afdragene på ejendommen.

Den gik på tvangsauktion 1885, og den højestbydende med 920kr. blev Lars Nielsen af Rugballe. Han beholdt ikke ejendommen, men mageskiftede samme år med Jens Kjær Jensen af Kjærboilling. Selvom Lars Nielsen efter papirerne rejste til Kjærboilling efter kun 1 år i byen, må han have boet et andet sted før - eller boet til leje hos sin forgænger, for begge hans børn er født i Jennum - henholdsvis 1881 og 1884.

Det vides ikke, om Jens K. Jensen har boet på ejendommen; men den blev solgt igen ½ år efter, og da boede han på Vejle Søndermark.

kort over de forskellige stykker omk. Jen. bakke.

Den næste ejer, Christen Andersen, var gårdejer i Hesselballe og har derfor heller ikke boet her, men ifølge folketællingen 1890 boede 2 familier til leje i huset.

Den ene lejer, Peder Hansen Dam, købte ejendommen 1891; men han døde 1893, og enken Maren Knuddine Christensen solgte til murer Hans Jørgen Lorentsen Therkelsen samme år.

De næste 4 ejere ved vi ikke noget særligt om, og de var her heller ikke ret længe.

Skomager Jens Nicolai Jensen kom til i 1911, og da han solgte i 1926, flyttede han hen på naboejendommen 14c. Han solgte matr. 13d fra til 17c i 1913.

En anden kending var vejmand Jesper Nielsen, som fra 1926 - 62 boede forskellige steder i Jennum.

Først som ejer af 20a, dernæst som lejer på 13b og til sidst som ejer på 13k.

I 1926 købte Dorthea Rosenlund, gift med slagter Albert Andersen, matr. 20a og fik jorden 20d købt tilbage fra 7c.

De kom fra Østed og blev viet i Skibet kirke i 1925. Da de solgte i 1933, flyttede de til Trædballe. Elektriker Martin Grundt Hansen og hans familie boede i huset, som efter konen blev kaldt "Karelia". Hun døde som den sidste i 1969, og arvingerne, bl.a. Ove Grundt Hansen, matr. 1b, solgte til Ole Thune.

Ove Grundt Hansen
og hans to søstre

De næste ejere boede kun 6-8 år. Den nuværende, forstander på Haraldskjær kursuscenter, Anders Hedegård Sørensen og Elsebeth, byttede hus med den forrige ejer- biolog Jens Tang Christensen i 1990.

Matr. nr. 20d.

Ejerliste:

Peder Nielsen Verner, 7c	1872
se ejerliste fra matr. 7c	
Marie Dorthea Andersen, 20a	1926
Frederik Chr. Jensen, 19a	1935
Niels Juel Jensen, 19a	1967

Denne lod forblev under matr. 7c til 1926. Så kom den igen under matr. 20, men blev solgt fra igen i 1935 til gartner Frederik Chr. Jensen på matr. 19a.
Småstykker som 20b og 20c blev udstykket 1872.

Matr. nr. 21, Charlottenborg.

Ejerliste:

Agent Nyholm, Haraldskjær	
Hans Tollesen	1824
Christen Egeberg Nielsen	1824
Jens Jørgensen, evt. lejer	1855
Christen Olesen	1856
Kirstine Jensen, enke	1895
Niels Peter Nielsen Sindbjerg	1903 ?
Poul Andersen	1907

se ejerlisten på 2c.

Agent Nyholm på Haraldskjær ejede huset i begyndelsen af forrige århundrede, men boede der ikke selv.

Brugerne var først Hans Tollesen omk. 1824, om hvem der i de gamle papirer stod, at han havde en samlet lod sydøstligst for byen.

Den næste bruger var Christen Egeberg Nielsen. Han kom til Charlottenborg, som det allerede blev kaldt i brandtaksationerne 1824-26 - kort efter Hans Tollesen.

Han var født i Ringkøbing amt 1779 og kom rimeligvis til byen via sit ægteskab med Peder Jørgensens enke Johanne Cathrine Bentsdatter.

P.J. og Johanne boede et sted i Jennum omkring 1799, hvor deres ældste barn blev født, men i 1819 ved vi, at hun var gift med Christen Egeberg, for da fik de en søn døbt.

Nyholms hus, der lå på gammel kirkejord, var i 1831 en fuldkommen selvejendom med en årlig afgift på 1 rbd. til Skibet kirke, og i de første brandbøger blev den takseret til mellem 170 og 200 rbd.

På grunden var et stuehus i sønder og nord 7 fag 10½ alen dyb 3 fag loft, 1 stenkakkelovn, 1 skorsten og bageovn, deraf 3 fag til værelse og beboelse, og 4 fag til lade og fæstald, egebinding, murede og klinede vægge og stråtag.

Christen Egeberg døde i 1868 hos sin steddatters søn, Christen Olesen, som på papiret havde overtaget huset i 1856. Han boede ikke hjemme i mange år og stiftede først familie i 1863, så der kan godt have været plads til en insidderfamilie i årene omkring 1855.

Hans ugifte mor Ane Marie Pedersdatter var husbestyrerinde for Christen Egeberg, da han blev alene og til hans død, og derefter blev hun boende.

Alligevel fik Christen Olesen og hans kone også plads til 7 børn i tidsrummet 1863 - 76.

I 1883 blev matr. 2g og 2h købt til matr. 21.

Enken Kirstine Jensen blev siddende i huset efter mandens død i 1895 og solgte i 1903.

På dette tidspunkt er der lidt forskellige oplysninger i papirerne vedr. ejerne på matr. 21 og matr. 2c. Men det var i disse år, at de to større stykker- 2c og det sydligere beliggende 21 - + 2g og 2h blev slået sammen og siden har været det under hovedmatriklen 2c.

Det gamle hus på matr. 21 blev revet ned, og man forbedrede med jævne mellemrum ejendommen på 2c.

Matr. nr. 23 / 23b.

Ejerliste:

Iver Pedersen, 6a		1798
Niels Nielsen, 6a		1800
Mads Michelsen, Sælde	omk.	1826
- - s enke	-	1840
Peder Madsen		1851 ?
Jens Johansen		1861
Anders Hansen		1867
Jens Danielsen		1868
Lars Jørgen Johan Christiansen		1874
Søren Peter Jacobsen		1884
Jens Peter Sørensen		1885
Niels Chr. Jensen		1925
Eleonora Jensen, enke		1935

Thomas Agerup		1935
Kristen Andersen		1939
Jens M. Bagge		1954
Jes Pedersen		1956
Ole Hess		1960
J.O. Sagild		1966
Garly Andersen		1970
Leif Juul Christensen		1970

Matr. 23, der er beliggende ved Ballehuse mark, blev ved udskiftningen af Jennum by tildelt matr. nr. 6a, Hesselballegård, som Iver Pedersen havde i fæste og købte til selveje i 1798.

Iver Pedersen døde 1800, og hans søster Mette Marie Pedersdatter, der samme år blev gift med Niels Nielsen, Vinding, overtog da gården.

Kort før Niels Nielsens død i 1805, solgte han denne lod til Thomas Jensen- boende på Sælde mark.

Da jordene i Jennum fik de nuværende matrikelnumre i 1840, tilhørte denne lod stadig en ejendom i Sælde; men da den lå i Jennum ejerlaug, fik den et selvstændigt matrikelnummer. Ved matrikuleringen i 1840 stod Mads Michelsens enke i Sælde som ejer af lodden, selvom hun allerede i 1834 - eller måske før - var blevet gift med Peder Madsen, som havde et hus i Sælde.

I 1826, da Mads M. ejede Ballehuse, var stedet forsikret for 100rd.

Mads M. var født i 1775 og var 1. gang gift med Dorte Pedersdatter, men da hun døde i perioden 1814 - 17, giftede han sig i 1817 med Ane Pedersdatter.

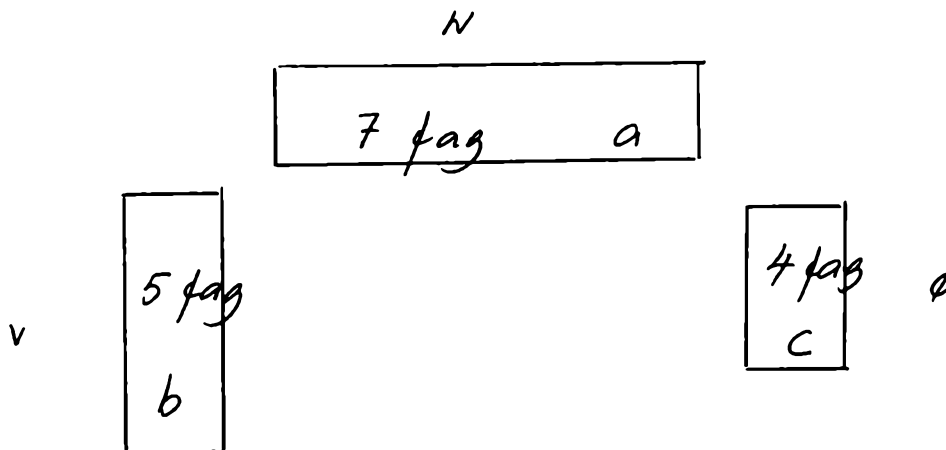
Efter kirkebogen at dømmen skulle både Peder Madsen og Ane Pedersdatter være døde i 1851 - og kan derfor ikke have solgt jord og bygninger til træskomager Jens Johansen i 1861.

Men der kan være tale om Ane Pedersdatters søn med Mads Michelsen.

Peder Madsen, som han også hed, var født i 1820 og boede selv i Sledde med kone og barn ved folketællingen i 1845; men han kan jo have arvet efter sin mor.

De næste 5 ejere har vi ikke mange oplysninger om, men i brandbogen 1858 - 74 kan man læse, at 23 havde 2 længer.

Beskrivelsen, som følger, stammer fra 1879, hvor L.J.J.Christiansen havde den.

a.

Stuehus i nord med gavle i øst og vest er 7 fag .Længde $17 \frac{3}{4}$, dybde $8 \frac{1}{4}$, højde $2 \frac{3}{4}$ alen .

Ydermurene er opført af egebindingsværk, murede vægge i den nordre side,grundmur ?

Fyr er overtømmer, stråtag.De indvendige skillevægge er af rå sten. 1 skorsten af rå og brændte sten.Der er bræddeloft.

Huset er indrettet fra øst således: 2 fag til stue og kammer, 1 fag gang og køkken, 2 fag delt i 2 stuer, 2 fag til lade.

I stuerne er bræddegulv, i gang og køkken er stengulv. I huset er de fornødne døre og vinduer.

Huset er gammelt, men en del ombygget, og det blev som nybygget vurderet fra øst således:

5 fag a` 150 kr   750 kr.

2 - - 100 -   200 -

ialt   950 kr.

ved brug og ælde nedsættes med $\frac{1}{4}$ til 715 kr.

b.

Vester længe 1 alen fra ltr. a 5 fag Længde 12, dybde $5 \frac{3}{4}$, højde $2 \frac{1}{2}$ alen, opført af bindingsværk, murede vægge og kampestensmur. Blandet overtømmer og stråtag. Indrettet til huggehus og tørvehus og lade. Huset er gammelt, men ordentligt vedligeholdt og blev vurderet således:

5 fag a` 25kr. = 125kr.

ved brug og ælde skønnes nedsat med $\frac{1}{5}$ og ansættes til 100kr.

c.

Øster længe $4 \frac{3}{4}$ alen fra ltr. a er 4 fag. Længde $8 \frac{3}{4}$, dybde $8 \frac{1}{4}$, højde 3 alen.

Ydermurene er kampestensmure med bræddegavle. Gran som overtømmer, stråtag, 2 fag bræddeloft. De indvendige skillevægge, 1 ovn og skorsten er af rå sten og indrettet fra syd således:

2 fag bryggers, 2 fag kostald. Den blev som nybygget vurderet fra syd således:

2 fag a` 75kr. = 150kr. + 2 fag a` 60kr. = 120kr. = 270kr.

tilsammen: 715kr. + 270kr. + 100kr. = 1085kr.

Ejendommen ligger 85 alen fra H.P. Christensens sted på Sælde mark.

Den blev ombygget og forbedret i 1886.

Den østre længe er der ikke mere. Forsikringssummen tilsammen d. 9/10 - 1886 var 1800kr.

Jens Peter Sørensen, kaldet Jens P. snedker, var født i Knabberup 1846. Han var gift 3 gange, og med den første kone fik han 3 børn, hvoraf kun drengen, Søren Kristian, blev voksen. Det var ham, der blev brugsuddeler i Jennum brugs og i 1927 købte matr. 9a.

Med sin anden kone, Else Marie Mikkelsen fra Hover, kom han til Jennum i 1884/85, og de fik ialt 5 børn, hvoraf en søn, Jens Chr., overtog matr. 19a i 1906.

Hun døde efter kun 10 års ægteskab - antageligt i barselsseng, og Jens Peter giftede sig endnu en gang med en "pige" fra Hover på 55 år - i 1892.

I sønnen Søren Kr. Sørensens dagbøger fra 1919 og 1921, mens han stadig boede i Kjærbølling huse, kan man læse, at han hjalp sin gamle far med at dyrke jorden, slagte grise, slynge honning og reparere forskellige steder ved bygningerne. Han lavede også ligkister og reparerede pumper.

Jens Peter og Laurine blev boende i Jennum skov, til han døde i 1926. Hun flyttede til Jelling og døde på Bethania i 1931. De nåede at holde sølvbryllup, mens de boede i Jennum.

Jens P. Sørensen og Laurine fotograferet til sølvbrylluppet i 1917

Den næste ejer var Niels Chr. Jensen, og da han døde i 1934, solgte enken Eleonora Jensen til Thomas Agerup.

Han solgte jorden til ejendommen fra, og denne jord fik matr.nr. 23a - og kom under matr. 8a i Sælde.

Huset og grunden, som Th. Agerup selv beholdt, fik matr. nr. 23b.

I 1939 flyttede Kristen Andersen og hans kone Petra ind på 23b. De havde gennem mange år boet på matr. 8c; men den var overdraget til deres søn Asger.

Kristen A. solgte i 1954 til Jens Bagge, og nu blev der igen en hurtig udskiftning blandt ejerne, som talte en adjunkt, en arkitekt, en læge, en forsikringsagent - for at slutte med en lærer ved Skibet skole.

Leif Juul Christensen købte stedet i 1970.

Matr. nr. 24.

Ejer/ lejerliste:

Christen Hansens enke	1844
Hans Peder Madsen	1860
Inge Marie K. Pedersen	1870
Peder Lund, inds.	1880
Else Kirstine Nielsen, enke, inds.	1885
Ole " Halvnæse "	1909
Marinus Tømrer	?

Huset lå engang helt nede i hjørnet af skoven mod Sælde med en fin udsigt over Kristian Niensens marker (i dag Knud Nielsen, Sælde).

I dag er det revet ned; men der findes stadig en stensætning tilbage; men jorden hører til matr. 7a.

Hvor mange af de ovennævnte , der har ejet matr. nr. 24, ved vi ikke, og flere af personerne "kendes" kun gennem samtaler med Søren "Murer"Jørgensen. Han kunne huske et par af dem fra sin drengetid, bl.a. Ole Halvnæse.

Han blev kaldt sådan, fordi han kun havde en halv næse.Noget små børn sikkert har lagt godt mærke til, men ikke spekuleret nærmere over grunden til det udseende.

Han boede der, da Marinus Tømrer skulle giftes og måtte så forlade huset.

Marinus T. byggede senere et hus i Skibet. Man mener, han er den sidste, der har boet der.

Matr. nr. 25a.

Ejerliste:

Lars Jensen	1858
Jens Iversen	1860
Søren Jørgensen	1867
Søren Peter Jensen	1895
Peder S. Beiskjær	1908
Hans Chr. Jensen	1916
Jørgen Kr. Jensen	1920
Edvard Ingeman Brandt	1920
Christian Sparvath	1922
Rasmine Småkjær	1930
Gunnar Thomsen	1937
Jørgen Jørgensen	1952

Matr. nr. 25a er en del af den gamle smedelod, som daglejer Lars Jensen af V. Hornstrup købte samlet af 12 af de 14 selvejerbønder i 1858.

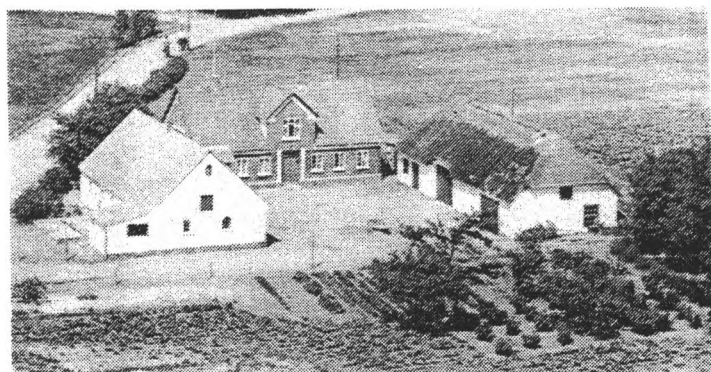
Han halverede Beiskjær mose og solgte det ene stykke til Chr. Nielsen. Det fik matr.nr. 25d.

Det andet stykke på 6½ tdr. land købte Jens Iversen i 1860, og det fik hovedmatriklen 25a.

Men i 1866 averterede han jorden til salg i Vejle Amts Folkeblad, og den blev solgt i 1867 til Søren Jørgensen fra matr. nr. 17 i Jennum.

Han var søn af Jørgen Mortensen og havde overtaget sit fødehjem, matr. 17a i 1859. Hans jord lå nu således på begge sider af Tingvejen, og fra 1863 - 1906 ejede han også matr. 2e på Jennum bakke.

Søren Jørgensen byggede hus på 25a og flyttede ind ca. 1889. Det er de samme bygninger, som står den dag i dag.

matr. 25a som den ser ud i dag

Familien var håndværkere og kunne lidt af hvert. Hvis man var tømrer, kunne man også bruge en murerske, og var man murer, kunne man også bruge en hammer (citat fra Søren Jørgensens barnebarn - Søren "Murer" Jørgensen).

Søren Jørgensen solgte 25a og 17a i 1895 og flyttede ned på 2e, og de næste 30 - 40 år skiftedes der af og til ejer, indtil Gunnar og Erna Thomsen kom til i 1937.

Christian Sparvath, f. 1867 og hans kone Olivia, f. 1885 (hun var søster-til Niels Nielsen, 9e)

De byggede hus oppe i byen og solgte stedet i 1952 til vennerne Jørgen og Dora Jørgensen, som stadig driver gården.

På det gamle kort over Jennum fra 1787 kaldtes denne lod som sagt for Beiskjær mose. Jorden er lav og fugtig, så vi må gå ud fra, at man gravede tørv her engang. Både Jens Iversen og Søren Jørgensen gravede tørv, og sidstnævnte købte i hvert fald tørveskæret i Stormbankmose i 1875.

Matr. nr. 25b, Spøgelseshullet.

Ejerliste:

Jens Jensen, rytter	1798
Laurs Pedersen	1808
Hans Jørgensen	1808
Jørgen Hansen	1816
Maren Pedersdatter, enke	1842
Jørgen Jørgensen	1851
Knud Pedersen	1852
Inger Marie Pedersen, enke	1868
Mette Kirstine Verner	1910
fortsat ejerliste under matr. 7c	
senere under matr. 5a	

Matr. nr. 25b er et udgået matrikelnummer og hører i dag til Abildgård, 5a.

Ved udskiftningen af Jennum byes marker blev en del af dette stykke jord kaldet Dybedal tildelt matr. nr. 12a og dermed Jens Jensen Rytter.

Jorden solgtes fra gården i 1808. Køberen var smeden i Jennum - Hans Jørgensen, som var kommet fra Giveegnen ca. 1786 sammen med hustruen Else Nielsdatter og sønnen Jørgen på 4 år. Da der hørte en del jord til smedefæstet, har det kun været for at eje noget selv, at Hans Jørgensen købte jorden.

Hans og Else fik ikke andre børn, og Jørgen, som havde gået og hjulpet faderen i værkstedet fra barnsben, fandt det helt naturligt at følge i faderens fodspor.

Jørgen blev gift 1807 med Johanne Sørensdatter og overtog samtidig også arbejdet i smedjen.

Hans forældre blev boende hos dem, indtil de med et års mellemrum døde, og som eneste arving arvede Jørgen dette stykke jord i Dybedal.

Jørgen blev samtidig enkemand og stod tilbage med 5 moderløse børn, hvoraf de to sidstfødte var tvillinger og kun 1 år gamle, da Johanne døde.

Jørgen indgik få måneder efter ægteskab med Maren Kirstine Pedersdatter fra Bredsten.

Med hende fik han yderligere 6 børn, og af de 11 børn var de 6 drenge, og man ved, at 3 af dem - nemlig Søren, Peder og Jørgen blev smede.

Søren fik smedeværksted på matr. 15a, og Peder overtog den gamle smedje efter faderens død i 1842.

Ved matrikuleringen i 1840, hvor jorden fik de nuværende numre, fik al smedejorden matr. nr. 25 - også denne parcel, selvom den egentlig ikke hørte til smedejorden, men var ejet af smeden.

Maren Kirstine byggede sig da et hus på jorden i Dybedal og flyttede derud med de to yngste børn - Niels Peder på 20 år og udlært skrædder og Oline Marie på 10 år, der senere blev sy pige.

Maren levede af det, som jorden kunne give og de få skillinger, hun fik for en pige, som de havde haft i pleje, siden hun var spæd.

Da Maren døde, købte Jørgen huset og jorden; men han var samme år blevet gift med en smededatter fra Nr. Vilstrup, så han solgte det hele igen til mekaniker og bøsse-maker Knud Pedersen fra Knabberup mark.

Det må have været besværligt at komme til og fra huset, der lå næsten midt på skrænten. Man måtte enten ned ad trappen (skolestien) eller køre ad S - vejen - matr. 3a's skovvej for at komme dertil.

Knud Pedersen døde i 1868; men hans enke Inger Marie blev boende i huset nogle år efter, men på et eller andet tidspunkt i 1870 solgte hun det hele til Peder Nielsen Verner, matr. 7c, men han fik ikke tinglæst noget skøde på stedet, så da hans søn Hans i 1910 ville sælge matr. 7c, regnede han også med at kunne sælge matr. 25b.

Men da der som sagt ikke fandtes noget skøde, måtte hans mor Mette Kirstine gå rettens vej. Hun fik skødet, men først efter at der havde været annonceret 3 gange i Statstidende, og ingen andre havde gjort krav på ejendomsretten til stedet.

Mens Peder Verner ejede huset, blev det lejet ud, og et familiemedlem til ham boede til leje i huset fra ca. 1880 til 1882, hvor han flyttede til Nr. Vilstrup, men efter konens død i 1884 vendte Knud Peter Larsen tilbage, og han boede der stadig i 1895 sammen med datteren Ane Margrethe, som var husbestyrerinde for ham.

Det var denne datter, der gav anledning til, at stedet fik navnet Spøgelseshullet p.g.a. hendes makabre aflivning af flere børn. (læs andet sted)

I dag hører stedet som sagt under matr. 5a, og de eneste beviser på, at der engang har været et hus, er nogle træer og buske og enkelte fundamentsten.

V.A.F. 8 april 1895

En uhyggelig forbrydelse er i lørdags kommet for dagens lys: en pige i Jennum skov boende, Ane Margrethe Larsen blev i lørdags anholdt, efter at hun for politibetjent J. Nielsen af Uhrskov og i Jennum havde vedgået, at hun den 29 marts dette år havde født i dølgsmål et fuldbåret levende barn, som hun straks kvalte og derefter nedgravede, samt at hun endvidere for ca. 2 år siden ligeledes har kvalt og nedgravet et af hende født barn.

Endvidere blev hendes fader hos hvem hun boede, anholdt som sigtet for at have været vidende om hendes forbrydelse. Liget af det, af pigen sidst fødte barn blev opgravet og medtaget til sygehuset her i byen, hvor det i eftermiddags blev obduceret. Der er aflagt arrestdekret over begge de anholdte. Faderen til børnene er efter forlydende en her i byen boende mand, der for tiden sidder arresteret i anden anledning.

Matr. nr. 25c/ 2k, Smedjen.

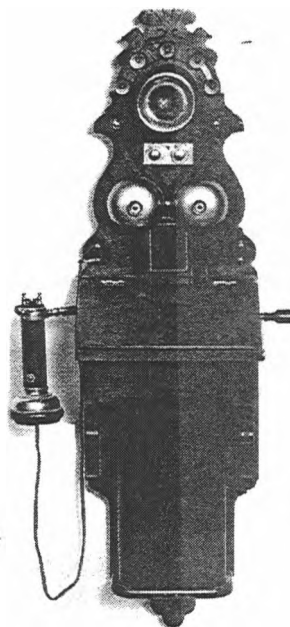
Byens smede gennem tiderne.

Fæsteliste:

Las Smed (Andersen)	ca. 1680
Jørgen Smed	- 1682
Christen Smed (Nielsen)	- 1740
Jens Smed	- 1744
Laurits Hansen	- 1750
Søren Smed	- 1751
Laurits Lauritsen	- 1775
Christen Nielsen	- 1780
Hans Jørgensen	- 1785
Jørgen Hansen	1816
Peder Jørgensen	1841
Simon Laursen	- 1855
Niels Madsen	- 1858
Andreas Poulsen	- 1866
Jens Chr. Jepsen	- 1870

Ejerliste:

Rasmus Pagh	1860
Johan Georg Larsen	1861
Thomas Jensen	1861
Mette Jensdatter, enke	1872
Isak Dupont	1874
Peder Nielsen	1876
Mette K. Henriksen, enke	1882
Peder Hansen	1893
Peder Marius Pedersen	1904
Otto Valdemar Rasmussen	1916
Hedvig Rasmussen	1962

Fra gammel tid har smedjen ligget på gadejorden i Jennum, der også var fællesjord for alle bønderne.

Smeden har igennem tiden ikke altid været lige værdsat - til trods for at han egentlig var en vigtig person i et landsbysamfund.

Det viste sig bl. a. i kirkebøgerne.

Især i slutningen af 1600- tallet til omkring 1750 blev de kun nævnt med deres fornavn og deres profession som efternavn. Det gjaldt iøvrigt alle håndværkere på den tid. Måske var det også bare en måde at kende hinanden på ----.

Den første smed, man støder på i Jennum med fulde navn, stod i Haraldskjærs jordbog fra 1753. Da boede Laurits Hansen og Lisbeth Tømmermand i gadehuset.

I Tørrild herreds skifteprotokol fra 1783 var en skifteattest efter smed Christen Nielsen. Hans kone Else Nielsdatter var død, og i deres ægteskab havde de fået en datter Lene, og desuden efterlod den afdøde sig 2 piger fra sit første ægteskab med smed Oluf Nielsen fra Vonge, der døde i 1777. I skifteattesten blev indboet og alle smederedskaberne talt op og noteret ned med henblik på, at den efterladte giftede sig igen og til hensættelse af arv til de efterladte børn i samme tilfælde.

Christen Nielsen blev da også gift igen samme år med Maren Pedersdatter fra Nr. Vilstrup.

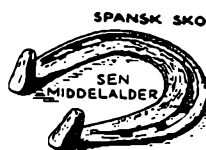
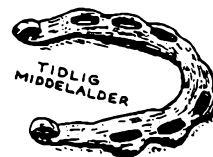
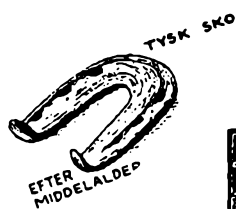
I den første folketælling i 1787 boede en ny smed i gadehuset, og det var Hans Jørgensen fra Give (læs matr. 25b).

Da bønderne i Jennum blev selvejere i 1798, fik hver gård og husmandssted en andel i smedjen. Derved blev der ingen forandringer for smeden, der som hidtil lavede bøndernes redskaber.

Den eneste forskel var, at nu blev smeden fæstet af bønderne og ikke som før af godsejeren.

Selvom en del lettere smedearbejde nok lod sig udføre hjemme hos bønderne, kom de i længden ikke uden om specialisten - den rigtige smed.

Han blev efterhånden respekteret for sin faglige dygtighed, hvadenten det gjaldt beslag til dragkisterne, reparation af harver eller sko til en hest.

Omkring den stærke smed samlede sig en ærefrygt, som bevirkede, at man også tillagde ham andre kræfter end de rent legemlige. Man anså ham for "klog", og da smeden jo i reglen var ved hånden, mens der var langt til læge og dyrlæge, blev det ofte ham, man henvendte sig til i nødsituationer.

Mange smede gjorde, hvad de kunne, for at leve op til dette ry.

De gik ikke af vejen for at årelade et sygt dyr, lægge et brækket ben i skinner eller trække en tand ud på en forpint nabo.

I Jennum boede smeden omkring 1800 i et smedehus, der bestod af 8 fag liggende øst - vest. Det var 7 alen dybt, havde 4 skærværker, 5 døre, 2 faste senge, 1 skorsten af ler og sten og endelig 1 stenkakkelovn.

Der var loft over 2 fag og rum til 2 høveder.

Efter en brandvisitation i 1805 manglede smedehuset alle befalede brandredskaber, og foder fandtes omkring ved skorstenen, som også var tilsødet.

I smedjen manglede bjælkeloft, og taget og væggene var belagt med græstørv i stedet for ler eller sten.

I 1814 fandt brandtilsynet det ulovligt og farligt i alle henseender.

Ved besøget i 1834 var der ikke rettet op på ret meget, og det samme gjorde sig også gældende i byens andre huse. Fejl og mangler var det gennemgående træk!

I 1858 besluttede 12 lodsejere af smedjen sig til at sælge denne og al smedejorden.

Smed Rasmus Pagh fik skøde 1860 på et trekantet stykke gadejord, hvorpå smedjen lå og et langt smalt stykke, der blev kaldt Smedebanken, der lå syd for smedjen og fik matr. nr. 25c. Dette stykke kom senere under matr. 5a.

Rasmus Pagh solgte smedjen i 1861 til Johan Georg Larsen, der solgte den videre samme år til Thomas Jensen, født i Nibøl i Slesvig 1817.

Thomas Jensen kom fra Pjedsted til Jennum og var gift med Mette Jensdatter, født i Ringkøbing amt 1818. De havde 2 sønner, der begge var født i Pjedsted. Den ene af dem døde her i Jennum.

Thomas Jensen blev heller ikke så gammel, for han døde i 1872, og hans enke flyttede til Bøvl, Sdr. Omme sogn 1874 og solgte smedjen til Isak Dupont fra Filskov.

Han startede med at sælge ud af jorden til smedjen.

Det første stykke, der blev solgt, var et stykke eng i Vejle til Peder A. Hermansen, matr. 3a i Jennum. Engstykket havde Thomas Jensen købt i 1867.

Dernæst blev Smedebanken solgt til Frederik Haugstrup, matr. 2a i Jennum, og til sidst blev det trekantede stykke gadejord med smedjebygningen solgt i 1876 til smed Peder Nielsen, født i Hover 1852 og gift med Mette Kirstine Henriksen, født i Vejle sogn 1853.

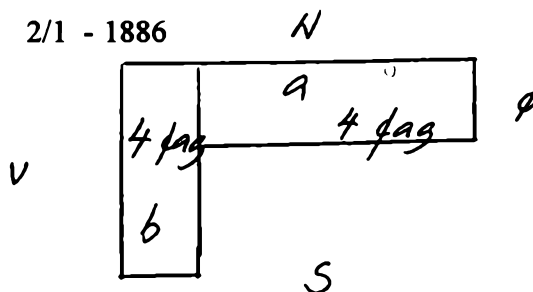
Da han døde i 1882, lejede Jens Chr. Jepsen smedjen af enken.

Ved sin overtagelse fik Peder Nielsen vurderet hus og smedje således:

- a. stuehus i øst og vest, 4 fag ,langt $11\frac{1}{4}$, dyb $10\frac{1}{2}$,høj $3\frac{3}{4}$ alen.
Ydermurene i den søndre side grundmur. Resten kampestensmur. Fyr var overtømmer.
Tegltag. De indvendige skillevægge, ovn og skorsten alt af brændte sten.
Bræddeloft $2\frac{1}{2}$ fag, bræddegulve. I huset er de fornødne døre og vinduer.
Det er indrettet fra øst således: sovekammer og 2 stuer, køkken og gang. Huset er bygget sidste sommer og blev vurderet som nybygning således: 4 fag a`250 kr. = 1000kr.
Ejeren ønsker den forsikret med undtagelse af de udvendige mure, hvis værdi ansættes til 225kr og forsikringssummen bliver 775kr.
- b. en smedje tilbygget den vestre ende af ltr.a er 4 fag, langt $11\frac{1}{2}$, dyb 9, høj $3\frac{1}{2}$ alen. Opført af kampesten. Gran var overtømmer. Tegltag. En skorsten af brændte sten, indrettet til smedje.
Huset er gammelt, men ordentligt vedligeholdt og blev som nybygget vurderet til 380kr
Ved brug og ælde osv. nedsat med $\frac{1}{4}$.
Dens værdi bliver 285kr.
Ejeren ønsker ikke de udvendige mure forsikret, og de ansættes til en værdi af 160kr.
Forsikringssum 125kr. Tilsammen 900kr.

Af fremmede bygninger ligger nærmeste Peder Hansens hus 30 alen derfra.
29/5 - 1876

- b. Omvurdering:
Huset har været brugt til smedje, bruges nu til brændselshus, det er gammelt, men godt vedligeholdt.
Det ligger 30 alen fra A. Axelsens hus. 2/1 - 1886

Hans Pedersens , matr. 14b, søn Peder Hansen købte smedjen 1893 af enken. Han blev gift i 1873 med Inger Marie Dupont, datter af smedemester Isack Dupont i Greis.
Peder Hansen var oprindelig udlært træskomager og brøndgraver. Han havde bl.a. en del arbejde ude i Engelsholm, så det var langt at gå til og fra arbejde til en timeløn på 2kr.
Trods en lang arbejdsdag overkom han også at være spillemand i sin fritid; men her fik han ingen fast betaling, men ved at lade hatten gå rundt kunne det godt give 14kr. en aften.

Peder Hansen døde 1898, men enken blev boende i smedjen og havde en smedemester til at bestyre smedjen.
Enken gik selv ud som malkekone og tjente til livets ophold ved dette. En ugift datter Hansine, som var sy pige, boede også hos hende.

Inger Marie Hansen døde 1904, og hendes søn Peder Marius Pedersen overtog da smedjen. Han blev gift 1905 med Ane Johanne Nielsen, født 1879 i Ravnng.

Samme år gav Søren Olesen, matr.2a, smed Peder M. Pedersen skøde på en lille parcel af Jennumgårds ene matrikel - nemlig matr.2a. Det var noget jord, der tidligere havde været gadejord, og stykket fik matr. nr. 2k.

Søren Olesen fik så til gengæld det meste af det trekantede stykke gadejord, der hørte under smedjen, undtagen en lille trekant, der blev ansat i arealstørrelse nul, og som fik matr. nr. 25e.

Ved denne byttehandel blev skellet imellem smedjen og Jennumgård, som det er i dag.

Før lå det trekantede stykke gadejord, der tilhørte smedjen, i Jennumgårds have. For stemplets skyld ansattes værdien af handlen til 100kr, men ingen købesum blev udbetalt.

Da jorden tidligere havde været gadejord, underskrev samtlige tidligere lodsejere af gadejorden en deklaration på, at de eller efterfølgende ejere ikke kunne rejse noget krav på matr. 2k, der skulle tilhøre smed Peder M. Pedersen og efterfølgende ejere.

Kirstine og Otto V. Rasmussen købte smedjen 1916

med tilhørende telefoncentral. Der var dengang 2

abonnenter i Jennum, nemlig Jennumgård nr. 1

og Lundgård nr. 2. Kirstine passede centralen

hele døgnet, for det kunne jo ske, der blev

ringet om natten. På et tidspunkt var der dog

faste åbningstider, så også centralbestyreren

kunne have lidt fri.

Jennum.

6 Bühl, Peter, Gaardejer, Rugballe
 4 Eriksen, E. R., Købmand, Skibet
 8 Jensen, P., Møllejer, Stenager
 9 Rau, Hans, Møller, Knaberup
 2 Sørensen, Nielsen, N., Gaardejer
 1 — Ole, Forpagter, Bundgaard
 5 — Søren, Gaardejer
 3 Thomsen, Chr., Gaardejer, Over Knaberup
 10 Topsøe, P., Mellem Knaberup
 7 Trier, J., Pastor, Stalde Præstegaard

Åbningstider:

søgnedage om vinteren: 8 - 20

- - sommeren: 7 - 20

søndag: 8- 9 og 12 - 14

Otto V. Rasmussen reparerede landmændenes redskaber, men ud over det lavede han selv en del nye ting og hestesko, som blev rettet til efter, hvor store eller små hovene var på de forskellige heste, der kom til ham for at blive skoet.

Når landmændene kom med et redskab, der var godt nedslidt, havde Rasmussen altid et standardsvar " Smid det hen i branddammen ".

Hvorvidt de gjorde, som han sagde, skal stå hen; men nogle gange har det sikkert været så ringe.

Da Otto V. Rasmussen købte smedjen , byggede han nyt stuehus. Dette stuehus blev lagt til smedjen som " lagerrum ", da han byggede det nuværende stuehus omkring 1940.

I 1931 byttede smeden jord med Skibet kommune. Han købte et stykke af skoleloden, og til gengæld fik kommunen et stykke af smedelodden.

Grunden til smedjen blev derved firkantet, mens den før havde været trekantet.

Efter forældrenes død overtog Hedvig Rasmussen hus og smedje. Hun passede centralen så længe, den eksisterede- til 1969,

og hendes bror Vagn Jul Rasmussen

drev smedeforretning i smedjen,

mens han og Signe boede privat på matr. 3o.

V. Jul Rasmussen foran matr.25c, ca. 1947

Matr. nr. 25d.

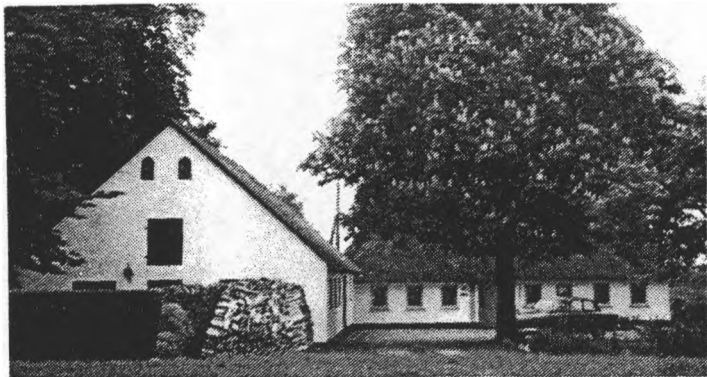
Ejerliste:

Lars Jensen	1860
Christian Nielsen	1873
Ole Pedersen	1877
Nicolai Sørensen	1880
Johannes Andreas Clausen	1880, skøde 1891
Christen Clausen	ca. 1902, skøde 1919
Sv. Åge Jacob Thomsen	1939
Johannes Pedersen	1941
Niels Pedersen	1943
Ejnar Sørensen	1943
Sv. Åge Andersen	1946
Rasmus Rasmussen	1947
Alfred Jensen	1950
Konrad Johansen	1996

Matr.nr. 25d er en del af den samlede smedejord, som alle selvejerbønder på nær 2 (matr. 5a og 11a) enedes om at sælge til Lars Jensen og Ane Nielsdatter i 1858.

Imellem 1859 og 1861 blev matr. nr. 25a delt i to. Det ene stykke fik matr.nr. 25d, og det andet stykke beholdt hovedmatrikelnummeret 25a.

I samme periode blev der bygget et 2- længet hus på matr. 25d.

Lars Jensen og hans kone var begge født i Engum, men havde boet ca. 10 år i sognet, før de købte parcellen 25d.

I 1873 solgte Lars Jensen ejendommen til Chr. Nielsen, og de næste 7 år skiftedes der ejer 2 gange, indtil skrædder Johs. Clausen rykkede ind i 1880.

Han fik ved overtagelsen vurderet ejendommen, og stuehuset var samme sommer blevet ombygget.

Stuehuset lå i nord med 8 fag, 21 alen langt, 9 alen dybt og 5 alen højt. En ny ydermur i syd og i vester endegavl, som også var blevet grundmuret. Resten af huset var af bindingsværk, overtømmer af fyr og taget af strå.

Huset var indrettet fra vest: 3 fag dagligstue og 2 kamre og 1½ fag til gang og køkken, 2½ fag til storstue, mælkekammer og gæstekammer, 1 fag til tørvehus.

I stue og kamre var der bræddegulv, i gang og køkken stengulv og i mælkekammer betongulv.

Godt og vel 1 alen vest for stuehuset lå udhuset på 8 fag, 18 ¾ alen langt, 8 alen dybt, 3 alen højt.

Murene var af egebindingsværk, overtømmer af fyr og taget af strå. Huset var indrettet fra nord: 2 fag kostald og svinesti med bræddeloft, 2 fag kornlo, 2 fag tærskelo, 2 fag kornlo.

Huset var gammelt, men godt vedligeholdt.

Skrædder Johs. Clausen var født i Fårup 1840 som søn af Mathias Clausen. Johannes's farfar Hans Clausen havde ejet Fårupgård fra 1803 til sin død i 1805. Hans C. 's hustru Anna Pedersdatter sad i enkestand i 2 år på Fårupgård. Så giftede hun sig med ejeren af Rugballegård, Johannes Andreas Kirstein, som var af tysk afstamning. Da de blev viet, var han 25 år og Anna 39. Hun døde i 1820.

Kirstein, der var jævnaldrende med steddatteren Juliane Lucia Clausen, søgte om tilladelse til at gifte sig med hende; men det blev afslået.

Mathias gik som forvalter på Fårupgård, indtil han ca. 40 år gammel ville indgå ægteskab. Han fik da tildelt et mindre stykke jord på vestsiden af Fårup sø, afgiftsfrit og i livsvarigt fæste.

Her boede han i omkring 40 år som en fattig mand, og her blev Johannes født.

Da Johannes var opkaldt efter Kirstein, arvede han 200rd. efter ham, mens hans andre søskende kun arvede 100rd.

Johannes var gift med Johanne K. Brun, der var født i V. Hornstrup.

Ved siden af syningen drev Johannes også ejendommen med lidt kreaturer og svin. I 1895 fik Johannes konstateret miltbrand på et af kreaturerne. Det angrebne dyr døde, men resten af besætningen kom i karantæne, indtil smittefaren var drevet over.

Christen Clausen og Karen Marie

Sønnen Christen, der havde stået i skrædderlære hos faderen, blev gift med Karen Marie Nielsen fra Kjærbølling. Efter giftermålet boede de forskellige steder, bl.a. i Bredsten og Viborg.

De flyttede til Jennum ca. 1902 og overtog hans forældres ejendom. Christen havde nok at lave, så han ansatte en lærling.

Da Karen og Christen solgte ejendommen, flyttede de til Farre; det var lige før 2. verdenskrig.

Under krigen skiftede 25d ofte ejere.

Der var bl. a. en kanimavler - Niels Pedersen - som byggede en lang hal til sine kaniner. Denne hal blev i den sidste del af krigen brugt til at huse de danske arbejdere, der gravede tankfælder her i området. (se andet sted).

Efter krigen har ejendommen været ejet af to frilandsgartnere; men de havde den kun et par år hver, så solgte de.

I 1950, da Alfred og Agnete Jensen købte ejendommen, begyndte de også at drive frilandsgartneri; men det opgav de hurtigt, for det gav ingen penge.

De begyndte så at drive almindeligt landbrug med lidt køer og grise og en hest.

Alfred arbejdede ved siden af bl.a. som daglejer, og da skolen blev bygget i Skibet først i 60'erne, arbejdede han der som murerarbejdsmand. Senere fik han ansættelse ved kommunen.

Agnete passede så børn og landbrug derhjemme.

De fejrede guldbrillup i 1986, men få år efter døde Alfred efter længere tids sygdom.

I 1996 blev 25d solgt til Konrad Johansen, og Agnete Jensen flyttede til Jelling.

Matr. nr. 26.

Udgået i 1946, se under matr. nr. 31

Matr. nr. 27.

Fremkommet ved matrikulering af byens gade, jvf. skrivelse af 5/5 - 1993 (180m²).

Matr. nr. 28.

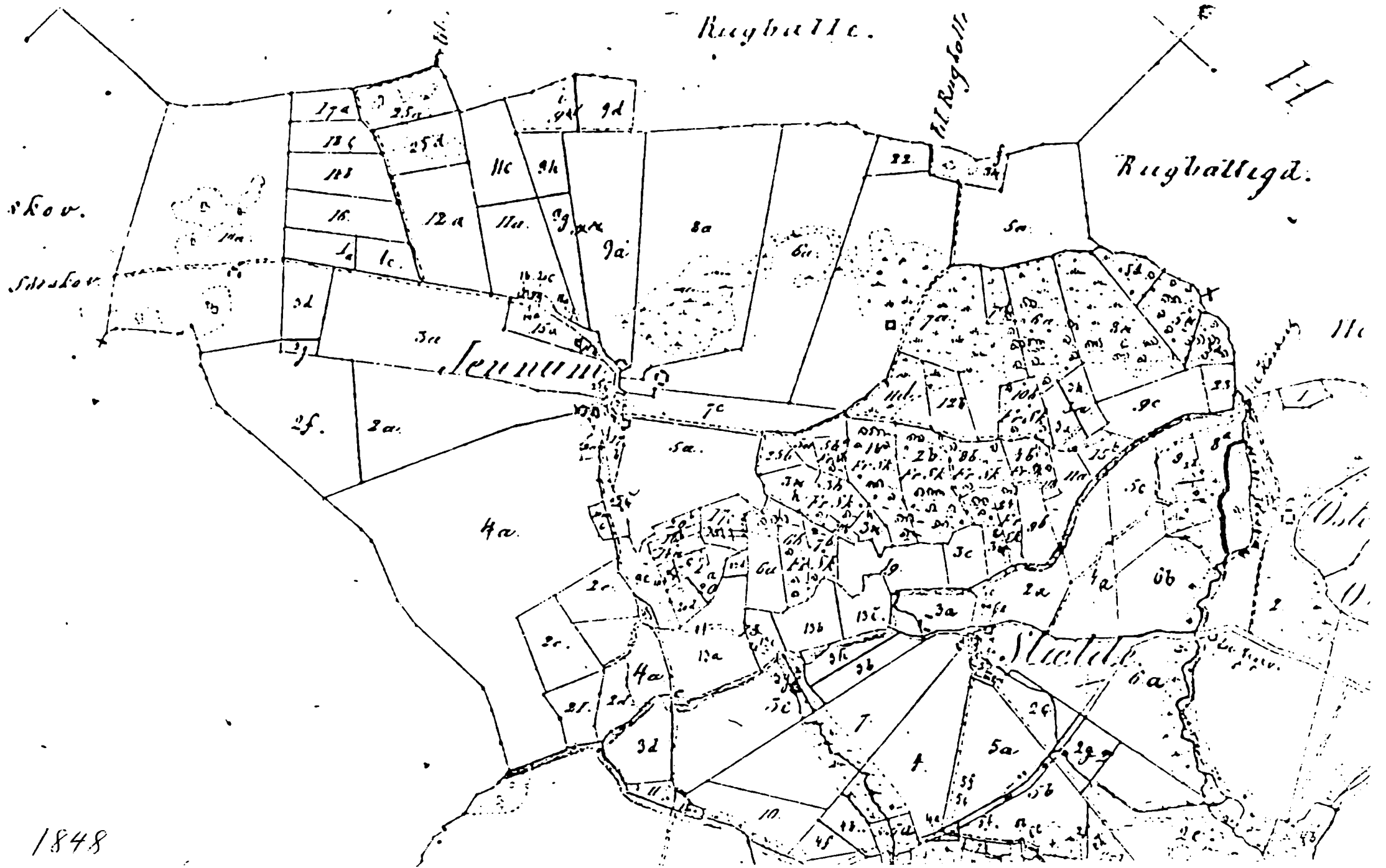
Fremkommet ved matrikulering af en branddam nordvestlig i byen, 5/5 - 1993 (520m²).

Kilder:

Katekismus
 Kirkebøger
 Folketællinger
 Fattigvæsenets forhandlingprotokol
 Sogneforstanderskabets -
 Skøde - og panteprotokoller
 Skifteprotokoller
 Justitsprotokoller
 Fæsteprotokoller
 Afskrivningsprotokol
 Kommuneprotokol
 Skoleprotokoller
 Jordbøger
 Brandforsikringsbøger
 Kort - og matrikelstyrelsens optegnelser
 Amtsarkivet
 Rådstuearkiver
 Udskrivningsarkiver
 Bispearkiv
 Personregister til Haraldskjær og Engelsholm
 Vejle Amts Folkeblad
 - - Årbøger
 Beboerlister
 D`Hoffmanns indberetninger
 Gammel markbog fra før matrikuleringen
 Præsteindberetninger
 Folkeskoleartikler
 Skalk
 Samvirke
 P.H. Pedersen: Skibet sogns skolehistorie
 Valborg Lind Christensen: Skibet - sogn og skole
 E.C. Husted: Erindringer
 Morten Bredsdorff: Læsestykker til den danske folkeskoles historie
 Broby Johansen: Skolen i kunsten / kunsten i skolen
 K. Winding: Danmarks historie
 O. Nielsen: Gamle jyske tingsvidner
 Acton Friis: De jyders land
 Vejle Amtskommune: Landbohistorie i Vejle amt
 Grit Lerche: Bøndergårde i Danmark 1789 - 90
 Slotte og herregårde, b. 15
 La Cour: Danske landmænd og deres indsats
 Danske gårde i tekst og billeder, Vejle amt

Og ikke mindst lokale beboeres fortællinger, billeder og skriftligt materiale.

1848